

ACADEMIA ROMANA

DIN DOMNIA LUI IOAN CARAGEA

AVENIRE LA TRON.—MIȘCARI CONTRA GRECILOR.—FINANȚE.

1812—1818.

DE

V. A. URECHIA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMANE

ESTRAS DIN
ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXII.
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE.

BUCURESCI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL

Furnizor al Curții Regale

16 STRADA DÔMNEI, 16

1900.

AUTOR *V. A. Urechia*
VOL *Domnia lui Caragea*
No. *1665* ANUL *1900*

DIN DOMNIA LUI IOAN CARAGEA

AVENIRE LA TRON.—MIȘCĂRI CONTRA GRECILOR.—FINANȚE.

1812 — 1818.

DE

V. A. URECHIA

Membru al Academiei Române.

Sedința dela 10 Martie 1900.

Domnilor Colegi,

Am avut onórea să vă aduc numeroase documente *inedite* asupra istoriei bisericeii, administrațiunii și a justiției sub I. Caragea (1812—1818). Vin astăzi a vă presentă un nou memoriu relativ la această domnie, însoțit și acesta de sute de documente necunoscute și cari o pun sub o cu totul altă lumină decât o cunoșcem după istoriciii anteriori.

Cap. I.

Numirea noilor Domni. Cronologie. Mare emoțiune în Principate. Partidele politice în ele. Curentul francofil în creștere. Caragea este el candidatul Franciei? Sciri false în Bucuresci și țără. Consulii streini. De Gentz.

Am arătat care este exacta dată, la care începe domnia formală și cea de fapt a lui Ioan G. Caragea. (1)

Completăm informațiunile relative, deja aduse în studiul nostru despre biserică și justiție, și cu alte notițe. La 19 Septembre (decă la

(1) Pag. 5 din memoriul anterior și seq.

7 Septembrie stilul nostru) se scrie din Bucurescî către «*Gazeta de Francfort*» :

«*Un tătâr sosit aici ieri (18 Septembrie) a adus scirea atât de importantă pentru țările noastre, a numirii Domnilor destinați a le guvernă. Principele Calimach a fost numit Domn al Moldovei și Principele I. Caragea (Karodschia!) Domn al Valachiei Aceste numiri au produs o mare senzațiune printre locuitorii din Principatele noastre, cari sunt alipiți (attachés) de Muscali.*» (1)

Representantul Prusiei von Werther scriă și el cătră Regele său, din Bucurescî, în 5 Septembrie 1812.

«*Domnul de la Tour-Maubourg așteptă la Bucurescî—de unde eră gata să plece,—pe Caragea, qui a passé le Danube et qui arrivera demain dans les environs de Bucarest, où il fera une quarantaine de quelques jours.*»

Va să ȳică la finele lui Novembre 1812 (stilul nostru) este data sosirii la Văcărescî a lui Caragea. Decî tocmai la 24 Novembre! Patru ȳile apoi Caragea dă pitacul către spătar, ce am adus mai sus. (2)

Nu mai stăruesc asupra cestiunii datei începerii Domniei, dejă elucidată.

Mă întreb numai: ce voesce să înțelégă jurnalul german prin vorbele «*aceste numiri (ale noilor Domni) au produs o mare senzațiune printre locuitorii din Principate. . . cari sunt alipiți de Muscali?*»

Care a fost caracterul acestei *marî senzațiuni* ?

De ce numai locuitorii alipiți de Ruși au primit acea senzațiune ?

Cu numai nouă ȳile înainte de a publică scirea de mai sus, același jurnal german publică o altă corespondență (de la Bucurescî, 10 Septembrie), prin care se spune lumii culte europene, că «*cea mai mare tristețe domnesce în țările noastre. E adevărat că cea mai mare parte din trupele rusescî le-a abandonat ; dar Divanul nu este mai puțin însărcinat de a grăbi plata contribuțiunilor arierate până la finele acestei luni, ceea-ce este afacere foarte anevoiósă în o țără sărăcită prin o ocupațiune de 5 ani, nu mai scim noi însine ; ocupațiune de amici ori de inimiți ? Mai mulți din boeriți cei mai bogați abandonă țările noastre ca să se ducă să se așeze în statele Austriace. Vêlul cel mai des ne ascunde încă forma viitoare a guvernului nostru. Se pretinde că Sultanul a oprit, cu cea mai mare severitate, orî-ce*

(1) Veđi *Moniteur Universel*. No. 288, Mercredi, 14 Octobre 1812.

(2) Veđi la pag. 6 din studiul meu despre «*Biserica română*». Veđi tom. X din «*Istoria Românilor*» de V. A. Urechia, pag. 6.

candidare la locul de Hospodar, de ôre-ce M. S. trebuie să fi făcut dejă însuși în secret alegerea acestora». (1)

Va să dîcă scirea numirii lui Caragea produce senzațiunea cea mare, pentru că face să înceteze incertitudinea despre viitorrea sôrte a țêrilor române, despre forma viitorului lor guvern. Acéstă numire de Domni, după ce atâta timp Muscalii asiguraseră pe partizanii lor din Principate, că încorporarea lor la Rusia este lucru hotărît în mintea și în sfatul Impêratului Alexandru I, de sigur că a produs o *sensafiune mare*, mai ales în mintea acelora, cari erau partizani ai Rusiei.

Pe cât aceștia nu-și puteau explică nereușirea politiceî rusescî, lucru de care se întristau, pe atâta însă se bucurau și erau și ei cuprinși de senzațiune mare, acei Români, cari — orî cât de redus numărul lor — nu iubiau pe muscali.

Cum-că erau de acești Români în țêrile nôstre, nu încape îndoială. Latour-Maubourg, trecînd, în Novembre 1812, prin Bucurescî, în întorcerea sa de la Constantinopole spre Francia, a găsit destui boeri în Bucurescî cu antipatie pentru Ruși și cu simpatie pentru Franția

Evident că între cei din urmă se aflau mai ales boeriî, cari fuseseră persecutați de regimul muscălesc. (2)

Și pe lângă boeriî prigonii de Muscali, cari acum se bucurau de noua stare de lucruri, mai erau și de acei cari înțeleseseră, la Bucurescî și la Iași, că deșertarea Principatelor de oștiri rusescî și mai ales numirea de Domni noi, nu putea însemnă tocmai o isbîndă a politiceî rusescî, ci mai mult eră un eșec al ei.

Iacă de ce și *marea senzațiune* între boeriî compromiși prea mult în legăturile lor cu Muscalii. Unii din aceștia se și ridică din țêră cu tôte ale lor și trec în Rusia, împreună cu oștirile muscălescî. Și iacă de ce, din contră, boeriî căduți în disgrația Muscalilor se întorc din exilurile lor, pe dată ce sosesc în Bucurescî noul Domnitor.

De sigur că, în asemenea condițiuni, curentul galofil orî anti-rusesc este în creștere, după ce Napoleon dă, la 14 Septembre, bătaia de la Smolensk, și ales după ce la 20 Novembre arde Moscova și bate la 29 Novembre pe Cutuzof la Crasnoi.

Este locul să ne întrebăm dacă Caragea eră ales de Pôrta Otomană ca un candidat agradat de Francia?

(1) Reprodusă în *Moniteur Universel*. No. 283, Vendredi, 9 Octobre 1812.

(2) Latour-Maubourg urmăria la Bucurescî, în Novembre 1812, scopul *de ménager des relations à sa Cour avec les Grecs de C-nople* qui se trouvent ici (Bucarest) et avec ceux des boyars valaques qui ont été persécutés par les Russes. (Iorga, *Acte și Fragm.*, pag. 491).

Făptuirile anteriore ale lui Caragea nu erau tocmai de natură a-l recomanda simpatiei Franciei. Dacă Andréossy din Constantinopole nu avusese ocasiunea a se lăuda cu purtarea lui Ioan Caragea, nu mai puțin de isbutea să ieșă tronul vre-un Moruzi, se dedea prin acesta o lovitură neîndoiosă politiceii franceze și era un testimoniū și mai neîndoios al triumfului celei rusesci. Cunoscutul consul engles din Bucuresci explică alegerea lui Caragea și a lui Calimach prin cumpărarea tronului pe bani (4.000.000 lei!).

Europa era prea atentă la cele ce aveau să se petreacă în nordul său, la ciocnirile gróznice dintre armatele franco-rusesci, pentru ca să se fi interesat mult de evenimentele de la Dunăre. Totuși ómenii de stat austriaci și mai ales francesi aveau ochii așintiți într'acóce. Acesta ne explică satisfacțiunea cu care, deși Caragea nu era pronunțat amic nici al Austriei, nici al Franciei, se primii, la Viena ca și la Paris, scirea că Pórtă l-a numit pe el și pe Calimach Domnii Principatelor. Guvernul frances se grăbi să scrie lui Ledoulx, fostul consul al său la Bucuresci, să-și reia postul. Ministrul Maret scrie lui Ledoulx, în 18 Octobree 1812: «..... doresc să te duci pe cât mai grabnic posibil (la Bucuresci). Este important de a se observă primele demersuri ale noiei administrațiuni (a lui Caragea) și de a se scii exact tot ce se va face relativ la demarcațiunea nouelor hotare. Convine asemenea a se cunoșce *mijlócele de influență* ce Rusia va fi căutat negreșit să-și menageze asupra locuitorilor țérilor acestora, cum și dispozițiunile acestora cu privire la acéstă putere».....

Ledoulx plécă imediat la postul său și în 29 Ianuarie 1813 póte dejă trimite lui Maret o primă notă.

La Paris nu era cum se vede prea mare domirire asupra simțimintelor lui Caragea. De aceea Ledoulx este trimis grabnic la postul său din Bucuresci, să studieze mai de aproape pre noul Domnitor. Ledoulx abiă sosit, în Ianuarie 1813, la Bucuresci, căută să-și dea sémă despre cugetele lui Caragea, după însárcinarea primită de la ministrul său Maret. In nota sa de la 29 Ianuarie declară, că încă nu póte să-și formuleze opiniune prea exactă despre Caragea, dar că, din câte află, e dator să crédă, că Domnitorul Muntean este imparțial, că nu s'a dat cu nici o partidă, că menagéză pre toți, că se silesce a nu se stricá cu Rușii și a nu indispune în contra sa pre Francesi. Adeveratele intențiuni ale lui Caragea vor fi cunoscute numai după deschiderea campaniei proxime. Ledoulx judecă definitiv pre Caragea, când dice, ca despre orí-ce fanariot, că: «*dínsul va fi orí-ce îi vor cere împejurările să fie.*» O lună mai târđiu, Ledoulx stáruie pe lângă

Maret să-î trimită o scrisoare pentru Caragea, recomandându-î călduros pre boerul Filip Linche, om care nutrește simțiminte franceze și care, de l-ar lua Caragea în vre-o slujbă, o să servescă minunat politica franceză, ținând pe Ledoulx în curent de toate fapăturile lui Caragea. Vodă nu-l numește, că se teme să nu supere pre Muscali, pre consulul rusesc «*care este de o insolență fără exemplu.*» (1)

Se vede deci, că nici Francia nu crede că poate să compeze pe Caragea.

Cea mai neîndoișă explicațiune ce Româniî își deteră din faptul numirii lui Ion Caragea fu însă, că nu prevalase la Pórtă, prin această numire, politica rusescă.

De aceea mare senzațiune la Bucurescî și Iași în ambele tabere boerescî și în cea rusescă și în cea mică, dar spornică, anti-rusescă, tabără care suntem dispuși a o numi *națională*, căci naționali erau, deși nu purtau acest nume acei cari nu le eră inimii lor plăcut să fie încorporată patria lor la Imperiul rusesc.

Emoțiunea vie din țeră, din ambele tabere, căutaă șefiî muscali, cari încă se mai află în Bucurescî și Iași, să o potoléscă prin răspândirea de sciri false țilnice. Evident că și cei cu daruri anti-muscălescî și cei alipiți de politica rusescă ciuliaă urechile să afle scrieri, noutăți

(1) Veđi ce ăice Wilkinson (pag. 107—108).

Ledoulx scrie lui Maret, din Bucurescî, în 29 Ianuarie 1813:

«Sans pouvoir donner encore à V. E. une opinion bien exacte des sentiments du P-ce Caradzea, je dois croire, d'après tout ce que j'entends dire ici qu'il n'a épousé aucun parti; qu'il ménage tout, qu'il cherche à ne pas brouiller avec les Princes et à ne pas indisposer contre lui la France. Les véritables intentions ne seront bien connues, ses opinions ne se prononceront qu'après l'ouverture de la campagne prochaine. En un mot ce prince n'a pas, je crois, de caractère à lui; il sera tout ce que les circonstances exigeront.»

Ledoulx à Maret, Bucarest, 25 Février 1813:

«Le P-ce Caradzea d'un caractère très-faible ne l'emploie pas, de crainte, je crois, de donner de l'ombrage au Consul de Russie, qui est, comme j'ai eu l'honneur de le marquer à V. E. d'une insolence sans exemple. Il serait très utile que M. Linche rentre dans les affaires ici: je répons que par lui je saurai tout ce qui se passe à cette Cour Grecque. V. E. pourrait donc m'envoyer pour le P-ce une lettre de recom. en faveur de Mr. Linche, qui produirait infailliblement l'effet que nous devons en attendre. Une fois ce boyard réinstallé dans les affaires, il récroirait grandement récompensé de ses services passés et engagé à rendre de plus grands services encore. Cette lettre de recom. nous assurerait ici, parmi les boyards, un homme entièrement dévoué à nos intérêts. M. Linche mérite sous tous les rapports que V. E. daigne s'intéresser à lui.

*

despre operațiunile militare de la nordul Europei. (1) Ca să întrețină simpatii pentru Rusia în Principate, Jaltuchin rămas în Bucuresci cu puține trupe — căci după tractatul de la 1812, Rusia nu avea să evacueze deplin Principatele decât la 14 Octobree — inundă țările române de buletine de victorii închipuite reputate de Ruși asupra oștei lui Napoleon. (2)

Totuși strabătea în Bucuresci și Iași și noutăți mai oneste despre isbânzile Francesilor. De óre-ce încă la 19 Septembre «l'administration du pays est presque entièrement entre les mains des Autorités nationales» (3), nu eră posibil lui Jaltuchin să împedice străbaterea în țeră și de sciri opuse vederilor Rusiei. O corespondență adresată din Buda, cu data de 1 Octobree 1812, dice că «les nouvelles victoires des Français en Russie font beaucoup de sensation dans la Moldavie et la Valachie». (4)

Și guvernul de la Viena avea ochii ațintiți spre Bucuresci și Iași. Austria eră reprezentată la Bucuresci prin agentul său *Fleischhackel*. Nu târziu însă se vor stabili relațiuni mai apropiate între Caragea și guvernul Austriac, prin faptul că Domnitorul Muntean va căpeta de corespondent politic secret al său pe Cavalerul Frederic de Gentz. Ministrul Meternich învoesce acestuia să devină corespondentul Domnitorului Caragea, (5) după ce un moment eră vorba ca acel corespondent să fie comitele Hardenberg, ministru de Hanovra la Viena, sau consilierul de legațiune Prusiană Piquot. Alegerea lui Meternich pre-

(1) Veđi *Moniteur Universel* de la 9 Octobree 1822.

(2) N. 282 de Joi 3 Octobree 1812.

Bucarest, 7 Sept.

Le grand vizir après sa déposition a été exilé à Brussa. Son successeur est parti pour se rendre a Sumla.

— Gheslib Efendi et le Drogman de la Porte Moruzi sont toujours ici (Bucarest).

— Il arrive tous les jours à Bucarest des bulletins qui donnent des nouvelles des victoires qu'on dit remportées par la Russie. On les distribue avec profusion pour les soldates qui sont encore ici. Les lettres particulières de la Russie sont tout à fait en contradiction avec ces bulletins et tout annonce que l'Empereur des Français s'avance vers Moscou.

— Notre pays est au reste dans la plus triste situation. Plusieurs des riches boyards quittent nos provinces pour s'établir en Autriche. (*Observateur Autrichien*).

(3) *Moniteur Universel* du 14 Octobree 1812. No. 288, după Gazette de Francfort.

(4) *Moniteur Universel* du 16 Octobree 1812.

(5) După Challemel-Lacour (*Revue des deux mondes*. 1868 luna Iunie I, pag. 635, de Gentz nu a refuzat a purta, ceva mai târziu, titlul oficial de «agent diplomat al Principelui Valachiei.»

vală în 27 Decembre 1812 și în aceeași zi el scrise Domnitorului Muntean prima sa corespondență. Consulul Fleischhackel stabili înțelegerea definitivă cât privià emolumentele, ce Domnitorul oferì lui de Gentz.

Importanța lui de Gentz din respectul politiceï austriace la Constantinopole este mare. Grație relațiunilor secrete dintre de Gentz cu Caragea, Austria nu va întârzià de a avé «*la main haute*», atât la Bucurescì, cât și la Constantinopole, unde, prin Caragea, Meternich, va face să străbată acele sciri și vederi, cari puteau să-î fie dînsei profitabile. (1)

Anglia nu putea nici dînșea perde din vedere importanța politică a curților Române, cu tótă atențiunea încordată a Europei spre altă parte. Ea numi în 1813 de consul al său pe *W. Wilkinson*. Acesta va aduce la Bucurescì vederi contrare vederilor lui *Fleischhackel* și celor ale lui *Ledoux*. Pe când acești din urmă caută să îndepărteze pe Români de la Muscali, Wilkinson devine partisanul împărțirii Principatelor între Rusia și Austria, tocmai pe motivul — *risum teneatis* — că este în interesul Europei, să împedice extensiunea Rusiei și că numai astfel s'ar puté împedecă mai departe mergerea Rusiei spre Constantinopole.

Rusia, după eșirea definitivă a lui Jaltuchin din Principate, va fi și dînșea reprezentată la Bucurescì prin consulul Kiriko. După catastrofa Francesilor în Rusia, acești consulii și cei din Iași vor deveni de o insolență și de o incomoditate gróznică pentru guvernele naționale din Principate.

Căderea capetelor Moruzescilor, partisanii neîndoioși ai Rusiei, pusesse deocamdată multă apă în vinul consulilor rusesci din Principate. Francia nu văduse cu ochi bunî raptul Basarabiei, rapt datorit de Rusia Moruzescilor. De aceea o vedem interesându-se de aprópe de negociațiunile ulterióre agitate între Pórtă și Rusia, cu referință la delimitarea Basarabiei. Francia dorià ca Pórtă să acorde Rusiei cât mai mică porțiune de pămînt.

Același lucru — deși mai platonice — îl dorià și Austria.

Tocmai pentru a urmări asemenea afaceri Napoleon grăbise să trimită la Constantinopole pe energicul Andréossy. La 13 August 1812, acesta fu primit în audiență solemnă de către Sultan. (2)

(1) Veđi despre Fr. de Gentz articolul publicat de P. Challemel-Lacour, intitulat *Diplomates et publicistes de l'Allemagne*, în *Revue des deux Mondes* de la 1 Iunie 1868, pag. 620. — Idem, *Albert Sorel*, în aceeași revistă, de la 15 Decembre 1876.

(2) *Moniteur Universel*. No. 261, din 17 Septembrie 1812.

Alegerea de Pórtă a lui Caragea și Calimachi, întimplată, cum vedurăm, în August, după sosirea lui Andréossy, a trebuit, orî-cât de secretă să se fi ținut, să nu fi fost fără de scirea, de nu și fără de consimțirea reprezentantului frances. De aceea dîserăm, că emoțiunea în țeră, între boerii rusofilî fu mare.

Tot influenței francese se dîceă că datorise Caragea și rechemarea sa pe câte-va dîle ca Dragoman al Porții, din cursul lunii August, după depunerea lui Panaiotache Moruzi *«parce qu'il (Moruzi) passait pour être dévoué aux intérêts de la Russie.* (1)

În locul lui I. Caragea devenî Dragoman Spătarul Iacovachi Arghiropulo, (2) frate cu ginerele Domnitorului.

Cap. II.

Căimăcămie. Sosirea lui Caragea la Bucurescî. Alaiuri. Arderea Curții Domnescî. Diverse evenimente.

Ioan Caragea nu vine imediat la Bucurescî, din causă că, după o dispozițiune a tractatului de la 1812, evacuarea Principatelor eră hotărîită a se efectua în mod complet numai pe dîua de 2 (14) Octobree. La acéstă dată eră dator Jaltuchin să lase guvernul țerii românescî în mînilor Divanului ei.

La Bucurescî se găsiă încă Galib Efendî și Dimitrie Moruzi, colaboratorul său la tractatul de Bucurescî, prin care Rusia ne răpî Basarabia. Acolo află Moruzi despre neisbutirea candidaturii sale la Domnie, pe care o credeă bine asigurată. El fu tot odată însciințat în secret, ca să nu mai mērgă la Constantinopole, că nu-î va fi vieța în siguranță. Rusia îi oferî asil la ea, ba și o bună pensiune... Dimitrie Moruzi, avēnd familie la Constantinopole, se temū să nu o expună la perire. Încumetat pe abilitatea sa, preferî să mērgă, să-și justifice purtarea. El speră să deă de culpabil pe Galib Efendî... Acesta însă mai dinainte arētase că singurul culpabil al perderii Basarabiei eră numai D. Moruzi. Cât trecură amādoî Dunărea, Galib arestă pe Mo-

(1) Iancu Caragea mai fusese Dragoman al Porții în 1807—1808. Influența franceșă la Constantinopole eră fōrte mare înainte de catastrofa lui Napoleon în Rusia—este momentul când 140 de prizonierî Ruși se turciseră în Constantinopole. *Moniteur Universel*, din 17 Septembrie 1812 (No. 263), în o scrisōre datată din Constantinopole de la 13 August, povesteste solemnitatea cu care se făcū acéstă trecere la mahometanism a acelor Ruși.

(2) *Moniteur Universel*. No. 288, 14 Octobree 1812.

ruzi și-l expediă la Șumla, unde eră Vizirul... Acì fu ucis pe dată, și capul lui trimis la Constantinopole, unde fu expus trei zile la porțile Seraiului, alătura cu al frate-sëu Panaiotache Moruzi, carele ținuse locul de Dragoman pe timpul cât Dimitrie stătù la Bucuresci.

Și pe când ast-fel Moruzescii, amici ai Rusiei, plătiau cu capul lor trădarea, Caragea eră primit cu onoruri în audiență solemnă de investitură de către Sultanul, la 8 (20) Octobree. Padișahul otoman îi dete cuca și caftanul de onóre.

I. Caragea fu primit de Sultanul «*avec la bienveillance la plus distinguée*» scrie, în 26 Octobree, din Constantinopole, corespondentul jurnalului *Gazette de Francfort*. (1) În o a doua audiență primì tuiul Domnesc.

Avënd a întârziã la Constantinopole mai mult timp, până ce să se ridice din țerã Muscalii, Caragea trimise la Bucuresci caimacamii, cari să ieã guvernul țerii în numele sëu.

O corespondență din 2 Octobree (20 Septembre 1812), trimisă din Bucuresci guvernului din Paris și publicată în «*Moniteur*», vestesce că la data acësta sosise dejã în capitala Munteniei Caimacamul și Postelnicul noului Domn. Gr. Suțu e Caimacamul. Acesta e fiul lui Michai Suțu. După Werter însã, în corespondența lui cu regele Prusiei, Caimacam eră Gh. Arghiropulo, care în ziua sosirii lui Werter la Bucuresci, tocmai dădeã un mare bal domnului de Maubourg (2).

Gazeta de Francfort confirmã, că Ghiorgache Arghiropulo, frate cu noul Dragoman al Porții, a sosit la Bucuresci, în 24 Septembre (6 Octobree), și a comunicat boerilor adunați firmanul (zapt-firman) al Sultanului, prin care este însărcinat să administreze Principatul în numele lui Caragea (3).

(1) Veđi *Moniteur Universel*. No. 348 din 13 Decembre 1812.

Le 20 le nouveau Prince de Valachie a reçu, dans une audience solennelle, des mains de S. H. la kouke ou le bonnet de Prince et la pelise d'honneur. Il a été traité, par le Gr. Seigneur, dans cette occasion, avec la bienveillance la plus distinguée. Jeudi est le jour désigné pour la cérémonie de la queue de cheval, que le nouveau Prince a coutume de recevoir, pour marquer son rang dans le gouvernement.»

(2) Veđi nota lui Werter cătrã Regele Prusiei, din 5 Decembre st. n. 1812. *Moniteur Universel* de la 26 Octobree 1812. No. 300, scrie: «Caimacamul și Postelnicul noului Principe al Valachiei Iancu Caragea, aș sosit acì la Bucuresci. Primul se chëmã Gr. Suțu fiul lui Michail Bey; cel de al doilea se chëmã *Tschapan* (?).»

(3) N. 313. Dimanche 8 Novembre 1812.

«Valachie, Bucarest, le 9 Octobree.

«M. Georgachi Arghiropolo, frère du nouveau Dragoman de la Porte, est arrivé le 6

E posibil că pe lângă Arghirpulo să fi sosit la Bucuresci și Gr. Suțu. În tot cazul, postelnic în domnia lui Caragea vom afla pre Vlăhuș.

Pe dată ce Caimacamii sosiră în Bucuresci, s'aŭ început reparațiunile palatului Domnesc din Délul Spirei, care ajunsese în próstă stare, din cauză că servise de spital în timpul ocupațiunii rusești. (1)

O altă corespondență a Gazetei de Francfort, dată tot din Bucuresci, din 18 Novembre (6 Novembre), confirmă că, la acea dată, încă nu sosise Domnitorul Caragea, dar că eră așteptat din un moment în altul și că neîntârziat vor reveni la Bucuresci și reprezentanții (orî *Aiani*) streini, cari, la momentul rupturii dintre Rusia și Turcia, se îndepărtaseră din Principatele ocupate de Ruși (2).

În adevăr, nu întârzie să sosescă la Văcăresci noul Domnitor. Acì se opresce după vechiul obicei, pentru a-și pregăti oficiala intrare în capitală. Corespondențele Monitorului frances scriu, că *conăcirea* de mai multe zile la Văcăresci a Domnitorului eră și în interesul sănătății publice, ca o carantină făcută de Domnitor, fiind-că venia din o parte de loc, în care se însemnase ciuma.

Se profită de acéstă reședere la Văcăresci, pentru a se luă măsuri pregătitoare intrării în Bucuresci. (3)

de ce mois et a fait connaître aux boiars assemblés le firman (zapt-firman) du Gr. Seigneur, par lequel il lui est ordonné de se charger de l'administration de la Principauté au nom du nouvel Hospodar.»

(1) On a commencé aussitôt à travailler aux réparations dont le palais du Prince a le plus grand besoin; il a servi d'hôpital pendant tout le temps du séjour des Russes dans cette capitale.

On a la certitude que le gouvernement sera remis au Caimacam le 2 (14) (*sic*) Octobre, jour fixé par le traité de paix.

Senatorul Miéloceviçi (Milosievici) a fost numit guvernator civil al Basarabiei. Îl devait quitter Jassy le 13.

Moniteur Universel. N. 313, din 8 Novembre 1812.

(Journ. de Francfort) Coresp. din Bucuresci de la 9 Octobre 1812.

(2) Gaz. de Francfort.

Valachie. Bucarest, le 18 N-bre (decì 6 Novembre).

On attend incessamment l'arrivée du nouveau Prince Ianco Karatschia et le retour des ayans étrangers qui, au moment de la rupture entre la Russie et la France, s'étaient éloignés de ces Principautés encore occupées par les Russes.

(3) Veți pag. 7 din tom. X. Iacă și un alt act cu referință la repararea pavelei din strada Șerban-Vodă :

Pornnea ce s'aŭ făcut în dosul însciințării ispravnicilor de Ilfov și a Vorniculni politiei, pentru dregerea podului Șerban-Vodă.

Îw Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahscoie.

Domnia-vóstră ispravnicilor din sud, Ilfov și domnia-ta epistatule al dvornicieii

La 25 Novembre 1812, adecă neîntârziat după sosirea la Văcăresci Caragea adresază țerii obicinuitul manifest de Domnie nouă. Ca toate programele politice, proclamațiunea lui Caragea promite mult, ba încă adaugă a dice, că cele ce le promite vor fi «înființate, iar nu numai cuvîntate». Caragea se jură *pe viața fiilor săi*, că n'o să trecă cu vederea *răpirea și nedreptatea*. (1)

La ziua hotărîită de 12 Decembre, Domnitorul își face solemna intrare în Bucuresci.

Dăm în notă aci alaiurile întocmite cu pitac Domnesc, pentru Domnitor și pentru intrarea în Bucuresci a Dómnei sale Elena. (2)

politieî, am văduț Domnia-Mea arătarea ce Ne faci printr'acéstă însciințare, ci dar de vreme ce ca să se astupe acele baltacuri de la căpătâiul podului celui dres până la cel-lalt căpătâiū duple șocotéla boerilor este atâta discolie și zăbavă, pentru pricinile ce arétați, priuțită este Domnieî-Mele chibzuirea ce faceți, următóre fiind și altor asemenea pilde, și poruncim, ca dregerea aceluî drum să o săvîrșiți cum mai în grabă, adecă de la maidanul ot Dulap și până la căpătâiul podului celui dres și bun. — 1812, Decembre 1.

Arh. Stat. Cod. 74, fila 4.

(1) Veți întréga proclamațiune în volumul X al *Istorieî Românilor* de V. A. U., pag. 454.

(2) Iacă alaiurile aceste:

Orînduiala alaiului Domnieî, după obiceiul țerii, la intrarea în Bucuresci.

Stégul catanelor de țeră cu căpitanii i catanele acestuî stég, toți călări și înarmați.

Brésla agiască.

Călăreși polcovnicesci toți călări și înarmați.

Vel căpitan de cazaci cu stégul i sârmaciul și toboșarul său.

Talpoși dorobănțesci pedestri cu chivere, cu tobe i cu cimpóiele lor.

Vel căpitan de dorobanți cu zapcii săi înainte i cu căți-va din brésla armășască cu tacâm curat împrejur și stégul său cu toba după dînsul.

Podarii toți pedestri câte doi.

Cazacii agiesci asemenea pedestri cu cimpoiū i tobele lor.

Vînătorii, asemenea.

Căpitanii agiești înarmați cu tacâm curat pedestri.

Céuș agiesc cu logofêt agiesc.

Polcovnicul de pod cu polcovnicul de ciocli.

Polcovnicul de vînători cu polcovnicul de Tîrgoviște.

Vel aga cu podóba, după obiceiū.

Stégul cu stegar agiesc i călărăși cu prașurile i trâmbișile, cu toba și sârmaciul, după obiceiū.

Dumné-luî vel vornicul za politie, cu ómenii și tacâmul domnieî-sale.

In alaiul lui Vodă ieau parte și cei doi fii ai lui I. Caragea, anume

Neferii toți înarmați, călări cu Baeracul lor, câte doi,
Beșléga, cu tacâm curat.

Brésla spătărăscă.

Lefegiii cu stégurile lor, călări.

Vel căpitan de lefegii cu zapcii săi, i buciugul, toboșari, sârmaci dnpă dinsul.

Seimenii călări iarăși înarmați, toți cu haine roșii și cu moșurile galbene.

Baş-buluc-başa cu stégul cel mare i toba și sârmaci.

Scutelnicii spătărăscii înarmați.

Delii călări, toți înarmați cu sulite în mână, câte doi, potriviți, dimpreună cu odo-
bașii lor, înaintea dumné-lui vel spătarul.

Poterașii, toți înarmați, călări, cu haine curate fistichii, cu moșuri și cu musi-
canții lor.

Căpitani spătărăscii înarmați cu tacâm curat.

Céuş spătărăsc cu logofăt spătărăsc.

Vel căpitan de Mizil cu polcovnicul de poteră.

Vel Spătarul cu podôba după obicei.

Stégul cu stegar i buciuc și lefegii, cu prapurile i trâmbițe i tobe și sârmaci
după dumné-lui.

Copii din casă cu păhărnice.

Vătaf de vistierie cu vătaf de păhărnice.

Aprođi vătășesci cu aprođi céușesci.

Vătaf de aprođi cu céuş de aprođi.

Brésla portărăscă.

Portărei în rind pe jos cu semnele în mână.

II portar cu III portar.

Vel portar.

Dumné-lor boerii velii i al doilea, cum se arată în deosebită fôe, și înaintea dum-
né-lor: starostea cu neguțătorii pămîntenii.

Brésla armășescă.

Armășei cu pușcași.

II armaș cu III armaș.

Vel armaș Aleco Mavrocordat cu podôba după obicei, având pe toți lăutarii
domnesci.

Stégurile țerii i trombetași domnesci și cu muzicanții nemți.

Tuiurile

Iuruc-baerac.

Sacagii după obicei cu sacalele.

Șalahorii călări, cu bețele în mână.

George și Constantin. In al Dómnăi sunt fiecele: Ralu, Smaranda și Roxandra.

Caii domnesci împodobiți.

Trăgându-i comișei câte unul.

II comis cu Răhtivan Aslanoglu.

6 postelnicăi cu 6 postelnicăi asemenea.

Capoturi și tacâm curat.

Toți călărașii cu vâtaful lor. 6 fustași cu darde.	III logofet III vistier II logofet II vistier Iorgache Slugeroglu. II logofet II postelnic Costache Arghiropulo. Vel postelnic Vel comis Dumitrache Manul. Un céuș împărătesc Alt céuș împărătesc. Un capegiu împărătesc Alt capegiu împărătesc	Toți lipcanii cu odobașa. 6 fustași cu darde. 6 căpitani ortacusași cu ca- plan poșturi.
---	--	--

Iuz-bașa.

Beizadea cu ciohodarii i un saracci Beizadea cu ciohodari i un saracci.

Dumné-lui agaua cu ciohodarii domniei-sale.

Un satâr	alt satâr.
Un satâr	alt satâr.
Un satâr	alt satâr.

Mataragi iamac alaiu céuș mataragi bașa.

Saracci iamac icioclan céuș saracci bașa.

Un gavaz alt gavaz.

Un peic împărătesc. alt peic imperătesc

Un haznaharlău alt haznaharlău.

Deli-bașa bașciohodar, tufecci bașa.

Cu toți ciohodarii cu toți ciohodarii.

polc.

Iar ciohodari i tufecci cu pușei.

Iar ciohodari i tufecci cu pușei.

Vătaf de Divan înarmat cu II spătar cu sabie gianat

Saidacuri i topuzul.

Semnul Domniei sangiacul.

Este de observat, că cu t^otă desorganizarea și miseria în care Muscalii lasă țera, tot se mai găsiră cete destule de ostași din diversele

Copii din casă purtând prapurile vel grămătic.
 Vel cuparul Costache Mavrocordat vel ispravnic de curte.
 Vel cămăraș II grămătic *vichil* d-lui.
 Divictar postelnicul Vasilache.
 Și cei-lalți boeri ai curții și idiclii, câte doi.
 Mehter bașa cu t^otă taiféua sa cântând.

Caretă gospod.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscioe.

Poruncim Domnia-Mea să aveți a însciința d-lor boerilor i zapciilor mari și mici și tuturor mai sus ar^etașilor, că la césurî din ți cu ajutorul lui Dumneđeū este să se facă obicînuit alaiū Domniei N^ostre și să fie toți strînși la și întregi la orânduială, ca la ridicarea n^ostră să se afle toți gata spre mișcare, însă să grijiți a nu se face vre-un cusur saū vre-o atacsie la pornire, că veți fi în vină; așijderea ar^etași porunca Domniei-Mele fie-căreia bréslă, ce la mergere să aibă a păzi buna-cuviința și orînduială, fără de a se face sgomot la vorbă saū vre-o amestecătură, ci fie-care cu tăcere să urmeze mișcarea alaiului, iar un alaiū ciauș călare să aibă a încunjură călare necontentit înainte vestind mișcarea alaiului la mergere, ca să mérgă cu bună orînduială. —1812. Decembre.

Cod. LXXV, fila 9.

Orînduiala alaiului prea iubitei D^omne a Domniei-Mele, la intrarea în Bucuresci.

100 seimeni polcovnicesci călări, toți cu haine roșii înarmați și cu moțuri galbene.
 100 seimeni bulucbășesci asemenea călări, toți cu haine roșii și cu moțuri galbene și înarmați.
 4 postelnicei cu capoturi roșii iar patru postelnicei asemenea.
 Céușul spătăresc cu céușul agiesc.
 Polcovnicul de pod cu polcovnicul de ciocli.
 Polcovnicul de seimeni cu polcovnicul de vînători.
 II comis cu II pitar.
 Bașbuluc baș. cu polcovnic de țîrg.
 Vel căpitan de Mizil cu vel căpitan de lefegii.
 III postelnic, fiul d-nei Efrosina cu Răhtivan Asanoglu.
 Vornicul de harem cu vel căpitan de dorobanți.
 II grămătic, fiul d-lui postelnic Vasilache cu grămătic d^omnei Filipéscă.
 II postelnic Costache Arghiropolu cu II spătarul Gianetache.
 Biv-vel pitar cu biv vel pitar.
 Vel armaș Aleco Mavrocordat cu vel pitar.

arme, cari să intre cu alaiū. Nimic mai deosebit în aceste alaiuri decât la altele de la anteriorii Domni, decât că se bagă în alaiuri, nu numai spata și topuzul Domnesc, dar și sangiacul și tuiul dat *ad-honorem* de către Sultan. Intre diversele musicī, cimpóie, trombițași etc., iea parte la alaiū și o *musică nemțescă*, aceea pe care neîntârziat I. Caragea o va desființa. (1)

Maī observăm că în Garda Porții iar sunt *nemți*: «50 *nemți din Pórtă, în haine fistichiū.*»

Din primul moment I. Caragea manifestă o deosebită plăcere pentru parade. El e nemulțumit de alaiurile orînduite pentru recepțiunea lui. Cetele de seimeni, de panduri, diversele bresle din administrațiune nu s'aū prezentat în haine curate, în uniforme. De aceea în anii următorii 1814 și 1815 Domnitorul va da nouă ordine pentru modul cum aū să fie organizate alaiurile Domnesci. I. Caragea ordonă Marelui Logofet de țera de sus, să oblige pe zapcii Divanului, câte 15 ómenī «*imbrăcați în forme*», de-asupra să aibă cepchenuri și în cap să fie tot un fel, pentru că, «la alaiurile Domnesci ce s'aū făcut, s'aū văduț de înșine Domnia-Mea cu haine nepotrivate, próste, încă și sparte.»

Lui Vel Spătar încă scrie Caragea, ca seimeniī, lefeciiī, căpitanii și alte bresle spătăresci, să nu mai intre în alaiuri decât «în formă, cu haine curate, pentru buna podóbă cari împotriva la alaiurile ce s'aū

50 *nemți* din Pórtă, pe jos, toți cu haine fistichiū curate.

12 fustași ai haremului cu darde în mână și iuz bașa al lor.

8 căpitanī, patru ai seimenilor spătăresci și patru agiesci, pe jos, înarmați cu zardabale.

10 ciohodari lângă careta Domnescă de amândouă părțile.

6 ciohodari lângă careta prea iubitelor nóstre Domnițe.

D-lor jupănesele mari pămîntence, după obiceiū, în caretele d-lor, după Domnițe.

Iū Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Poruncim Domnia-Mea, polcovnice de seimeni, să aibă în sciința atât mai sus arde-tații boeri și zapcii cu breslele lor, cât și dumné-lor jupănesele, ca să scie că cu ajutorul lui Dumneđu, la . . . césuri, este să fie intrarea prea iubitei Dómnai Mele în Bucuresci, pentru care să porți grijă a fi toți orînduiții adunați la . . . de unde să se facă alaiul acesta, cu orînduiala lui fără de cusur. Tolco pisah gpd.— 1812 Decembre.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXV, fila 11.

(1) Veđi la cap. școlelor și culturii publice, vol. X, pag. 425.

făcut, vădându-se de Domnia-Mea cu haine sparte, nepotrivite, de nici sémână unul cu altul.» (1)

În Decembre 1815, Ioan Caragea dă un pitac, prin care ordonă ca, la Domnescile alaiuri, să fie și doi dintre boerii veliți, adecă d-l *vel logofetul de obiceiuri*, ca un trebuincios și cu sciințe de ale obiceiurilor, i d-luî vel hatman ca un zabit al Divanului. Aceștia să mērgă înaintea luî Vodă la alaiuri, împreună cu vel comis, păzind fie-care rîndul seû, după trēpta cinului. (2).

(1) Pitac către vel logofetul de țera de sus, a îndatoră pe zapcii Divanului să aibă câte 15 ómeni îmbrăcați în formă tot un fel pentru halaiuri când va fi, după orînduiala veche.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei Mele, d-ta vel logofete de țera de sus Iordache Filipescule, fiind-că pentru buna podóbă, după orînduiala veche, sunt de a fi și cei ce se află în slujbă pe la zapcii, adică păhărniceii, aprođii, copiii din casă, cu haine curate, mai virtos de-asupra să aibă cepchenuri și în cap să fie tot un fel, pentru că la halaiurile Domnesci ce s'aû făcut, s'aû văđut de înșine Domnia-Mea cu haine nepotrivite, próste, încă și sparte, lucru cu totul în potriua datoriei lor și a voinței Domniei-Mele, ci dar primind Domnescul Nostru pitac, să aduci înaintea Domniei-Mele pe toți zapcii Divanului cei mari, să le arēți că este porunca Domniei-Mele strașnică, ca fieș-care să aibă câte 15 ómeni ai seî îmbrăcați tot-dea-una în formă cu port tot un fel, după povața ce li se vor da de către d-ta. Tolco pisah gpd.—1814 Decembre 2.

Cod. LXXIV, fila 161 v.

Pitac către vel spătarul a avé pe breslele spătăriei cu haine curate, potriviți pentru halaiuri, după orînduiala veche.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele, d-ta vel spătare, fiind-că pentru halaiurile Domnesci ce se întimplă a se face, este vechiû obiceiû a fi și seimenii i lefegii, căpitaniî și alte bresle spătăresci în formă, cu haine curate, pentru buna podóbă, care împotrivă la halaiurile ce s'aû făcut, văđându-se de Domnia-Mea cu haine sparte, nepotrivite, de nici asémână unul cu altul, poruncim d-tale, să dai nizam pentru acēsta a fi în tótă vremea breslele de halaiû în formă, potriviți la haine după vechiul obiceiû. Tolco pisah gpd.—1814 Decembre 2.

Asemenea pitac s'a făcut și la vel agă.—1814 Decembre 2.

Asemenea și la vornicul politiei.—1814, Decembre 2.

Cod. LXXIV, fila 161 v.

(2) *Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Fiind-că la Domnescile halaiuri trebuință este tot-deauna ca să se păzescă nu numai buna orînduială, ci și buna întocmire și eftacsie, ca și orînduiala boerilor să se

Multiple sunt orînduirile de alaiuri: mergerea la biserică de sărbătorii mari și hramuri a lui Vodă, a Dómnei, a beizadelor pentru hirotonisirii, la biniș, la Sf. Panteleimon, la ocașiuni de primiri de peșcheșuri, la recepțiuni de personagie străine importante, etc. (1)

Dar să reluăm șirul narațiunii Domniei lui Caragea.

păzescă precum se cuvine și obiceiul vechiū să se urmeze întocmai fără strămutare și buna întocmire la ale halaiurilor fără a se întâmplă zăticerii și atacșii, am hotărît, ca la Domnescile Nôstre halaiuri să orânduim doi dintre boerii veliși, adecă pe d-lui vel logofêtul de obiceiuri, ca un trebuincios și cu sciință de ale obiceiurilor și pe dumné-lui vel hatman, ca un zabit al Divanului asupra căruia privesc întâmplătoarele jâlbii ce se dau către Domnia-Mea și poruncim să mérgă înaintea Nôstră la alaiuri dumné-lui vel logofêt de obiceiuri dimpreună cu dumné-lui vel postelnic și dumné-lui vel hatman dimpreună cu dumné-lor vel comis, păzind fie-care rîndul său după trépta cinului; poruncim dar și dumné-vôstră orînduișilor boeri, ca de acum înainte să fiși cu luare aminte, ca să se păzescă tótă buna orînduială la ale obiceiurilor și ale alaiurilor, împlinind fără de strămutare acéșta Domnescă Nôstră poruncă și spre a fi sciută și păzită tot-deauna, poruncim să se trecă și în condica Divanului. Tolco pisah gpd. — 1815 Decembre 4.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

(1) Alaiul Măriei Sale Ahmet-Pașa de a veni de la conac la Domnescă Nôstră curte.

Brésla spătărăscă cu tótă uniforma bez bairace.

Lefegii după orînduială câte doi.

Seimenii cu zapciū micī asemenea.

Scutelnicii spătărăscī asemenea.

Căpitaniū spătărăscī asemenea.

Stegarul spătărăsc.

Céușul spătărăsc.

Cu polcovnicul de poteră.

Vel căpitan de lefecii.

Cu vel căpitan de Mizil.

Brésla agiască iarășii cu uniforma, bez bairace.

Călăreșii polcovnicescī câte doi, după orînduială.

Vel căpitan de cazaci.

Talpoși dorobănșescī.

Cu podari.

Cazaci.

Cu vinători.

Zapciū micī.

I căpitani agiescī.

Céușul agiesc.

Polcovnicul de ciocli.

Cu polcovnicul de pod.

Vel căpitan za dorobanși.

Stegarul.

Vel agă.

Neferii toși ai beșlégăi.

Cu odobașa lor.

Zapciū al Divanului.

Cu alt zapciū al Divanului.

Zapciū al Divanului.

Cu alt zapciū al Divanului.

III portar.

Cu II portar.

Rahtivanul.

Cu II comis.

Cu două diverse firmane primesce Ioan Caragea Domnia Țării-Românești. Cel dintâiu, mai scurt, nu pomenesce de loc despre tratatul cu Rusia, ci numai îl numesce Domnitor, considerându-și credința în serviciile anterioare, în 2 ale lui Ramazan, anul Egirei 1227, și îl îndemnă să întocmescă pricinile pământului, cu obicînuita sa dreptate și credință, ocrotind pe săracii supuși și pe cei-lalți de obște locui-

Vel portar.

Vel vornic za politie.	Careta Domnăscă.	Meh. mandar.
Delii.		Cu tufecii.
Un salahor.		Cu alt salahor.
Un alaiü-céuș.		Cu alt alaiü-céuș.
Trei satări.		Cu trei satări.
Un cavaz.		Cu alt cavaz.
Doi-spre-șee ciohodari.		Cu doi-spre-șee ciohodari.

Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea ca mâne la . . . din ȝi, să iu grijesci a fi gata negreșit acest alaiü pentru venirea Măriei Sale Pașăi, aici la Domnăscă Năstră Curte. Tolco pisah gsd. — 1813 Februare 6.

Cod. LXXV, fila 54.

Alaiul cu care are a merge prea iubita Năstră Dămnă la biserica Sf. Gheorghe nău, pentru ȝiua hramului de mâne.

Polcovnicul de seimeni. Cu polcovnicul de vinători.

Impreună cu ómenii lor.

II comis.	Cu II pitar.
Baș-bulucbaș.	Cu polcovnicul de tirg.
III postelnic.	Cu rahtivanul.
Vel pitar.	Cu vornicul de harem.
10 nemți din pórtă.	Cu alți atăția.

Fustașii haremului cu iuz-bașa.

Cinci ciohodari. Cinci ciohodari.

Careta gospod.

Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea, vătașe de curte, să îngrijesci ca astăđi la nouă césuri să se întocmescă alaiul de mai sus arătat și să fie gata aici la Domnăscă Năstră Curte. — 1813 April 22.

(Pecetea gpd.)

tori..... «și trâmîțînd la vreme împăratésca mirie la bogata mea comóră, saú la locurile ce se va face havalea, și cu multă sirguintă silindu-te ca să trimiți necontentit tóte felurile de zahereă...»

Al doilea firman, cel đis «zapt ferman», adecă de luare în stăpânire, acel care a fost cetit înaintea boerilor adunați la spătăria cea mare, începe cu amintirea răsboiului terminat: «sciut să fie ție, că răsboiul ce aú fost între Inalta Impărăția Mea și între curtea Rusiei, prefăcându-se acum întru pace și prieteșug, s'aú orînduit đisa curgere de vreme pentru deșertarea locurilor, *de la trei luni* de la întărirea tractaturilor păcii. Decî, schimbându-se aceste întărite cărți la 5 ale lui Regep, se împlinesce sorocul deșertării locurilor, la 5 ale lui Șceval, când se întórce și se face teslim la Inalta Mea Impărăție, câștigarea sa cea de moștenire Țera-Románescă dimpreună cu Craiova.

Restul firmanului este o repetire amplificată a primului firman. (1)

Ioan Caragea se așeză la Curtea Domnăscă, cea zidită de Al. Ipsilant, în apropiere de Michai-Vodă, dar peste puține đile, în Decembre, un incendiú prefăcú în cenușe acel palat, și Domnia luă reședința în casele lui Gr. Ghica care, cum arătarăm dejă, există și astăzi, în fundul curții casei d-lui Al. Lahovari, cu intrarea acum despre actuala stradă a Academiei. (2)

(1) Ambele aceste firmaue se pot ceti în *Tesaur de monumente*, II, p. 351 și 352.

(2) Un călător englez William Macmichael a vizitat pe Caragea în 1818. La el se póte vedé în ce mod vorbesce de palatul acestui Domn :

«Domnitorul are o locuință mai puțin bună decăt a vecinului sėu de la Iași, din cauză că palatul Domnesc a ars accidentalmente, acum doi ani (*se înșală, erau mult mai mulți ani*), când, se spune că a avut o pagubă de circa 100.000 de lei. El ocupă actualmente doué case de o înfățișare mai puțin importantă, intruute între ele printr'un geamlíc de lemn . (*Journey from Moscow to Constantinople in the years 1817, 1818 by William Macmichael*. Londra 1819.— A se vedé cartea în Bibl. Urechia de la Galați. — Am reprodus anterioramente după ea stampa: *promenada boerimeî la Copoú*. În anul acesta d-l profesor Iorga a tradus unele fragmente din acéstă carte noué cunoscută încă de vre-o 25 de ani, în «*Arhiva*» d-lui A. D. Xeuopol. No. 1 și 2 (1896), la pag. 10. Ne-am servit cu o traducere făcută pentru noi altă dată de pe atunci studentul Caliman). Te-ai așteptă ca *Macmichael* să descrie interiorul Curții lui Caragea, dar el se mărginesce a đice, că «*nu este nimic mai deosebit în sala în care am fost primii, decăt că podelele erau acoperite cu un covor englesc, cea-ce negreșit se va păré mai curios în casa unui oriental.*»

Arderea Curții Domnesci în Decembre 1812, este aceea vestită de Bosghiovicî către Regele Prusiei, din Constantinopole, 25 Ianuarie 1813:

«Les dernières lettres de Bucarest nous ont annoncé que la maison de la résidence de l'Hospodar a brûlé et que le nouveau Prince Caragea, dans ce malheur a

Nu vom înșiră din nou acei făptuirile noului Domn, încă din luna Decembre 1812. *Paretesisul* Mitropolitului Dositei Filiti, numirea lui Nectarie în loc, alegerea de nou Episcop la Rîmnicul Vâlcei; organizarea Divanului Domnesc prin Const. Filipescu, luptele acestuia ca să înlătore din visterie pe Gr. Brâncoveanul; apropierea Văcărescilor de Caragea, ca încuscrit, căci Enache Văcărescu avusese ca ultimă soție pe o fată a primului Caragea Vvd.; mijlócele întrebuintate de Caragea, ca să-și reîntre în capitalul de 4 milioane cât îl costase Domnia; sporirea birurilor; adăogirea havaturilor; starea făcută de el bisericii ortodoxe și în genere la tótă biserica; înființarea hatmaniei de Divan; aceea a Logofetei străinelor pricină: sunt tóte cestuini dejă atinse în capitolele speciale, în studiile anterióre.

Nu voiú reveni aci asupra studiului nostru referitor la administrațiunea țării și în deosebă la neconținutele schimbări întimplite în Divanul Domnesc al lui Caragea Vodă.

Administrațiunea lui Caragea, lăudată de Fotino, energic criticată de Fănuță (Zilot Românul), este în coloră negre descrisă de *Macmi-chael*. El reprobă despotismul exercitat de Domnitorul grec. «Autoritatea Domnitorului se menține prin intrigă, prin frica insuflată de guvernul turcesc, prin toleranța națiunilor vecine și prin chiar lipsa absolută de energie a locuitorilor țării». Țeranul rabdă grele apăsări, boerul e scutit de taxe și desfrânat și poftitor de slujbe. Apoi Domnitorul a plătit tronul cu 3 până la 4 milioane de lei și are să mai dea pe fie-ce an sume mari la Constantinopole, la cel ce-l sprijină. De aceea se pune să facă bană cu oră-ce preț. Decă sistemul de corupție în administrațiune se întinde de la Domn până la cel din urmă slujbaș de sat. Toți jăfuesc țeranii, cari fug rătăcind din loc în loc, când vine vremea perceperii dărilor. Se cunosc mijlócele barbare, caznele întrebuintate de perceptori . . . , Ca să scape de ele, țeranii emigréză și când se întorc din emigrări, dacă se întorc, se fac sudiți austriaci, ca să scape de guvernul propriu al patriei lor.

Jefuirile din timpul Domniei lui Caragea au dat naștere proverbului: «*fură ca în vremea lui Caragea*»—scrie Ion Ghica. (1)

La capitolul despre finanțele țării sub Caragea, lectorul va puté

perdu pour 300.000 piastres en effets, qu'il n'a pu sauver, le feu s'étant manifesté de nuit »

Veđi și *Lagarde*, o. c., 321—322.

(1) 'Scrisori, pag. 32.

vedé, în mod documentat, cari fură dările și sporul lor sub Domnia, de care ne ocupăm.

«Când (cu dările) i se părea că nu se împlea destul de repede punga, avea — mai dice I. Ghica — și alte cörde la arc. Scotea pe aga în tîrg cu cântarul și cu falanga; acesta prindea cu ocaua mică pe vre-un brutar, pe vre-un cărciumar, pe vre-un măcelar, îi trîntea câte 100 nuele la tălpi, sau îl țintuia de ureche în mijlocul pieței. Vodă eră sigur, că *isnaful* avea să alerge de la unul la altul ca să facă *curamă*, iar pedépsa încetă îndată ce starostele venia la Curte cu un *porcoi* de *mahmudele* . . . »

Numai atâta mijloc avea Caragea ca să adune bani? Am vădut sub dînsul *birul temniței* și *birul femeilor cari aũ păcătuit* . . . (1) Cine dintre Domni a avut mai ingenioase metode de a jăfui țera?

I. Ghica ne spune, că la asemenea jăfuirii Caragea eră ajutat de boerii Belu, Golescu, Manu . . .

Belu belesce,
Golescu golesce,
Manu jupuesce . . .

O! mai putea satiricul poporal face lungă, mult mai lungă listă boerilor împreună jăfuitoři cu Caragea. Eră timpul în care un boer dojenit de Vodă, căci făcuse nisce hoři din care Vodă nu avuse parte, răspunde Domnitorului: *κλέπτω, κλέπτεις, κλέπτει* (fur, furii, fură).

Când documentat poți constată că întemeiate fură acuzările aceste aduse lui Caragea, te miri găsind în Aaron Florian afirmațiunea că: «*Prințul Ioan Caragea, în vremea acésta grea, și-a pus tôte silințele ca să ușureze pe locuitori de povara acestor nenorociri și i-a mângâiat în necazurile lor cele grele!*» (2)

Și ca și când jafurile și hořiile slujbașilor nu erau de ajuns, mai veni asupra țerii și alt foc: de la Pörtă se dete poruncă (am arătat acésta dejă) ca să se trimită sute și mii de țeranii cu carele lor, ca salahori, să lucreze la reîntărirea cetășilor după Dunăre . . . Câți se mai întorceau din acei nefericiți români, la vetrele lor? (3)

(1) Wilkinson spune că numărul femeilor rele eră atât de mare la Bucuresci, în cât «le dernier aga ou directeur de la police suggéra au Prince l'idée de lever une taxe sur chacune d'elles, ce qui lui procurera un nouveau revenu de quelques cent mille piastres.» (Page 129).

(2) Manual de Ist. Principatului României, pag. 183.

(3) La Porte fait travailler avec une grande activité aux fortifications des places de Braïla, Isaccea, Tulcea et Masiu (Maciu?), situées sur le Danube. Les habitants de Moldavie sont obligés de fournir gratis les palissades, les vivres et les ouvriers.

Nu avem de a reveni asupra Domniei lui I. Caragea din punct de vedere al justiției. Tote aceste cestiuni s'aũ studiat pe temeiũ de sute de documente. Ceea-ce putem spune aci, este cã prea puțin timp rãmase lui Ioan Caragea ca sã vadã rezultatele aplicațiunii noului sãu Codice de legi.

O faptã, care, din respectul justiției, meritã tãtã atențiunea istoricului, este urmãtãrea: In timpul ocupãrii rusesci, pentru a-și pute plãti dãrile și rechișițiunile, aũ fost siliți sã-și vîndã imobilele mulți locuitori, ba une-ori li s'aũ jãfuit, ori *hrãpit*, cu nedrepte cuvinte. La 3 August 1814 întregul Divan supune lui Ioan Caragea urmãtãrea anaforã:

Prea Înãlțate Dãmne,

Cu plecatã anaforã arãtãm Mãriei Tale, cã în vremea trecutã a rãzmeriței, din pricina grelelor patimi, aũ adus pe sãracii locuitori ai țerii la ticãloșie și pe cei mai mulți dintr'iușii la desuãdãjduire, în cãt unii dintr'iușii siliți aũ fost de multa lor nevoie a-și viude lucrurile ce aveaũ mișcãtãre și nemișcãtãre, spre a pute sã în-timpue și sã-și uruescã grelele cereri și nevoi, pãuã în cãt au ajuus la mare lipsã și sãrãcie, cãnd atunci cei ce se aflaũ în slujbe afarã priu județe, cum sameși, polcovnici, vãtași de plãși, cãpitanii și zapcii, gãsiud vreme cu prilej ca sã dobãudescã moși, acareturi și altele asemenea, cu multe nedrepte mijlãce încãrcãnd și nãpãstuiud pe sãracii locuitori, le-aũ hrãpit moșiile în nume de cumpãrãtãre, dupã cum s'aũ și dovedit la unele priciuni ce s'aũ cercetat în Divan, cã mulți din locuitori și-aũ vîndut moșiile și acareturile lor numai și numai pe încãrcãtura și nãpãstuirea ce le faceã hrãpitori ce s'aũ ñis mai sus, la dãjdi și augarii, fãrã de a se folosi ticãloșii locuitori cu nimic dintr'acele vîndãri, lãsãndu-i ca nisce strãini în patria lor și sãraci desãvîrșit. Iuãlțimea Mãriei Tale, ca nu Domu milostiv și drept stãpãn al țerii și ca nu pãriute doritor cãtrã toți locuitorii de obște, ai pus tot felul de siliuță și pururea nelipsit te trudesci, ca sã depãrtezi de la dãușii tãte nedreptãțile și supãrãrile, spre a-și dobãudi fieș-carele viețuirea în odihuã, ușurare și liniștitã petrecere, dar și noi slugile Mãriei Tale, ca nisce patrioși avẽnd sciuțã de necazurile ce aũ pãtimit sãracii locuitori în vremea rãzmeriței și de înstrãinarea ce li s'aũ fãcut a moșiilor lor întru aceeași vreme, de cãtre aceia ce s'aũ arãtat mai sus slujbași ai județelor cu feluri de mijlãce viclene și hrãpitãre, nu lipsim, dupã datoria uãstrã, a arãtã Mãriei Tale, cã, de se va gãsi și de cãtrã Mãria Ta cu cale, sã se facã luminate pornuci de publicații în tãtã țera, spre a veni cu îndrãznelã la prea înalt scaunul Mãriei Tale acei sãrmani locuitori ce li s'aũ hrãpit moșiile cu mijlocul ce arãtãm mai sus, în trecuta vreme a rãzmeriței, uude fãcẽndu-se cercetare cu demãruutul, tãte acele moși cãte se vor dovedi hrãpitate în nume de cumpãrãtãre

C'est un fardeau trës lourd pour la province. On vient aussi d'acheter pour le compte de la Porte beaucoup de chevaux et de grains, que l'on transporte au delà du Danube. — *Moniteur Universel*, No 177, 26 Juin 1814, în o scrisãre din țerrã de la 7 Iunie.

drept încărcături și năpăstuirii, să se întorcă înapoi la stăpânirea locuitorilor, și va rămâne luminat numele Măriei Tale în veci pomenit și lăudat de către toți pentru această milostivire ce vei arăta către dinșii. — 1814 August 3.

Constantin Filipescu vel Vistier, Radu Golescu Vel Vistier, Constantin Crețulescu Vel Ban, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Radu Slătineanu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Dumitrașcu Racoviță Vornic, Iordache Filipescu Vel Logofăt, Constantin Filipescu Vel Logofăt, Fotache Știrbei Vel Logofăt, Nestor Căminar.

Caragea aprobă această propunere ast-fel :

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.

Primită fiindu-ne această obștască anaforă a D-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea și poruncim d-văstră velișilor logofeți să se facă Domnescile noastre porunci de publicații prin totă țera, întocmai după cuprinderea de mai jos arătată.—1814 August 9.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXIX, pag. 66.

Măsura această aveă de scop de a mai potoli nemulțumirile țerii din cauza birurilor. Aceste nemulțumiri cresceău pe totă ȕiua. Dejă în 1814 se manifestă prin acte de rebeliune din partea unora din boerii mai mică. Așă un Alexandru Comăneanu făcea opoșiune de ore-care violență Divanului și Domnului. Divanul ceru lui Caragea, în 25 Octobree 1814, ștergerea din Arhondologia țerii a lui Comăneanu și exilarea lui la mânăstirea Mărgineni. Cu cea mai mare grabă aprobă Caragea această anaforă, în aceeași ȕi în care i se supuse. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.*

Spre respălătirea nemulțumirii și obrăzniciei acestui netrebnic și spre pilda și înfrânarea și altor asemenea lui, întărim Domnia-Mea anaforaua această a Preaosfinției Sale părintelui Mitropolit și a obștiei d-lor velișilor boeri, și poruncim d-tale vel Vistiere, să se ștergă cu totul numele lui de la arhondologia Domnescii Năstre Visterii, cum și d-lui vel Logofătul de țera de sus, ca îndată să se facă Domnesca Năstră volnicie, spre a se trimitte surgun la mânăstirea Mărgineni, fiind această pedăpsă cu scădere după măsura vinei lui. — 1814 Octobree 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

(Cod. LXXIX, pag. 418)

Prea Înălțate Dămne,

Cu plecată anaforă arătăm Măriei Tale, că Alexandru Comăneanu, după netrebnicia urmare și nemulțumire cu care s'au arătat la carea și nemărginita milostivire a Măriei Tale cinstindu-l din Serdar cu cinul Căminăriei, vrednic eră de mai mare pedăpsă, dar noi chibzuind a i se face o pedăpsă asemănată cu milostivirea Măriei

Din anul 1814 vom mai aduce un act, prin care Caragea dispune a se face hotărnicia locului vechii Curții Domnesci de la Tîrgoviște, al căreia loc se încălcase de unii-alții. Acest loc saū *ruinile*, ce mai târziu aveā să le cânte poeții renascerii nōstre, aū fost dăruite de Caragea Vornicului Isaac Ralet, încă din 1813 Septembrie. (1)

Tale, adecă pentru nemulțamita cu care s'aū arētat să rămăe lipsit, nu numai de cinstea Căminăriei, ci și de ori-ce alt cin, iar pentru obrăznicia ce aū arētat, să se trimită surgun la mănăstirea Mărgineni, în cât soroc se va hotări de Măria Ta spre bine și învățatură de minte și spre pilda și altora; de care ne rugăm Măriei Tale să fie primită acea pedēpsă, ce cu ușurință din căte i se cădeā a i se face. — 1814 Octobre 25.

Al Ungrovlahiei Ignatie, Constantin Filipescu, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Vel Vornic Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Grigore Băleanu Vel Logofēt, Const. Filipescu Vel Logofēt, Fotache Știrbeiū, Nestor Căminar. S'aū făcut volnicie și s'aū trimis surgun la Mărgineni, unde s'a poruncit a nn fi slobod fără de al doilea poruncă.

(1) *Im Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscioie.*

Hrisovul d-lui Vel Logofētului Isac Ralet pentru hărăzirea zidurilor ot curtea gpd din județul Dâmboviței.

Mărirea și lauda Domnilor și a oblăduitorilor aceștii pravoslavnice și de Dumne-deū păzite țeri Valahiei se arată întru adevăr cu mare strălucire și de alte lucruri îmbunătățite cu felurimī de faceri de bine, ce cu iubire de omeni și cu părintescă osirdie revarsă de obște către toți supușii lor pămîntenī, spre a se mângâia împărtășindu-se fieș-carele după supunere, sîrguință și vrednicie de stăpânescă milostivire. Drept aceea fiind-că cinstit și credinciosul boerul Domniei-Mele d-lui Vel Vornicul de țera de sus Isac Ralet prin anaforă a făcut arētare Domniei-Mele că în orașul Tîrgoviștei sud Dâmbovița *sunt nisce surpături de ziduri domnesci ce aū fost odiniōră Curte Domnescă, făcută de răposaii întru fericire Domniū țerii*, sunt cu totul netrebuincioșe acele ziduri, rămânēnd a fi numai pentru incuibarea păsierilor sălbaticie, iar locul Curții pōte să fie de oșeși ce trebuință, însă de se va curăți întâiū cu grea cheltuială din surpăturile vechi, și așa nici în trēba țerii, nici a Domniei nefiind trebuincioșe, nici zidirile nici locul a se metahirisi la cevași, aū făcut rugăciune Domniei-Mele ca să-i hărăzim acele surpături de ziduri, împreună cu locul lor, a-și face un locaș, ca să-l aibă spre scăpare la o vreme de nevoie, precum este acēsta de acum a năprasnicei bōle, aflāndu-se însărcinat cu trēba cu grea familie, și ne avēnd nici moșie, nici alt loc. Așijderea și mila ce are biserica Domnescă să se întărăscă ca să se pōtă ținē tot-deauna în stare bună; care anaforă a d-sale orînduind-o Domnia-Mea în cercetarea d-lor velișilor boeri, prin anaforă de la August 26, ne-aū fcăut arētare dāndu-ne pliroforie, că acele surpături de ziduri nu sunt de nici o trebuință, nici Domniei, nici țerei, și nici este vre-o pricină zătienitōre de a dobāndi acest har d-lui numitul boer, după care acea arētare și pliroforie a d-lor, binevoind Domnia-Mea pentru slujbele i bătrînețele d-sale și pentru greutatea familiei cu care este însărcinat, prin întărirea ce anū dat încă de la

Încă de la începutul Domniei lui Caragea, Țera-Românescă este din

trei ale acestei luni, la numita anaforă, am hotărît, și ca nisce lucruri domnesci slobode ce sunt și netrebuincioșe nici Domniei, nici țerii, am hărăzit d-sale acele surpături de ziduri ot Țirgoviște, împreună cu locul lor, ca să fie moșie stătătoare și ohavnică d-lui și clironomilor d-lui în veci; iar biserica Domnăscă cu locul de patru stânjeni împrejur are a rămâne slobod și tot cu aceeași orînduială și numire ce au fost și până acum, fără numai atâta osebire facem, ca d-lui numitul boer să aibă epistasia veniturilor acestei biserici, îngrijind de a se strînge de eclisiarhul cel după vreme, toate pe deplin și la vremea lor, din care să se facă și să se împlinescă toate trebuințele bisericesci, cu buună orînduială spre podoba bisericii și pe tot anul să ieă eclisiarhului socotela de venit i de cheltuială, ca să nu se urmeze vre-o risipă și vre-o rea economie la venit, care socotela să fie dator și d-lui a o arêta stăpînirii ca să fie sciută și într'același chip să se urmeze epistasia și îngrijirea veniturilor acestei biserici și de către chironomi d-lui. Decî atât pentru hărăzirea acelor surpături de ziduri împreună cu locul lor la d-lui numitul boer, după mijlocul ce s'a ȝis mai sus i pentru orînduiala bisericii, iarăși după cupriuderea ce se arată mai sus, că s'a hotărît de Domnia-Mea, cât și pentru milele ce are biserica, ca să le aibă și de acum înainte nestrămutat, am dat hrisovul acesta întărit cu însăși Domnăscă Năstră iscălitură și pecete și cu credința prea iubișilor Domniei-Mele fii Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martori fiind și d-lor cinstiși și credincioși veliși boeri ai Divanului Domniei-Mele, pan Constantin Filipescu Vel Vistier, pau Radu Goleșcu Vel Ban, pan Constantin Vlăhuș Vel Postelnic, pau Isac Ralet Vel Logofet de țera de sus, pan Barbu Văcărescu Vel Vornic de țera de jos, pan Dumitrașco Racovișă Vel Vornic al treilea, pan Istrate Creșulescu Vel Vornic al patrulea, pan Grigorie Băleanu Vel Logofet de țera de sus, pan Iordache Slătineanu Vel Logofet de țera de jos, pan Constantiu Sușul Vel Spătar, pan Mihalache Manul Vel Vornic al politiei, pan Atanasie Hristopolu Vel Logofet al străinelor pricinî, pau Nestor Vel Clucer, pan Alexandru Mavrocordat Vel Cămiuar, pau Iordache Scanav Vel Comis și Ispravnic, pau Grigorie Băleanu Vel Logofet de țera de sus; și s'au scris hrisovul acesta la aul de la Hristos 1813 Septembrie 10, de Mauolache Logofet de Divan.

Cod. LXXVII, fila 158.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele Biv Vel Clucere Scarlat Mihăilescule, Ispravnic ot sud Dâmbovița, vei vedê arêtarea ce ne face printr'acastă anaforă dumné-lui biv Vel Dvornicul Isaac Ralet, pentru care îți poruncim, ca vedênd cuprinderea Domnescului Nostru hrisov, ce am dat domniei-sale, pentru hărăzirea aceluî loc, să faci măsurătoare, atât pentru lățimea acestuî hărăzit loc, cât și pentru luingimea lui, ca să se vadă cât este și apoi să se cerceteze cine sunt aceia ce arata că au făcut călcare sau impresurare? de au făcut niscai binale asupra aceluî loc hărăzit și ca de ce preș sunt? precum și pe ce vreme le-au făcut, cu voe sau poruncă dată? și să înștiințezi Domniei-Mele. — 1814 August 3.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXI, pag. 172.

noù amenințată de resmeriță. *Monitorul Universal* al Franciei, (1) publică, la 4 Ianuarie 1813, o scrisore din Iași cu data de 2 Decembre, prin care se vorbesc, că din Turcia aù venit sciri «qui menacent le repos de la Valachie et de la Moldavie....» Numirea lui Pehlivan-Aga la postul de Pașă de Rumelia (la care se numără și Bulgaria) a ațîțat mari nemulțumiri în Turcia. Illire-Oglu, rivalul lui Pehlivan-Aga, a isbutit să fugă cu 350 de persoane, cari îi erau credinciose, din vecinătatea Rusciucului în Basarabia, trecënd prin țerile române.

Molah-Pașa, guvernatorul Vidinului, a imitat exemplul predecesorului său Pasvan-Oglu și s'a rësculat contra Porții și contra lui Pehlivan-Aga, sub ordinele caruia erà pus. Molah-Pașa a concentrat o óste de 20.000 de ómeni. Pehlivan-Aga și el a trimis contra lui pre Havis-Ali-Pașa, cu care se vor unì 8.000 de ómeni, trupe cari revin din Rusia, unde erau prisionieri. Acest răsboiù intestin nu póte avé loc fără ca Muntenia să nu fie devastată.

Asemenea sciri sosind și în Bucuresci, spaïma și grija se întinseră din noù. Zadarnic Caragea asigurà pre boeri, că nu aù de ce să se témă, ei își puseră tótă averea în sipete și stăteaù gata mereù de a le încercà ca să fugă din Bucuresci.

Ceea ce contribuì și mai mult la lățirea grijei, fu evenimentul petrecut în Martie 1813.

La 12 Martie se scrià din Bucuresci *Monitorului Universal* (2), că

Prea Înălțate Dómne,

Locul cu zidire ce din vechime aù fost Curte Domnescă ot Tîrgoviște, care prin luminat hrisovul Măriei Tale ni s'aù hărăzit încă din anul trecut, am înțeles, că de către unii alții s'ar fi făcënd impresurat dintr'acel loc al meu; mă rog Măriei Tale, ca să fie luminată poruncă către dumné-lor boerii ispravnicii, să măsóre locul Curții până în apa Ialomiței căfi stânjenii aù fost din vechime, ca să se scie cine aù impresurat din loc și cu ce sinet? și să-mi facă carte de hotărnicie după orînduială și cei ce se vor fi întins cu impresurare să se tragă, ca să-mi pot avé stăpânirea locului deplin fără de prigonire și cum va fi luminată porunca Măriei Tale.—1814 August 7.

Isaac Ralet.

(1) *Moniteur Universel*, 4 Janvier 1813.

(2) Ramiz-Pașa este așteptat aci, dans quelques jours avec sa suite; il a écrit au Pr. Caradja pour lui demander 52 maisons, qu'on s'occupe en ce moment à disposer. On dit que ce Pacha fera un long séjour en Valachie, on présume même qu'il commandera même un corps de troupe.»

Ledoulx către Maret. — Bucuresci, 17 Martie 1813.

Ramiz-Paşa, întorcându-se din Rusia, eră aşteptat să sosască din Iaşi, cu suita sa. Altă corespondenţă, cu 3 zile mai târziu, spune că s'a lăţit scirea, că Ramiz-Paşa nu putuse sosi la Bucuresci din cauza căleii rele şi că rămăsese în popas la Urziceni, de unde aveà să plece spre Bucuresci numai la 13 Martie. Corespondentul frances observă totuşi, în ziua de 12 (24) Martie, o mişcare extra-ordinară în oraş: toute la garde du Prince était sous les armes; de nombreuses patrouilles d'Arnaoutes et de Turcs armés parcouraient les rues: ces derniers faisaient partie d'un détachement sous les ordres de Mahmud-Aga, bimpacha du Grand-Visir, et qui était arrivé ici avec le Prince Caradchia et mis en quartier à Wakarest. Enfin, tout annonçait qu'il y avait quelque évènement extraordinaire; tout le monde était en conséquence dans la plus grande attente, lorsque, vers deux heures de l'après-midi, la nouvelle se répandit que Ramiz-Pacha avait été décapité par ordre du Grand-Seigneur, à Kolentina, à un quart de lieue d'ici. Cet ordre a été exécuté par Mahmud-Aga et par le tuctschibaschi-taka du Prince. Comme les premiers coups qu'on porta à Ramiz-Pacha ne l'atteignirent pas, il se mit en défense avec sa suite, et il y eut dans cette occasion dix-sept personnes tuées ou blessées. Du nombre des premiers se trouve le capitaine du cercle du district de Jalomitza, qui avait par honnêteté accompagné le Pacha depuis Ursitzeni jusqu'à Bucarest, et qui fut tué dans cette malheureuse circonstance; il est généralement regretté. Aussitôt après l'exécution de cette scène tragique, Mahmud-Aga partit pour Constantinople avec la tête de Ramiz-Pacha. Ces troupes ne resteront ici que jusqu'au moment où les individus qui font partie de la suite du Pacha, et qui sont encore en arrière, auront été transportés au-delà du Danube. Cette mesure a déjà eu lieu pour ceux qui avaient précédé leur maître et qui ont été désarmés immédiatement après son supplice. On a envoyé à Rustchuck, pour y être enterré, le tronc du Pacha décapité (1).

(1) *Moniteur Universel*. No. 115. Dimanche, 25 Avril 1813. Corespondenţa e datată din Bucuresci.

Le Moniteur Universel. No. 141. Vendredi, 21 Mai 1813 (după Gazeta de Francfort), Constantinople, le 12 Avril. Un autre évènement qui occupe ici l'attention générale, est la mort de Ramiz-Pacha, qui a été décapité le 25 dn mois dernier près de Bucarest. Ramiz-Pacha ancien favori dn fameux Mnstapha-Bairactar, qui l'avait fait Capitain-Pacha, avait pris une part très-active à la révolution de 1808, et s'était enfui en Russie, après la fin tragique de Mustapha. Il revenait de cet Empire (où il n'avait point été prisonnier de guerre, comme on l'a annoncé par erreur) et se rendait avec sécurité à Constantinople, après que la paix eut été conclue entre les deux

Asemenea făptuire nu eră de natură a potoli grijile și temerile Bucurescenilor. Mai mult decât orî când, boerii erau gata de a se încărcă și a plecă din oraș. Treptele mai de jos vedënd pregătirile boerilor erau și ele gata a urmă pilda lor. Atuncî Caragea, la 24 Iulie 1813, dete următórea publicațiune către tótă boerimea *haleà* și *mazîli*: (1)

«Cinstiților și credincioși boerilor veliți ai Divaanlîi Domniei-Mele, haleà și mazîli, cu cât Domnia-Mea se cuvine ca să îngrijim pentru liniștea și repaos i buna petrecerea locuitorilor, nu numai a celor de aici din politie, ci și celor de prin tótă Domnésca Nóstră țeră, după a stăpănirii datorie, cu atâta socotim, că și dumné-vóstră de sine-vé veți fi porniți după al *patriotismosului* datorie, ca să o doriți acea bună petrecere a obștei norodulni țerii; acea dar liniștită petrecere a pururea îngrijind Domnia-Mea de a se păzi întrn tóte întrn norod și necontenit chibznuind mijlócele câte sunt destoinice spre a păzi cu întregime și tot-dénna cercetănd ca un părinte doritor pentru petrecerea norodulni, aflat-am chiar de la unul din dumné-vóstră, că s'ar fi încenibat întrn inimile norodulni de aici din politie o frică pentru o bănuială neînființată, în care acea bănuială tot aceia din dumné-vóstră ne-ați făcut arătare, că pe de o parte au început a se potoli și a se șterge din inimile lor, iar pe de altă parte frica nu contenéză de la ei din pricină că ved pe la casele nuora din dumné-vóstră *cară aduse într'adins*. Nu ne mirăm dar Domnia-Mea de acest fel de bănuială și frică a prostimei, pentru că cu drept cuvînt o an, vedënd acest fel de gătire pe la obraze mari; iarăși cu drept cuvînt socotesce prostimea

puissances, lorsqu'il fut arrêté tout-à-coup dans les environs de Bucarest et mis à mort.

Acest eveniment este povestit de Dionisie Fotino. (Tom. II, pag. 261, trad. de G. Sion). Ramis-Pacha bine primit la Curtea Impăratului Alexandru se întorcea aducënd o scrisóre autografă a aceluia pentru Sultauul. Dar tocmai acéstă recomandațiune eră contrarie politicei turcesci și fatală pentru recomandat: Sultauul, cunoscënd caracterul și valórea lui Ramis-Pașa și mai ales autipatia ce aveau în contra lui ienicerii, pe cari el îi răsboise în timpul revoltei lor, îndată ce au auđit de eșirea lui din Rusia, au trimis un funcționar Deli-bașa cu câți-va Turci în Țera-Românescă, cu ordin ca să-i aducă capul. Ramis-Pașa, sosind în Iași, fu tratat cu tóte onorurile convenite de Domnul Moldovei Scarlat Vodă Calimach; și apoi, după petrecere de câte-va zile, a plecat spre Bucuresci. Deli-bașa cu Turcii sei sta de pândă la mănăstirea Cotroceni, sub felurite pretexte, fără a sci nimeni scopul seú; cum au auđit însă de apropierea lui Ramis-Pașa, i-au eșit înainte ca spre întîmpinare din partea Domnului. Atuncea folosindu-se de un moment, când ómenii lui Ramis-Pașa se aflaú în urmă, s'au repeđit asupra lui și l-au ucis chiar în caretă cu câte-va lovituri de pistóle, după care luându-i capul, au plecat.

Sultauul a rēsplătit acest asasinat săvîrșit cu ajutorul lui Caragea, trimițendu-i dar un cal arăbesc, la 16 (28) Aprilie 1813. (Veđi *Hurm.*, Supl. I, vol. II, p. 747).

(1) Cum nu eră să se témă lumea de nou răsboiú?

Ledoulx scrie lui Maret din Bucuresci, 25 Mars 1813:

«E vorba de sosirea de trupe turcesci în curând. Se aprovizionéză Brăila și Giurgiu. Consulul Rusiei a ordonat supușilor sei să plece îndărăt în Rusia. Nu toți au primit.»

că nrméză a avé mai multă sciință decât eî pentru ori-ce lucruri întimplătore, ci împotrivă avem mirare sciind că și acele obraze, precum toți de obște din politie, sunt bine încredințați, că de a li se da voe de la Domnia-Mea ca să scôță afară la țéră măcar un ac din ale casei este prin neputință, și acéstă pliroforie avénd-o, cu totul de prisos este ținerea carelor aici, și în potrivă pricinuitore de o acest fel de obștescă turburare, când, precum mai sus am dis, înși-vé dnmné-vóstră sunteți aceia cari se cuvine a fi de sine-vé porniți spre dorirea liniștei locnitorilor patriei dumné-vóstră; de aceea dar domnesce vé pornncim și părintesce vé sfătнім, ca îndata dnpă primirea acestni Domnescului Nostru pitac, fără de a face câtnși de puțina zăbavă, acele obraze printr'ale căror case se vor fi aflând care, să le deă drumul trimițéndu-le afară, de nnde le-añ adns, căci când de astăđi înainte, dnpă cercările ce avem a face, se va găsi vre-un car de acestea în vre-o casă, acel stăpân al casei să scie cu încredințare și fără de părere de rău, că se va căi, fără a se puté ajutorá. Tolco pisah gpd.—1813 Iulie 24.

Cod, LXXIV, fila 71.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofét.

Ca să aréte că în adevér nu este de ce să se îngrijescă nimeni, că lucrurile s'añ liniștit și la Vidin și peste tot, Caragea merse cu tótă Curtea, în 26 Iulie, a doua đi după circulara mai sus adusă, la Sf. Pantelimon, cu un alaiű, cu o pompă mai extraordinară decât merseră acolo în alți añi, alți Domnitori. (1)

(1) Iacă pitacul de constituire a alainlű și programul alainlű:

Iű Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Pornncim Domnia-Mea, vătășe de păharnici, ca mâne Sămbătă, la șépte césnrű din đi, să îngrijitide a fi a cest alaiű gata și venit în Curtea Domnescă, spre a merge cu Noi la Sf. Pantilimon, atât la ducere cât și la întórcere, păzind însă de a merge fieș-care la rind și întocmirea ce sunt așeđăți mai sus, făr de a se face câtuși de puțin cusnr.—1813 Iulie 25.

(Cod. LXXIX, fila 74.)

Orînduiala binș-alaiulű la eșirea Domniei afară, la sfîntul Panteleimon.

Catanele de țéră cu căpitanii lor, toți călări și înarmați.

Brésla agiască.

Călăreți polcovnicesci, toți călări și înarmați.

Vel căpitan de cazaci

Talpoși dorobănțesci pedestri

Vel căpitan de dorobanți cu zapciű seű înainte.

Cazaci agiesci pedestri.

Vínătorii, asemenea.

Căpitanii agiesci, înarmați, cu tacâm curat.

Cénșul agiei, cu polcovnicul de ciocli.

Erà un fond de adevăr în asigurările pacifice ale lui Vodă Caragea.

Polcovnicul de vînători, cu logofetul agiesc.
 Polcovnicul de seimeni, cu baş-bulucbaşa.
 Vel căpitan de Mizil cu logofetul spătăresc.
 Vel aga, cu podóbă, după obiceiū.
 Buciucl i călăreşii cu prapurile după d-lui.

Brésla spătărescă.

Lefegii călări.
 Vel căpitan de lefegii cu zapcii se i buciucl după dînsul.
 Scutelnicii spătăresci înarmaşi.
 Poteraşi, toţi iuarmaşi.
 Delii călări, toţi înarmaşi cu sulife în mîni, cu odobaşii lor.
 Seimenii buluc-băşesci, înarmaşi, cu haiue roşii şi cu moţuri galbene.
 Căpitanii spătăresci, iuarmaşi, cu tacâm curat.
 Polcovnicul de poteră, cu céuşul spătăresc.
 Vel Spătarul, cu podóba după obiceiū.
 Buciucl lefegii cu prapore după d-lui.
 Copii din casă cu păhăruiceii.
 Vătaful de Vistierie cu vătaful de păhăruiceii.
 Aprođii vătăşesci cu aprođii céuşesci.
 Vătaful de aprođi cu céuşii de aprođi.

Brésla portărescă.

Portăreii, riud, pe jos, cu semuele în mîui.
 II portar cu III portar.
 Vel Portar.

Brésla armăşescă.

Armăşei cu puşcaşii.
 II armaş cu III armaş.
 Vel armaş cu podóba după obiceiū, slugerul Nişescu în locul lui.
 Sacagii, după oriinduială, cu sacalele
 Salahorii călări, cu beţele în mîui.
 Caii Domnesci împodobiţi,
 trăgêudu-î comişei câte uuul.

Toţi călăraşii cu vătaful lor.

II comis	Rahtivau
Şése posteluici cu capoduri i tacâm curat	Şése postelniceii, asemeuea
III logofêt	III postelnic
Vel pitar	II posteluic
II logofêt	II logofêt
Vel postelnic	Vel comis.
Beizadea cu ciohodari.	Beizadea cu ciohodari.

Toţi lipcanii cu odobaşa lor.

In adevăr că încă din primele zile din Maiu 1813, Mollah-Paşa, rebelul de la Vidin, se supusese Porţii. (1)

6 fustaşi cu darde.

Un satâr
Un satâr
Un satâr
Mataragi iamac
Saraciü iamas

Un cavaz
Delibaşa cu chehaiaua
cu toţi ciohodariï

Ciohodariï

Vătaful de Divan înarmat
cu caidanurî.

Vel cămăraş
Vel ispravnic za curte

Copii din casă cu prapure

Vel cupar
II cămăraş
III vistier
Muhurdar
Cafegi baş
Tutungi baş.

şi alţi idiclii

Careta gpd.

Alt satâr.
Alt satâr
Alt satâr

alaiü-céuş matargi baş
icioglan céuş saraci baş

alt cavaz
baş ciohodar, tufecci başa
cu toţi ciohodariï.

Ciohodariï

Semnul Domniei

II spătar cu sabie
i topuz.

vel grămătic
II vistier.

6 fustaşi cu darde.

Copii din casă cu prapure

iş ciohodar
II grămătic
vătaf za curte
divictar
caftangi başa
şarbecci başa

(1) *Le Moniteur Universel*. No. 135, Samedi, 15 Mai 1813. Valachie. Bucarest, le 14 Avril.

Les nouvelles qui arrivent à l'instant nous apprennent la soumission à la Porte Ottomane de la ville et de la forteresse de Widdin. Dris-Mollah-Pacha s'est rendu à discrétion avec tous les siens; il est actuellement entre les mains du sérasquier Hasis-Aly-Pacha; il attend qu'on prononce sur son sort.

(Gazette de France).

Un eveniment întâmplat la Constantinopole pareà un moment, în luna Aprilie, a fi neliniștit și pe însuși Caragea: Aianul său Kapukehaia lui, Bibică Rosetti (1), a fost exilat la Angora în 4 Mai (stil nou). Neliniștea lui Caragea-Vodă nu fu reală, căci Pórta dete locotenența Kapukihaiatului, până ce Domnitorul va numi alt titular, lui însuși Dragomanul Porții (2). Se sciú relațiunile bune de încușrire ale acestui Dragoman Iacovache Arghiropol cu Domnitorul Caragea. Inlocuirea momentană a lui Bibică Rosetti (surgunit, crede-se, chiar după înțelegerea cu Caragea) prin Arghiropulo erà ca să facă loc la Kapuchiat altui ginere al său, lui Michai Suțu. Asemenea schimbări au trebuit să liniștescă însă pe boerî, cari un moment putuseră crede că sórtea lui Bibică Rosetti va fi curênd și aceea a lui Vodă Caragea.

Liniștirea fu deplină câte-va zile apoi, când veni în Bucuresci o delegațiune a Sultanului, care aduse lui Vodă Caragea daruri onorătore din partea Padișahului.

La 18 Mai 1813 sosi cu daruri pentru Domnitor trimisul Sultanului, care fu primit cu alaiuri strălucite (3).

(1) Despre acest Bibică Rosetti iacă ce se scrie Regelni Prusian în 12 Aprilie 1813: *Bosghiovič cãtrã Rege*. Constantinopole, 12 Aprilie 1813

«L'agent de l'Hospodar actnel de la Valachie, nommé Bibicka, qui avait été premier-drogman avant les Morzi, a été disgracié et envoyé en exil à Angora. On dit qu'il s'était avisé d'intriguer dans les affaires du Patriarche. *Les Français perdent en lui un partisan très chaud*. (Iorga, Acte și fragmente, II, p. 493).

(2) Le 4 de ce mois (Mai), le premier Kapi-kiaja, on l'ayant du Prince de Valachie près de cette Cour, Bibika-Rosetty, a été envoyé en exil à Angora; on l'a transporté directement de la Porte sur la côte d'Asie, et il a été obligé, sans autres formes, de continuer son voyage pour sa destination. En attendant, la nomination d'un nouveau Kapi-kiaja de la part du prince Ianko Caradschia, le drogman de la Porte a été chargé d'office de faire les affaires de ce Prince à la Cour du Grand-Seigneur.

(Gazette de Francfort).

(3) Iacă alainl ordonat :

Orînduiala alainlî la aducerea peșcheșului Măriei Sale.

Stegarnl agiesc pe jos înaintea dnmné-lî vel Agă.

Dnmné-lî vel agă.

Dnmné-lî baș beșlégă cu tacâmnl său.

50 de vînători i
zapci mici agiesci.

50 de vînători i
zapci mici agiesci.

Caragea putu ast-fel a-și manifesta în mod strălucit alipirea lui de Turcia. Trimisul Sultanului aduse scirea, că Meca și Medina au fost în fine cucerite de Pórtă și că ele au reintrat în posesiunea ei. Acest fapt și supunerea rebelului de la Vidin, după o rebeliune de 20 de ani, fură cu mare pompă serbate de Caragea Vodă. Strălucite festi-

Dumne-lui vel spătarul asemenea cu stegarul înainte, i cu zapcii mici și cu alți omeni ai spătăriei înainte, i în urmă și pe de lături.

25 de seimeni.
25 de delii.
25 călărași.

Vel portar cu tacâmul său.

25 de seimeni.
25 de delii.
25 călărași.

Vel armașu cu tacâmul său.

III logofêt de jos.
II logofêt de jos.
II portar.

III logofêt de sus.
II logofêt de sus.
vel pitar.

Vătaf de comișei înainte
dumne-lui vel comis.

Vătaf de călărași i odobași de
lipcaui, cu stegarul asemenea.

Dumne-lui comis.

Dumne-lui vel portar.

Beizadea mică.

Cu ciohodari i nu săraciui.

Beizade

Dumne-lui divan efendisă

cu ciohodari i nu saraciui.

cu ciohodari i nu saraciui.

10 căpitani
agiesci.

10 căpitani
agiesci.

Un căpitan, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt căpitan.
Un căpitan, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt căpitan.
Un fntaş, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt fntaş.
Un fntaş, III portar, III armaș, II portar, II armaș, Alt fntaş.
Un fntaş, Un cénș agiesc, Cénș spătăresc, Polc. de ciocli, Polc. de pod, Alt fntaş.
Un fntaş, Polc. de seimeni, Polc. de vînăt, Polc. de poteră, Baș-bulu-baș, Alt fntaş.
Un fntaş, Polc. za târg, Vel căp. za dor, Vel căp. za lefegii, Vel căp. za seimeni, Fntaş.
Un fnt., Văt za curte, Văt. za păh., Văt. za vist, Văt. za div., Cénș za apr., Văt. de apr. fns.
Un satâr. Alt satâr.
Un satâr. Alt satâr.
Un satâr. Alt satâr.

vități dete Vodă la Herăstrău, la care asistă trimisul Sultănelui, consuli străini și boerii de tôte treptele (1).

In locul lui Bibică Rosetti, Caragea, repetim, numi Kapukihaiia la Constantinopole, pe Michai Suțu, care îi eră alt ginere. La 10 August

Mataragi iamac Saraciū iamac un gavaz	alaiū-céuș icioglanī céuș	mataragi bașa. saraciū bașa. alt gavaz
Delibașa, răhtivanul, chehaiiua, ciohodari, ciohodari, iar ciohodari.	Baș ciohodar, II comis, tufecci bașa ciohodari, ciohodari, iar ciohodari.	
Tufecci	Calari	Tufecci
	Vel spătar.	
Vel grămatic. II vistier. Izciohodar. II grămatic. Muhurdar. Caftangi bașa. Șerbecci bașa.		Vel cămăraș. Vel ispravnic za curte. Vel cupar II cămăraș. Divictar. Cafegi bașa. Tutungi bașa.
	Și cei-lalți idiclii.	

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Vătașe de aproți, iată te orinduim zapciū să puī acest alaiū la orinduială ca mâne . . . la . . . să fie gata, îngrijind de a nu se face vre-un cusur.—1813 Maiū 18
Cod. LXXV, fila 65.

(1) *Moniteur Universel*. No. 195, Mercredi, 14 Juillet 1813. Valachie-Bucarest, le 15 Juin.

La Mecque et Médine ont été conquises et sont rentrées sous la domination otomane. Le rebelle Idris-Mola, pacha de Widin, a été renversé et cette forteresse, dont la garnison était révoltée depuis 20 ans contre la Porte et inquiétait sans cesse la Valachie par ses incursions, s'est enfin soumise, avec tout son territoire, à la domination turque. On a ordonné des fêtes dans tout l'Empire à cet occasion; le Prince régnant de Valachie Ianko-Karasca en a donné une des plus brillantes à Kerestreu (Herăstrău) près de Bucarest, à laquelle ont assisté l'envoyé de la Sublime Porte, qui a apporté à ce Prince un présent en récompense des services qu'il a rendus dans différentes occasions, plusieurs étrangers et tous les boyards, sans distinction de rang.

(Journal de l'Empire).

st. nouă se scrie, din Constantinopole, Gazetei de Francfort, că în acele zile și sosise la postul său noul Kapukihai. (1)

Vara anului 1813, după toate acele evenimente ce mai sus le memorarăm, se părea că va aduce pace, liniște și belșug în nenorocitele țări române. Iarna gróznică din acest an încetase și câmpiile promiteau recolte îmbelșugate. Cum se ertase tributul țării pre 2 ani, lumea speră să răsufle mai liber.

De puțină durată fură asemenea speranțe, căci din primele măsurii luate de Domnitor, și mai ales după isgonirea lui Gr. Brâncoveanu de la Visterie, țera înțelese cugetul lui Caragea-Vodă, cunoscut de iubitor de bani încă de pe când era boer în serviciul unor Domni anteriori. De aceea nici este de mirare, că în anul 1813 se găsiră boeri, cari să lucreze în secret în contra lui Caragea.

De nemulțumirile boerilor nu se puteau folosi Moruzescii, în urma uciderii capilor acestei familii, acușați de trădare (2) la ocaziunea negoțierilor tratatului de la Bucuresci din 1812. Suțescii nu erau de asemenea periculoși, mai ales că intraseră prin Michai Suțu în rudenie cu Domnitorul Caragea. Încă în Ianuarie 1813, noul Domnitor se sili să ajute cu bani pe fostul Domn Alex. Vodă Suțu, după ce Michai Suțu va fi ginerile său. Negreșit că ajutorul de dat lui Alex. Suțu nu era să iasă din casseta privată a lui Caragea, ci tot din Visteria bieteii țării!

Am arătat cum la 1806 Pórta numise în locul lui Constantin Ipsilant, Domnul Țării-Muntenesci pe Alex. Suțu. Obligat de invasiunea muscălescă și de revenirea lui Const. Ipsilant la Domnia Țării-Muntenesci, Alex. Suțu se retrase în pripă din efemerul său scaun. Acum

(1) Le gendre du Prince de Valachie, Michel Sutzo, est revenu ici ces jours derniers avec sa famille de Bucarest, pour occuper le poste de Kapu-kiaya ou d'agent de son Prince près la Porte.

(Gazette de Francfort). Apud *Moniteur Universel*, du 15 Sept. 1813. No. 258.

(2) *Moniteur Universel*. No. 255. Jeudi 22 Août 1816.

Constantinople, le 10 Juillet.

Le Prince Alexandre Moruzi, connu par ses richesses et les emplois qu'il a occupés, est mort le 5 d'un coup d'apoplexie. On se rapelle que ses deux frères puinés, le Prince Dimitrasko et Panajottaki Moruzi furent, par ordre du Grand Seigneur, décapités en 1812, à leur arrivée à Schoumla, pour avoir eu des intelligences secrètes avec la Russie. M. Deval, premier drogman de l'ambassade française ici, a été également enlevé par une attaque d'apoplexie.

(Gazette de Francfort).

la 1813, A. Suțu reclamă de la amicul și încuscritul cu el Caragea Vodă răfuirea socotelilor Domniei sale. Caragea scrie la 14 Ianuarie 1813:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoal.

Cinstiților și credincioși dumné-vóstră veliți boeri ai Divanului Domniei-Mele i dumné-ta Vel Visternice, vrënd Domnia-Mea să luăm pliroforie de socotéla iraturilor și cheltuelilor Domniei Sale fratelui Alexandru Vodă Suțul, adecă cât irat i s'au cuvenit să ieă de aci din țară și câte cheltueli s'au făcut în diastima vremei oblăduirii sale din urma Domnului Constantin Vodă Ipsilant ot let 1806, poruncim Domnia-Mea ca adunându-vé cu toții la un loc, unde aducënd față și pe cel de atunci sameș al Visteriei Stolnicul Aleco Nenciulescu și cerënd de la Visterie tóte socotélile díntr'acea vreme să teorisiți cu de-aménuntul și cu bună luare aninte acéstă socotéla a Domniei Sale fratelui Alexandru Vodă Suțul ca să ve pliroforisiți cât a luat Domnia-Sa fratele Alexandru Vodă Suțu din iratul ce au eșit din țéră în vremea oblăduirii Domniei-Sale și cât i se mai cuveniă să ieă și nu l-au luat, să arétați Domniei-Mele în scris întréga deslușire prin vâtaful de Visterie.—1813 Ianuarie 14.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXIV, fila 119.

La cât se ridică suma ce Divanul binevoitor recunoscù că are drept să ieă Alex. Șuțu de la țéră, nu putem spune în mod documentat.

O altă familie din cele cu dreptul de a ajunge la Domnia țérilor române se păreă că nu mai este în stare să agite contra Domniei lui Caragea. Acesta petreceă acum liniștit în reședința sa de la Cotroceni, unde se mutase în Iulie 1813. (1)

Neașteptată fu decî scirea ce primî Caragea, că Alecu Hangeri a isbutit să-și facă o partidă și în Iași și în Bucuresci și că, ajutat negreșit de Francia, lucră acum la Constantinopole să réstórne saú pe Caragea orî pe Calimachi.

Eră însă prea tare situațiunea lui Caragea în Constantinopole și prea slăbită influența francesă, în urma încheerii triplei alianțe (Austria, Prusia, Rusia) de la 2 la 9 Septembre st. n., cu tótă isbânda de la

(1) Poruncim Domnia-Mea cuvioșiei vóstre epitropilor ai mănăstirii Cotroceni, ca îndată ce veți fi primit acest Domuescul Nostru pitac, numai decăt să puneți a meremetisi casele Domnesci din năuntru din mănăstire, ca să nu aibă nici un cusur, cum și cele-lalte odăi să fie măturate, curățite și destoinice spre a se locuî, fiind-că într'aceste zile avem a ne mută Domnia-Mea acolo în mănăstire, și zăbavă cătuși de puțină să nu faceți, ci să urmați negreșit întocmai precum mai sus se poruuesce. Tolco pisah gpd. — 1813 Iulie 10.

(Pecetea gpd).

Vel Logofét.

Cod. LXXIV, fila 66 v.

Lipsca de la 16—18 Octobre st. n., pentru ca să isbutescă întreprinderea lui Alecu Hangeri. Energic lucrăză prin Kapukehaéua sa la Constantinopole contra acestuia, aşă că la 9 sau 10 Octobre 1813 (st. nostru) Alecu Hangeri a fost surprins de agenţii Porţii în casa sa, condus la temniţă la Bostangi-başa şi surghiunit la Rodos, pe când amicul său, împreună lucrător, Samurcaş, fu exilat la Angola (1).

Norocul lui Caragea fû deplin, căci tot în acesteşi zile murî de ciumă la Constantinopole Molah-Paşa, faimosul rebel de la Vidin. Acesta, deşi trăia retras, graţiat, nu mai puţin continuă să fie obiect de grijă şi de spaimă şi pentru Turci şi pentru Români.

Sbucnirea ciumei în cursul anului 1813 (2) vine să neliniştescă Domnia lui Caragea. O corespondenţă a *Monitorului Universal* frances (No. 329, din 25 Novembre 1813) afirmă, că ciuma a sbucnit mai întâi în Bucureşti, din cauză că nisce persoane imprudente au fost isbite de această bôlă deschidând nisce baloturi de marfă venite de la Constantinopole, fără de a luă prealabilele măsuri de precauţiune usitate în asemenea circumstanţe. Corespondentul guvernului frances recunósce însă că, cu multă pricepere, Caragea a luat măsuri de combatere a bólei şi că această bôlă a fost combătută cu succes şi în Moldova. (3) Ne-am ocu-

(1) Principele Alecu Hangeri, dovedit că a urzit — atât la Iaşi cât şi la Bucureşti — intrigă, ca să răstórne pe unul ori pe altul din «*des ci-devant Hospodars*», a fost surprins la 21 din luna acesta în casa sa, condus la temniţă la Bostangi-başa şi surghiunit în insula Rodos. Vechiul lui Kapukehaia, Samurcaş, avu aceeaşi sorte şi este exilat la Angola. *Moniteur Univ.* No. 300, 27 Oct. 1813, din o corespondenţă de la Constantinopole, din 25 August.

(2) Se pare că ciuma a sbucnit la o mânăstire de lângă Bucureşti, probabil adusă de niscaî călugări greci, veniţi din Orient.

(3) *Le Moniteur Universel*, No. 329, Jeudi, 25 Novembre 1813.

— Il paraît, suivant des nouvelles de Vienne, que les bruits répandus sur les ravages exercés par la peste dans les provinces turques voisines du Bannat, de la Transylvanie et de la Servie, ont été exagérés. On pense même que les spéculateurs sur les cotons, guidés par des vues intéressées, n'ont pas été étrangers à la propagation de ces bruits. La vérité est que, dans la Servie, il n'existe aucune trace de cette maladie; que dans la Bulgarie la peste ne s'est manifestée que dans quelques villages, et qu'elle ne s'est pas étendue au-delà. La Valachie en a été exempte, à l'exception de la ville de Bucharest, où quelques personnes imprudentes en ont été atteintes en ouvrant des ballots de marchandises venant de Constantinople, sans prendre les précautions usitées en de pareilles circonstances. Heureusement on a pris aussitôt les moyens propres à prévenir la contagion. On espérait que ces mesures suffiraient. L'Hospodar de la Valachie a lui-même exercé une surveillance active et rendu des ordonnances très-sages à cet égard. Il est notoire que dans le cours de l'année dernière, la peste s'était manifestée dans quelques communes de la Moldavie, et qu'on a eu le bonheur d'en prévenir la contagion ultérieure.

*

pat în mod special de epidemia ciumei și de măsurile luate pentru combaterea ei. Nu vom reveni asupra acestui studiu.

Dar preocupățiunile despre ciură, oricât de mari, erau mai puțin supărătoare pentru Caragea decât cele politice.

Pe totă ziua consulul rusesc îl învâlușce mai mult în rețelele sale. Domnitorul s'a văduț nevoit să între în corespondență secretă cu Italinski, Fonton și chiar cu fostul Domn Ipsilanti. Dejà partida rusescă domină în Bucuresci într'un mod scandalos. Divanul e compus numai de boeri, cari au funcționat pe timpul Muscalilor, pe când cei cari nu erau partisanii ai acestora sufer și astăzi. Cunoscutul Varlaam, boer, care după ce au trădat guvernul său, a fugit în Rusia, și cu cel mai mare intrigant Scufa, sprijiniți de consulul rusesc, capătă pe nedreptul bani de la Visteria țerii. Scufa, ajutat de Fonton, reclamă de la Visterie 200.000 de lei sub pretext de despăgubiri pentru închipuite perderi ce ar fi avut ca arendaș al poștelor, sub regimul muscălesc, și totuși Scufa mai capătă în arendă vămile sub Caragea, măcar că fiind străin, după obiceiul țerii, n'avea dreptul să fie arendaș al vămilor. Consulul rusesc exercită o putere nelimitată. Justiția nu mai există; când e vorba de un proces între un supus rusesc și între un pămîntean, procesul e sigur câștigat de Muscal. Lui Napoleon îi displăcea această supunere la Ruși a lui Caragea și întrebă pe Ledoulx ce crede el despre Domnitor. Acesta dicea către Maret, în scrisoarea sa din Bucuresci, din 17 Martie 1813: «Nu-mi voi permite să resolv problema asupra Principelui Caragea, dar privesc ca o datorie a mea de a da sēmă E. V. de cele ce se petrec sub ochii mei. (1)

O lună aprópe mai târziu, ministrul Maret întrebă pe Ledoulx, cari sunt corespondenții lui Caragea în Paris și în cele-lalte capitale, și în ce sens acești corespondenți îi fac raportul despre situațiunea Europei? (2)

S'a putut bănui un minut, că corespondent al lui Caragea la Paris putea să fie cunoscutul Gaspar Belleval. În adevăr acesta încă pe la finele anului 1812 a căpătat permisiunea de a se reîntórce în Franța. (3)

(1) Veți nota lui Ledoulx între actele consulare de la archiva. M. af. Str. din Paris.

(2) Idem nota din 19 Martie 1813.

(3) Duc de Rovigo à Maret duc de Bassano, din Paris, 20 Oct. 1812.

Ministrul Poliției informă pe cel al Relaț. externe, că prin decisiunea de la 20 Sept., Gr. François Louis Joseph Gabriel Luce de Gaspari-Belleval, «ancien secrétaire d'Etat dela P-té de Valachie, are dreptul de a reîntră în Francia. Să i se vestescă această. Iacă nisce informațiuni relative la Belleval.

Ledoulx la 17 Aprilie 1813 scrie lui Maret, că n'a putut până astăzi află cine este corespondentul lui Caragea la Paris, dar că scie că cel de la Viena este un Grec numit *Belio*. (1)

Se vede de aci cu câtă iscusință Caragea păzi secretul relațiilor sale politice cu cavalerul de Gentz. Acest secret îl pusese de Gentz ca condițiune sine qua non. «La seule condition sur laquelle je dois dès à présent insister, scrie de Gentz, est le secret le plus absolu, tant sur mon nom que sur la correspondance....; car si la chose venait d'être connue ici (Viena) ou ailleurs, adieu *l'indépendance* (?), à laquelle je tiens par principe et qui m'est indispensable pour bien répondre à l'attente de mon commétant.» (2) Auđi! *independența*, când el avea să fie *ecoul* lui Metternich!

Sub influența campaniei începute de Napoleon, Ledoulx se silescă a aduce pe Caragea fățiș în partea Franciei. L-a sfătuit să nu ție cu Muscalii și Vodă «a paru frappé de toutes ces vérités. Il m'a fait comme à son ordinaire les plus grandes protestations d'attachement pour la France; mais je sais d'une manière à n'en plus douter, que ses correspondants gréco-russes égarent tout-à-fait ses principes. Conduita sa privată e parțială.» (3)

Nu isbutesc silințele lui cătră Caragea în acéstă direcțiune. In aceeași notă a sa recunosce, că influența muscălescă este covârșitoare.

«Caradgea est faible de caractère. Il voit les Russes gouverner à

De Gasparj Belleval cătră Afacerile străine Prusiane.

Bucuresci, 7 Septembrie 1813.

Cere a i se primii serviciile în Turcia, că-i este cunoscută prin 16 ani de locuință acolo. *Iorga, Acte și Frag. II*, pag. 494.

La 27 Septembrie 1813 Belleval scrie direct Regelui. Arată că a primit indigenatul în Prusia.

A servit pe lângă Domni Moldovei și Valachiei ca «secrétaire d'Etat ayant le départ. des Affaires étrangères,—cet emploi uniquement créé pour moi fut supprimé, quand je cessai de l'exercer.»

Își propune serviciile, pag. 495.

Afacerile străine resping cererile lui Belleval la 4 Novembre, 1813. *Ibid.*, pag. 495.

Belleval nu se descurăiază și în 8 Ianuarie 1814 răspunde ministrului Afacerilor străine, spuind că o să-i trâmăță raporturi politice cu sciri mai răpeđi decât cele ce-i vor veni de la Constantinopole. Pag. 496. †

(1) Veđi nota lui Ledoulx cătră Maret din Bucuresci, 17 Aprilie 1813. Aceste acte nu vor întârđia a se publică în colecțiunea Hurmuzachi, de aceea nici le aducem aici integral.

(2) Apud Challemel-Lacour in *Revue des deux mondes*, 1868, 1 Iunie.

(3) Nota lui Ledoulx cătră Maret, din 3 Aprilie 1813.

Berlin; il a des correspondants mal intentionnés qui augmentent sa pusillanimité...» Caragea va fi scăpat numai dacă Franția va câștiga noue victorii.

Asemenea constatare împinge pe consulul francez să amintescă, că «numai Principele Suțu este actualmente devotat Impăratului Napoleon, dintre toți Grecii: șese ani de adversitate nu l-au schimbat..... bine eră să fie fost el acum Domn.....»

Iată cum cu 6 ani mai înainte se pregătiă Domnia Suțescilor.

Caragea se răcesce cu atât mai mult în relațiunile sale cu Ledoulx, cu cât de Gentz, în depeșa sa din 2 Februarie 1813, îi demonstră că Austria singură pôte ajunge să aducă pacea în lume. (1)

Intr'altă depeșă de la 11 Martie 1813, de Gentz pune în relațiune faptul, că însăși Rusia se arată dispusă a nu mai urmări politica sa veche, egoistă, turbulentă, avidă de cuceriri și de dominațiuni.....

Tôte aceste informațiuni erau de natură a îndepărtă pe Caragea de Franția, în loc de a-l apropiă.

Când la 1813, Martie 29, Austria deveni aliata Rusiei și când apoi, în primele zile din Aprilie, Rușii intrară la Hamburg, Caragea nu mai avu reserve față de Ledoulx. Fleischackel și cu consulul rusesc sunt stăpâni pe situațiune. Ledoulx scrie lui Maret în 17 Aprilie:

....L'entrée des Russes à Hambourg a achevé de faire perdre la raison à la Cour de Caradjă; tout ce que je dis actuellement à ce Hespodar n'est écouté qu'avec cette froide politesse qui caractérise si bien la duplicité des Grecs. Les ministres font les conjectures les plus malveillantes.

La 25 Aprilie Ledoulx adăogă a scrie:

Les succès des Russes rendent ma position tout à fait pénible (au milieu de ces Grecs). De când ôstea neamică e la Dresda, Lipsca, Hamburg... le crédit du consul de Russie est monté au pont de rendre toutes mes démarches presque nulles.

Succesele neașteptate ale Francesilor de la 2 Maiu (Lutzen), de la Bantzen, Wurtchen și Hoch-kirschen (19-22 Maiu) schimbă însă, după cum eră de prevăduț, direcțiunea giruetei de la Bucuresci. Dejà după victoria de la Lutzen, Ledoulx scriă lui Maret:

Victoria de la Lutzen a fost publicată la Bucuresci.

«Il me serait difficile de rendre avec assez de vérité à V. E. l'effet que cette victoire a produit dans ces contrées. Le Prince... semblait n'être plus le même homme. Il a été jusqu'à me dire qu'il respirait enfin!

Când *Monitorul Universal* francez sosi în Bucuresci, aducând de-

.(1) Veđi pag. 6 din cartea Comitelui Prokesch Osten fiu.

taliile bătăliei de la Lutzen, revirimentul la Curtea lui Caragea se făcù și măi pronunțat :

Ledoulx scrie (1) la *Moniteur Univ.*, aducând scirea afacerii de la 2 Maiù: Les partisans russes en Valachie sont consternés et je puis déjà annoncer à V.E. que l'esprit public commence, dans ces contrées, à être en harmonie avec les aigles victorieuses de notre grande nation. Le Prince Caradja reçoit très freq-t des estafettes de Vienne... Le trimate îndată la Constantinopole. L'entrée de S. M. à Dresde a frappé ici tout le monde d'étonnement. Le Prince m'a dit que le grand visir en le remerciant du soin qu'il a de le tenir au courant des événements de la guerre, lui exprime tout le plaisir qu'il a ressenti en apprenant la victoire remportée par S. M.... sur l'ennemi naturel de l'Empire Ottoman.

La 16 Iunie 1813 Ledoulx adaogă:

Spiritul public în Valachia... commence à revenir en faveur du vainqueur. Les partisans russes se taisent; le Prince prend des formes plus amicales vis-à-vis de nous; les sujets de S. M. sont déjà traités avec plus de douceur.

Ne măi venind la Bucurescî câte-va țile vești favorabile Muscalilor, Caragea, pe care Ledoulx nu uită de a-l numi, «*notre faux ami*», a isbutit să-l facă a dori împăcarea cu Francia și l-a îndemnat să scrie însuși o scrisóre ministrului Maret. (2)

Le Prince Caradja paraît désirer aujourd'hui la bienveillance de notre gouvernement; que ce désir soit sincère ou non, j'ai cru devoir pour le bien du service lui laisser entrevoir l'espérance de l'obtenir. Il me remet aujourd'hui une lettre pour V.-E. en me priant de la faire parvenir sûrement.

(1) Bucurescî, 1 Iunie 1813.

(2) Nu-î de mirare că Caragea se decide a adresă lui Maret următórea epistolă:

Bucarest, 26 Juin 1813.

Les qualités éminentes de V. E. et la haute réputation, dont elle jouit à si juste titre, m'avaient depuis longtemps inspiré le désir de prétendre à l'honneur de sa connaissance directe.

Le passage par Bucarest du courrier se rendant près de V. E. m'en fournit l'occasion et je la saisis avec empressement pour faire hommage à V. E. des sentiments dont je suis animé.

Je suis flatté, Mr., que le Consul de S. M. Impériale et Royale en Valachie, aura déjà porté à la connaissance de V. E. l'attachement que j'ai voué à la nation française, alliée de temps immémorial et toujours amie de la Sublime Porte Ottomane et la part que je prends aux intérêts des sujets de S. M., qui se trouvent dans le pays.

Je m'estimerai heureux si V. E. veut bien croire aux témoignages qu'on aurait pu donner en ma faveur et si elle daigne me fournir l'occasion de faire preuve de mon dévouement et je la supplie d'agréer la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être, etc.

Prince de Caradja.

Ledoulx îndemnă pe șeful său Maret să nu refuze de a răspunde lui Caragea, căci «o simplă scrisoare produce câte odată efecte foarte salutare asupra spiritului unui Gospodar». Armistițiul de 40 de zile acordat de Napoleon, după ultimele lui victorii, arată pe acest suveran din nou stăpân situațiunii.

Ca să-și manifeste apoi apropierea de Muscali, sau cel puțin de tripla alianță, orî de puterile cari aveau s'o semneze neîntârziat, Caragea, la momentul psihologic, când înțelese că Napoleon e pe ducă (la 14 Aprilie st. n., se făcuse coalițiunea Puterilor europene la Gand și la 18 Iunie se întimplase învingerea de la Vaterloo), începù a se purta foarte rău cu reprezentantul Franciei la Bucuresci, Ledoulx.

Acesta, la 28 Iunie, scrie din Bucuresci către Principele de Benevent, ministrul Afacerilor străine din Paris, că pe cât timp Caragea sciù pe Napoleon în picioare, s'a purtat bine cu dînsul, a fost imparțial cu reprezentanții tuturor Puterilor, iar după ce regalitatea s'a înființat în Franca, închipuindu-și că Franca nu va mai avé înrîurire pe lângă imperiul otoman, orî că Rusia singură este de temut și de respectat, ca una ce singură are înrîurire la numirea și la mazilirea Domnilor Români, pe totă ziua își manifestă rea voință pentru Ledoulx, pentru supușii francesi.

Restul anului 1813, cu alternativele de succese și de perderi ale lui

Maret, după povățuirea consulului Ledoulx, nu întârzie a răspunde lui Caragea în modul următor:

Maret către Prințul Caragea.

Dresda, 11 Iulie 1813.

Principe,

Scrisoarea ce Excelența Văstră mi-a făcut onóra de a-mi adresa la 26 Iunie, mi-a fost remisă la Dresda, unde se întórse Maiestatea Sa, în timpul armistițiului care a urmat primele sale victorii. Eù sunt cu atât mai mult simțitor la dorința ce voi exprimați, Principe, de a avé relațiuni cu mine, cu cât eù împărtășesc sentimentele ce vè îndemnă să le formați. Maiestatea Sa va lipsi câte-vă zile pentru a visită nouele armate cari vin să se reunescă cu forțele, cu cari ea a deschis așa de glorios campania. Eù îl voi întrefinè la reîntorcerea sa despre dispozițiunea ce voi ați binevoit a-mi exprima. Maiestatea Sa vè va fi mulțumitoare pentru protecțiunea, de care supușii săi vor continua să se bucure în Principatul ce vè este încredințat, și ea va vedé cu plăcere că sistemul de amiciție, ce-l unesce cu Sublima Pórtă, este exact urmat de unul din oficerii Înălțimei Sale, care se bucură de favórea ei cea mai mare și de înalta sa încredere.

Am onóre de a oferì Excelenței Vóstre asigurările înaltei mele considerațiuni.

(S.) *Maret duc de Bassano.*

Napoleon, face și pe Curtea din Bucuresci să nu mai scie încotro să-și mai întorcă vîntrelele. Din luna lui Iunie, de când cabinetul de la Viena deveni centrul tuturor negociațiunilor, Austria, și decî agentul ei Fleischhackel este cu deosebire omul zilei pe lângă Caragea. La începutul lui Iulie 1813, se lățește în Bucuresci și Iași ba și la Constantinopole svonul că, dacă pacea nu se va face, Austria va fi aliata Rușilor. Acastă scire o confirmă «Gazeta de Petersburg». Decî girueta de la Curtea din Bucuresci se mișcă violent între cele două curente—Austro-Rusesc. (1)

Intre aceste, la 10 Iulie 1813 sbucnesce ciurma. Ledoulx raporteză lui Maret, că acastă epidemie a izbucnit într'o mănăstire la o mică leghe depărtată de Bucuresci și că terórea este mare în capitala țerii. Ceî cu dare de mână fug din Bucuresci care în cotro. Până la 15/27 August 1813 muriră 92 de Bucurescenî, în 8 zile, isbiți de acastă bólă. Cu tótă gróza bólei, Caragea retras din Bucuresci la Cotroceni, ne scăpînd din vedere declarațiunea de răsboiú făcută de Austria contra lui Napoleon la 3/15 August și apoi încheerea Triplei-Alianțe de la 2—9 Septembrie st. n.; cunoscînd rezultatele bătăliei de la Lipsca (16—19 Octobree); luarea Danțigului de Muscali după un an de asediú; intrarea Prusienilor la Amsterdam, în 24 Novembre... pe tótă ziua mai mult își întorcea fața de la Ledoulx.

Incă înainte de finele anului 1813, Caragea profită de prezența lui Talleyrand la Viena, ca să stăruescă pe lângă dînsul să recheme pe Ledoulx.

În așa împrejurări înțelegem cele ce Ledoulx scrie:

«Consulul Rusiei este singurul ascultat. Supușii și protejații ruși sunt singurii cari obțin dreptate. Acastă atențiune mică este împinsă așa de departe, în cât considerațiunea noastră a cădut cu totul într'o stare de nesuferit. La Iași. Francesii au fost maltratați, fără ca să fi putut obținé reparațiune. Aici, uitînd că pavilionul regal fâlfâie de-a-supra casei consulare, uitînd respectul datorit florilor de crin și cocardei albe, mai mulți Francesi au fost insultați de Greci. Am reclamat cu căldură, împins chiar de a duce plîngerî la Constantinopole, fără ca D. Principele Caragea să fi vrut a aruncă o privire asupra capitulațiunilor noastre. În sfîrșit, Domnule, acum în urmă, o insultă gravă fiind făcută consulatului, eu m'am hotărît de a expediá printr'un curier plîngerile mele la Ambasada Maiestății Sale, la Constantinopole. Eu nu voiú întreținé aici pe Altea Vóstră cu tóte amănunțimile plicticóse

(1) Veđi nota lui Ledoulx cătră Maret, din 9 Iulie 1813.

ale acestei insulte, sperând că d-l ambasador va obține cu ușurință reparațiunea care ni se datoresce. Voi cită numai o singură frasă pronunțată de D. Principele Caragea, și aceea pentru a da Alteței Vostre măsura opiniunilor sale actuale.

«Asupra dreptelor observațiuni ce eu îi făcuî, el a îndrăsnit să-mi spună:

«Nu mai este ca în timpul lui Napoleon; acumă eu pot scrie direct Regelui Vostru și să-l fac să te recheme, dacă acésta mă-ar conveni.»

El a adăogat cu ironie o mulțime de lucruri așa de ridicule, ca și modul său de a vedé.

.....

«Am tot dreptul de a speră, că Ambasada va luă în considerațiune dreptele mele plângeri și că Pórta nu va face nici o dificultate de a ordonă Prințului Caragea de a avé pentru consulatul Maiestății sale prea creștin aceleași considerațiunii ce le are pentru acei ai altor Puteri.»

Nu avem anume detalii asupra scandalului întîmplat contra căruia reclamă Ledoulx. Din notele acestuia rezultă, că a fost insultate drapelul și scutul regal frances de la pórta consulatului de nisce Greci din ómenii Curții și că la una din petrecerile de petlivăni de la Curte a închipuit un manechin îmbrăcat în haine de ofițer frances, avēnd și panglica legiunii de onóre la pept, și servitorii palatului îl aruncau de la unul la altul spre marele chef al spectatorilor, între cari însuși Domnitorul. In Hurmuzaki se pot vedé protestul și raportul, cari aū motivat plecarea din Bucuresci a lui Ledoulx.

Talleyrand, la 6 Ianuarie 1814, scrie colegului său Jocourt cum că Domnul Muutean i-a adresat mai multe tânguirii contra lui Ledoulx și că i-a satisfăcut cererea. Talleyrand vestise în adevér lui Caragea, că Ledoulx fusese îndepărtat. In faptă, în ultimele luni ale anului 1813, nu mai găsim pe Ledoulx la Bucuresci și pare că e dus la Constantinopole. La finele anului însă, Ledoulx se întórce la Bucuresci. Caragea reclamă din nou la Talleyrand și acesta scrie ministrului Jocourt în 6 Ianuarie, că întórcerea lui Ledoulx în Țera-Românescă, după ce Talleyrand a fost vestit lui Caragea rechemarea acestui consul, este necuviinciosă și deci cerea Talleyrand, ca Jocourt să trimiță ordine lui Ledoulx de a plecà din Bucuresci imediat la noul său post de consul, la Rodos.

Marile evenimente din centrul și apusul Europei, din 1814, aū exercitat de sigur influența și asupra Principatelor. Partidul anti-muscălesc primesce o lovitură grea, din faptul căderii Impératului Napoleon.

Italinski devine iar omnipotent la Constantinople. (1) La Bucuresci și Iași reveniaă consuliî rusesci.

Campania lui Caragea contra reprezentantului frances din Bucuresci erà de sigur încurajatã de consulul rusesc. Neîndoios, cã ambasadorul rusesc din Constantinople ajutã pe cât mai bine pe Caragea în reclamațiunile lui la Pórtã contra lui Ledoulx. De sigur cã a mësuras, cã cu cât se îmbogãțise mai mult, pe atãta crescuse și înrîuirea lui Caragea la Constantinople, așã cã nici acuzãrile ce acolo strãbãteau din țerã în contra stórcerii ei de cãtre Domnitor, ne cum reclamațiunile lui Ledoulx nu puteau sã-l înspãimînte. Departe de a-și perde trecerea pe lângã Vizirul, la finele lui Maiü 1814, Sultanul trimite lui Caragea, prin unul din boerii partisanî ai lui, un noü *hat* plin de laude și însoțit de un inel împodobit cu diamante, ca dovadã a buneî opiniuni de care Caragea se bucurã în Turcia. (2)

La acéstã datã, Pórtã permite lui Caragea sã învoéscã exportarea de grãne în Ardeal, unde erã fómete. (3)

Acéstã distincțiune o vede cu propriiî sêi ochi Ledoulx, care, cu tóte ordinele primite de plecare, rãmãsesse în Bucuresci. Se pare cã avü chiar și asupra lui Ledoulx óre-care influență solemnitatea primiriî de cãtre Caragea a firmanului însoțit de daruri de la Sultanul, la 5 Iunie, cãci printr'o notã a lui cãtre Talleyrand, din 13 (25) Iunie, se aratã mai puțin dușman Domnitorului Muntean (4).

(1) *Moniteur Universel*. No. 129, Lunî, 9 Maiü 1814.

Din Constantinople, de la 26 Martie se sunã cã Italinski, ambasadorul Rusiei, care erã acolo de 2 ani, a fost primit în audiență de Sultanul și de Vizirul «avec toutes les marques de distinction dues à un personnage de son rang et au représentant d'une puissance voisine aussi considérable.»

Acéstã recepțiune fãcutã lui Italinski erã în legãturã cu scirile ce începeau a veni la Constantinople despre concentrãri de trupe rusesci.

Din Valachia se primesc în Iunie și Iulie 1814 sciri, cã Rusia concentrã oștiri la fruntaria Poloniei.

(2) *Moniteur Universel*. No. 197, Jeudi, 16 Juillet 1814. *Constantinople, 10 Juin.*

Le 5 du même mois (Juin), un boyard a été expédié à Bucharest pour porter au Prince Karadscha un hatt très flatteur du Grand Seigneur avec une bague garnie de diamants, comme une preuve évidente de la satisfaction de ses services.

(3) *Borghiovici cãtrã Rege*. Constantinople, 10 Iunie 1814.

Sultannul a permis exportul a 50.000 kile de grãu din Valachia în Transilvania, unde e fómete. Pag. 497, *Iorga*.

(4)

Bucarest, 25 Juin, 1814.

Le Prince Caradja, dont la conduite dans ces derniers temps a été très mesurée, jouit un moment d'une très grande confiance; il vient d'en recevoir un témoignage rare dans l'empire Ottoman: c'est une lettre autographe du Sultan avec un superbe poignard, cadeau très honorable pour les Princes Grecs.

Maî tenace Caragea în ura lui contra lui Ledoulx. Acum maî cu sémă, când Napoleon nu maî eră și când Ludovic al XVIII-a intrase la Paris, Caragea adreséză din nou scrisóre lui Talleyrand și reclamă din nou în contra lui Ledoulx «cel maî incomod domnișor care vr'o dată a fost adversarul meü».

«Vice-consulul națiunii franceze, d-l Ledoulx, cu uniformă de mareșal de Francia, și cu pretențiunii de ambasador, s'a făcut în Bucuresci corifeul tuturilor intrigilor».

Cauza ocașională a ultimelor supărări ale lui Ledoulx, Caragea o pune pe séma unei bătăi dintre un cihodar Domnesc și vizitiul d-nei Ledoulx. Acesta voiă să trecă în góna cailor într'o stradă, unde eră adunare de lume. Cihodarul Domnesc apucă caii de frâne și-î oprește. De aci cértă și bătăe între vizitiu și cihodar. Ledoulx declară, că s'a insultat pavilionul frances și vechea neînțelegere dintre consulul frances și Domnitorul Caragea iea din acel moment fața unui conflict diplomatic. Acestea le arată scrisórea lui Caragea din 7 Iulie cătră Talleyrand, în cuprinderea următoare :

Principele meü,

Absența Alteței Vóstre din scena politică fu epoca celor maî mari nenorociri ale Europei și reîntórcerea sa însémná pacea. Cel dintâiu om de stat al secolului sêu, ministru al celei maî puternice Monarchii a creștinătății, pe lângă un Monarch pe care virtușile, luminile și nenorocirile sale îl fac obiectul a tuturor respectelor și speranța lumii civilizate. Ast-fel este tabelul consolator, ce acéstă Francie, altă dată arbitra națiunilor, maî apoi mlăciul lor, presintă astăzi tuturor speranțe pentru repaosul și prosperitatea popórelor. Decî, Principe, cu o plină încredere vin în acest moment a cere asistența Vóstră contra celui maî incomod domn, care vr'o dată a fost adversarul meü. Vice-consulul națiunii franceze, d-l Ledoulx, cu uniforma de mareșal de Francia, și cu pretențiunii de ambasador, s'a făcut aici corifeul tuturor intrigilor, protejéză partidele, se răsboesce contra altora, onoréză pe cine-î place, aruncă disgrația sa celui care n'are noroc să-î convină; și réul meü noroc mé pune în primul rang al acestora. Eü nu fac de loc Alteței Vóstre istoricul tuturor gravaminelor, de cari am avut a mé plânge. Odată numai am făcut acésta.

Acésta fu în luna lui Februarie 1813. Ocașiunea fusese neînsemnată, și E. S. D. Ambasador îmi făcù dreptate. Acésta va fi a doua și îndrăsnesc să sper, cel pușin eü o doresc cu căldură, că acésta va fi ultima. Sunt câte-va țile de când un albanes al d-nei Lodoulx avù o cértă cu unul din cihodarii meü, sau pajî. El primî câte-va loviturî, cari nu lăsară urme de loc. Causa fu că trăsura acesteï dame, fiind oprită în o stradă de o îngrămădélă, vizitiul sêu vroî să forțeze trecerea, cu cea maî mare iușélă, într'un loc fórté strîmt, împedicat de o mulțime de trecători. Pajul meü, care eră acolo de serviciu, temându-se ca cine-va să nu fie călcat, pentru a moderă iușéla cailor, se aruncă înainte și-î oprî de frâne. Albanesul d-nei Ledoulx se dete atunci jos de după trăsura și bătù pe pajul meü. Apoi d-l Ledoulx îmi trimite plângerea sa prin chiar albanesul sêu. Din partea mea, eü vroî să ascult și

pe paj. Nici unul din doi nu voia să fie provocatorul. Pentru mai multă convingere, d-l Ledoulx hotărî să facă o anchetă la fața locului; tot așa am făcut și eu și amândouă rezultatele se găsiră însă contradictorii. În fine ca la nisce agenți de asemenea specie, se poate presupune o educațiune foarte neglijată și greșeli din ambele; părți eu am trimis; să se propună d-lui vice-consul de a împărți și pedepsa, pentru că în definitiv el cerea na. La această propunere el alergă la mine plin de mânie, amenințându-mă că se va duce să se plângă însuși și-mi ceru un pasaport. Mirarea mea fu extremă și eu îi răspunsei: d-le, nu mai este timpul lui Napoleon. Ludovic al XVIII-a are alte principii. Tot ceea ce el a vrut să riposteze este nedemn de un francez, și eu nu îndrăznesc s'o scriu Alteței Vóstre. Ast-fel este, Principe, detaliul acestei miserabile, dar cindate afaceri. Dacă Alteța Vóstră a fost informată de insolența cea peste măsură a d-lui Ledoulx în purtarea sa; dacă ea a fost încunoscințată de discordiile și scandalurile cauzate de acest caracter cu totul îndrăsnit; ea va binevoi a ajuta contra lui pe supușii unni stat care, de trei secole, fu cel mai intim și cel mai fidel aliat al Angusteii și gloriosei case a Franciei, și care nu poate decât să voască cu multă ardere a reînvi legăturile sale cu Monarchul așa de just dorit, pe care cerul ni l-a redat de cîrînd.

Am onorea de a fi...

Nu știu dacă Talleyrand a răspuns la scrisoarea lui Caragea. E probabil că nu, de óre-ce el trimete o a doua scrisoară la 20 August 1814, prin care revine asupra cestiunii numin d-o certy de slugi (*querelle de valets*). În acety a doua scrisoară mai mult ca în cea dinty, Caragea face paradă de sentimente filo-franceze.

Iată și acety a doua scrisoară:

Principele Caragea cetyre Talleyrand.

Bucuresci, 20 August 1814.

Principe,

Atașamentul meu cunoscut pentru Franca, amica și aliata naturală a Sublimei Porți și, pot s'o spun, opiniunea stabilită despre constanța principiilor mele, probey în destul, că la virsta la care am ajuns, bănniala, că mi-am schimbat sentimentele, n'ar pute să fie primită; dar sunt și mai afectat de întreprinderile reuty de a mă pune reu cu Franca. Din astă pricină, am onore de a mai vorbi iarasy cu Alteța Vóstră despre tracaseria ce mi-a făcut și pe care o urmey cu înverșunare vice-consulul nașunii franceze.

Am avut, Principe, onorea de a vey face cunoscute, în tóty veracitatea lor, ameynntele certey de valeți (*querelle de valets*), din care d-l Ledoulx face manifestul declarașunii de rasyboit contra mea. Ceea ce nu știu atunci, e că făcu la fața locului scenei un proces-verbal de informașunii semnat de cety-va individy din drojdia poporului, devotați lui. Acești individy sunt cey mai mulți ómeni făr' de cypătay. Am probă la acety în tribunalele Principatului meu, prin reclamașunii șilnice, ale ceyor motive sunt nrmatórele:

Cety-va scapy din insulele Ionice, din provinciile de pe șermul drept al Dnury și din alte țery ale Turceii, cary nu prea știu bine ce e Franca, dar cary din faimă

aŭ aflat că se află în acest oraş un consul frances, care îşi permite de a protege, la trebuinţă chiar contra poliţiei şi drepturilor ţării, se grăbesce de a se pune sub scutul lui. Dar în adevăr, căinţa urmăză după órba încredere, iată că tânguirî repeţite îmi spun, că, din cauza ciumei, mulţi din tipuri de acest fel de ai d-lui Ledoulx aŭ murit anul trecut, şi că clironomii lor legitimi n'aŭ găsit după ei decât păreţii goi şi nemişcătorele ; şi până astăzi reclamaţiunile de mobile şi de bani se urcă la suma de 150.000 lei. Aşa dar sigiliile puse de el (Ledoulx), după mórtea acelora, se vęd că n'aŭ fost decât formalităţile ilusorii şi din depozitele încredinţate în mânilor lui nu s'a ales mai multă realitate.

Asupra acestor fapte puteam autorisă şi primî reclamaţiuni serióse. Póte că eram dator, dar scandalul ar fi fost neplăcut naţiunii francese; am preferat deci mijlocele făcute ale conciliaţiunii. Unul din primii boeri ai Valachiei, d-l Vornic Slătineanu, magistratul însărcinat cu afacerile de acéstă natură, a fost trimis de mine la el, ca să trateze de aceste trebî, şi a fost insultat de el. In scrisórea, ce avusei onórea de a scrie Alteţei Vóstre, în luna lui Iulie trecut, ea a vędut tăcerea mea asupra acestor gravamine, şi dacă astăzi nu mai perseverez în aceeaşi moderaţiune, este pentru că d-l Ledoulx mă silesce să probez, că e cel puţin fórte distras şi că aserţiunile şi procesele sale verbale nu merită mai multă credinţă, de cum sigiliile şi depozitele sale n'aŭ realitate.

Dacă e adevărat că spiritul de conciliaţiune este calitatea necesară orî-cărui agent politic, repet, d-l Ledoulx este de caracterul cel mai antidiplomatic, şi mai că este cu neputinţă de a avé de tratat cu el, fără de a primî de la el insulte. Suprim numerósele probe despre acéstă. Tótă nobilinea ţării se jăluesce de el.

Dar ceea ce e şi mai funest, este acea aviditate de intrigă, care duce discordia in familii, silindu-se în acelaşi timp s'o aprindă între autorităţi. El a aruncat în desolare pe una din cele mai întâi, din cele mai puternice şi mai numeróse case din Valachia ; surprins de un june boer din acéstă familie, într'o circumstanţă in care tînérul boer primia cel mai mare ultragiú, a fost (Ledoulx) inltrasat şi bătut. Acéstă aventură, ajunsă la cunoscinţa publică, fù de un mare scandal şi consternă mult pe cei-lalţi agenţi străini aflători aci. De astă dată nu i-a trecut prin minte să se jáluéscă despre cele întimplate, la Ambasadorul seú.

Jăluirea ce a dat contra mea de curënd a ocasionat din partea Ex. Sale o notă către Înalta Pórtă ; şi eú am fost silit să-mi fac raportul meú, şi M. Sa Imperatorul, stăpânul meú, găsind că sunt în tot dreptul meú (*irrépprochable*) în acésta afacere, m'a oprit de a consinţi să daú satisfacerea ce d-l vice-consul pretindea de la mine. Totuşi Ex. Sa, d-l Ambasador i-a scris să mi-o céră, şi, la refusul meu, să închidă Consulatul şi să plece. Conformându-mé ordinelor ce aveam, am refusat, şi d-l Ledoulx a plecat, ca să asculte de acele ale Ex. S. d-l Andréossy.

Intemeiat tare pe «*ma droiture*», mă rezim, Principe, pe conduita mea şi esenţialmente pe justiţia şi interesul Alt. V., daca vei binevoi a mi le acordă.

Am onóre, etc.

Principele I. de Caradja.

De astă-dată reclamaţiunea lui Caragea este ascultată : Andréossy chemă la Constantinopole pe Ledoulx, sub pretext ca să sprijine mai bine şi mai direct reclamaţiunile Ambasadorului la Înalta Pórtă, de satisfacţiune pentru insulta adusă de Caragea pavilionului Franciei.

Ledoulx vestesce lui Talleyrand în 23 August plecarea din Bucuresci, adăugând că speră că va avea în curând satisfacțiunea de a-i anunța, că s'a întors la postul său din Bucuresci și că considerațiunea Franței la această Curte grecă e complet restabilită.

Numai la 13 Septembrie 1814, cu toate acestea Talleyrand răspunde lui Caragea în mod evasiv, apelând numai la bunele relațiuni ce trebuie să existe între el și Franța.

Ledoulx nu pare cu toate acestea să fi fost mulțumit de mersul afacerii, de ore-ce-l vedem căutând a dispune bine în favoarea sa pe Directorul general al cancelariei ministeriului Relațiunilor externe din Paris. Se pune bine cu sfinții mai mici. Prin ei cercă a-și asigura pozițiunea de la Bucuresci și a explica din nou conflictul, legitimându-și purtarea. (1)

Între acestea se întâmplă înlocuirea ambasadorului francez Andréossy de la Constantinopole. Andréossy ia cu dînsul pe Ledoulx și

(1) Scrisoarea lui Ledoulx către d-l Reinliard, Director general al cancelariei la ministeriul Relațiunilor externe din Constantinopole, 25 Septembrie 1814.

Arată că de la suirea pe tron a lui Ludovic XVIII, Grecii se poartă ostil către Franța. Principele Caragea, în loc de a repara insulta ne mai aușită, care a fost făcută sub ochii lui consulatului Regelui, a decis prin ultragii continue plecarea sa la Constantinopole. Nu vă voi întreține eu cu detaliile unei afaceri care interesează atât de direct considerațiunea noastră. Notele oficiale ale Ex. Sale d-lui Ambasador; rapoartele amănunțite ce i-am prezentat; totul a fost trimis ministeriului și în aceste acte veți găsi convingerea ultragiilor, de cari ne acoper Grecii, ultragii, cari puteau nimici pentru tot-deuna creditul nostru în provinciile Valache și Moldave, dacă d-l Ambasador n'ar fi arătat în această împrejurare, ca în multe altele, acest caracter de tărie, această demnitate ce-l caracterisă și cari impun tuturor inamicilor secreți ai Franței.

Ledoulx și-a părăsit la Bucuresci nevasta și copiii, numai ca să nu se scadă considerațiunea Franței! În Orient, la începutul noului regim din Franța, trebuie ținută sus această considerare! Laudă mult pe Andréossy din acest punct de vedere, căci lucrează energic și în cestiunea lui, ca să fie de pildă și pentru alți consuli. Caragea și el, simțind cu tot partidul său, că și-a atras o cestiune periculoasă, răspândește aurul cu amândouă nuările, face să umble toate resorturile unei intrigii gróznice: false avertisări, calomnii, corupțiuni de toate felurile; el întrebuintează toate mijlocele, cari fac a nu isbuti demersurile d-lui Ambasador. Nu ne îndoim, că Al. Sa Principele Benevent, vedând raportul d-lui Ambasador în cestiune, se va rosti în favoarea mea. Dar fiind-că Principele Caragea se razimă pe vechi legături, ce are cu unul din primii slujbași ai Ambasadei franceze; încredințat că acești oameni, cari neconsiderând decât interesul lor personal ar pute să prezinte lucrul sub un fals punct de vedere și acesta pentru a atenua ceea ce e culpabil în conduita Principei Valachiei, în privința noastră; știind de asemenea că nu sunt lipsit de iuvidioși, neamici, chiar printre subordinații mei, cari, cred, ar pute să profite de ocasiunea de a mă pune rău la biurouri; am recurs, d-le, la inapreciabila dv. amicitie...

ajungând la Bucuresci, în trecerea sa spre Francia, cărcă, nici mai mult nici mai puțin, de a-l impune Domnitorului, măcar că eră înlocuit prin Foresta.

Din Bucuresci, cu data de 3 Decembre 1814, Ledoulx scrie lui Talleyrand, alăturând pe lângă nota sa un lung memoriu, prin care cărcă a explică și a legitimă purtarea sa și face istoricul cestiunii. Prin acest memoriu acasă de trădare a intereselor Franciei pe un impiegat de la Ambasada din Constantinopole, pe Devale, ȓicând că acesta a conspirat împreună cu agenții Domnitorului Muntean, ca amic declarat al lui Caragea. Ledoulx, în sprijinul memoriului, alipesce la nota sa și alte acte justificative, între cari și copii după raporturile sale anterioare cătră ambasadorii din Constantinopole și mai cu sémă copia declarațiunii d-lui Ruffin consilier la Ambasada francesă, însărcinatul de afaceri din Constantinopole. (1)

Ruffin, ca să apere purtarea lui Ledoulx, face biografia lui Caragea înainte de a ajunge Domn, ȓinând să probeze că acesta fusese trecut făȓș neamic al Franciei.

Domnitorul Muntean, vȓdând că în mod neașteptat s'a întors la Bucuresci *incomodul consul* frances, nu mai găsesce alt mijloc de a se apără contra lui decât de a cere intervenirea amicului său de Gentz din Viena printr'o lungă scrisóre, în care se tânguesce de purtarea acestuia și de modalitatea, prin care fostul Ambasador al Franciei la Constantinopole, comitele Andréossy, a cercat să impună pe Ledoulx,

(1) Ledoulx către Talleyrand. Bucuresci, 3 Decembre 1814.

Domnule,

Am onórea de a aduce la cunoscınȓa Alteȓei Vóstre o amintire istorică, care a fost între Principele Caragea și mine; de la restabilirea Prinȓilor noștri legitimȓ pe tronul Franciei, conduita mea a fost dictată de cel mai profund devotament; a fost aprobată de Excelenȓa Sa d-l Ambasador și în ultimul loc de d-l Ruffin, a căruia atestațiune trebuie să fixeze o judecată exactă asupra sentimentelor Principelui Caragea în privinȓa Franciei.

M'am întors la postul meu și Excelenȓa Sa d-l Ambasador va aveă bunătate să informeze pe Alteȓa Vóstră de tóte împrejurările ulterioare acestei afaceri. Grecii aflând că eram înlocuit aici prin d-l Foresta și menit la postul de la Rodos, care este privit în Levant ca un loc de exil, pentru că cea mai mare parte din pașale sau ministrii depuși acolo sunt surghiuniȓi, spun în public, că Principele Caragea a isbutit să facă asemenea schimbare prin puternica sa influenȓă și că mi s'a vestit acésta printr'o scrisóre a Alteȓei Vóstre trimisă imediat de Caragea la Inalta Pórtă. Totuși serviciile mele, devotamentul meu și justiȓia, care caracterisă pe Alteȓa Vóstră îni oferă garanȓia liniștitóre, că intrigile grecesci nu m'au făcut să demerit.

să-l oblige a-l recunoșce din nou. Caragea respinge cu tărie această recunoșcere și declară că va avé de aprópe priveghere pentru interesele supușilor francesi el însuși, până ce Francia va trimite un alt consul, agreat de dînsul. De Gentz este rugat să stăruéscă pe lângă Talleyrand ca să-l debaraseze de acest óspe incomod» (1).

(1) Iată întréga scrisóre a lui Caragea către de Gentz. Buc., 4 Novembre 1814.

Mon cher Monsieur Gentz,

Il y a trois jours depuis S. E. Monsieur le Comte Andréossy ci-devant Ambassadeur de France près la S. P. est arrivé ici de retour de son ambassade; il a ramené avec lui ce Monsieur Ledoulx au sujet duquel j'ai pris la liberté d'écrire deux fois à S. Altesse Monsieur le Prince de Talleyrand et que S. A. avait nommé par S. M. très-chrétienne à un autre consulat, comme Elle a bien voulu vous l'écrire, et il insiste à me le faire connaître comme consul de France à Bucarest, sans avoir égard à tout ce que j'ai eu l'honneur de lui communiquer.

Je lui ai répondu que puisque Mr. Ledoulx a fermé publiquement le consulat et est parti d'ici d'une manière très-choquante; que j'ai pris la liberté de porter mes griefs contre lui à la connaissance de S. Altesse Mr. le Prince de Talleyrand, qui a bien voulu me faire savoir par le canal d'un ami, que Mr. Ledoulx est nommé à un autre consulat; que j'ai vu dans les papiers la nomination d'un autre à sa place et que j'ai été obligé de porter toute cette affaire à la connaissance de mon gouvernement; il ne m'était plus permis de reconnaître Mr. Ledoulx comme Consul de France en Valachie, de mon chef. J'ai prié S. E. de vouloir bien faire grâce non seulement à moi, mais encore à toute la noblesse Valaque, à laquelle Mr. Ledoulx a causé tant de scandales, et de nommer, s'il est autorisé à cela, telle autre personne qu'il lui plairait pour gérer les affaires du Consulat français *ad interim*, mais S. E. n'a nullement voulu démordre et persiste à réinstaller Mr. Ledoulx, Consul de France en Valachie.

J'ai promis à la fin à Son Altesse Mr. le Prince de Talleyrand d'une part, et à mon gouvernement de l'autre, de me conformer aux instructions que je recevrai, que je respecterai dans cette intervalle, comme j'ai fait toujours, la nation et son consulat, mais que je ne saurais me résoudre à être en relation avec Mr. Ledoulx. Pour toute réponse S. E. m'a fait dire, que Mr. Ledoulx est le véritable Consul de France à Bucarest; que malgré tout ce que S. A. Mr. le Prince Talleyrand écrit ou voudrait écrire, Mr. Ledoulx sera toujours Consul en Valachie, excepté s'il reçoit un ordre formel de la Cour, qui l'en destitue. Que Mr. de Jaucourt lui écrit en chargeant Mr. Ledoulx de quelques affaires qui regardent son poste actuel, et que si même il y a eu nomination d'un autre Consul en Valachie, ces sortes de nominations deviennent très-souvent nulles dans les nouveaux gouvernements et que leur changement est très fréquent; que pour cette raison il autorise Mr. Ledoulx à reprendre ses fonctions.

Voilà, mon cher Mr. Gentz, où nous en sommes. Je ne saurais vous dire combien j'en suis peiné et quel affront serait pour moi d'être forcé d'avoir affaire à une personne qui m'a insulté et qui est odieuse à la Principauté que je gouverne. J'ai donc recours à votre amitié et vous supplie de vouloir bien interposer vos bons

În afacerea dintre Ledoulx și Caragea colecțiunea Hurmuzaki, supliment I, volum II, aduce diverse acte.

În totă această afacere dintre Caragea și Ledoulx, repetim că Consulul rusesc a fost un resort de acțiune. Ledoulx nu eră *persona grata* pentru Muscali, de multă vreme. Se știe că Ledoulx a fost nevoit, în 1812, să abandone postul din Bucuresci din ordinul Muscalilor (1)

Afacerea acesta se întâmplă când în Bucuresci sosise vestitul Consul engles *Wilkinson*, autorul cărții: «*Tabel istoric, geografic și politic al Moldovei și Valachiei.*» El nu amintescce nimic despre acest conflict, care urmă să intereseze pe toți consuli, dacă cu adevărat culpa eră numai a lui Caragea. (2)

La 1 Novembre 1814 se deschide Congresul de la Viena. Turcia nu este chemată să participe la acest Congres. Acesta dă ocaziune de bănueli: se svonesce că la Congres se va pune pe tapet și cestiunea Orientului. Se publică broșuri în acest sens. Chiar însuși *Wilkinson*, reprezentantul Angliei din Bucuresci, exprimă părerea, că cel puțin Principatele ar fi trebuit împărțite între Austria și Rusia, susținând că numai așa s'ar pute împedica întinderea mai departe a Rusiei asupra Turciei!...

Totuși Austria și Rusia pândindu-se una pe alta, cestiunea fù evi-

offices et de supplier de ma part S. A. Mr. le Prince de Talleyrand, de vouloir bien m'accorder sa protection contre cette manière impérieuse de Mr. Andréossy. Vous connaissez facilement les fumées qui doivent monter à la tête du petit Monsieur Ledoulx, qui a raison de devenir intraitable, en se voyant appuyé, eu dépit de toutes les raisons du monde Si S. A. Mr. le Prince de Talleyrand daigne s'intéresser à moi et veut bien me débarrasser d'un hôte aussi incommode que Mr. Ledoulx, je reconnaitrais cette bonté de S. A. comme uu bienfait insigne, qui m'inspirera une vive et éternelle gratitude.

J'attends avec la plus grande impatience votre réponse, mon cher Mr. Geutz, et vous prie d'agréer mes excuses pour cette importunité et la liberté que je preuds de vous charger d'une telle commission. Je sais que vous voulez bien vous intéresser à moi et c'est pourquoi je serai pour la vie etc.

Prince Jean de Caradja.

P. S. Jusqu'à ce que l'ordre formel pour Mr. Ledoulx arrive ici, je m'impose le devoir de faciliter toutes les affaires qui regardent les Français et le Cousulat de France à Bucarest, avec toute la faveur et la justice possible, comme j'ai fait pendant l'absence de Mr. Ledoulx, sans toute fois traiter directement avec lui.

(1) Veși documentele DCCCCVIII și DCÖCCX din Hurmuzaki, Sup. I, vol. II, pag. 697 și 698.

(2) Veși documentul DCCCCLXXXIV, Supl. I, vol. II. Hurm., pag. 751.

tată pe cât posibil. Turcia însă, până la care străbătură sgomotele de împărțire a ei, încă din 1813, începù, după sfatul Franciei, a se pregăti din nou de răsboiù, și în 1814 se adresează la Viena, prin internunciul Austriac Stürmer, întrebând ce este adevărat din asemenea sgomote? Ea declară energic, *că se va apără.*

De aci o desfășurare mai mare în mijlocele de apărare. Reîntărirea și reaprovisionarea cetăților de la Dunăre se face cu energie, dar și cu adaus de greutate pentru ambele Principate. (1)

Și cu toate aceste greutăți, se pare că la Iași se serbeză cu mare pompă ultimele evenimente și schimbări din Europa, de mai nainte de adunarea Congresului la Viena. (2)

Aceste manifestațiuni sporesc numărul partizanilor Muscalilor. O corespondență datată de la fruntariile ungare, din 2 Novembre 1814, și publicată în *Moniteur Universel* din 19 Novembre 1814, No. 555, afirmă că «*Les Russes conservent encore un grand nombre de partisans dans ces deux provinces*», cu toate că «*le régime des Hospodars actuels de la Valachie et de la Moldavie est assez doux (??)*» și că locuitorii nu mai manifestă în privirea lor aceeași nemulțumire, ca și altă dată. (3)

Cum să nu sporască din nou influența rusescă în Principate, când toate succesele politicei rusesci erau cu mare zel trâmbițate?

(1) *Le Moniteur Universel*. No. 344, Samedi, 10 Décembre 1814.

S'a publicat o broșură: Sur le Congrès de Vienne de Lips.

«Le projet de partage de la Turquie, qu'on a l'air d'attribuer aux souverains assemblés à Vienne, a excité l'attention du Divan, qui a fait demander des éclaircissements à Mr. Sturmer, l'internonce Autrichien.» Acesta naturalmente a desavuat broșura... mais l'impression est restée et les Turcs ont déclaré à Mr. Sturmer qu'ils étaient prêts à se défendre. (Gazeta de Nürenberg).

(2) *Le Moniteur Universel*. No. 177, de Duminecă, 26 Iunie 1814. —

Moldavie, Iassy, le 1-er Juin.

«Les grands événements qui viennent de rendre la paix à l'Europe ont causé ici une joie universelle et très-vive, soit parmi les boyards, soit dans toutes les classes des habitants. Les consuls d'Autriche et de Russie ont illuminé leurs maisons et donné de fort belles fêtes.»

(3) *Le Moniteur Universel*. No. 555, Lundi, 19 Décembre 1814.

De la fruntariile Ungariei în 2 Decembrie. — Spune că nu mai este ciumă nici în Bulgaria, nici în Moldova, nici în Valachia, apoi adaogă:

«Le régime des Hospodars actuels de la Valachie et de la Moldavie est assez doux, les habitants ne manifestent plus à leur égard le même mécontentement qu'autrefois. Malgré cet état de choses, les Russes conservent encore un grand nombre de partisans dans ces deux provinces.»

În 1815, mai mult decât în 1814, se colportă scirea, că suveranii Europei au intențiunii ostile Turciei. (1)

În luna Ianuarie 1815 nouă nenorociri și greutăți s'au năpustit asupra unei părți a Țării-Românesce, anume asupra județelor Oltene. Turcii din insula Adacali, sub pretext că Țera-Românescă nu dă și cetății lor provisiunii, zaherele și sare, precum se dă cetății Vidinului, au invadat județele Mehedinți și Jiul-de-sus și le-au luat în stăpânire, puind ei ispravnicii și zapcii, cu îndatorirea să le strângă zahereă și s'o transporte în cetatea din insulă. La ce tristă stare ajunsese țera, pentru ca o mână de oșteni să pótă așa impune voia lor! Iată rezultatele desființării oștirii de cătră Muscali.

Turcii invadatorii aveau de gând, după ce vor prădă la Strihaia mânăstirea, să atace și Craiova. Caimacamul Craiovei vestesce acésta lui

(1) *Le Moniteur Universel*. No. 7. Samedi, 7 Janvier 1815.

Nos lettres de Vienne nous informent du fait important qui suit: Non-obstant la déclaration positive de l'Empereur Alexandre, que rien ne pourrait le faire désister de son plan de prendre la couronne de Pologne, et qu'il était prêt à soutenir ses prétentions par la force des armes, la réponse des Cours d'Autriche et d'Angleterre a fait changer cette résolution. Cette réponse était que ces Puissances étaient prêtes à consentir à ce qu'il retint la partie de la Pologne qu'il occupe, l'infortuné duché de Varsovie, mais qu'elles ne pouvaient le reconnaître comme roi de Pologne. Telle est la manière véritablement curieuse dont cette violente discussion s'est terminée! Ainsi cette partie de la Pologne se trouve remise à la Russie sans constitution et sans conditions. Il est à présumer que la même réponse sera faite pour la Saxe, et que *beatus qui tenet*, heureux celui qui tient. *Cette tournure soudaine des affaires corrobore, dans l'opinion de notre correspondant, la vérité du bruit qui avait circulé, qu'une intelligence secrète régnait entre les Empereurs pour effectuer le partage de la Turquie.*

On croit que l'Autriche a demandé les îles Ioniennes, comme préliminaire de ce nouveau projet de violence; mais elle ne pourrait l'avoir fait sans renoncer à son ancien système de ne pas permettre que le beau plan qui aurait réconcilié le cabinet de Vienne avec ce partage, c'est ce que nous ne savons pas; mais il est certain que toutes les lettres du congrès font mention que cette matière est sur le tapis. Il y a d'autres personnes qui pensent que ce n'est qu'un moyen de motiver la continuation des discussions, jusqu'à ce qu'on ait pu convenir de quelque acte plausible d'une balance nominale qui offre quelque chance de paix, afin qu'il ne soit pas dit que les principaux potentats de l'Europe se sont réunis et séparés sans avoir fait quelque chose de semblable.

Le Moniteur Universel, 6 Janvier 1815.

Din Veneția, la 19 Novembre.

«Nous apprenons d'un bâtiment venu en peu de temps des côtes de la Turquie, que le Divan est très-alarmé des projets des souverains qui forment la coalition européenne. On assure qu'il a ordonné de grandes levées de troupes.

Caragea și îndemną pe locuitorii din județele invadate să fugă care în cotro. Din vechea óste desființată, mai multe cete de panduri se reorganizează de la sine-le cu dorul de răsbunare contra Grecilor apă-sătorii. Ei sunt acușați în actele timpului, că s'aũ apucat să prade ju-dețele de munte. Dacă e să credem afirmațiunea lui Dionise Ecclesi-archul, (1) apoi pandurii români se purtară mai rău decât Turcii, căci «omoră și ardeă ómenii și-ı prădă și aũ prădat și mânăstirile mun-telui.» Vom vedé, că alta e semnificațiunea acestei răsmirițe. Și de Tudor Vladimirescu s'a ȓis, că el și cu aı lui jăfuiău țera!

Caragea, față cu aceste împrejurări, lipsit de oștire pămînténă, nu putu decât să scrie lui Pașa de la Vidin și Aianului de la Oreava, ca să trimiță grabnic oștiri turcesci pentru apărarea Olteniei, și pe de altă parte a vestit fapta de rebeliune a Turcilor din insulă la Pórtă Otomană. Sosiră oștirile turcesci de apărare, dar acestea erau o nouă greutate pentru țéră, căci în mijlocul unei ierni cumplite țéránimea eră nevoită să ducă după oștirea turcescă care cu zahereă la Mehe-dinți și la Craiova. Sultanul trimise firman unui Aian devotat al său, să mai vină cu altă óste, ca o parte să stea în Craiova, ca garnisonă apărátóre, și altă parte de óste să apere la Dunăre și să opréscă noué încercări de invasiune a rebelilor Turci din insulă.

Temerea de invasiune la Craiova se potoli; o parte din pandurii fură prinși și pedepsiți, dar nu mai puțin țera avu pe grumajii săi mai tot anul 1815 greutatea întreținerii oștirii turcesci. Caragea cu multă abilitate negoțică pe lângă capii rebeli Turci din Adacali, ca să-și facă supunerea cătră Pórtă și să-și céră ertare de la Sultan, promițénd că vor lăsă pe Români în pace. Istețul Domnitor isbutesce în planul său și el mai întâiũ vestesce la Constantinopole, că rebelii Adacalii s'aũ supus. Sultanul, bucuros de acéstă scire, trimete lui Caragea firman de laudă și daruri: un cal arăbesc înșelat prețios și o blană scumpă.

«Lauda Domnilor aı némului creștinesc, rézitul celor mai mari din seminția lui Isus, Domnule al Valahiei Ischerlet zade Caragea Iancule, fie-ți bune sfirșiturile! Printr'acéstă a noastră Împărătéscă poruncă își facem cunoscut, că otcârmuitorul Tricalilor și căpetenie celui despre Vidin, trup al oștirilor noastre, luminatul sfetnic și al nostru Vizir velaiũ Binbașa (a căruia slavă păzescă-o în veci pré înalta Tărie) prin scrisorile sale aũ însciințat deunăđi cătră Înalta noastră Curte, cum că Adema Isalih și Bechir, frații mortului Regep, ce aũ fost închiși în cetatea Adali, aũ căđut cerénd de la noi ertarea celor greșite și milostivire, pentru care după prea înțelep-tul Împărătesc al nostru cuget ce avem spre a ne milostivi și a milui pe cei cari se apucă de pulpănilor milostivirii noastre, am dat Înaltă a noastră poruncă scrisă

(1) Veđi *Tesaur de Monumente*. Vol. II, pag. 233.

cu însăși Împărătesca noastră mână către luminaatul Vizir al nostru, dăruindu-le acestora ertarea ce au cerut; iar în cele după urmă au sosit și ale tale către noi scrisori vestitoare, cum că după cupriuderea Împărătescii noastre porunci, și după a noastră Împărătescă voință, numitul Vizir al nostru au adus pe numiții frați ai Regepului afară din cetatea Adali și i-au trimis cu totă familia lor, iar cetatea Adalii au dat-o în mâna Capugi-bașii Curții noastre, ciustitul Derviș-Beiū; de care acesta ne-am încredințat și din scrisorile numitului Vizir al nostru, ce în urmă au venit, și așași cu ajutorul lui Dumueđen au luat sffrșit și această grijă a lucrurilor despre Adacli; iar tu fiind-că ești din slugile cele credincioase ale prea puternice, neclintitei și vecinice, noastre Împărății și din cele care urmăză pe calea cea dreptă, ridicat de însăși a noastră mână și ramură de de-a-drepta noastră sădită, care după firésca ta dreptate, înțelepciune și credință te-ai arătat cu osirdie spre cea după plăcere săvîrșire a tuturor trebilor la care te-ai oriuduit, și de când și s'au încredințat Domnia Valahiei ai otcărmit întru dreptate, cu mare siliuță și privighere, toate trebile câte privesc asupra ta, sau și s'au poruncit de prea puternica noastră Împărăție, întocmai după înaltul și prea dreptul cuget al nostru și după trebuința întimplărilor vremii, iar mai virtos cele la pricina Adalii te-ai arătat cu credincioasă râvnă și siliuță de a însuciuța mai nainte tuturor de sffrșitul acestei pricină, și toate acestea s'au arătat foarte plăcute și laudate de către a noastră Mărire și nu puțin ne-am bucurat, căci și întru acesta te-ai silit de a-ți arăta către noi credința cea cu supuere, fii trăind a pururea și te împărtășește de masa cea îmbelșugată a Împărătescilor noastre mili; fiind însă că după dovețile ce până acum avem de a ta multă sciință și înțelepciune și după cea din adâncul inimii plămadă a credinței și a dreptății tale, uădăjduim și de acum înainte prea multe slujbe următoare Împărătescii noastre voințe și dragoste deosebită către tine, laudând cele diutăi și mai din urmă după plăcere slujbe ale tale, și le răsplătim spre facere de bine cu Împărătesci ale noastre daruri, trimitându-ți o blană de samur și un cal iute, cu podobe de aur, împreună și cu această înaltă poruncă, care s'au scris spre lauda celor trecute slujbe ale tale după cea de mai nainte scrisă cu a noastră sfiută slovă. Ci dar îndată ce va sosi aci Împărătesca noastră poruncă, vei primi-o cu întîmpinare luminosă, și blana după ce vei săruta-o cu cățuta supuere o vei îmbrăcă, și asemenea sărutând și scările calului, îl vei încălecă, și după săvîrșirea obiceinului alaiū, vei urmă de a face cățutele rugăciunii către cel prea înalt, pentru a noastră îndelungată viețuire, strălucită stare și întemeere întru prea înaltul Împărătescul scaun; și către acesta, după datoria multei sciințe și a dreptății tale, vei îngrijii ca și de aci înainte otcărmit cu vredenție Împărătescul pămînt, ce și s'au încredințat, după cea slobodă stăpînire care și s'au dat, a legă și a deslegă, să mângăi în tot chipul pe supușii noștri, găsiți sub umbrirea milelor noastre, tot asemenea să săvîrșesci și să pui în lucrare cu mijlocul înțelept și vrenuic de laudă câte privesc la Domnia Valahiei, ce și s'au încredințat și într'acestași chip să adaugi la trecutele tale slujbe și alte fapte laudate, să te vedem încă mai cu adans, că te silești de acum înainte a face lucruri plăcute și vrenuice de laudă, și să arăți în faptă la ori-ce trebă rîvna și credința ce o uădăjduim de la tine. Această Împărătescă a noastră poruncă care o vei păzi, făr' de strămutare, cunoscînd semnul cel sfiut al nostru, s'au scris pe la jumătatea lui Muharem, let 1231 — 1815 Decembre 26. (1)

(1) Cod 77, fila 230.

Cu deosebită plăcere va fi sărutat Caragea scara șelei și blana oferită de Sultan, după cum însuși firmanul îi recomandă să facă, dar de la acestea puțin folos trăgea țera. Ea cerea, că de ôre-ce s'a făcut pacea cu Adacii, să se ridice oștirile turcesci din Oltenia. Numai pentru a se face acêsta, Turcii cereau spese de răsboiū aprópe de jumătate milion. Visteria erà sécă. Divanul Domnesc propune lui Caragea, în Novembre 1815, să se facă un împrumut de 420.000 lei, de la negușitorul grec Gheorghe Sachelarie. Domnitorul aprobă acest împrumut la 19 Novembre. Împrumutul se face, dar până în 1816 ajunge la suma de un milion! Împrumutul e garantat cu veniturile țerii de la oerit, dijmărit, etc.

În timpul Muscalilor, Manuc-Bey erà împrumutătorul Vistieriei și nu este îndoială că șefii Muscali se folosiau din împrumuturi împreună cu Manuc. Tot asemenea încape bănuială, că Caragea și mulți boeri din Divan se folosiră din împrumuturile lui kir Gh. Sachelarie.

E probabil că banii împrumutați de la Sachelarie stropiră multe consciinți și în Constantinople, căci firmanul de laudă și darurile mai sus amintite de la Sultanul sosesc la Bucuresci numai după contractarea împrumutului. (1)

Nu toți pandurii necredincioși Domniei, aliați ai Adaliilor fură răpuși de oștirile turcesci. Mai multe cete se supuseră de bună voe lui Caragea. Încă în 30 Aprilie 1815, după mijlocirea Episcopului de Rîmnic, a Divanului Craiovei și a vechilului de caimacam Costache Samurcaș, trei cete de panduri sub căpetenia lui Haidul, Păunul și Timpa, fură grațiați de Domnitor și învoiți să se întorcă la vetrele lor în județul Jiul-de-Sus. (2)

(1) *Jurnalul de Francfort* vestese acêstă distincțiune acordată de Sultan lui Caragea, prin care declară șisul jurnal, că *S. A. est adorée de tous ses sujets*.

Scrie în acest jurnal un corespondent din Bucuresci, la 10 Decembre 1815:

On vient de recevoir de Constantinople un ordre autographe du Grand Seigneur, par lequel S. H. confirme S. A. notre Hospodar dans la Principauté. Le grand Seigneur en témoignage de Sa satisfaction particulière, lui envoie une pelisse d'honneur de très grand prix, ainsi qu'un très bel étalon, caparaonné avec tout le luxe asiatique; les harnais tout ornés de pierres précieuses. Cette distinction, qui n'a jamais été accordée à aucun des prédécesseurs de notre Prince, a fait ici une sensation d'autant plus agréable, que S. A. est adorée de tous ses sujets.

Le Moniteur Universel. No. 30, Mardi, 30 Janvier 1816. Bucarest, le 10 Décembre 1815.

(2) *Zemli Vlahisocie*.—Cu tóte că Haidul buluc-baș i Păun căpitan și Timpa căpitan, dinpreună și cu ceta lor, fiind locuitori ai Domnescii noastre țeri în sud. Gorju și de acolo trăgându-se s'a unit cu hoții Adalái făcând și porniri tâlhăresci împreună cu ei asupra țerii și a locuitorilor, sînt supuși la englimaticésca invinovățire, ca unii

În Decembre 1815 mai grațiază și pe alți șefi de bande din cei cari luaseră parte la prădăciuni cu *Adaliîș*.

Mult contribuî la supunerea *Adaliilor* către Pórtă împrejurarea că aceia fură abandonăți de aceste diverse cete de Români. Data firmanului de laudă, mai sus adus, alăturată la data ultimelor grațieri, din 16 Decembre 1815, justifică afirmațiunea noastră. (1).

Rěscóla acésta a pandurilor din Mehedinți și Jiul-de-Sus are în istoria noastră o însemnătate, care nu aș cunoscut-o istoricii noștri. Adevărat că Dionisie Eclesiarchul a calificat pe pandurii rěsculați cu numele de hoți și a afirmat cum că omoraș, ardeaș și prădaș, dar n'aș calificat alt-mintrelea chiar unii scriitori contemporani mișcarea lui Tudor Vladimirescu? Cetele acestuia n'aș fost și ele numite cete

ce s'aș arětat vrăjinași chiar ai patriei lor, dar fiind-că acum cunoscěndu-și acésta a lor greșală, de sinele aș cădut cu rugăciune către Domnia-Mea, prin mijlocirea iubitorului de Dumneșeu Sfinției Sale Episcopului Rîmnicului i a dumné-lui ve, chilului căimăcămiei ot Craiova și a dumné-lor boerilor Divanului nostru de acolo ca să-ș ertăm și să fie primiți a se întórcé la urmă în patria lor, milostivire făcěnd asupra lor, iată printr'acést Domnesc al nostru sinet le hărăzim ertarea lor și neșinerea de minte a necuvióselor fapte ce aș urmat până acum; pentru care și poruncim domniei-tale cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele biv vel dvornic Costine Samurcaș, vechilule al căimăcămiei Craiovei, și dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să aibă voie mai sus numiții împreună și cu cetele lor de a se întórcé la casele și locașurile lor făr'de nici o bántuială. I saam receh gpd. — 1815 Aprilie 30.

Cod. LXXIV, fila 196.

(1) Zenli Vlahiscoie.— Cu tóte că acești de mai jos arětați, în trecută răzvrătire a Adaliî, pribegind din patria lor și unindu-se cu Adalăi, s'aș arětat cu urmări vrăjmășesci în potriua patriei și celor-lalți patrioți ai lor, pentru care li se cuveniă pedépsa după mēșura vinei lor, dar căđěnd la Domnia-Mea cu rugăciune, ca să le ertăm greșala și să le dăm slobođenie a se întórcé la patria lor, ne-am milostivit asupra-le și-ș ertăm de tóte greșelile trecute, dāndu-le și slobođenie a se întórcé iarăși la patria lor; de care facem sciut domniei-tale cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele biv vel vornice Costache Samurcaș, vechilule al căimăcămiei Craiovei, i dumné-vóstră boerilor divaniți de acolo și dumné-vóstră ispravnicilor ai județelor, că mai sus numiții s'aș ertat de Domnia-Mea și sunt slobođi a se întórcé la patria lor și de aceea li s'aș și dat la mânia lor acésta carte a Domniei-Mele de ertăciune, i saam receh gpd.

Păun Nicolicescu bim-bașa.

Barbu Rogabet bim-bașa.

Pătru Grecu bim-bașa.

Adecă trei împreună cu buluc-bașa lor. — 1815. Decembre 16.

(Pecetea gpd).

Vel logofět.

Cod. LXXIV, fila 232.

de hoți, de cătră boerime și Greci? Și Ungurii n'au calificat de cete de hoți pe vitejii lui Iancu de la 1848?

Da, pandurii de la 1815 au prădat, au ars, au omorât, însă pe cine? Eră sosită ora răsbunării! Pandurii de la 1815 sunt predecesorii pandurilor lui Vladimirescu și numai când ai știință că țera, de peste Olt, s'a manifestat deja în contra regimului, fie acela cu numele de Caragea, sau de Suțu; numai atunci poți avea filiațiunea revoluțiunii lui Tudor; numai atunci eroul de la 1821 nu apare în istorie, ca un inexplicabil *Deus ex machina*.

Dionisie Eclesiarchul și altă dată, la Domnia lui Mavrogheni, s'a arătat nepricepător de mișcările tainice ale țerii, de aspirațiunile ei. Nu putem, întemeiați pe cuvântul lui, să calificăm de hoți pandurii rebeli lui Caragea în 1815. Chiar faptul că Episcopul de Rîmnic și înșiși boerii Craioveni intervin pentru grațiarea acestor cete de panduri, ne arată, o dată mai mult, că în țeră și mai cu sémă peste Olt, creștea mereu curentul, care avea să devină șivoiù impetuos la 1821.

Acest curent îl înțețesc miseriile și spornicele biruri. Jurnalul german de la Francfort, mai sus citat, afirmă că Domnitorul Caragea eră *adorat* de supușii săi. Rebeliunea pandurilor din Mehedinți și Jiul-de-Sus, de la 1815 și o nouă răscolă de la 1816, de care mai departe vom avea a vorbi, sunt de natură a desminți afirmațiunea de sigur plătită a gazetei de la Francfort.

Departa de a fi adorat de țeră, Caragea se făcea tot mai nesuferit de ea prin stórcerile și lăcomia lui. Nu putem nega deșteptăciunea acestui Grec, sau cel puțin grecisat de mai multe generațiuni. Acastă deșteptăciune i-a servit ca să se pună bine pe lângă suveranii cei mai puternici din Europa.

Cu puține zile înainte de deschiderea Congresului de la Viena, de Gentz scria lui Caragea, cu privință la Pórta Otomană. Corespondentul Domnitorului Țerii-Românesce dicea că: «Mi se pare de necesitate urgentă, ca Pórta să facă un demers, de nu solemn, cel puțin fórte pozitiv și fórte pronunțat, pentru a angagia principalele puteri să garanteze drepturile și posesiunile ei prin un act formal.» De Gentz vedeă eșind din Congres Rusia «neamicul cel mai periculos al Porții, singurul de care dînsa are a se teme astădî», cu enorme avantagie, cari vor face pozițiunea Porții mai amenințată decât orî-când.

De sigur că asemenea propunerii comunicate Porții Otomane de Caragea, pe cât contribuiau a face plăcut pre Domnitor înaintea Divanului turcesc, pe atâta înțețiau măsurile de apărare ale Turciei și deci greutățile pentru Principate.

Şese zile după deschiderea Congresului din 1814, Metternich, prin de Gentz, comunică lui Caragea scirea, că Austria consideră Imperiul Otoman nu numai ca pe un aliat util şi fidel, dar încă ca pe o putere, de conservarea şi prosperitatea căreia este esenţial şi în mod ne-separabil legată mântuirea sa proprie.

Turcia prin Caragea cercase pe lângă Austria, să se aducă în Congres, cestiunea retrocesiunii Basarabiei. Metternich, la 7 Novembre 1814, informază, prin de Gentz, că această cestiune nu se poate aduce în Congres, căci « limbajul verităţii şi al justiţiei, nu-l mai înţelege astăzi Rusia ; remonstranţele cele mai energice, dacă nu sunt imediat însoţite de ameninţări serioase, sau de demonstraţiuni ostile, nu mai fac nici un efect asupra acestei Puteri ; şi conduita Impăratului Alexandru, de când a intrat în Paris şi mai cu seamă de la sosirea lui la Viena, a probat cu abundenţă că nu va mai ascultă de aci înainte decât consiliile cari nutresc ambiţiunea lui, ori linguşesc ideile lui favorite. (1)

Aprecierile acestea, cu referinţă la Rusia, arată limpede, că de astădată Austria eră sincera aliată secretă a Turciei. Acésta, repet, explică pentru ce Rusia nu va cercă să aducă cestiunea orientală în Congres, în 1814.

În 1815 cestiunea garanţiei integrităţii Turciei de înscris în-instrumentul de pacificaţiune generală, care va fi redactat la finele Congresului, e sprijinită şi de Anglia (2).

Caragea scriă adesea şi direct Principelui Metternich, îmboldit de Divanul Otoman. De Gentz, în depeşa sa de la 23 Aprilie 1815, asigură pe Caragea, că Principele de Metternich are bună opinie despre dînsul şi-i este ataşat.

Evenimentele petrecute în Franca, după fuga lui Napoleon din insula Elba, activéză Congresul, care se termină cu actul final la 9 Iunie 1815, după 9 luni de desbateri. Cestiunea garanţiei posesiunilor tuturor Puterilor Europene, propusă Congresului, fu înlăturată din desbateri, din cauza opoziţiunii Rusiei, care prin acésta vedeă, că Pórta otomană aveă să beneficieze şi dînsa de asemenea garanţii.

Ast-fel pentru Imperiul Otoman şi pentru Principate, tractatul celor patru Puteri Europene nu aduse nici o schimbare.

Desastrul neîntârziat însă al lui Napoleon la Vaterloo, urmat de abdicăţiunea lui (22 Iunie), aū însă pentru Bucuresci şi Iaşi tristul efect al sporirii şi mai mult a influenţii rusesci şi a tiraniei consulilor

(1) Cavalerul de Gentz, pag. 120.

(2) Veđi depeşa lui de Gentz, din 24 Februarie 1815, pag. 143

acestei țări. Politica Austriei față cu Pórta a rămas aceeași, precum afirmă și de Gentz (depeșa de la 15 Octobree 1815).

Cu împlinirea anului al 3-lea al Domniei, Pórta așteptă ca Ioan Caragea să se țină de legământul secret de a-și da demisiunea. Orî că aveă dorință Pórta să-l înlocuască, pentru a avé ocasiune de un nou câștig, saũ că l-ar fi reîntărit pe Caragea, plătind din nou bune bacșișuri ómenilor Porții, demisiunea lui Caragea puteă să fie dorită de cei cari sciaũ, că la 1812 Halat-Efendi câștigase de la Caragea nu mai puțin de 4 milioane de lei.

Acéstă demisiune nu se dete, cu tótă supărarea tăinuită a Porții; dar din cauza acestei purtări, se pare că unii din principalii Turciei se cam concertaũ cu noi pretendenți la Domnie, cu neamicii lui Caragea. Cu tóte acestea, precum ȓice Aron Florian, prin banî «Caragea a împedicat mai de multe orî furtunele ce se pregătiaũ să se spargă asupra capului lui și tot-deauna a triumfat despre viclenele uneltiri ale vrășmașilor săi» (1). Triumful lui Caragea de astă dată îl datoresce mai mult intervenirii lui Italinski, solul Rusiei la Constantinopole (2).

Orî-cât Metternich, prin de Gentz, căută să țină sub influența Austriei

(1) Manna de Istoria Principatului României. 1 vol. în-8°. Bucuresci, 1859, pag. 184.

(2) Despre intenținea Porții de a înlocui pe Caragea la finele a trei ani de Domnie scrie Senfft de Pilsach către Regele Prusiei, din Constantinopole, în 25 Octobree 1815. Vestindu-ı că Turcia trimite trupe spre Dnuăre, Ambasadorul adangă: «Circumstanța sporesce crisa: sunt tocmai trei ani de când Principele Caragea guvernă Valachia, și Pórta se pare dispusă a-l mazili, ca să deă Domnia la altul. Un homme même les candidats, qui sont le vieux Arghiropolo, interprète de la Porte, le Prince Suzzo, gendre du Prince actuel de Valachie et le Prince Hangerli, odiens à la Russie, qui n'ignore pas ses anciennes menées avec les agents de Bonaparte à Constantinople. La versalité des Turcs est connue; ils ont de la peine à se tenir au traité fait avec la Russie, qui leur impose de conserver les Hospodars de Valachie et de Moldavie pendant 7 ans, dans une place qu'ils aiment à mettre à l'encan le plus souvant que possible. Cette disposition du Divan est augmentée par les Grecs du Fanal, qui intrignent sans cesse, l'argent à la main, pour obtenir une de ces places qui font l'objet de leurs désirs et pour lesquelles ils ne se font aucun scrupule de commettre des crimes et de trahir leurs plus proches parents. Le Comte d'Italinski est parfaitement informé des mesures guerrières qui occupent la Porte et des intrigues qui la pousent à déposer le Prince Caradja; il en paraît très mécontent et il déclare hautement que la déposition du Prince Caradja équivaudrait à une déclaration de guerre contre la Russie. Il me l'a dit encore hier, à l'occasion d'un officier qui a commandé mon escorte en voyage et qui m'a fait prier de lui accorder une lettre de recommandation pour le Prince Caradja.»

(Oficernul n'a plecat, așteptând să vadă ce se alege cu Domnia lui Caragea.)

pre Domnitorul Muntean, evenimentele se însărcinau mereu să influențeze Curtea Munteană în folosul Rusiei.

De așa natură a trebuit să fie și încunoscințarea ce Caragea primi, în Iulie 1815, despre încorporarea ducatului Varșoviei la Imperiul rusesc. (1)

Relațiunile lui Caragea cu reprezentantul Rusiei îl îndemnă să promită foarte bine, în trecerea lui prin București, pe trimisul Regelui Prusiei la Constantinopole, d-l Senfft de Pilsach.

Acesta scrie din București către Regele său, la 14 Septembrie 1815, cu laudă despre Domnitor.

Răscóla pandurilor deși reprimată, Caragea simți că trebuiesc să liniștească și reclamațiunile din țară, cari reclamațiunii puteau influența la Constantinopole. Caragea prin urmare se preocupă de finanțele țării — de care mai la vale vom vorbi — și reduce birul direct al țărânilor. La finele anului 1815 casa răsurilor, adică a lefilor, având de nazir pe fostul Mare Ban Gr. Brâncoveanu, constată că din cauza scăderii birului, casa acesta este în deficit până la finele viitorului Ianuarie 1816, cu 213.000 taleri. Divanul propune să se acopere deficitul acesta prin un împrumut de 223.650 de taleri, iar împrumutul să fie garantat în vinăriciul viitor care se va sporî. Domnitorul aprobă facerea acestui nou împrumut, care se contractează la fostul mare Vistier Ioan Moscu, cu taleri 7 și jumătate la pungă pe lună. Acești bani cu dobânda lor se vor plăti din adaosul vinăriciului din 1816.

Scăderea veniturilor țării pe o parte, și pe de alta urcarea cheltuelilor, au nevoit pe Domn să ia o măsură care nemulțumesc boerimea. Amintim această măsură și aici, când facem istoria Domniei lui

(1) Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud.... sănătate, vă facem Domnia-Mea în scire, că Excelența Sa Elciul rusesc din Tarigrad, prin notă făcând arătate către Inalta Pórtă a prea puternicei nóstre Împărății pentru ducatul Varșoviei, cum că prin obșteasca priimire a tuturor Evropienescilor Împărății s'au unit cu Imperiul Rusiei, au făcut rugăciune de a se vesti tuturor acelora căji vor fi din ținutul numitului ducat și se vor fi aflând în ținutul stăpânirii prea puternicei Împărății, însă Leși desertori, să se arête către consulatură, ca să li se dea cea desăvîrșită ertare și uitarea celor urmate, care li s'au hărăzit de către Împărăția Rusiei; de aceea poruncim Domnia-Mea, ca prin publicație să o faceți acesta sciută prin tot județul, ca veri-căji Leși desertori sau neguțatori se vor fi aflând în ori-care parte de loc a județului să vie să se arête aici la cinstitul consulat al Rusiei, cu toate documenturile lor ce vor fi având, spre dovadă că sunt de la Lehia, ca să dobândescă ocrotirea Împărăției lor, și fiți sănătoși.—1815 Iulie 28.

Cod. LXXIV, fila 212.

Caragea, după ce de dînsa avem a vorbi la cap. finanțelor. S'aũ rînduit boerî, carî sã cerceteze de aprõpe: ce numër de scutelnicî și poslușnicî are fie-care boer? și s'aũ redus din numërul acestora, mai cu sémã de la cei carî nu se bucuraũ de vre-o influențã mai deosebitã. Cu acest mijloc Visteria sperã sã mai îmulțescã numërul contribuabililor, põte nu atãt de redus din cauza ultimului rãsboiũ și a ciumei, cãt din cauza abusivelor facerî de scutelnicî și de poslușnicî. În 1816 Ianuarie, numërul poslușnicilor «ce prin sfat de obște s'aũ hotãrit» rãmãne totuși de 10.737 de indiviđi și în plus cãțî-va adaosî mai apoi prin resoluțiunii Domnescî, iar cei-lalți sunt dați venit Visteriei. Așezãmîntul poslușnicilor este din Maiũ 1814, dar, la 25 Ianuarie 1816, Domnitorul îl reîntãresce, amintind cã pe lãngã boerîi pãmîntenî, se cade sã aibã poslușnicî și acei strãinî «sãlășluiți și așezați aici în pãmîntul țerii cu starea cãsniciei lor, dupã vremî, uniî mai dinainte, alții mai din urmã, și aũ rãmas nestrãmutați de aici, carî toți aceștia s'aũ cinstit dupã cuviințã și cu cinul de boerî».

În 1816 se aruncã o dare extraordinarã, cu care sã se põtã plãti 149.250 de talerî, prețul la 3.400 de salahorî și a 580 de care, ce țera erã datõre sã deã la cetãțile turcescî pe fie-ce lunã. Cei 16.000 de lude, cãt mai rãmãseserã în țerã, se îmbracã cu acestã dare, așã cã de lude vine cãte 9 talerî și banî 40, «fãr' de rãsurã și altã încãrcãturã.» Darea acestã se plãtesce de la 1 Aprilie 1816. (1)

Cu tõte sporirile de dãri, Țera-Romãnescã e datõre, în Maiũ 1816, pe împrumuturî diverse, 1.356.983 talerî și 65 banî. Ca sã acopere acest gol, Domnitorul stãruesce la kir Gheorghe Sachelarie, sã primescã asupra-șl *huzmeturile* țerii, cu adaosul banilor necesari pentru dobãndã și agiũ.

Se põte bine întelege cu cine împãrțiã cãștigurile, fie Sachelarie, fie Moscu, împrumutãtorîi Statului Romãnesc!

Nemułțumirea cresce mereũ în țerã și în tõte clasele societãții, pe mãsura în care sporesc birurile și vexațiunile. În 1818 August, Caragea simte obligațiunea a mai ușurã dãrile. Vom aduce la capitolul finanțelor actele relative la aceste nouã «gheniki», întocmire a dãrilor, împãrțindu-le în trei categorîi: în baniî Visteriei din 6 semî pe an (în care intrã și haraciul cãtrã Põrtã), în baniî poștelor și în baniî lefilor. Caragea suprimã în 1818 baniî rãsurilor.

Acestã «gheniki», întocmire nouã de birurî, Caragea pune pe boerî

(1) Veđi *Tesaur de Monumete* de Papiu. Tom II, pagina 398.

să jure că nu o vor mai adăogi, ca să liniștească agitațiunile sporinde din țără.

Cu începutul anului 1816, spiritele erau agitate peste tot în Principate și în Turcia de șgomotele răspândite despre o nouă invasiune rusescă, amenințând Principatele și Constantinopole. (1)

Maî mult decât ori-când, de Gentz regretă că Congresul n'a garantat integritatea Porții, căci acéstă integritate n'o interesă numaî pe dînsa, ci și pe tóte cele-lalte Curți, siguranța generală și stabilitatea păcii Europei. Pórta însăși nu primise să tracteze despre acéstă garanție, dórâ temându-se nu cum-va să aibă ca prim rezultat încorporarea Principatelor la Austria și la Rusia, amintindu-și, cum la un moment dat, Napoleon I, tot în interesul integrității restului Imperiului Otoman, fusese gata de a cedă Impăratului Alexandru I țările române. Anglia fusese dispusă să sprijine în Congresul de la Viena garantarea integrității Imperiului turcesc, prin formula *generalei garanții a integrității tuturor statelor*. Acésta neprimindu-se în programul desbaterilor, nici numele Imperiului Otoman n'a fost de loc articulat.

Tractatul ulterior al sf. alianțe, din Septembre 1815, de asemenea nu atinge de loc Pórta Otomană. D-l Gentz afirmă, că *«spiritul și tendința noului tractat de alianță sunt maî curênd indirect favorabile Porții*. Acéstă conclusiune o scóte de Gentz din faptul, că cei patru monarhî s'au legat de a nu tulburà pacea generală. D-l Gentz crede, că și Împăratul Alexandru a renunțat cu totul la planurile lui față cu Turcia.

De Gentz este însă îngrijat, căci vede, că tocmaî Pórta Otomană manifestă sentimente răsboinice (pag. 209 și 210). Turcia se pregătesce energic de răsboi și nu se preocupă de alianțe cu Europa, visând la o ruptură cu tóte Puterile, persuadată că va triumfă de întreaga Europă.

De sigur asemenea acúsări aduse Porții își aveau sorgintea tot în intrigile rusesci. De Gentz îndémnă pe Turcia să se apropie de Austria și de Anglia, să le consulte și să profite de sfatul lor, maî ales acum în pređia când vor veni iar la ordinea țilei desbaterile dintre

(1) Veđi depeșa de la 1 Iannare 1816 a lui de Gentz, în care scrie: «Depuis que je suis de retour à Vienne, j'ai été frappé de tout ce que j'ai entendu sur l'état des choses, sur vos frontières, sur les alarmes qui règnent dans les Provinces ottomanes limitrophes de la Russie, sur la disposition des esprits de part et d'autre; et par un rapport officiel que j'ai vu ces derniers jours, j'ai appris avec étonnement que, d'après des avis d'Odessa, on s'attendait à une invasion prochaine, et que l'on croyait Constantinople directement menacée».

Pórtă și Rusia, pentru execuțiunea definitivă a tractatului de la Bucuresci și restituțiunea cetăților oprite de Rusia contra stipulațiunilor exprese ale aceluï tractat.

Ceea ce doriã de Gentz erã dorul lui Meternich, care cu drept cuvînt se temeã sã nu se începã un rãsboiũ între Pórtã și Rusia, rãsboiũ care puteã fi fatal Imperiului Otoman. Și se temeã Austria cu atãt mai mult, cã Impãratul Alexandru luase inițiativa neașteptatã a unei sf. alianțe, pe basã *religióasă creștinã*. Singurul fapt cã tractatul acesta era între creștini puteã sã se interprete în defavórea Turciei. (1)

Scim însă, cã în definitiv altul erã scopul sf. Alianțe, încheiate la 26 Septembre 1815. Pericolul pentru Pórtã Otomanã nu puteã veni dintr'acolo și mai cu sémã imediat. Afacerea relativã la insulele Ionice, puse sub protectoratul Angliei, displace Porții cu tóte îndemnurile Austriei de a vedé evenimentul cu ochi buni. Se spuneã Porții, cã întãrirea Angliei în Mediterana erã o garanție a integritãții Imperiului Otoman, mai cu sémã fațã cu eventualitatea rãsboiului ce s'ar puté nasce din reclamațiunile Turciei contra neexecutãrii de Rusia a tractatului de la Bucuresci.

Prin faptul cã însuși Impãratul Alexandru comunicã la Constantinopole, prin Italinski, tractatul sf. Alianțe cu explicațiunea, cã numai împrejurarea cum cã toți semnatarii acestuï act sunt creștini a împedecat cererea adesiunii și a Sultanului, se aduce óre-care liniștire în Constantinopole și în Principate. Și cu tóte acestea, pe când tóte Puterile Europene aũ desarmat și desarmézã, singurã Rusia conservã întréga sa oștire. Acesta erã un punct negru la orizontul Europei. Adeverat cã din Petersburg se explicã întãrđierea licențierii oștirii și mai cu sémã se explicã pãstrarea oștirii, pe țermii Nistrului și în apropiere de Turcia, cu împrejurarea, cã magazinele de provisiuni erau așezate într'aceste regiuni și cã oștirea urmã sã se foloséscã de aceste provisiuni înainte de a operã o schimbare în pozițiunile armatei. Netãgãduit aceste explicațiuni nu explicaũ nimic și principele Constantin Ipsilanti spuneã, la Petersburg, orĩ cuĩ voiã sã-l asculte, cã rãsboiul nu póte fi înlãturat.

(1) «Le premier mouvement de presque tous ceux qui apprirent l'existence de ce traité était de le regarder comme le précurseur d'un projet contre la Turquie. La religion chrétienne, disait-on, étant l'objet ostensible et le mot sacramental de cette pièce, il est clair qu'elle n'exclut point des entreprises contre les infidèles, et que le vœux secret de l'Empereur Alexandre a été celui de rallier les premières Puissances de la chrétienté, par un engagement solennel, pour leur proposer plus tard une espèce de nouvelle croisade.» (Dépêches du chevalier de Gentz, page 219).

Maî multe circumstanțe întăriaă această aserțiune: se așteptă dintr'un moment într'altul o nouă răscólă în Serbia. Aniralul rusesc Gray a fost însărcinat să pregătésă o flotă de 13 vase pe Marea-Négră și Italinski se manifestă maî recalcitrant la Constantinopole. Fusesse vorba să fie înlocuit prin alt ministru plenipotențiar, Strogonoff. Acum se lățise scirea, că Strogonoff nu va maî merge la Constantinopolé.... (1)

Cu tóte aceste simptome, de Géntz credeă, cu drept cuvînt, că pacea nu va puté fi imediat conturbată. Acéstă convingere resultă și din lungile conversațiuni ale generalului Austriac Steigentesch, trimisului la Petersburg, cu Impératul Alexandru (2).

Aprecierile optimiste ale generalului Steigentesch nu împedicaă că îndată după sosirea lui Strogonoff la Constantinopole, negociațiunile cunoscute dintre Pórtă și Rusia, cu referință la execuțiunea unor articole din tractatul de la Bucuresci, să ieă un caracter tot maî iritant. Strogonoff se siliă să probeze, că Pórtă este vinovată într'acéstă privință. El susțineă, între altele, că stipulațiunile tractatului, întru cât privește Principatele Valachia și Moldova, aă fost rău executate și că aă fost cu totul eludate și răsturnate, în ceea ce privește pe Serbia. În loc de a restituî cetățile de pe Marea Négră, carî se cuveniaă Turciei, Rusia cereă din contră insula Șerpilor la gurile Dunării.

Asemenea reclamațiuni și dintr'o parte și dintr'alta nu vor avé ne-greșit consecințe grave, decât cu câți-va anî maî târziu.

Așă fel de negociațiuni împlu anii următorî din Domnia lui Caragea.

Negociațiunile dintre Rusia și Turcia pe la jumétatea anului 1818 ieă un caracter amenințător și în tot casul penibil. În Londra se credeă chiar că o mare exploziune eră de așteptat. La Viena lucrul se presintă ceva maî puțin amenințător.

Între punctele negociate acum intră și afacerea ambelor Principate. După de Géntz aceste afaceri vor formă un punct esențial. (3)

În anul 1816 se svonesce din nou vorba de mazilirea lui Caragea Srie despre acésta Senfft cătră Regele său, în 10 Iunie, 1816, dar adaugă a dice că el nu crede lucrul.

Din corespondența reprezentantului Prusian cu Regele său, culegem o informațiune surprindătoare: conspirațiunea de la 1816 din Bucuresci să fi fost urzită de consulul Austriac Fleischhackel, care avusese o neînțelegere fórte vie cu Domnitorul. Baronul de Stürmer, internunțitul

(1) De Géntz (Depêches inédites), pag. 256—257.

(2) Dépêches inédites de Géntz, pag. 270.

(3) Depeșa lui de Géntz din Viena, 30 Iunie 1818.

Austriac, dintr'un mare interes pecuniar (de sigur vre-un candidat la Domnie îi promisese bani) ajută pe Fleischhackel în reclamațiunile lui la Viena. Conspirațiunea acésta de a doua nu isbuti, dar internunțiul Austriac nu mai puțin lucrà pentru mazilirea lui Caragea.

Despre conspirațiunea din 1816 în contra lui Caragea nu pomenesc scriitorii noștri. Că ea a existat, ba că s'a încercat în două rînduri, ne pôte sta de dovadă corespondența lui Pilsach către Regele Prusiei. La 25 Iunie 1816, Pilsach negă, ce e drept, că a urmat o a doua conspirațiune în Bucuresci, dar nu mai puțin constată trista situațiune a țerii din cauza lăcomiei Turcilor, a Domnitorului și a intrigilor diversilor candidați de Domnie, printre cari citéză pe Hangeri, omul «cel plin de spirit, de îndrăsnelă și de datorii».

Pe la începutul lui Iunie 1816, se descopere în Bucuresci conspirațiunea contra lui Caragea și în contra boerimii. În acésta conspirațiune intrau ómenii din trépta cea mai de jos și de sigur și din pandurii, cari în anul trecut se revoltaseră în Oltenia (1).

Ca acésta rěscólă să fi fost inspirată, dacă nu înjghebată în taină, de consulul austriac Fleischhackel, noi nu posedăm documente și nicăiri nu aflarăm informațiuni așa positive și afirmative ca în corespondența lui Senfft, mai sus adusă. Adevărat că în conspirațiune ieau parte și câți-va sudiți Austriaci, dar acésta nu explică în mod lămurit interesul ce putea să aibă Austria de a rěsturnà pe Caragea, prin care tocmai ținea firele politice la Constantinopole. Condicele Domnesci ale lui Caragea nu păstrează amintiri directe despre acésta încercare de rebeliune. De Pilsach însă, într'o notă a lui de la 24 August 1816, spune că: «procesul acusaților de conspirațiune de la Bucuresci s'a terminat. Cei doi Austriaci implicați au fost condamnați la spânzurătoare și fiind-că art. 8 din pacea de la Carlovitz autorisă executarea pedepsii supușilor Austriaci chiar în Turcia, vor suferi pedépsa de mórte la Bucuresci, afară numai dacă internunțiul nu va obține să fie predați autorităților austriace, ca să fie pedepsiți cu mórte în Transilvania (2).

(1) *Le Moniteur Universel*. No. 170. Mardi, 18 Juin 1816.— Valachie—Bucarest, 1 Mai.

On a découvert ici, il y a quelques jours, une conspiration, tramée par quelques séditieux de la plus basse classe du peuple contre la vie de notre Prince et tendant à renverser notre gouvernement. On a déjà emprisonné cinq des principaux séditieux, qui attendent la juste punition de leur crime.

(2) *Senfft de Pilsach către Rege*. Constantinopole, 24 August 1816.

.... Le procès des coupables de conspiration à Bukarest est fini. Les deux Autrichiens impliqués ont été condamnés à être pendus, et, comme le huitième article

Cum că rolul atribuit de Senfft lui Fleischhakel în această conspirațiune nu este întemeiat, se pöte vedé și din faptul, că cancelarul Metternich, în cursul lui Iulie 1816, trimite consulului Austriac din Bucuresci o scrisöre, prin care îi mulțumesc de purtarea lui în împrejurarea tulburărilor din Bucuresci și-î trimite ca răsplătire o tabachere de aur împodobită cu diamante (1).

Suntem înclinați de a bănuî, că această conspirațiune erà pe placul Muscalilor amicii Prusiei, pe care o representà de Pilsach la Constantinopole. Tocmai Rusia, urmărind reclamațiunile ei față cu Pörta Otomană, ordonase oștirilor sale să se apropie de Principate. Acéstă scire o comunică Porții Domnitorii țerilor române, dar îndată apoi tot ei o desmințesc, atribuind mișcările de trupe la simple manevre. (2)

Din următorul an 1817 avem a aminti fapte importante. Mai întâi cälătoria Impëratului Austriei prin Ardél și Bucovina dă ocaziune Domnitorilor Români să-l curtenescă. Caragea trimite spre a salutà pre Impëratul, pre ginerele sëu Banul Arghirpulo. La 8 Septembre st. n., acesta e primit cu distincțiune în audiență, la Sibiiu. (3)

de la paix de Carlovitz autorise l'exécution des sentences portées contre les individus de cette nation, en Turquie même, ils doivent subir la peine de mort à Bukarest, à moins que l'internonce n'obtienne qu'ils soient livrés aux Autrichiens, pour être mis à mort en Transylvanie... (*Iorga, Acte și fragm. II*).

(1) *Le Moniteur Universel*. No. 214, Jeudi 1er Aoüt 1816. Vienne, le 30 Juillet.

M. Fleischhakel, agent d'Autriche à Bucarest, a reçu du prince de Metternich une lettre par laquelle ce ministre lui témoigne sa satisfaction sur la conduite qu'il a tenue lors des troubles qui ont éclaté contre le hospodar et les nobles du pays, et lui envoie en même temps une tabatière d'or garnie de diamans.

(2) Senfft de Pilsach către Rege. Constantinopole, 25 Novembre 1816.

..... Les Princes de Moldavie et de Valachie ayant informé la Porte Ottomane que les troupes russes, sous les ordres du général Benigson, se concentraient de plus en plus dans le voisinage des confins de l'Empire turc, le gouvernement avait envoyé en hâte des ordres pour mettre en état de défense les forteresses du Danube et pour préparer tout ce qui est nécessaire pour s'opposer à une invasion. A peine que ces ordres étaient partis, la Porte Ottomane s'est entièrement rassurée par les mêmes Princes-Hospodars sur le mouvement de l'armée russe, qui n'avait été motivé que par des manoeuvres d'exercices, que le général Benigson lui avait fait exécuter.... (*Iorga, Acte și fragm. II*).

(3) *Le Moniteur Universel*. No. 275, Mardi, 30 Septembre 1817.

Autriche. Vienne, le 18 Septembre.

D'après les dernières nouvelles d'Hermanstadt l'Empereur a parcouru le 7 et le 8 tous les environs de cette ville. S. M. a présidé le 9 un conseil sur les finances de la province. L'Empereur se proposait de se rendre le lendemain sur les frontières de Valachie pour examiner les établissements de quarantaine, ainsi que les superbes restes de la *Voie Julienne*, ouvrage des Romains. La Cour devait partir le 12 pour

Al 2-lea fapt este mórtea violentă a lui Cerni George, capul insurecțiunii sârbesci. Acésta se întâmplă în August 1817, la Belgrad, unde se întorsese din Chișineu, cu ocasiunea negociațiunilor pentru fruntariile Serbiei. Acéstă împrejurare vine și ea să mărească conflictul latent dintre Rusia și Turcia. Cerni George a fost ucis de comandantul turc din Belgrad, care-î trimise capul la Constantinopole (1).

Acéstă împrejurare obligă pe Pórta la concesiuni față cu reclamațiunile rusesci, în cursul lunei lui Septembre, cât privesce regularea fruntariilor despre Moldova. Pórta primesce ca acéstă fruntarie să trecă la Dunăre, pe țermul drept al brațului Sulinei, până la punctul unde se întrunesc cu brațul Chilioi, mai sus de Ismail. (2)

Luî Andréossy la Constantinopole succedase, ca ministru plenipotențiar al Regatului frances, marchisul de Rivier. Acest ambasador nu mai continuă față cu Rusia, față cu Strogonoff, acțiunea predecesorului său. De aceea nici nu se mai ocupă Franța de sórtea Principatelor. Întréga jumătate de an din 1817, *Monitorul Universal* frances nu mai aduce decât rare notițe cu referință la țerile nóstre. Nu așa se petreceau lucrurile sub Napoleon I-iú!

Singurile notițe ce găsim în *Monitorul Universal*, în jumătatea din

Kronstadt. Le gendre du Prince de Valachie, Ban Arghiropulo, que ce Prince avait envoyé à Hermanstadt pour complimenter LL. MM. a eu, le 8, l'honneur de leur être présenté.

Le Moniteur du 5 Septembre 1817.

La August 1817 aú călătorit MM. LL. Austriace în Bucovina (dans le beau pays de Buckowine (!), où la végétation est magnifique. Les derniers points sur ces frontières, que LL. MM. avaient parcouru, sont le passage de la Porte de fer de Trajan et celui de la Tour Rouge sur le fleuve de l'Aluta.

(1) Veđi *Le Moniteur Universel*, de la 21 August 1817.

(2) *Le Moniteur Universel*. No 230. Mardi, 7 Octobre 1817.

Vienne, le 25 Septembre.

M. le baron de Strogonoff a eu, le 22 du mois passé, une conférence avec le Reiss-effendi, concernant le règlement définitif des frontières. Cette conférence s'est tenue avec le plus de solennité possible, et le ministre avait donné ordre a un courrier de se tenir prêt à partir le 26 pour Saint-Pétersbourg.

Le Mointeur Universel. No. 298. Samedi, 25 Octobre 1817.

Constantinople, le 10 Septembre.

Les négociations avec la Russie ont pris une tournure très-heureuse. Dans une conférence tenue le 2 de ce mois avec le baron de Strogonoff, la Porte a adopté les propositions de l'Empereur Alexandre pour les nouvelles frontières de la Besarabie. La nouvelle ligne de démarcation entre les deux Empires passe sur la rive droite du Danube connue sous le nom de Sulina, et suit jusqu'à l'endroit où il se réunit avec le Kili, au-dessus d'Ismail. M. Bogdanovich, le commissaire de démarcation pour la Russie, est déjà retourné à Pétersbourg.

urmă a anului 1817, sunt în număr de două. Prin aceea d'întâia se vorbește de o mișcare, care s'ar fi întîmplat la Bucuresci, în urma căreia Domnitorul Caragea ar fi fost silit să părăsască capitala. (1)

A doua desminte scirea despre mișcarea arătată mai sus și apoi cu mult optimism laudă domnia lui Caragea și dă scire despre un cutremur întîmplat și despre mersul timpului. (2)

În anul 1818 negociațiunile cu Rusia continuă. În fond sunt tot aceleași din anii anteriori. În formă, ele ieaă alt demers. Strogonoff nu mai desparte cele patru puncte *sub lite*: a) Execuțiunea tractatului de pace cât privește pre Sêrbî, căroră Pôrta s'a angajat să le recunoscă dreptul de autonomie civilă și religioasă; b) Partea acordată Rusiei în administrațiunea Principatelor Moldovei și Valachiei și dificultățile, cari s'aũ ridicat asupra execuțiunii acestui articol; c) Diverse cestiuni relative la fixarea fruntarielor și la indemnătățile stipulate; d) Restituirea unor cetăți în Asia, cerute de Pôrta și nestipulate prin ultimul tractat. (3)

(1) *Le Moniteur Universel*. No. 302. Mercredi, 29 Octobre 1817. Vienne, le 17 Octobre. Les lettres de commerce annoncent qu'il y a eu à Bucarest un mouvement, à la suite duquel l'Hospodar a été, dit-on, obligé de quitter cette capitale.

(2) *Le Moniteur Universel*. No. 320. Dimanche, 16 Novembre 1817. Vienne, le 1-er Novembre.

Nous avons reçu ici des lettres de Bucarest, du 14 Octobre. Il en résulte que la plus parfaite tranquillité règne dans la Valachie; que l'état sanitaire des habitants de cette province est très satisfaisant; qu'on n'y découvre plus la moindre trace d'une maladie contagieuse, etc. Les symptômes de la peste, qui s'étaient manifestés, l'été dernier, dans quelques communes de la Moldavie, ont disparu entièrement. Les mêmes lettres rapportent, qu'on a ressenti le 12 Octobre, à Bucarest, trois secousses assez fortes de tremblement de terre. La dernière était assez violente; mais elle n'a causé aucun dommage. Le temps était pluvieux, et il y avait un brouillard assez épais toute la journée du 12 Octobre.

(3) *Le Moniteur Universel*. No. 213. Samedi, 1-er Août 1818. Constantinople, le 20 Juin.

Les négociations entre la Sublime-Porte et le ministre de Russie, M. le baron de Strogonoff, ne paraissent offrir rien de nouveau quant au fond; c'est seulement sous le rapport de la forme qu'elles ont, à ce qu'on assure, pris une autre marche. La Russie, dit-on, a ordonné à son ministre de ne point séparer les quatre objets de la négociation. On prétend que ces objets sont: 1) l'exécution du traité de paix pour ce qui concerne les Serbes, auxquels la Porte a promis l'exercice libre de tous les droits civils et religieux; 2) la part accordée à la Russie dans l'administration des Principautés de Moldavie et de Valachie, et les difficultés qui se sont élevées sur l'exécution de cet article; 3) diverses questions relatives à la fixation des frontières, et aux indemnités stipulées, qui sont restées indécises lors de la dernière convention; 4) la remise de quelques forteresses en Asie, que la Porte demande, et qui,

Asupra acestor puncte, Rusia admite negociațiunile imediat, sau la un alt moment, după cum va plăce Porții. Acastă concesiuine o face Impăratul Alexandru, fiind-că se pregătia suveranii mari ai Europei să se întâlnească la o nouă conferință sau congres, la Aix-la-Chapelle și de sigur, că voiă ca Europa să nu fie indispusă în contra lui și să-l considere ca pregătitor de tulburări nouă a păcii universale.

Pe când la Constantinopole, în anii al 6-lea și al 7-lea al Domniei lui Caragea, continua asemenea negociațiunii, la Bucuresci, pe totă ziua, se făcea mai grea acastă domnie. Dionisie Eclesiarchul, a căruia lu-
orare se termină cu anul 1815, nu ne mai pôte servi pentru istoria Domniei lui Caragea din acești ani. Zilot Românul (Fănuță) amintesc însă de intrigile boerilor din anul al 5-lea al Domniei lui Caragea. Constantin Filipescu, care simția că se înneacă corabia lui Caragea, acum «prin ipochimene rusesce la Tarigrad» provocă reclamațiunii ale consulului rusesc în contra jafurilor țării, de cari eră acusat Domnitorul, jafuri de cari se folosise, este sciut, și însuși marele Vistier Constantin Filipescu.

E probabil că mișcarea boerescă provocată de Const. Filipescu este aceea, de care pomeniă *Monitorul Universal* francez, din 29 Octobrie 1817. Domnitorul înăbuși lesne asemenea mișcare, făcând șurghiun pe Filipescu la moșia sa Bucovul.

Asemenea sôrte avură și alți doi boeri înțeleși cu Filipescu, anume Vornicul Const. Bălăceanu și marele Logofăt Grig. Ghica. Acest succes nu asigură totuși triumful definitiv al lui Caragea și împlinirea celor 7 ani de domnie. Averile lui mari, cunoscute la Constantinopole, erau tocmai un pericol pentru capul lui. Cu boerii răsvrățiți tot se putea împacă el și la nevoe se putea cotorosi de ei chiar și prin otravă, cum a fost acusat de public la mórtea lui Const. Filipescu, căruia îi dete voe, din cauză de bôlă, să se întórcă la Bucuresci, după câte-va luni de exil și care muri neîntârđiat, dând loc la asemenea bănuială de otrăvire. Dar nu eră tot asemenea de ușor să-și asigure impunitatea la Constantinopole și mai cu sémă să-și apere acolo averile, după ce se va fi dus în urma împlinirii celor 7 ani de domnie.

Insciințat de amicul său de Gentz, că între punctele în desbatere dintre Strogonoff și Pórtă va fi și întrebarea dăinuirii domniei sale, (1)

n'est pas stipulée dans le dernier traité. On ajoute que la Russie laisse à la Porte l'alternative de négocier actuellement sur tout l'ensemble de ces questions, ou bien de remettre toute négociation à un autre moment.

(Journal de Francfort).

(1) Depeșă din 30 Iunie 1818.

Caragea preferă să-și ieșă măsurile de precauțiune înainte de orice soluțiune s'ar fi dat unei asemenea întrebări, cu atât mai mult că nu putea să speră una bună, din moment ce o parte din boerii țării lucrău acuma împreună cu Rusia contra lui.

Așă fiind împrejurările, Caragea se hotărî să abandone tronul și țera. La 29 Septembrie, Domnitorul asistă la înmormântarea lui Radu Golescu. După aceea prânzi la curtea Sa și în urmă simulă o promenadă afară din Bucuresci, după ce-și luase, negreșit, toate dispozițiunile pentru fugă, ducând cu sine familia Sa, ba și pe ginerii săi, Banul Arghiropulo, Postelnicul Vlahuță și pe Mavrocordat. După 4 ore de călătorie, sosi în Bucuresci un trimis al lui Vodă cu însărcinări de cămăcămie pe numele Banului Brâncoveanu, Vornicului Barbu Văcărescu, Logofetului Samurcaș și boerului Vistier Ghica. Se adună îndată Divanul întreg și se hotărêse a se comunica la Constantinopole scirea fugei lui Caragea. Iată arzul boerilor din 29 Sept. 1818 către Pôrta Otomană:

Arzul către Împărăție, când a fugit Domnul țării Ioan Gheorghe Caragea Voevod, 1818 Septembrie 29.

Noi, robii prea puternicii Împărăției, mitropolitul, episcopii, egumenii și boerii mari și mici, căpitani și totă săraca raiana, din cea neapărată datorie îndemnându-ne, ca nise supuși ai prea puternicii și a noastră hrănitore Împărăție și cu cele până în pământ închinăcinni către prea Înălțatul împărătesc prag, arătându-ne printr'acest prea plecat al nostru obște arzul-mahzar, înștiințăm prea blândului anđ al prea puternicii Împărăției, că Domnia-Sa Ioan Vodă Caragea, Domnul acestei țări, *astăzi, la 29 ale acestei luni Septembrie, pe la deșce ciasuri din zi, lăsând scaunul Domniei, a plecat, eșind afară din poliție întocmai cu același chip ce obicinuiă de eșid afară la plimbare*, iar peste prea puțină trecere de vreme, ca de vre-o patru ciasuri, ne-am pomenit că din nrmarea drnmului Domniei-Sale ne trimite câte-vă porunci în scris, care iarăși dnpă a supunerii datorie și povățuire socotim că se cuvine a se face sciut și la împărătescul anđ al prea puternicii Împărăției. Iată trimetem și copii după dinsele adevărite cu iscăliturile noastre mitropolitului, episcopilor și boerilor, trinițând osebit și copie dnpă o notă ce în urmă ni s'a trimis de către cinstitul general consulat al Rnsiei de aici, spre a se face cunoscută către împărătescul anđ și cererea ce face priu nnumita notă Excelenția Sa generalul consul rusesc. Și tocmai dnpă primirea acestor porunci ale Domniei-Sale ce s'a șis mai sus, încredințându-ne cu bună-sémă de a sa pribegire de aici din țera, cu totă familia sa, nuna decăt pe de o parte noi boerii am îmbrățișat cu toții străjuirea politiei și otcărnuirea țării, priveghind din totă vîrtutea de a se pune în lucrare și a se urmă ori-câte mijloce privesc la întregimea acestui împărătesc cheler, dnpă a supunerii strămoșescii noastre fierbinte rãvne și credință, ca nui ce de la a sa împărătescă milă așteptăm totă hrana și mângâerea, iar pe de altă parte pentru nizamul mărghinei n'am lipsit de a înștiința fără de zăbavă și pe lnuminații și slăviții muhafizi ai serhatnurilor de acéstă fără de veste întâmplare, până când ne vom învrednici a sosi și a se arêta acéstă vrednică de jale a noastră înștiințare la împê-

rătescul prea înalt prag, înaintea căruia, aşternând cele până la pământ ale noastre închinăciuni, să ne tânguim de această fără de veste şi nenădăjduită întâmplare a pribegirii Domnului, care nu puşină spaimă şi turburare a pricinuit la obştea supuşilor raele de aici ale prea puternicii împărăţii, întocmai ca şi *la alte trecute întâmplări de pribegiri ale acelor Domni, cari, arătându-se în pământul ţării cu desăvîrşită stăpânire şi putere, au pus în lucrare fără de stială toate cugetările i voinţele lor, când nu puşine răutăţi şi pagube am suferit, în cât din nisce urmări ca acestea ale Domnilor am ajuns a ni se turbura a pururea liniştirea ţării* (care este cheler împărătesc), şi în vreme ce noi tot-deauna suntem şi în totă vieţa noastră vom fi supuşii şi credincioşii, ne vedem încungiuraţi de asemenea supărătoare turburări. Dar cu toate acestea, împlinind datoria supunerii şi a credinţei noastre către prea puternica împărăţie, am odihnit cu cele mai blânde şi cuviincioşele mijloce pe supusele raele, am pus în bună orinduială curgătoarele trebii ale ţării, şi toate câte am socotit că privesc la nizamul cel obştesc al pământului le-am întocmit cât ne este prin putinţă, spre înlesnirea sfintelor împărătesci porunci, spre săvîrşirea curgătorilor trebii şi spre întocmirea liniştirii ceii obştesci. De aceea dar, alergând totă obştea supuşilor locuitori de la acest împărătesc şi nouă de hrană dătător cheler al prea puternicii împărăţii, ne rugăm cu cele până la pământ închinăciuni, ca să-şi reverse prea puternica împărăţie cea cu blândeţe părintescă şi împărătescă mila sa. către cei ce cu nesăţioasă dorire aşteptă şi privesc la aceeaşi împărătescă a sa milostivire, şi precum apururea de la moşii strămoşii noştri am dobândit mângăere de la a sa nemărginită milă, ce privesce către toţi supuşii prea puternicii împărăţii, asemenea şi acum să ne învrednicim a dobândi ceea-ce a sa stăpânescă, părintescă şi împărătescă privighere, cu ochi milostiv privind asupra supuşilor săi, va binechibzui spre a li se păzi cinstea, dreptăţile şi privilegiurile, care prin împărătescile şi vrednicile de închinăciuni hăţişerifuri ni s'au hărăzit, cum şi liniştita petrecere i odihna, atât a părţii bisericesci i a neamului boerilor pămîntenii, cât şi a toţei obşteii supuşilor raele a chelerului împărătesc, căci noi a pururea cu totă obştea înălţăm mâni de rugăciune către înaltul Dumneşeş, pentru prea puternicul şi prea dreptul al nostru făcător de bine şi ştiitorul dreptăţii stăpân al nostru, spre îndelungirea anilor vieţii împărăţiei sale şi spre întărirea şi starea împărătescului său scaun până în veci.

Prin acest arz boerii foarte timid se mărginesc abia de a ruga Pôrta Otomană «a li se păzi cinstea, dreptăţile i privilegiurile, cari prin împărătescile şi vrednicile de închinăciune hăţişerifuri li s'au hărăzit.» (1)

(1) Von Schladen, în raportul său către Regele Prusiei, din Constantinopole, 24 Novembre 1818, amintesce că boerii Munteni au profitat de interegn ca să revendice des certains droits, usurpés ou éludés depuis nombre d'années par les Hospodars. Les Kaimacams nommés par le Prince fugitif, au moment de son départ, après avoir recueilli les différentes représentations des principaux boyards, ont adressé une requête au Grand Seigneur, en réclamant :

1. Le droit de nommer aux places vacantes du clergé.
2. Celui de remplir exclusivement par des indigènes toutes les charges dans la Principauté, excepté celles de la Cour.

Boerimea nu profită măcar de ocaziune ca să cêră înapoerea dreptului țerii, de a-și alege însăși pre Domnitorul său.

Ca răspuns la arzul boerilor nu întârzie a le veni din Constanti-nopole firman, prin care Pôrta se arată mulțumită de devotamentul boerilor și le vestese înlocuirea lui Caragea, prin Alexandru Suțu.

Iată acest firman după traducere grecescă :

Tălmăcirea acestui firman grecesc al Vizirului, răspuns la arzul ce au trimis boerii pentru fuga Domnului Caragea și pentru Măria Sa Alexandru Suțu, ce s'a făcut Domn.

Laudele celor mai aleși din nOrodul Mesiei, boeri ai Țerii-Romănesci, îmulțescă-se supunerea vóstră. In scurt vi se face sciut, că am primit și cu de-amêruntul am înțeles cele dintâi și mai în urmă trimise armahzarurile vóstre, împreună și cu alte hârtii, adeveritóre de cea în faptă dintru început plecăciune de slugă și drepteata vóstră, și cuprinđetóre, că la 10 ale lunei lui Zihilge, în și Duminecă, Domnul Valachiei Caragea Iancu, fugind cu ai casei și cu copiii lui, au trimis scrisori din cale de 4 cêsuri de la Bucuresci și că cel din Bucuresci consul Rusesc a trimis notă franțuzescă, ale căroră scrisori cum și ale notei ați trimis copii; că urmând după vreme și după întâmplare cu tóte puterile vê nevoiți spre nimerirea mijlócilor celor ce privesc spre odihna și aducerea la stare a memlechetului împêrătesc și spre liniștita și neclătita stare a sâracei raele, că vê aflați nevoindu-vê spre osîrdnică împlinirea înaltelor porunci ce sunt date, așezându-vê spre înaltă bună plăcere, cunoscând acêsta de netăgăduită datorie de slugă și de laudă avêndu-vê și că, într'acestea aflându-vê, așteptați arêtarea înaltei milostivei împêrătesci hotărîri, dintr'acestea s'au arêtat bine primită și bine plăcută prea puternicului Devlet silința vóstră spre a vesti înaltei Porți lucrul cum s'a urmat spre supunere și sadacat, îndreptându-vê neabaterea vóstră din calea supunerii și a dreptății, și punerea îndeletnicirii vóstre cei ce are sfîrșit bun spre păzirea nizamului raelei și spre paza liniștei ei. Iar acum, fiind-că cel ce a fost Domn Moldovei, Alecu Suțul Voevod. orînduindu-se Domn Valachiei, a îmbrăcat caftan și s'a trimis din partea numitului Domn Caimacam, pentru care s'a dat după obicei înaltă poruncă de Căimăcămie, și fiind-că numitul Domn s'a încredințat de la cei ce merg și vin de pornirile vóstre cele spre bună plăcere și de punerea silinței spre economia memlechetului Împêratului, a înscînțat de acêsta unele ca acestea fapte bine plăcute și doveđi de

3. Celui d'exiger que les Hospodars soient tenus à ramener, à l'expiration de leur règne, tous les Grecs qu'ils auraient introduits dans la Principauté.

140 de boeri s'au întocmit să revendice acêste drepturi. Acești boeri, după Schladen, ar fi voit să detroneze imediat și pre Metropolitul Nectarie, căci eră grec... (Veđi *Hurm.*, *Supl. I. 311—2.*—Veđi *N. Iorga, Acte și fragm.*, pag. 539). Boerii nu s'au putut înțelege în privința Metropolitului Nectarie.

Copie după arzmagzarul boerilor s'a trimis și noului Domn Alex. Suțu. Acesta consultă pre Strogonoff, de este legală jalba boerimei. Strogonoff respunse că da, de ôre-ce este anterióră venirii lui Suțu la domnie.

E de cređut că boerimea Munteană nu trimisese arzul, fără a consulta prealabil pre vestitul consul Rusesc Pini.

credință an îndoit mulțumirea. Decî pînă va sosi aci mai sus ȕisul Domn, spre bună plăcere și dreptate, așezându-vă veți sili și veți nevoi ȕimprenă cu sfatul celor ce s'a trimis Caimacamî, spre nimerirea mijlăcelor ce privesc spre a nu se întimplă turburare la nizamul iconomieî memlechetnului, și ca să vă siliți spre arătarea dreptății întrn care vă lăndați, arătând cea desăvîrșită destoinicie, spre dovedirea cuviincioșelor fapte ale dreptății, vi s'a scris acéstă scrisóre, care, cu dnmneȕeesc ajutor sosind, veți urmă după chipul ce vi se scrie, și pe a celui ce urmază povățniriî. (1)

In Țarigrad.

Derviș Mehmet.

Caragea pregătise pe îndeletele fuga lui din țeră. De mai multe luni își trimisese banii în Elveția, Anglia și Rusia. Acéstă o spune și o corespondență a *Monitorului Universal*, din Constantinople, cu data de 14 (26) Octobre. (2)

(1) *Cod. 77, fila 341 v. și 342.*

(2) Iată diversele corespondențe din *Monitorul Universal*, relative la fuga lui Caragea: *Le Moniteur Universel*. No. 215 dn 11 Nov. 1818. Din Viena, la 1 Novembre.

Des lettres arrivées hier de Bucarest en Valachie annoncent que le Prince régnant de ce pays, Jean Caragia, vient de partir secrètement avec toute sa famille et toute sa Cour. Ce Prince avait acquis dans la Valachie une fortune immense en fort peu de temps. Il était devenu si puissant auprès de la Porte, qu'il a exilé plusieurs boyards de premier ordre qui s'opposaient à son ambition. Il paraît certain que le Grand Seigneur avait l'intention de le perdre pour s'emparer de ses trésors. Mais celui-ci a en le temps d'imiter son prédécesseur, le Prince Ypsylanti. On a établi aussitôt, après la fuite du Prince Caragia, un gouvernement provisoire. On craint beaucoup que cet événement n'occasionne des troubles.

Le Moniteur Universel. No. 317. Vendredi, 13 Novembre 1818. Vienne, le 31 Octobre.

D'après des lettres authentiques de Temeswar, de la date du 13 de ce mois (Voir le *Moniteur* du 11), le Prince Caragia, Hospodar de la Valachie, y était arrivé avec sa famille, et a demandé au gouvernement la permission de fixer son domicile en Transylvanie. Il avait appris, par un correspondant affidé de Constantinople, que son beau-fils, qui est chargé de la fonction de Dragoman de la Porte, et qui depuis longtemps intriguait contre son beau-père, avait enfin réussi à faire décréter sa destitution et probablement sa mort. Le prince Caragia convoqua sur-le-champ le Divan de Bucarest, lui remit les rênes du gouvernement, et partit dans la nuit pour les frontières de l'Antriche. Quelques heures après son départ, le firman du Grand-Seigneur, ordonnant de le déposer et de lui couper la tête, arriva à Bucharest.

Le Moniteur Universel. No. 324. Vendredi, 20 Novembre 1818. Vienne, le 8 Novembre.

L'Hospodar de la Valachie, Janko Caradscha, n'est pas arrivé à Temeswar, comme on avait dit, mais à Cronstadt en Transylvanie. Il arriva sous l'escorte de 600 Arnaontes, qui s'en retournèrent en Valachie. Le temps de son règne, qui devait être de sept ans, en vertu du dernier traité avec la Russie, était sur le point de s'écouler. Les boyards de la Valachie ont pris les rênes de l'administration jusqu'à ce que son successeur arrive de Constantinople. Le Prince émigré a invoqué la protection de l'Empereur de Russie. Le prince Czertwinski, attaché à l'ambassade russe à Vienne, est parti pour porter cette nouvelle à son Souverain à Aix-la-Chapelle.

Ca să nu afile boerii, cari l-ar fi putut oprî de a fugi, Caragea se ocupă cu trebile țerii până la ultimul moment și chiar în ziua fugei sale. Din acéstă și posedăm decretul lui, prin care acordă Dómnnei Ruxandra Hangeri, sora răposatului Beizadea Grig. Ghica, o pensiune de 2,000 de taleri pe an și alți taleri 3,000 pe an clironomilor răposatului Beizadea Gr. Ghica, din veniturile mănăstirii Ghiculescilor, sf. Spiridon nou. (1)

Le Moniteur Universel. Samedi, 12 Decembre 1818. Constantinople, le 28 Octobre.

La Porte a reçu, relativement à l'évasion de l'Hospodar de Valachie, Prince Karadja, les détails suivants :

«Il était accompagné de son épouse, son fils, ses deux gendres, Arghirpulo et Vlahutzky, et du bojard Mauro Cordato. Il paraît qu'il avait préparé de longue main son évasion, car il avait depuis plusieurs mois fait passer des capitaux considérables en Suisse, en Angleterre et en Russie. La Porte a donné amicalement connaissance au ministre de Russie de l'évasion de l'Hospodar, et elle lui a représenté la nécessité de nommer à ce poste, qui était devenu vacant. M. le baron de Strogonoff a reconnu avec la Porte cette nécessité; mais il a observé que, jusqu'à ce que le terme de sept années de régence stipulé par le traité fût écoulé, la place d'Hospodar ne pouvait être remplie qu'*ad interim* par un kaïmacam.»

Le Moniteur Universel. No. 353. Samedi, 19 Decembre 1818. Pétersbourg, le 24 Novembre.

Des lettres de Bucharest racontent de la manière suivante les circonstances de l'évasion du Prince Caradja, Hospodar de Valachie :

«Le 10 Octobre à midi, le Prince Caradja se trouvait encore à Bucharest; il assista à la cérémonie funèbre du feu Ban Golesko. Après avoir diné dans son palais, il feignit de faire une promenade vers le faubourg Bayor(?) et exécuta par ce moyen le projet de fuite qu'il avait médité. Réuni à son épouse, son fils, ses filles et ses gendres, accompagné de *Ban* d'Arguiropulo et du *Postelnich* Vlahkouthzky, et pourvu d'équipages de voyage, il prit la route de Cronstadt. Environ trois cents *Arnautes*, sur la fidélité desquels il ne pouvait cependant pas compter avec certitude, composent son cortège. Pour empêcher toute poursuite, il a fait rompre derrière lui les ponts jetés ça et là sur les marais et les rivières: c'est ainsi qu'il atteint sans obstacle la frontière d'Autriche. Le lendemain matin, il a envoyé des dépêches aux boyards qu'il avait nommés gouverneurs; savoir: au *Ban* Brankovan, au *Vornik* Barbo Varkaresko, au *Logothète* Samour-Kache, et au boyard *Vistier* Ghica.»

(1) *Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele biv vel căminare Iancule, epitrópe mănăstirii sfintului Spiridon Nou, fiind-că prin hrisovul Domniei-Mele, ce am dat, am hotărît și am orînduit ca taleri 2.000 ce aveă răposatul Bezdadea Grigorie Ghica, fiul răposatului Domn, ctitorul al acesteii mănăstiri, ajutor la cheltuelile sale din veniturile mănăstirii, afară din taleri 3.000 ce s'au aflat vechi orînduiți, acești taleri 2.000 ce au fost orînduiți pe obrazul răposatului Beizade și cu alți taleri 100 ađaos din veniturile mănăstirii, am orînduit ca să se deă Luminăției Sale Dómnnei Lucsandrei Hangerli, sora răposatului Beizadea Grigorie Ghica, ca să-i ieă pe tot anul prin

Dejă în 16/28 August 1818, eră la Curțile ambilor Domni agitațiune, temere despre mazilirea lor înainte de cei 7 ani deplin. Pagé, gerantul Consulatului frances, în timpul concediului lui Formont (care înlocuise pe Ledoulx), scrie de acéstă notă Ducelui Richelieu.

Șépte zile după acéstă notă, Pagé adreséză ministrului său Richelieu alta, în care îi dă detaliile fugei lui I. Caragea în modul următor;

Pagé à Richelieu. Buc. 17 Octobre 1818.

Vestesse că la 11 ale lunii a fugit Caragea.

Après avoir assemblé tous les boyards du pays pour les rassurer sur les craintes qu'ils avaient, il en a nommé de suite plusieurs aux places tant du Divan que de la police et il est parti pour Cronstadt avec toute sa famille, dans la même journée, accompagné de 500 Arnaoutes. Ce départ a paru d'autant plus précipité qu'on supposait qu'il attendrait le retour du tartare expédié, il y a quelques jours, à Constantinople, pour, dit-on, porter au Bezadey George, son fils, des instructions sur la conduite qu'il devait tenir. Du reste, tout s'est passé paisiblement, d'autant plus que l'administration de ce Prince est peu regrettée; c'était un homme sans mœurs et très avare, qui a dépouillé tous les malheureux habitants de cette Province.... On est aujourd'hui dans la plus vive impatience de savoir quel Prince sera nommé ici. Tous les vœux semblaient se tourner vers le bon et malheureux Prince Sontzo, dont l'administration a toujours été fort douce.

Consulul Austriac și Rusesc au favorisat mult fuga lui Caragea. «Le Prince de Moldavie a demandé son rappel», ca să-și vadă pe tatăl său.

Nicolae Filimon, în «*Ciocoii vechi și noi*», aduce următorul pitac-aft al lui Iw Ioan Gheorghe Caragea, din 29 Septembrie 1818, prin care Domnitorul ar fi anunțat țerii abandonarea domniei:

«Cu mila lui Dumnezeu Iw Ioan Gheorghe Caragea V. V., etc.

«Dumné-vóstră veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele.

«Cum veți primi acest pitac al Domniei-Mele, să vă adunați la Mitropolie și să faceți cunoscut tuturor boerilor Halè și Mazilî, că eu am lăsat scaunul domniei pentru scoposuri ce numai mie mi se cade a le scî; iar după aceea să alcătuiți Căimăcămia și să căutați trebile țerii cu osârdie și dreptate; și pentru o mai bună pază a liniștei locuitorilor, să faceți *mehtup* (raport, arătare) către *muhafizii* sârhatu-

dumné-lui cinstit și credincios boerul Domniei-Mele Grigorie Ghica vel Vistier, în cât va avé luminata Dómnă Hangearli viéță, iar taleri 3.000 ce sunt vechi urmăzá a se da pe tot anul la clironomii réposatului Beizade Grigorie Ghica. Ci dar într'acesași chip să urmezî cu darea acestor bani din veniturile mănăstirii. Tolco pisah gpđ. — 1818, Septembrie 29.

Cod. LXXVII, fila 340, v.

rilor după marginea Dunării, ca să vă dea ajutorul trebuincios. Tolco pisah gospodsvomi.» (1)

Este acesta un pitac ce în adevăr a existat, și ce s'a lipit pe toate zidurile Bucurescilor, cum afirmă minunatul romanțier al Domniei lui Caragea, ori e o închipuire a lui, ca scriitor? Nu putem spune, dar, de ore-ce nu am aflat în nici o Condică Domnăscă asemenea act și de ore-ce despre el nu se face mențiune de boeri în arz-magzarul lor către Pórtă și nicăiri, noi îl bănuim neautentic.

Un punct care ne îndemná să credem acesta este și căci *pitacul* îndemná pe boeri să *alcătuéscă* ei *Căimăcămia*. Apoi «*Căimăcămiile*», după obicei, nu le organizaú boerii, ci noii Domni, până la venirea lor din Constantinopole. Chiar de va fi ordonat Caragea să se facă o Căimăcămie, boerimea preferă să stea țera pe mâna ei și de aceea titlul noiei administrațiuni interimare este: *Noi boerii țerii*. În cod. LXXXVII (pag. 93 verso), întilnim pitace date de «*Noi boerii Țerii-Romănesci*», de la începutul lunii Octobrie 1818 până la 20 Octobrie, când boerimea se decide a restrînge administrațiunea în mâinile a câtor-vă boeri. Aceștia își dic: *Noi boerii otcârmuitorî Țerii-Romănesci*. (2) Numai la 12 Novembre 1818, când Alexandru Nicolae Suțu este numit Domn, se institue «*Căimăcămia*» (Cod. LXXXVII, pag. 105.) Repețim mai întâiú administrézá țera «*Noi boerii Țerii-Romănesci*», apoi «*Noi boerii otcârmuitorî*.»

Caragea stătú cât-vă timp în Transilvania la Brașov și în alte părți, după care se duse în Italia, unde rămase până la sfîrșitul vieții sale.

Wilkinson, raportând în scrierea sa evenimentul fugéi lui Caragea, dá cu totul alte informațiuni decât cele de mai sus; el dice următoarele: «Hospodarul Caragea strîngênd o imensă bogăție în cursul celor 6 ani de ședere în Valachia, și temêndu-se ca să nu i se céră compt la întórcerea sa la Constantinopole, de acéstă acumulare de bogății aplicată în profitul său, cređu convenabil de a face o retragere prudentă, și de a se stabili într'o țéră creștină óre-care din

(1) *Ciocoii vechi și noi*, ediția Müller. Bucuresci, pag. 132. No. 82 și 83.

(2) O carte deschisă din 20 Octobrie 1818 vine să ne lámuréscă în mod neîndoios, că după *fugirea* Domnului din scaun, pentru buna petrecere a tuturor pentru nizam, i pentru ferire de rău, i pentru a dreptății pază și pentru orînduélile cele bune cari se află întocmite a se păzi, spre a nu se întimplă vre-un cusur, sau vre-o ataxie, iar mai virtos pentru datorile țerii cele netăgăduite, cari merg la P. In-Pórtă a Impărăției și pentru îndestularea celor trebuinciose ale prea vestitei cetăți Țarigradului, ce merg de aci, după întocmirile ce se află făcute încă de când eră Domn în scaun, *ne-aú ales obștea*.

Europa, în afară de atingerea puterii turcesci. El trimese toate fondurile sale la bănci europene; și în luna Octombrie 1818, întrunind pe câți-vă din principalii boeri, le încredință frânele guvernământului și părăsi Bucurescii, pentru a se duce cu totă familia sa la Kronstadt, în posesiunile austriace, unde el sosi fără accident.» Resultă din această informațiune a lui Wilkinson, că Domnitorul nu părăsi Bucurescii, fără de a fi înștiințat prealabil pe câți-vă din boeri. Această informațiune este din nou și cu mai multe amănunțimi adusă mai departe de Wilkinson, în *apendicele No. III, pag. 255. (1)*

(1) Iată întrégă această informațiune, care venită de la un martor ocular e foarte prețioasă. Ea este extrasă din două scrisori adresate din Bucuresci la Londra. La 7 Octombrie curent (1818), un mesager pentru Principele sosi în 3 zile din Constantinopole, și în aceeași zi șgomotul circulă în oraș, că Principele se gătia de duca. A doua zi dimineța, se vedu postelnicul Vlăhuța, cu femeea sa (fiica Principelui) și familia sa, eșind din oraș într'o trăsură de călătorie; și în timp ce mari preparative de depărtare se continuau la Curte, șgomotele se măriră, și poporul începù să fie alarmat.

Duminecă 11, după ce ceremonia obiceiuită a Baeramului turcesc fusese făcută la Curte, Principele conferi titluri la diferite persoane și făcu câte-vă schimbări în afacerile publice. După masă, el însoți convoiul bătrînului Banul Goleșcu, și, la întorcerea sa, el chemă în cabinetul său pe spătarul Băleanu, pe aga Văcărescu, și pe alți câți-vă, și îi informă că fiind în pericol de a perde vieța, dacă ar rămâne mai mult timp în țeră, se află în momentul plecării lui. El le recomandă de a-și da toate silințele pentru a menține ordinea și liniștea, și numi un guvern provisoriu, compus din Metropolit, Brâncoveanu și Samurcaș, cărora el le dădu instrucțiuni, pentru a dirigiă afacerile în timpul absenței sale, și până când Pôrta va luă măsuri, pentru a regulă noua administrațiune. El trimise de asemenea să caute pe d-l Pini, consulul general al Rusiei, și după ce l-a decis de a ave grijă de afacerile particulare, pe cari el n'ar fi avut timpul să le reguleze, își luă în mod amical congediu de la ei toți, și plecă în caléșca sa ordinară, urmată numai de doi servitori, ca și cum ar merge să-și facă obiceiuita sa plimbare de séră. El se duse la Bănésa, unde se întâlni cu Princesa femeea sa, cu Princesa Ralu, fiica sa și bărbatul ei Banul Arghiro-pulo, tînărul Principe Constantiu, postelnicul Mavrocordat, aga Vlangali, și un mic număr de servitori, cari îi așteptau toți cu trăsuri de călătorie, cu cai de poștă, cu bagage, etc. Ei merseră împreună, și la o milă distanță de Bănésa, ei se uniră cu 400 de Albanesi (garda corpului Principelui) bine montați și armați. Ei se îndreptară spre Kronstadt, în Transilvania, unde sosiră în siguranță, după o călătorie de 4 zile; ei fură perfect de bine primiți de generalul austriac, care comandă la frontiere.

Cei 400 de garđi fură trimiși înapoi și Principele, pe când el se află încă pe drum trimise diferite ordine guvernului provisoriu, ca și cum el ar fi continuat de a fi singurul șef al țerii.

Se șice că nu va stă mult timp la Brașov, dar că se va duce în Elveția, unde are intențiunea de a-și fixa locuința.

Imediat după depărtarea sa, consulul rus puse pecetea Imperială pe toate aparta-

Pe la jumătatea anului 1817 în Constantinople erau două curente: unul în fruntea căruia era Vizirul, sub influența corespondențelor lui Caragea cu de Gentz, nu era favorabil pretențiunilor muscălești. Celălalt curent, cu totul pacific, era condus de însuși Sultanul. Acesta or-

mentele Curții, dintre cari multe conțineau efecte de mare valoare; după ce puse un secestru formal pe proprietățile particulare ale Principelui, sub pretextul că nu plătise mai multe sume, ce era dator față de nisce supuși ruși.

Toți boerii se întruniră la 12 și scriseră Porții particularitățile acestui eveniment neașteptat. Ei avură, după acesta, mai multe conferințe și se decisă în fine de a trimite o petițiune Sultanului, pentru a-l expune calamitățile la cari ei erau supuși sub administrațiunea Principilor greci, și a-l ruga să incredințeze pe viitor guvernământul Principatului Divanului singur; ei se angagiau în cazul acesta de a observa cu credință toate condițiunile, cari fuseseră până atunci impuse Hospodarilor. Noi așteptăm acum cu frică măsurile ce Pórta va crede convenabil să adopte, și această rezoluțiune nu este de o mică importanță pentru sórtea țării. În așteptare noi trăim în temeri continue, nu cum-vă Pașalele turcesci din vecinătate, să nu ieșă asupra-le de a trimite trupe pentru a ocupa țera, circumstanțe cari, în loc de a produce efectele bune ale unei măsuri prudente, vor pune totul în confușiune și desordine, și înspăimântă la un așa grad un mare număr de familii, în cât fac dejă preparative pentru a se retrage în Transilvania și în Moldova.

10 Decembre. Totul s'a petrecut foarte liniștit. Sultanul, după ce a deliberat în consiliul său asupra petițiunii boerilor, a refuzat de a primi cererea lor, și a numit pe Principele Alexandru Suțu nou Hospodar al Valachiei. Caimacamii săi sunt dejă sosiți și au luat administrațiunea provisoriu a afacerilor publice. Noi scim acum într'un mod óre-care, că Principele Caragea a părăsit Kronstadtul și-și va fixa reședința sa la Geneva.

Veți în ce mod este narată întâmplarea fugei din Bucuresci a lui Caragea și consecințele ei de către von Schladen, represintantul Prusiei la Constantinople, în 14 (26) Octobree 1818, în nota sa către Regele său. (*Iorga, Fragm. II*).

O altă variantă, care rezultă din informațiunea lui Wilkinson, este următoarea: După Wilkinson boerii, prin arzul lor către Pórta, ar fi cerut încetarea domniei fanarioțice și să fie ei însărcinați cu administrarea țării. Arzul nu cuprinde în mod explicit cererea boerilor de a administra ei țera pe tot-deauna, dar este un document precursoriu mișcării de la 1821, în acel sens, că critică și desaprobă domniile Fanarioților, în pasagiul unde țice, că asemenea pribegii, s'au întâmplat și din partea altori Domni, «cari arătându-se în pământul țării cu desevârșită stăpânire și putere au pus în lucrare făr' de sfielă toate cugetările, voințele lor, de la cari nu puține rēutăți și pagube am suferit, în cât din nisce urmări ca acestea ale Domnilor, am ajuns de a ni se tulbură de-apururea liniștea țării..... în vreme ce noi tot-deauna suntem și în tótă vieța noastră vom fi supuși și credincioși.....».

Boerii se recomandă în locul Domnilor greci, dar esită de a pune punctul pe i.... Totuși lui Wilkinson i se scrie din Bucuresci, că boerii erau hotărâți să cēră Sultanului, ca pe viitor guvernul țării să fie lăsat pe séma Divanului singur (*Appendice III, pag. 257—258*).

În tot cazul, chiar dacă cererea acesta de încetare a Domniei Fanarioților nu s'a

donă în Iunie 1817 Vizirului, ca neîntârziat să se înțelégă cu Rusia (1).

făcut în 1818, măcar cu curagiul cu care a fost formulată la 1774, nu mai puțin probéză că curentul anti-fanariotic există în țeră și că, mereu spornic, pregătesce naționala mișcare a lui Tudor Vladimirescu.

Von Schladen spune în notele către Regele Prusiei, că cererile din arzul boerilor (140 de boeri) se mărginiau la mai puțin decât ce a scris Wilkinson și că la numirea lui Suțu, acele cereri boerii le comunicară și noului Domn.

În notele, încă inedite la ora când scriem aceste șiruri (1890, 6 Septembre) ale lui von Schladen către Regele Prusiei, din Octobre-Novembre 1818, se ved dificultățile ridicade de Strogonoff, carele susținù tesa, că fuga lui Caragea nu e un delict atrăgând mazilirea lui. Peripețiile acestei ciudate controverse le lăsăm la o parte, de ôre-ce finalmente modul de a vedé al Porții triumfă, cum von Schladen anunță Regelui său, prin nota sa din 28 Novembre 1818.

(1) *Le Moniteur Universel*. No. 211. Mercredi 30 Juillet 1817. Constantinople, le 20 Juin.

«Jusqu'à présent le Divan, ou Conseil du Grand Seigneur, n'avait pris aucune délibération décisive sur les représentations de M. le Comte de Strogonoff, ministre de Russie, relatives aux prétentions les plus justes et les mieux fondées de cette Puissance. Les obstacles à cet égard provenaient de l'influence du grand-Visir sur le Tefterdar (ministre des finances) et le Reis-Effendi (ministre des affaires étrangères). Le Sultan, qui avait au contraire extrêmement à cœur une réunion avec la Russie, adressa de son propre mouvement, le 3 Mars, au grand-Visir, le *Hatti-Schérif* ou rescrit ci-dessus, remarquable par l'énergie avec laquelle il est conçu :

«Il y a eu jusqu'à présent plusieurs discussions très-longues sur la note qu'a remise le ministre de Russie, cependant on ne nous a encore remis aucun protocole de vos séances. Il y a déjà plus de quarante jours que cette affaire a été soumise à votre délibération. Pourquoi n'avez-vous rendu aucune décision à cet égard ? Nous devons croire d'après ce délai, que vous ne vous occupez dans vos séances que de choses inutiles. Voulez-vous donc attendre jusqu'à ce que le ministre de Russie se fâche et en vienne aux menaces ? Si vous croyez que la guerre soit inévitable, pensez aux moyens de défense. Exposez-nous en détail les motifs suffisants pour donner lieu à cette guerre, et l'étendue des ressources dont vous ferez usage. Mais si le temps, où nous sommes, et les circonstances ne nous permettent pas d'entreprendre la guerre, prévenez le plutôt possible par une réponse convenable le mécontentement du ministre de Russie.»

«L'impression que ce rescrit a faite sur le Divan était facile à prévoir. Elle a donné lieu à un second *Hatti-Schérif*, qui est conçu en ces termes :

«Mes ministres, après avoir mûrement tout examiné, ayant reconnu la nécessité de renoncer à tout projet de guerre, et de prendre le sage parti d'un accommodement, il est absolument indispensable que les conférences s'ouvrent incessamment, et que la note, dont il s'agit, soit remise sans délai par le Reis-Effendi au ministre de Russie. Mais il faut mettre le plus grand soin à ce que cette note soit bien faite et clairement rédigée, et non comme la première qui n'avait point de sens, afin de faire connaître à la Russie que notre intention est d'arranger les choses à l'amiable.»

«Les dispositions pacifiques du Sultan et son langage décisif ont suffi pour amener la chute du parti opposé. Le grand-Visir a été vivement réprimandé; mais

Cap. III.

Finanțele.

Nicăirea mai plastic nu se poate face icóna unei Domnii, ca în studiul finanțelor ei.

Să vedem dar, cum se presintă finanțele sub I. Caragea.

În urma războiului și a grelei ocupațiuni muscălești dintre 1806—1812, Visteria țării ajunsese la forțe mare lipsă, din cauză mai cu seamă că numărul contribuabililor era foarte redus, prin ciumă, prin emigrațiune și prin faptul că nenorociții țărani își lăsaŭ ósele pe drumuri, ducând, în depărtare și chiar peste hotare, în toiul ernii, proviant pentru oștirea rusescă. Apoi abuzurile de tot felul și cu deosebire abuzul cu poslușnicii, cu scutelnicii, acordați boerimeŭ, pe la mânăstiri și pe la tot felul de persoane, făcuse foarte grea cîsla, adecă repartițiunea birurilor.

Prima preocupatiune a lui Caragea a fost, o recunoscem, de a reorganisa finanțele. Încă cu începutul anului 1813, Caragea a cerut Divanului, mai înainte de tóte, să chibzuescă asupra îmbunătățirii *calemurilor* Visteriei, fie la centru, fie în județe. Marele Vistier Const. Filipescu i-a arătat Domnitorului, că *«din pricina răsvrătirii trecutei vremi, sameșii de pe la județe au ajuns la o mare schimonosire și până la cel mai desăvîrșit catahrisis, depărtându-se și buna orîndu-élă și liniștirea obștei și întîmplându-se și multe zătieniri la curgătoarele trebuințe ale Vistieriei și ale țerii, urmându-se și lucruri în potrivă»*. Caragea găsesce că rēul vine mai înainte de tóte din cauza nestabilității funcționarilor Visteriei și decî dispune, ca să fie ca și din vechime *«nestrămutată statornicie a calemurilor Visteriei și să se întemeeze în stare neclintită, împodobindu-se cei ce se vor alege destoinici și practicoși calemgi după credința și vrednicia cu care se vor arăta, cu milă și cu cinste de la Domnia-Mea»*.

Prin hrisovul său din Iunie 1813, Caragea împarte cancelaria Visteriei în 16 calemuri, fie-care cu câte un sameș, un *«extractar»*, un logofet de bresle, un logofet al havalelelor, altul de scutelnicii, unul asemenea de slujitori și câte un logofet la rămășițuri, la capan, la răspunsuri,

le Reis-Effendi, qui lui servait d'instrument, à été destitué et remplacé par le Dzanil-Effendi, qui a déjà occupé plusieurs fois ce poste.

(*Journal de Francfort*).

un logofăt de poslușnicî, unul de jălbî, unul al răsurilor, prin care să se dea lefile, un condicar și trei logofeți, cari să aibă «găzdiile» județelor, și șese zarafî. După recomandarea Vistierului Const. Filipescu, Caragea numesce funcționarii la toate aceste posturi, declarându-le inamovibile și scutindu-i de orî-ce dare sau havaet, afară de casul când vre unul va căde în «vină vedită și cercetată» și atunci încă cu hotărîre Domnescă. Pentru sameșii de la județe încă dispune Caragea, prin același hrisov, «ca să fie ómeni de cinste, cu sciință de socotélă și cu praxis de ale județului, unde se va rîndui, și să li se dea de la Visterie cărțile Domniei-Mele cu ponturi arătătoare, ca să scie fiecare cuviincioșa lui datorie».

Intre obligațiunile sameșilor, Caragea pune următoarele :

- 1). Să aibă în totă vremea catagrafie adevărată a stării județului;
- 2). Să aibă *extracturi* de lude pentru toate împlinirile din județ;
- 3). Să țină catastișe curate pentru încheerea socotelelor, pentru breslele județelor, de scutelnicî, de poslușnicî, de slujitorî și de verî-ce orîndueli ale Visteriei;
- 4). Să țină în regule poruncile Domnesci, ce se vor trimite la județe, fără de a se amestecă la trebile condicării;
- 5). Să stea sub ascultarea ispravnicilor și să îndeplinescă poruncile Domnesci și ale Visteriei;
- 6). Să dea la Vistierul cel mare ca «*filodorimă*», când se numesce în funcțiune, numai câte talerî 1.500, iar nu mai mult; și
- 7). Să fie inamovibilî, pe cât timp nu vor căde în vină veghiată și cercetată. (1)

(1) *Hrisov pentru orîndueľa și întocmirea calemurilor Vistieriei și sameșilor de pe la județe, ca să fie nestrămutați din slujbă,*

Fiind cu mila lui Dumnezeu din început, de când ni s'a încredințat Domnia și obləduirea aceștii pravoslavnice Domnesci Nostre țeri, mai întăiu am îngrijit pentru a norodului obștescă răsufare, punënd în lucrare câte cuviința a cerut, ca să petrecă fieș-care cu acea viețuire, după care, aflându-și indestulare, să ne hrănescă cu ale mulțumitei sale semne, și nu am lăsat după acesta nici un cés măcar să trecă făr' de a nu socoti chipurile și mijlócele cele bune ale verî-căreia în liniștită petrecere, și am întocmit întru întemeere câte nizamuri s'aú convenit, găsind la multe starea țerii cu schimbarea neîntocmirii și depărtată din cuviincioșa ei alcătuire; așa dar, după cercetările ce am făcut Domnia-Mea, dându-mi-se o desăvîrșită încredințare și pentru tagma Vistieriei, adegă calemurile ce sunt însărcinate fieș-care în parte cu tréba, scăđută cu totul din întocmire statorniciei de mai înainte, asemenea și pentru sameșii de pe la județe din pricina răsvrătirii trecutei, vremi aú ajuns la o mare schimonosire și până la cel mai desăvîrșit catahrisis depărtându-se și buna

Încă înainte de darea hrisovului pentru organizarea calemurilor Visteriei, Caragea s'a preocupat cu drept cuvînt de abuserile făcute

orînduială și liniștirea obștei și întîmplându-se și multe zăticniri la cîrgătorele trebuințe ale Visteriei și ale țerii, urmându-se și lucruri împotriva. Decî, ca pentru o neapărată trebuință și ca nu lucru ce statornicia este nu temei întru care razimă în totă vremea cele mai bune alcătiri și de folosire și de laudă, spre întocmirea orînduelilor, și spre . . . tuturor mădnlărilor ca să se urmescă veri-ce trebă atât de bine, în cât fieș-carele, cunoscînd fapta adevărului, să o potă nmi după cuviință isvor al întemeerii nizamului. De aceea, binevoind Domnia-Mea, am hătărît, ca să întărim cu acest Domnesul Nostru hrisov, ce s'a dat cinstîtlui și credinciosului boer al Domniei-Mele dnmné-lui vel Vistierul Constantin Filipescu și tuturor celorlalți boeri dregători ai Visteriei Domniei-Mele, acea de mai înainte și din vechime nestrămnutată statornicie a calemurilor Visteriei, și să se întemeeze în stare neclintită, împodobindu-se cei ce se vor alege destoinici și prahticoși calemgii, după credința și vrednicia cu care se vor arătă, cu milă și cu cinste de la Domnia-Mea, am orînduit a fi în cancelaria Visteriei 16 calemuri, adecă sameși ai Vistieriei, extractar, logofet de bresle, logofet al havalelelor, logofet de sentelnici, logofet de slujitori, logofet de rămășițuri, logofet de capan, logofet de răspunsuri, logofet de poslușnici, logofet de jălbi, logofet al răsnilor, prin care să se dea lefile, i condicar și trei logofeți să aibă găzdiile județelor și 6 zarafi, numindu-le aceste dregătorii ale Visteriei Domniei-Mele, cu care am însărcinat pe cei ce s'au arătat de dnmné-lui vel Vistierul de credincioși și de destoinici de aceste slujbe, căroră să li se dea și deosebite cărți ale Domniei-Mele, cuprinđtore de trebă fieș-căruia, cum și pentru datoria supunerii ce se cade a avé către dnmné-lui vel Vistierul și de privilegiul ce ne-am milostivit a li se hărăzi, pentru ca să slujescă fieș-care cu credință, cu osîrdie și nici nunia să nu i se mai facă nici o dată schimbare de la calemul la care se va află, nici să fie supuși calemgii sub vre-o numire de dare, cu cuvînt de havaet, pentru ca să nu încuteneze știința Vistieriei, nici odată strămnutându-se hărțile calemurilor de la o mână la alta, cu adesea schimbări ce fără de orîndnelă se urmază până acum, în cât nici odată stăpânirea nu putea să-și afle întrégă îndestulare la întrebările ce făcea, și așa să fie neclintiți și nestrămnutăți acești dregători slujbași ai Visteriei Domniei-Mele în totă cîrgerea vieții lor, fără numai când se va găsi vre-nunl căđut în vre-o vină vedită și cercetată și va fi cu cuviință a lipsi, după scumpă cercetare ce se va face de către dnmné-lui Vel Vistierul, arătându-i-se învinovățirea cu anafora la Domnia-Mea, atunci să se lipsescă, să-și ieă și căđnta, răsplătire, făcîndu-se alegere de alt obraz prahticos și cu știință de acea meserie și se va orîndui în locul celuia ce se va lipsi de însine Domnia-Mea a fi la acel calem, și după starea ce va avé, va fi cinstit și prin caftan, precum a fost obiceiul de mai înainte întocmit. Așijderea și pentru sameșii de la județe, făcîndu-se de către dnmné-lui Vel Vistierul cu scumpătate alegere, ca să fie ómeni de cinste, cu știință de socotelă și cu prahtis de ale județului, unde se va orîndui, să li se dea de la Visterie cărțile Domniei-Mele cu ponturi arătătore, ca să scie fieș-care cuviincioasa lui datorie și urmarea ce are să facă, și să fie și ei de-apurnea nelipsiți și nestrămnutăți, când vor sluji cu dreptate, cu silință la meseria lor, a-și avé în totă vremea catagrafie adevărată a stării județului, extracturi de lude pentru toate împlinirile din județ și pentru încheerea socotelilor, catastife curate pentru breslele județului,

prin excesiva acordare de poslușnici, cu paguba Visteriei și spre încărcarea cislei satelor. Așa, cu acest scop Caragea provocă, prin pitacul său, Divanul Domnesc, să chibzuască un cuviincios nizam pentru poslușnici. În Martie 1813, Divanul se adună la Metropolie, sub președința Metropolitului Nectarie și cere marelui Vistier catastișe de câți postelnici are fieș-cine? Marele Vistier nu poate da asemenea catastișe, și-

de scutelnici, de poslușnici, de slujitori și de veri-ce orîndueli ale Visteriei și toate poruncile Domnesci ce se vor trimite la județ, să le aibă în păstrare, neamestecându-se la trebile condicării, ce sunt pricină ale Divanului Domniei-Mele, îndatorat să fie sub ascultarea dumné-lor ispravnicilor a se sili spre săvîrsirea Domnescilor porunci și ale Visteriei, ca să ieă săvîrsire la vreme și fără cusur, ferindu-se de urmările cele împotrivă, să li se păzescă privilegiul pe deplin, a se află la tréba sămeșiei neclintiți și nestrămutați, afară numai când vor arêta dumné-lor ispravnicii pentru vre-unul din sameși, că a căđut în vre-o vină, acela să se cerceteze la judecata Visteriei, și vêdindu-se vina lui, cu anaforaua d-lui Vel Vistierului să se arête Domniei-Mele, ca nu numai să lipsescă din sămeșie, ci să se și pedepsescă, spre pilda altora, orînduindu-se altul în loc, care se va alege de destoinic și cu sciință, păzindu-se nestrămutat întocmirea cea mai sus arêtată. Dar fiind-că sameși după cuviincioasa orînduială din început s'aũ legat la Visterie, care de la o vreme încóce s'aũ cunoscut ca un chip de irat al Vistierului celui mare și dintr'acêsta a venit lucru supus sub catahrisis, hotărîm Domnia-Mea, ca sameșii ce se vor alege și se vor orîndui de acum înainte să deă la Vistierul cel mare, ca o filodorimă, numai câte taleri 1.500, iar nu mai mult. Acêstă bună întocmire și așezămîntul ce l-am hotărît Domnia-Mea, atât pentru calemurile dregătorilor Visteriei, cât și pentru sameșii județelor, este o statornicie a orînduelilor țerii celor bine întocmite de la Visterie, poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Vistiere și dumné-vóstră altor boeri, ce după vremi vê veți află în acêstă dregătorie, să o păziți cu tótă scumpêțalea și să fiți următori întocmai după cum se cuprinde, căci dintr'acêsta isvorêse odihna și folosul obștei și înlesnirea săvîrsirii tuturor orînduelilor țerii și trebuințelor Visteriei, și spre întemeerea acestei bune orîndueli, rugăm și pe cei-lalți frați Domni, ce în urma noastră îi va învrednici milostivul Dumneđeu, oblăduitori acestui pămînt, să se păzescă nestrămutată, ca să se învrednicescă și dumné-lor a li se păzi hotărîrile întocmai și acest Domnesc al Nostru hrisov, trecêndu-se la condicile Divanului și ale Visteriei Domniei-Mele, să se deă la sf. Mitropolie întru păstrare, care s'a adeverit cu însăși credința Domniei-Mele, Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod, punênd mărturie pre prea sfințitul duhovnicescul nostru părinte Mitropolitul țerii chir Nectarie, pre prea iubiții noștri fiți, Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod și pe toți cinstiții și credincioși boerii veliți dregători ai Divanului Domniei-Mele: pan Constantin Filipescu Vel Vistier, pan Radu Golescu Vel Ban, pan Isaac Ralet Vel Vornic de Țera-de-sus, pan Grigorie Ghica Vel Logofêt de Țera-de-sus, pan Radu Văcărescu Vel Vornic de Țera-de-jos, pan Dumitrașco Racoviță Vel Vornic al treilea, pan Istrate Crețulescu Vel Vornic al 4-lea, pan Iordache Slătineanu Vel Logofêt de Țera-de-jos, pan Constantin Suțu Vel Hatman, pan Mihalache Manu Vel Vornic de politie, pan Mihalache Suțu Vel Spătar, pan Constantin Vlăhuț Vel Postelnic, pan Atanasie Hristopol Vel Logofêt al străinelor pricină, pan Nestor Vel Clucer, pan Aleco

când, că așteptă să se facă catastișele pe județe. Divanul amână deci redactarea nizamului cerut de Vodă, iar de o cam dată, pentru a înlesni Visteria, dispune, că *«câți poslușnicii va fi având veri-cine străin, să se ieă pe sēma Visteriei afară de vieri de pe la vii, pescari și vînători, cari șed pe moșii străini și afară de poslușnicii mănăstirilor și ai boerilor din orașul Bucuresci și Craiova, unde le sunt casele și starea. Să lase poslușnici și văduvelor boerilor, (1) tocmai ca sentința*

Mavrocordat Vel Căminar, pan Constantin Crețulescu Vel Paharnic, pan Iordache Tneanu Vel Stolnic, pan Scanavi Vel Comis, pan Costache Caracăș Vel Slinger, pan Mihail Vel Pitar și Ispravnic, pan Constantin Filipescu Vel Vistier, scriindu-se hrivovul acesta la întâiul an dintrun întâia Domnie a Domniei-Mele, aici în orașul scannului Domniei-Mele Bucuresci, la anii de la zidirea lmei let 7321, iar de la nascerea Domnului Nostru Isns Christos let 1813 Innie, de Nicolae Logofăt za Vistiere.

(Pecetea gpd.)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahischoie.*

Dnmné-ta vel Vistiere, primită fiind Domniei-Mele acéstă anaforă a părinților arherei și a dnmné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea, spre a-și avé urmarea întocmai și numai acéstă osebite facem ca: la vremea când se va face întocmirea pentru câți poslușnicii se convine a avé fieș-care, să li se deă negreșit adeverință en pecetea Visteriei, ca să fie scint de a nu se mai urmă vre-o catahrisis de adaos, pentru care adeverinți poruncim, ca nimenea să nu îndrăsnescă a luă o para ca avae saș de alt cevași, când se vor da poslușnicilor.—1813 Aprilie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea înălțate Dómne,

După lminata porunca Măriei Tale ce prin pitac ni s'a dat spre a chibzui un conviincios nizam pentru poslușnicii, adnându-ne cu toții la sf. Mitropolie, am cerut de la dnmné-lui vel Vistierul să ne arête catastihul de câți poslușnicii are fieș-care și dise, că nu sunt cunoscuți Visteriei toți poslușnicii, căci încă până acum n'a venit catastișe de la toate județele, de aceea n'a avut după ce face chibzuire, ci vor rămâne poslușnicii tot în orînduiala ce sunt, ca pe o vreme ce este și ne dașnică, până vor veni catastișe de la toate județele și atunci vom chibzui câți poslușnicii se convine să aibă fieș-care obraz după starea sa, și vom arêta Măriei Tale prin deosebită anaforă și catastih, iar acum de o cam dată câți poslușnicii va fi având veri-cine pe moșie, străini, să se ieă pe sēma Visteriei, afară însă din vieri de pe la vii i din pescari și vînători cari șed pe moșii străine i din poslușnicii ce au mănăstirile i boerii în orașul Bucurescilor și în orașul Craiovei, unde le sunt casele și starea, și afară din politie nici jupănesele văduve ce nu au moșii și țin câte câți-vă poslușnicii ori aici saș afară pe moșii străine și prin orașe unde le sunt casele lor, aceștia ne rugăm Măriei Tale să nu se supere și când se va face întocmirea pentru câți poslușnicii să aibă fieș-care, se vor socoti și aceștia din numărul acelora cărora poslușnicii ce va rămâne a fi bunii, măcar că dice dnmné-lui vel Vistierul ca să li se deă adeverință cu pecetea Visteriei, dar acest fel de adeverință ne rugăm Măriei Tale să se poruncescă dnmné-lui vel Vistierului a nu se da, că ei cu vreme

din fabula, când lupului nu i se dă voie să ieă mai mult decât câte o pelceă de fie-care ôie.

Cu tôte aceste întocmiri din anul 1813, boerii fiind interesați a-și păstră câți mai mulți poslușnici și scutelnici, nu se grăbesc a da nizamul cerut de Domnitor și a întôrce Visteriei ca dajnici poslușnicii și scutelnicii abusiv luați de fie-care.

În Maiu 1814, Divanul face o nouă așezare a dărilor. După provocarea prin pitac Domnesc, de la 21 Aprilie, cheltuelile Visteriei se declară la 2.558.660 taleri, afară de spesele întreținerii menzilor, adecă ale poștelor țerii, care după socotela boerilor taie suma de 1.515.176 taleri, pe lângă care se mai adaogă 1.990.253 taleri, datoria țerii, până la 1 August 1814 și încă un plus de 382.048 taleri, împrumutați de la spătarul Mihalache Suțu, de la Ioan Moscu și de la «Kir» Const. Bellu. Aceste sume urcă budgetul țerii, în 1814, la 8.476.137 taleri. Suma acésta boerii o găsec exagerată și *«nici, cum dic ei, nu pôte a se analoghisî cu cea de acum stare a țerii»*.

Mai înainte de tôte, Divanul ridică într'un mod nedocumentat suma ludelor dajnice, care eră redusă din 40.620 lude, cât eră la 1804, la 13.434; acum o urcă la 25.000 lude, câte 5 indiviți la un lude, ceea-ce dă o populațiune dajnică de abiă 125.000 suflete. La acéstă sumă de 25 mii lude speră boerii să ajungă, când se va face alegerea definitivă a poslușnicilor și când se vor adăogă familiile ce nu se vor fi scris în anterioră catagrafie. Acești 25.000 lude vor avé să plătescă câte taleri 200 de lude, începând de la August, însă în 5 sferturi, câte 24 taleri un hăraciū de 30 și două orîndueli câte de 25 pentru menzilor, și grajdul Domnesc.

Prin urmare dajdia ludelor va produce taleri 5 milióne pe an. La acéstă sumă se va adăogi taleri 150.000 dajdia breslelor, plătibilă în trei tetrameni, din care prima pentru haraciul Împărătesc.

Se mai adaoge 80.000 taleri de la 2 isprăvnicaturī de străini, ceea-ce urcă în total cifra venitului țerii la 5.230.000 taleri.

Boerii divaniți reduc și cheltuelile la 4.588.660, ceea-ce le dă mijlocul

catandisesce lucrul la catahrisis, ca să se ieă bani pentru acele adeverințe, ci atunci la vremea când se va întocmi orînduiala poslușnicilor, să deă fieș-care boer fôe în Visterie de câți poslușnici i se va lăsă, după care să se facă luminate poruncile Măriei Tale către dumné-lor ispravnicii județului spre a fi cunoscuți că au rēmas bunī poslușnici. 1813 Martie 30.

Nectarie Mitropolit, Iosif Argeș Episcop, Constantin Filipescu vel Ban, Radu Golesecu vel Vornic, . . . vel Logofēt.

Cod. LXXVI, fila 104.

de a echilibră budgetul și a avé un excendent de 641.340 talerî, sumă ce o destină pentru întreținerea poștelor.

Dar țera eră datóre... Datoria Visteriei de 1.990.253 talerî Divanul vrea să o acopere cu adăogire la dijmărit, oerit și vinăriciū, a câte-vă parale peste baniî cămărei a listei civile. Asemenea și altă datorie de 382.048 talerî Divanul speră a o puté plăti în anul viitor tot din *adaosul la huzmeturile cămărei «spre a se vedé odată țera limpede de tot și să-și pôtlă purtă cele de peste an obișnuite cheltueli»*. (1)

Decât echilibrul budgetar este ilusoriū. Chiar boeriî din Divanul care a făcut acéstă regulare se îndoesc, că se vor puté găsi în țeră 25 mii lude, de aceea ca să ajungă la acéstă cifră exagerată, boeriî

(1) 17 cărți la 17 județe pentru prostichiul de trei parale la vinăriciū i la oerit.

Zemli Vlahisocia. Fiind-că dumné-lor veliți boeri prin anaforaua ce ne-au făcut pentru datoria veche a țerii, ca să se plătescă, au găsit cu cale a se pune la trei huzmeturi, însă la dijmărit și oerit câte parale trei și la vinăriciū câte parale două de vadră peste ceea-ce este orînduit prin ponturile Domniei-Mele a se luă, care și acest vinăriciū și oerit, ce prin ponturi s'au vîndut la cei dintăi cumpăratori este orînduit iarăși cu sfat de obște, prin anaforaua dumné-lor boerilor, dar Domnia-Mea milostivire asupra locuitorilor făcënd, am ridicat de la dijmărit acéstă dare, iar la vinăriciū și la oerit am hotărît și am orînduit ca să se ieă câte parale trei prostichiū peste ponturile cele orînduite pentru plata datoriei țerii, care acest prostichiū de parale trei cumpărându-se de cătră dumné-lui biv vel Vornicul Mihalache Manul, am dat acéstă Domnăscă noastră carte ce s'a orînduit de către dumné-lui la sud. . . . carele prin scirea și ajutorul dumné-vostră ispravnicilor județului, să aibă voe să umble în județ cu taxildarii cumpăratorilor acestor două huzmeturi, fiind împreună la scris, la măsuratul vinurilor și la număratul i catagrafia oilor, ca stringënd baniî într'un loc de odată ai prostichiului acestuia cu cei orînduiți prin ponturi la vremea cea orînduită, iar nu despărțiți, ci într'o casă, să-și ieă fieș-care analogon al părții sale, adecă cei dintăi cumpăratori după ponturile ce au cumpărat, iar ómenii dumné-lui Vornicului acest prostichiū de trei parale ce se arată mai sus, fără de altă cea mai mică cerere și făcënd catastișe după orînduială asemenea de amândouă părțile iscălite cu catastișele ce vor rămâné la taxildarul, care catastișe dimpreună cu baniî să fie datori a le aduce aici ca să le deă la găzdia acestui huzmet al prostichiului, cu care acésta nu are să ne facă vre-o cheltuială locuitorilor sau supărare cu cerere de poclóne, sau încărcături, sau plată de rávașe, căci de odată au să se strîngă și aceste parale ale prostichiului dimpreună cu ale huzmeturilor și un rávaș are să se deă de plată, cuprinđetor pe tótă suma huzmetului și al prostichiului, iscălit de amândouă părțile; de care poruncim și îndatorim pe taxildarii acestor huzmeturi, ca întocmai să fiți urmatori și să nu faceți vre-o zăticnire sau supărare în vre-un chip cu a se păgubi dumné-lui boerul cumpărator al acestui prostichiū, i saam recheł gpd.—1814 August 13. (*)

Çod. LXXV, fila 114 v.

(*) A se vedé în Tomul X, partea II-a a Istoriei Românilor de V. A. U., tóte schimbările urmate apoi în vinăriciū, oerit, dijmărit, de la 1814—1818.

iși p^ortă în fine iar atențiunea asupra poslușnicilor și scutelnicilor. În catastișele Visteriei o comisiune de doi boeri rînduită de Divan (Barbu Văcărescu vel Vornic și Gr. Băleanu vel Logofăt) a^u făcut alegerea poslușnicilor de la vel Clucer la vale până la cea din urmă stare, fieș-care câți poslușnici să aibă. Pentru eparhii și boerii cei mari a facut alegerea însuși Divanul *«jertfind din cei ce avea^u pe cei mai mulți spre ajutorința satelor și poprind pe s^ema noastră mai puțini decât ne-a fost trebuința»*. Divanul lasă Domnitorului să hotărască numărul de poslușnici a 3 beizadele, ce locuesc în ț^eră, și a câtor-vă din cocónele v^eduve. Numărul poslușnicilor cunoscuți la Visterie eră de 14.346. Divanul dă în bir 3.609 și r^emân bunⁱ poslușnici 10.737 stătători pe moși stăpânesci, *«căci cei după moși străine se dau la dajdie după vechile legi ale ț^erii»*.

Boerii mai propun și un fel de regulament în 7 articole și anume:

Cele trei huzmeturi, adecă dijmăritul împreună cu tutunăritul și pogonăritul străinilor, vinăriciul și oeritul, a^u fost arendate în 1814 pe suma de un milion. (1)

(1) Vinđarea acestor 3 huzmeturi, adecă dijmăritul, împrenă cu tutunăritul și pogonăritul străinilor, i vinăriciul și oerit pe acest următor an 1814 pentru talerⁱ 1.000.000, adecă un milion, cari bani ai cumpărăturiⁱ să-i r^esponđă cumpărătorul la sorócele ce se arată, însă:

talerⁱ

146.000 întâiul câștiu al dijmăritului la 15 Iunie.

146.000 al doilea câștiu la 1° întâi Iulie.

100.000 întâiul câștiu al vinăriciului la 10 ale lui August.

100.000 al doilea » » la 10 Septembrie.

230.000 întâiul câștiu al oeritului la 10 Octob^re.

230.000 al doilea » » la 10 Novemb^re.

50.000 ipac, al treilea câștiu al oeritului pentru oile Ungurenilor, la sfirșitul lui Decemb^re.

1.000.000, și așjderea să se p^ozescă la fieș-care din cele mai sus arătate huzmeturi întregi și nesmintite cu aceste mai jos arătate ponturi.

La dijmărit.

1). Să se ieă de la obște la fieș-care litră peci i sfini, câte parale 10, pentru numărótre, de fieș-care nume câte parale 4 și pentru răvaș câte parale dou^e, și câți din locuitori vor av^e litre mai multe de đece să plătescă și plocon po talerⁱ unul, r^emăind în urmă nebântuiți de orⁱ-ce alte cereri, iar slujbași să aibă a da de primirea banilor răvașe cuprinđótre, că cutare a dat atâția bani pentru atâtea litre, și care va plătⁱ și plocon, precum mai sus se arată, să se cuprinđă într'acel răvaș, așjderea și let și luna și đina în care va plătⁱ.

2). Pentru pogonăritul străinilor să se ieă de fieș-care pogon câte talerⁱ patru și parale 16.

1. Scutelnicii după cărți și chrisóve să rămăe bunî pe câtă vreme vor fi făcuți din ómenî străinî, iar nu din birnicii țerii.

3). De la tutunărit să se ieă câte parale 10 de la stînjuin, care se socotesce stînjuinul de opt palme Domnescî, cu stînjuinul ce li se va da de la Visteria Domniei-Mele cu damgal, iar mēsurătórea să fie atâta : slujbașul să fie dator să mēsoare lungul și latul a unei margiui a fieș-cărnia pogon și pentru căți stînjuinî va găsi într'aceste douē trāsuri să ieă câte parale dece fără de plocon, și câte parale douē pentru răvaș al fieș-cărnia nume.

4). Căți vor avē privileghiuri ca să scutēscă dijmărit, orî cu hrisóve, aū priu cărți Domnescî, să nu plătēscă nimica, iar cei-lalți toți de obște să plătēscă cum mai sus se arată, și paurii să plătēscă tot precum mai sus se arată, fără deosebire de cei-lalți.

5). De va căntă însuși cumpăratorul huzmetul, să fie cu îngrijire ca să nu se facă cel mai mic catahrisis, saū năpăstuire locuitorilor, iar de-l va vinde la alții, să ieă și de la aceia strașnice, chezășii că vor păzi cu îngrijire și nesmintit cea mai sus arătată rinduélă.

La vinăriciū.

1). Locuitorii împrenuă și cu paurii din cele cinci județe ot preste Olt să plătēscă viuăriciū, de vadră câte parale 5 și cu obiceiul pārpār, și câte douē parale la vadră de fieș-care nume, iar plata de crama și altele, ce se urmă mai înaiute, cu totul să lipsēscă și afară din cele mai sus arătate, de uimenî să nu se ieă un bau mai mult.

2). Să nu fie slobodă mēsurătórea la tóte popórele, așjderea și câte vor fi inclinate fiind-că milile aū să iēsă dreptul lor numaî la cei din vechime orînduiți talerî ai viuăriciului, împrenuă și cu pārpārul lor după vechiul obiceiū și după Domnescile hrisóve și cărți Domnescî ce vor avē în mână, iar prostichiul are să rămăe pe séma cumpăratorului.

3). Tóte vasele de obște să se mēsoare cu cotul cel daugalisit ce li se va da de la Domnēscă Visterie și vinul să se mēsoare orî-când va fi fiert și așezat în buți, saū până a nu începe să fiērbă și în marginea fieș-căreia buți să fie dator slujbașul să lipēscă țidulă cupriudētóre de suma vedrelor ce va eși la mēsurătóre.

4). Căți privileghiați vor avē la mâile lor hrisóve și cărți Domnescî, întru nimic să nu se supere de cătră taxildar și slujbași, fiind-că aceia n'aū să plătēscă viuăriciū; iar căți sudiți ai altor stăpăniri vor avē vii, să plătēscă viuăriciū după cel diutăin pont fără osebire și ei împrenuă cu cei-lalți locuitori și dacă cine-vași diutr'acei sudiți vor avē sineturî Domnescî la mâile lor, cu cari vor vrē să scutēscă viuăriciul, să fie datorî slujbașii să le ieă de la mâile lor, acele sineturî să le trimiță la Domnēscă Visterie, iar pe diuși să-i supue să plătēscă viuăriciū întocmai ca și cei-lalți locuitori ai țerii.

5). Slujbașul să fie dator să deă fieș-cărnia stăpān de vie răvaș de primirea banilor în care să se cuprinđă : «cutare om, pentru atâtea vedre de vin a plătit atâția lei,» și tot într'acel răvaș să se cuprinđă velētnl, luna și đina în care va plăti.

6). De va căntă însuși cumpăratorul huzmetul, să îngrijēscă a nu se face cel mai mic catahrisis saū năpăstuire locuitorilor. Așjderea de-l va vinde la alții, să îngri-

2. Să se cerceteze actele privilegiaților: némuri, postelniceii, mazilii, breslași, cumpaniști și câți se vor găsi că au fost birnicii și prin abus

jéscă fórte bine, ca să nu facă nici aceia catahrisis, iar când vre-unul se va abate din datoria sa, să fie dator îndată să-l aréte stăpânirii spre a-și luă pedépsa.

L a o e r i t .

1). Toți locuitorii de obște să aibă a plăti oerit de fieș-care óie câte parale 10 și taleri doi poclon; câți vor avé mai mult de écece câte parale 4 de numărátore, și câte parale două de rávaș pentru fieș-care rávaș de nume.

2). Câți se numesc sudiți și se află șeđetóri în politie și satele acestiți țéri și au oí să plătéscă oerit întocmai precum și cei-lalți locuitori pentrn câte oí se vor găsi la catagrafie, fiind-că și aceștia întocmai își fac neguțatoriile lor prin țérá.

3). Câți sunt sudiți străinii, a căror săláșluire este înlăuntru, și vin numai cu oile lor spre pășune în țérá și pe urmă iarăși se întorc, añ să plătéscă, după vechiul obiceiú, oerit la luna lui Decembre, precum s'a urmat în trecnții añi. Aceștia să plătéscă și obiceiuitul vácárit al străinilor, adecă câte 33 pentru vita mare și pe jumátate acestor bani pentru cea mică vitá; așijderea și câți alții vor fi străinii să plătéscă vácáritul străinilor câte bani 66 pentru vitá, după obiceiú; să se păzescă însă într'acéstá veche rínduialá întocmai, precum cuprind ponturile Domnesci, fără de a se face cea mai mică catahrisis din partea slujbașilor.

4). Sf. mitropolie, episcopiiile, mánáștirile, metócele și schiturile după Domnescile hrisóve, așijderea și boerii de la trépta Băniei cei mari și până la Clucer de arie, așijderea și jupánesele véduve ai acestiți stári, n'au să plătéscă oerit, precum s'a urmat și în trecuții añi.

5). Câte oí se cumpérá din țérá de către casap-bașa prin saigii pentru trebuința miriei, așijderea de cătrá neguțatoriú gelepi pentru mumbaéua Țarigradului, să rămáe ne-supérași de oerit până la sfírșitul viitorului Novembre, să fie datori însă slujbașii să le scrie și acestea și așternénd catastișe, anume câte sunt ale fieș-cáruia gelep și sub a cáruia vátaf și îngrijire sunt, să le trimiță ca să deá la Domnescá Visterie, iar pentru câte oí se vor găsi după sfírșitul lui Novembre, ale saigiilor și gelepilor, să se ieá oerit, întocmai ca și de la cei-lalți locuitori, fiind-că acele oí rămán pe séma neguțatoriie numiților.

6). Pentru câte capre vor cumpérá zalhanagiiú ca să le taie la zalhanale, până la sf. Dimitrie, adecă la 26 Octobre, să nu plătéscă oerit, iar pentru câte după sf. Dimitrie se vor găsi în naturá să plătéscă întocmai ca și cei-lalți locuitori.

7). De va căutá însuși cumpérátorul huzmetnului, să îngrijescă ca să nu se facă cel mai pușin catahrisis, sau nápástuire locuitorilor, așijderea și de-l va vinde la alții, să îngrijescă fórte ca să nu facă nici aceia catahrisis, iar când vre-unul va îndrázni să se abatá din datoria sa, pe datá să-l aréte stăpânirii, ca să-și ieá pedépsa.

Și pentru tóte aceste trei huzmetnri să se deá porunci către ispravnicii județului cuprindétóre, ca să-í deá máná de ajutor cu slujitoriú indestuú; așijderea și către zabiiú județelor: a nu í se pricinui nici cel mai pușin cheder; către acestea să fie dator afará din đisa simfonie a vínđării acestor trei huzmeturi, să plătéscă și aceste mai jos însemnate havaetnri a fieș-cáruia huzmet, la întâiul soroc al numărátorii banilor a fieș-cáruia huzmet, după urmátorul chip, adecă la dijnárit la doi boeri, cei mari logofeți, și doi al doilea logofeți, câte taleri 5 bani 60 la pungá, la tótá suma

aŭ căpătat sineturi de privilegiați, să li se ieă sineturile și să se deă pe la sate în bir, scutindu-se numai cei bătrîni și iufirmî, orî căduți în grele datorii. Toți cei-lalți să se deă la bir.

3. Breslele slujitoresci de pe la județe: seimenii, vînătorii, lefegiii, talpoșii, aprođii, copiii din casă, afară de slujitorii polcovnicilor și ai căpitanilor de pe la județe și ai isprăvnicaturilor și plășilor, să se deă în bir la sate.

4. Să lipsescă scutirea de dăjdiă a unor sate și să se deă la dajdie.

5. Să nu se admită siliște mai jos de trei lude.

6. Numărul scutelnicilor și al poslușnicilor din fie-care județ să nu fie mai mare decât suma birnicilor.

Cu asemenea chip Divanul speră, că numărul ludelor se va urcă la 25 mii. Domnitorul promulgă noua așezare a Divanului la 24 Iulie 1814, însă cu ôre-care modificări, reducînd darea unei lude la talerî 163 din 200 propuși, ceea-ce reduce suma veniturilor de la lude la 4.075.000 talerî. La acéstă sumă adăogându-se cele-lalte sumi prevă-

vîuđării; așjderea și dumué-lui logofétul za obiceiuri cu logofétul al doilea câte talerî 2 bauî 65 la puugă; la cutia milosteuei talerî 500; pentru spitalul străiuilor câte talerî 2 la puugă, și cișmelelor talerî 850; la mîuăstirea Aruota după hrisov talerî 100, la mîuăstirea Stavrodrom câte talerî 10 de fieș-care județ; divictarului și muhurdarului talerî 100 la tótă suma vîuđării; câte talerî 50 ai extractorului pentru fieș-care județ și câte talerî 40 ai logofétului de havalele, asemenea de fieș-care județ.

La viuăriciú, la doi boeri mari logofeți și al doilea logofeți câte talerî 5 bauî 60 la puugă, la tótă suma vîuđării; așjderea și dumué-lui logofétului de obiceiuri cu logofétul al doilea câte talerî 2 bauî 65 la puugă; la cutia de milosteui talerî 500; pentru spitalul străiuilor câte talerî 2 la puugă; la cișmele talerî 850; ai dohtorului Craiovei talerî 350; la mîuăstirea Aruota după hrisov talerî 100; la mîuăstirea Stavrodrom câte talerî 10 pentru fieș-care județ, divictarului și muhurdarului la tótă suma talerî 100; câte talerî 30 ai extractorului de fieș-care județ și câte talerî 40 așjderea de fieș-care județ ai logofétului de havalele.

Și la oerit, la doi cei mari logofeți și doi al doilea logofeți câte talerî 5 bauî 60 la puugă la tótă suma vîuđării; așjderea și dumué-lui logofétului de obiceiuri cu logofétul al doilea câte talerî 2 bauî 65 la puugă și la cutia de milosteui talerî 1.250; pentru spitalul străiuilor câte talerî 2 la puugă; ai cișmelelor talerî 1.700; ai dohtorului Craiovei talerî 350; la mîuăstirea Aruota după hrisov talerî 100; la mîuăstirea Stavrodrom câte talerî 10 de fieș-care județ; divictarului și muhurdarului talerî 100 la tótă suma vîuđării; câte talerî 30 de fieș-care județ ai extractorului; asemenea de fieș-care județ câte talerî 40 ai logofétului de havalele.

Iar după acestea, tótă dobânda saŭ paguba să fie pe sémă cumpărătorului.

1.000.000, adecă uu millioun talerî aŭ rēmas aceste trei huzmeturi diu tótă țera asupra dumné-lui vel Bau Radu Golescu cu pouturile ce mai sus se arată. — 1814 Iulie 14.

Proiu vel Vist.

(Pecetea gpd.)

đute în lucrarea Divanului, se ajunge la suma totală de 4.305.000 taleri, la care împlinindu-se și răsura, câte 8 parale la leu, pentru lefile slujbașilor, suma totală a veniturilor ajunge la 5.166.000 taleri. Cheltuelile Domnitorul le aprobă în sumă de 4.588.000 taleri. Excedentul îl destina, ca și Divanul, pentru poște (1).

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i gosgodar zemle Vlahscoie.*

De vreme ce Prea Sfinția Sa părintele Mitropolit i sfinția lor iubitorii de Dumneđeu părinții episcopi și dumné-lor cinstiți și credincioși veliți boeri halea și mazăli printr'acéstă anafora ne fac arétare, că temeiu întru care urméză să razime veniturile Visteriei Domniei-Mele, ce trebuie să se agonisescă în curgere de un an, spre a se puté întîmpină cele de peste an netăgăduite cheltueli și arétate cu socotelă, anume în vilégul obștei adunării, este ca negreșit suma ludelor birnici din tótă țera Domniei-Mele să se urce până la 25.000 (căci pe acest număr de lude s'a făcut și socotéla banilor) și ca să se pótă alcătui acéstă sumă de 25.000 lude chibzuesc toți de obște mijlócele ce înlăuntru se arată în șapte ponturi, tóte urmări folositoare spre ajutorința satelor și sporirea cislașilor, primite sunt Domniei-Mele păreri ce întru acéstă anafora se cuprind și le întărim Domnia-Mea și hotărîm, ca la începutul așezămîntului să se pue tóte în lucrare întocmai precum s'au chibzuit și s'au găsit cu cale, fiind învederată dovada că sunt tóte spre folosul obștei locuitorilor, dar suma banilor ce s'au chibzuit a se răspunde de fieș-care lude po taleri 200 pe an în 5 sferturi, fieș-care sfert po taleri 24 i un araciú po taleri 30 și două rîndueli ale menzilurilor țerii, asemenea fieș-care po taleri 25, fiind că după multe necazuri și nenorociri ce a avut țera în tótă vremea răsboiului trecut, când fieș-care din locuitori și-au perdut dobitocele și alte agoniseli ce au avut în prėjma casei sale din pricina urmatelor răzvrătiri, cum și după răsboiu întâmplându-se din urgia Dumneđească împrăștierea năprasnicei bóle a ciumei, mai prin tóte județele au poprit pe fieș-care din alișverisurile ce puteau să facă spre întemeerea și bivșugarea pârlejului sêu, am chibzuit Domnia-Mea, că se va judecă sarcină simțitoare și va căde cu greu locuitorilor. Deci și hotărîm Domnia-Mea răspunderea de bani peste an de fieș-care lude po taleri 163, numai împărțindu-se acéstă sumă iarăși după chipul cuprinderii acestei anaforale, adecă cincî sferturi po taleri 22 la un sfert, un haraciú po taleri 29 și două orîndueli ale menzilurilor po taleri 12 de lude fie-care, și aceștia socotindu-se pe 25.000 de lude fac într'un an taleri 4.075.000 și cu taleri 150.000 ai breslelor i cu taleri 80.000 a două isprăvnicaturî străine, se adună taleri 4.305.000, la care împlinindu-se și răsura po parale 8 la leu în socotéla lefilor ce se răspund slujbașilor, taleri 861.000, să se facă peste tot tótă suma veniturilor 5.166.000, iar dintr'aceștia taleri 4.588.000 să se cheltuescă în trebuințele țerii după socotéla ce s'a vėđut de către Obștésca Adunare în sf. mitropolie, și cei-lalți ce mai rămân, adecă taleri 578.000, să se cheltuescă în trebuința menzilurilor țerii, cu chipul ce mai jos se arată, însă taleri 2.538.000 în plata de 3.384 cai, po taleri 75 de cal pe an, i taleri 231.840 în plata de 640 surugii po taleri 30 pe lună fieș-căruia, adecă 87 din sud Slam-Râmnic i 47 din sud Buzėu i 171 din sud Ialomița, i 167 din sud Ilfov, i 45 ai poștei Bucurescilor și 118 din sud Vlașca, din lude 192, care va să đică pe la unele din județe, numai unde fiind menzilhanele multe, nu sunt satele în destoinicie să fie atâta sumă de surugii și toți cei-lalți bi-

Așezarea acésta, din Maiü 1814, nu dăinuesce. Caragea simte că ne-mulțumirea țării sporesce pe fie-ce și, din cauza dajdiilor. El se decide

cigași din cele-lalte județe, cum și rotarii i dârvarii să se deă în natură cu scă-
dēmînt de câte o jumătate de lude fieș-care după caidul și orînduiala Visteriei, și
cei-l-alți bani ce mai rămân până la îndeplinirea de taleri 578.000, să se cheltuéscă
în socotéla inamurilor, judecându-se însă acéstă reformă a poștelor nu vre-o zmîn-
télă sau schimbare contractului ce s'a încheiat cu dumné-lor epistații, la Decembre
let 1812, ci numai ôreș-care schimbare celui de al doilea așezămînt ce s'a făcut cu
numiții, la luna lui Maiü let 1813, fiind vreme de asidosie și dajdiile țării nepuse în
orînduială și mai virtos că o acéstă schimbare nu dór că voim Domnia-Mea să o
facem pentru vre-un folos Visteriei Domniei-Mele, fiind cunoscut și învederat, că
făcându-se socotéla banilor minzilhanelor po taleri 24 de lude la 25.000 lude, se
adună într'un an toți banii venitului, taleri 600.000, în potriva căroră puindu-se chel-
tuelile după chipul de mai sus, se dovedesce cu îndestulă înțelegere, că banii ce au
să se împlinéscă din țeră cu numirea minzilurilor au să se cheltuéscă iarăși în
trebuiința minzilurilor, ci râvnind Domnia-Mea la repaosul obștei și la întemeerea
stării fieș-căruia, am chibzuit cu tótă întregimea părerea duhovnicescilor noștri pă-
rinți și a dumné-lor veliților boeri, după care am dat și înșine acéstă înfărire; iar
când dumné-lor epistații nu vor primi a li se da numai po taleri 30 pe lună de su-
rugiu și vor cere ori po taleri 40, precum li s'a plătit până acum, sau surugii în
natură pe la tóte minzilhanele, după legătura contractului, care este și dréptă ce-
rere a numiților, din care nu pot fi depărtați nici odată, atunci iarăși pe la mai sus
arétatele județe, unde nu este mijloc a se da surugii în natură, vor fi îndatorați
ispravnicii a găsi surugii cu plată și a-i da în slujba poștelor, scăđându-se cu plata
lor în șocotelile ce vor trimite la Visterie și le va ține în sémă, păzindu-se cu
acéstă și tărimea contractului cu împlinirea trebuiinții surugiilor poștei și repaosul
locuitorilor, nefiind îndatorați la atáta răspundere de bani numai pentru acéstă
madeă, iar pentru finul și orzul minzilhanelor, cu tóte că într'acéstă anaforă se
cuprinde a se plăti în bani, dar fiind că și acéstă urméză a fi îndestulă sarcină
pentru locuitori, adăogându-se răspunderea banilor, am chibzuit Domnia-Mea, că mai
bine se cuvine să se deă în natură, cu ori-ce chip se va găsi cu cale și se va da
carar din Visteria Domniei-Mele, sau de se va chibzul vre-un mijloc, ca să se alcă-
tuéscă și pentru acéstă madeă vre-un venit, se va da de iznóvă hotărîre. Intr'acestași
chip, judecând Domnia-Mea întocmirea ce se cuvine a se face, întărim câte mai sus
se arată și poruncim dumi-tale Vel Vistiere, ca la începerea așezămîntului să se
pue tóte în lucrare cu bună orînduélă și să se facă cunoscute locuitorilor cu bună
deslușire, ca să înțelégă fieș-care mila Domniei-Mele și părintésca rîvnă și dorire
ce avem pentru dînșii.—1814 Iulie 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale stringându-ne cu toții la sf. Mitropolie, am
cețit cu înțelegere luminat pitacul Măriei Tale, scris de la 21 ale trecutului Aprilie
și cuprinđător, că apropiindu-se vremea de a se pune în orînduélă dajdiile țării și
după arétarea ce s'a făcut înălțimii Tale, de cătră dumné-lui fratele vel Vistier, că
trebuiința cheltuelilor Domnescii Visterii este până la 2.588.660, bez cheltuéla min-

dar a-și dà aerul că e preocupat de fericirea țerii și, în prima zi a anului 1815, adreséză Divanului un pitac, prin care propune unele scă-

zilurilor țerii, s'a dat întru a noastră cercetare, ca să facem o hotărîre: în ce chip s'ar cuveni ca să punem acésta în orînduélă? și că făcându-se și de cătră Măria Ta óreși-care perierghie asupra aceștii de acum stare a țerii, s'a vèdut, că suma ludelor Visteriei a ajuns la o fórte mare împușinare, care acésta a odrăslit și din întîmplările trecutei răsmirițe, măcinându-se mulți din locuitori, dar mai cu deosebire din catahrisis ce se urméză la stările obștei, ne pázindu-se cele după vremi întocmite prin testamenturi obștесi și hotărîre i hrisóve a multor luminați Domni ce s'au învrednicit oblăduirii acestui pămînt, și cu tóte că spre a se păzi nizamul țerii s'au făcut Măriei-Tale feluri de provline, între care una cu a se strămută cu totul cele de acum întocmiri la otcârmuirea țerii, prin care și de se vede, că ar fi spre folosul Visteriei, arétându-se osebirea ce se urméză la negoțierii de la o vreme încóce în tóte felurimile, adecă la vite, zaherele, cherețele și alte producturi ale țerii, dar cugetul Înălțimii Tale depártat fiind cu totul de alcătuirii noue și neobiciuite până acum, pe de o parte a îndemnat pe Măria Ta a nu primi nici unele dintr'acestea, iar pe de alta rázimând la arétarea cheltuelilor dumné-lui vel Vistierul, ai dat întru a noastră alegere și hotărîre și trebuința cheltuelilor Visteriei și ale țerii și repaosul obștei locuitorilor. Intru adevér, prea Înălțate Dómne, se cunósce mila și párintescul cuget ce hrănesci Măria Ta asupra acestui norod, ce dintru a sa norocire prin buna-voință a milostivului Dumneđeú s'a încredințat oblăduirii Măriei Tale, de vreme ce și interesul Visteriei și repaosul obștei locuitorilor le-ai dat sub alegerea și hotărîrea noastră, îngrijind ca nimeni întru nimic să nu cerce supérare și năpăstuire, iar noi și de avem datorie a fi cu ferbințelă și dorire cătră tótă obștea, ca nisce pămîntenii ce suntem, dar cunoscénd că și cheltuelile Visteriei sunt netăgăduite și după orînduélă, de odată cu toții întru o glăsuire ne-am aflat sillitori a face o întocmire asupra aceștii pricinii, cu cât este prin putință mai folositóre și cu mulțumită tuturor, avénd însă mai întaiú înainte ochilor nepotrivirea stării de mai înainte cu a celei de acum, după care am cerut să ni se aréte suma ludelor ce sunt astăzi în țera și am vèdut că abià se adună până la 13.434 lude; asemenea ni s'au arétat și catagrafiile ce sunt în Visterie venite după la județe și ne-am pliroforisit, că tótă suma familiilor birnici abià se adună la 91.400; deosebit am cerut să ni se aréte și cheltuelile ce are țera în trebuința minzilurilor și ni s'a arétat o socotélă vrednică de mirare, care nici odată nu s'a mai pomenit aici în țera noastră, adecă că peste an tae până la talerî 935.796 plata cailor i a bi cigașilor și a inamurilor, bez altele ce se daú în natură, adecă rotarii, dârvarii, fin și orz care și acésta socotindu-se în bani, rotarii i dârvarii po talerî 40, finul și orzul chila i carul po talerî 20 fac talerî 579.380, care va să đică peste tot, după socotéla ce vèdurăm, se urcă cheltuelile poștelor într'un an până la talerî 1.515.176 bez meremeturile poștelor, cari și acelea au destulă greutate, cad pe sarcina locuitorilor; ni s'au mai arétat încă doue catastife, unul cuprinđetor de talerî 1.990.253, ce sunt a se da în cheltuelii și alte mărunte datorii ale Visteriei, până la đii 'ntaiú de August, când are să se pue în orînduélă dăjdiile țerii, trecénd peste sorocul asidosiei, și altul de talerî 382.048, datorii ale Visteriei din socotelile ce s'au teorisit, care aceste condee adunându-se peste tot, se cunósce învederat că chibzuirea urméză să se facă pentru talerî 8.476 137, după socotéla ce mai jos anume se arată, însă:

deri, imediat compensate prin adăogirea celor trei huzmeturi: oeritul, vinăriciul și dijmăritul. Iacă acest pitac :

Ioan G. Caragea Stăpân și Domnitor întregii Ungro-Vlahie.

Prea Sfințite și de Dumneșeu înainte puse Sfinte Mitropolit al Ungro-Vlahiei, prea iubitorii de Dumneșu Episcopi și prea cinstiți și prea nobili și prea iubiți noștri boeri

2.588.660	catastihul ce s'a arătat Măriei Tale de către dumné-lui fratele vel Vistier pentru trebuincioșele cheltueli de peste an.
1.515.176	cheltuelile poștelor, ce se adună într'un an, precum se urmază astăzi.
1.990.253	cei ce sunt trebuincioși până la qi'ntăiū de August, în cheltueli și alte mărunte datorii ale Visteriei.
382.048	alte împrumutări ce s'aū făcut la trebuințele Visteriei și s'aū trecut la datorii în socotelile ce s'aū teorisit, însă :
	92.048 de la dumné-lui vel spătarul Mihalache Suful, în socotéla Cămării Domnesci, din taleri 212,048.
	140.000 de la dumné-lui biv vel Vistierul Ioan Moscu.
	150.000 de la dumné-lui chir Constantin Belu.
<u>382.048</u>	

8.476.137 și aceștia încă bez banii ce se cer în plata proviantului, pentru a căroră răspundere arătându-ni-se luminat pitac al Măriei Tale, facem arătare cu deosebită anaforă, iar acești bani ce se arată mai sus, însă taleri 8.476.137, fiind o sumă foarte mare, care și de este după trebuință, dar nici cum nu pôte analoghisi cu cea de acum stare a țerii, am chibzuit ca să facem alegere mai întâiū de cele de peste an trebuincioșe cheltueli, ce aū să se cheltuască de la viitorul August și apoi să vorbim de cele trebuincioșe până la alcătuirea dăjdiilor i de la datorii ce mai sunt; așa dar socotim, că la luna lui August spre Septembrie, de va fi vremea cu îndeletnicire și se va găsi cu cale, să se întocmască așezămîntul întru a căruia razim ce va luă Visteria în tôte stările obștiei, să se alcătuescă cel puțin și negreșit suma dajnicilor în 25.000 lude birnici, socotindu-se aici drept matcă a Visteriei cincii la un lude, adăogându-se însă în suma catagrafiilor la dece două, adecă familiile ce nu se vor fi scris pentru feluri de pricinii ce urmază, când se fac catagrafiile i prisósele ce se vor găsi la tôte cele-lalte stări, când se va face scumpă alegere și poslușnicii ce s'aū găsit cu cale a se da în dajdie, precum în jos pe larg se arată, și asupra acestor 25.000 lude să se orînduescă pe an răspundere de bani po taleri 200 noi de lude, începându-se de la August cu acéstă închipiure adecă 5 sferturi i un haraciū și două orîndueli pentru cheltuelile menzilurilor i a grajdului gpd, precum se arată, însă :

De lude po taleri	24 sfertul ot August și Septembrie.
	24 sfertul ot Octobre și Novembre.
	30 haraciul de Decembrie și Ianuarie.
	24 sfertul lui Februarie și Martie.
	24 sfertul lui Aprilie și Maiū.
	24 sfertul lui Iunie și Iulie.
	25 orînduéla menzilurilor i a grajdului gpd. de primăvară, socotindu-se pe 6 luni.
	25 orînduéla menzilurilor de tómnă.
<u>200</u>	

haleă și mazilii, nu e unul din dumné-vóstră care să nu cunóscă câte și câte trude suferim neîncetat pentru a asigură în tóte chipurile și întru cât ne stă prin puțință buna stare a supușilor încredințați noué; nici e nevoie de vorbe ca să dovedim că nimic nu cruțăm și de bună-voe și cu plăcere primim ori-ce cheltuélă și pagubă, când e vorba să ușurăm sarcinele, ce cu greu suportă nenorociții locuitorii și să aducem o mângâiere mai mult sau mai puțin eficace la multele suferinți ce le apasă inimile. Acésta fiind ținta noastră, am desființat atâtea și atâtea orîndueli, cari, și

și cei câte 24 taleri la sfert să se socotéscă cheltuelile Domniei, ale Cămării, ale isprăvniciei Curții gpd, ale beilicului, ale serhaturilor i alte mărunte cheltueli și plata lefilor celor ce slujesc țerii, adevă dregătorii zabiți ai județelor, neferi ai Spătăriei, ai Agiei și alte ogécuri; în cei câte taleri 30 este haraciú împărătesc, în cei câte taleri 25, ce sunt să se împlinéscă de două orîndueli pe an, să intre și cheltuelile poștelor, însă plata cailor, a inamurilor i a finului și a orzului cel trebuincios, adevă cu închipuirea ce mai jos vom aréta și finul i orzul grajdurilor Domnesci, dându-se bani cu pecetluituri gpd din Visteria Măriei Tale, drept natură, și dumné-lui vel Comisului și dumné-lui vel Pitarului și într'acest chip alcătuiindu-se acéstă întocmire peste suma venitului de 25,000 lude, care după orînduélă de mai sus, po taleri 200 de lude, împreună tocmai taleri 5,000,000, să se adaoge și dajdia breslelor, așezându-se de la Visterie în taleri 150,000, iarăși precum a fost în trei tetraminii de peste an, din cari cea de Ianuarie să fie în socotéla și cu numirea haraciului împărătesc și cele-lalte două pentru arétatele cheltueli ale Visteriei, și să se adaoge și dajdiile de peste an a două isprăvnicaturii străine, ce sunt după întocmirea ce au în sumă și acelea de taleri 80,000, precum cu tahmios ni se arată de la Visterie și să se facă peste tot tótă suma veniturilor dajdiilor taleri 5.230.000, din care scădându-se taleri 4.588.660 cei din socotéla ce s'au aréat Măriei Tale de cătră dumné-lui fratele vel Vistier, să rămăe taleri 641.340, cari să fie pentru cheltuelile poștelor țerii, schimbându-se tertipul ce se urméză astăzi la madéua poștelor, fiind-că învederat se cunóscă, că este o mare dărăpănare a țerii și nici odată nu se va puté ținé într'acéstă curgere, dar spre mai bună pliroforie a Măriei Tale, atât de veniturile și cheltuelile ce mai sus arétăm, cum și de tertipul cu care socotim că s'ar cuveni să se pue poștele în orînduélă, făcărăm mai jos acéstă închipuire de socotéla, adevă:

3.000.000 fac 5 sferturi peste an, po taleri 24 de lude la 25.000 lude.

750.000 haraciul în Decembre și Ianuarie.

1.280.000 două orîndueli cu numirea menzilor țerii și grajdurilor gpd., însă:

625.000 orînduélă de primăvară po taleri 25 de lude, la 25.000 lude.

625.000 orînduélă de tómnă.

1.250.000

5.000.000

230.000 se adaogă, însă:

150.000 breslele, un haraciú și două tetraminii.

80.000 dajdiile de la două isprăvnicaturii străine.

230.000

5.230.000

4.588.660 se scad în suma cheltuelilor pe un an.

641 340 rămăne pentru cheltuelile minzilor țerii, însă:

prin natura lor și mai ales prin abuzurile blamabile a celor prepuși la executarea lor, aduceau greutate, sau mai bine zis cauzau ruina locuitorilor. Și această ușurare le-ar fi fost mai simțitoare, dacă alte împrejurări diverse, pe care nu le puteam nici prevedea nici întâmpina, nu-i slăbiau în continuu, când prin lipsa de roade și produse așteptate, cauzată din sterilitatea anului, când prin contribuțiuni comune la nevoi ivite pentru patrie, așa că în sfârșit vedem curat și spre mâhnirea noastră, că starea lor financiară slăbește din zi în zi și reclamă neapărat ajutorul părintesc și asistența noastră, ca să poată și ei să se ridice întru cât-va și să se mângâie. Ludii

253.800	pentru plata de 3.384	caî po	taleri	75.
169.200	»	»	»	8.460 care fin po
126.900	»	»	»	8.460 chile orz »
91.440	ce mai rămân,	ca să fie	pentru plata	inamurilor.
641.340				

și surugii cum și rotarii i dărvarii câți vor fi de trebuință, să se dea în natură, precum au fost și mai înainte, cu scădemînt de câte o jumătate de lude și să nu se mai plătescă în bani, precum se urmărea acum, fiindcă starea întru care se află țera nu este destoinică a răspunde atîta sumă de bani și nici locuitorilor nu poate să le fie cu greu, fiind lucru obicînit pe la sate din vechime a da bicigașii în slujba poștei, când însă se va urca suma ludelor birnicî peste 25.000 să se scaadă din suma de taleri 200 la lude, precum va analoghisi sporul cel peste 25.000 lude, ca să nu răspundă birnicii mai mult decît acești taleri 5.000.000, ce se arată mai sus, iar pentru condeul de taleri 1.990.253, ce sunt trebuincioși pînă la zi 'ntăiu de August, în cheltuelile Visteriei și alte multe datorii, dându-ni-se făgăduelă de cătră dumné-lui fraatele Vel Vistier, că cu ajutorul banilor ce s'au scos acum pe Maiu, Iunie și Iulie, va iconomisi dumné-lui ca la vre-o taleri 400.000 pentru cei ce mai rămân, adecă taleri 1.590.253, am socolit să facem rugăciune Măriei Tale ca să binevoesci a da în Visterie și unele din veniturile Cămării Domnesci, adecă dijmărit, oerit și vinăriciū și dându-se în Visterie, după multă trebuință ce este, să se vîndă, nu după vechiul obicei, ci cu adaose, și socotim că nu va fi năpăstuire locuitorilor, fiindcă au să plătescă din roduri și lucruri cu cari se neguțatoresc și se folosesc, mai virtos că și prețurile acestor producturi s'au înmulțit la vîndările lor și nu se potrivesc cu cele ce erau atnnci în vremile trecute, când s'a întocmit de cătră stăpânire prețul datoriei răspnderii; însă adaosul să se alcătuască în vîndarea, la câte trele aceste huzmeturi cu chipul ce se arată, adecă: dijmăritul de litră parale 10, oeritul de oie po parale 10 și vinăriciul de vadră po parale 5, alătrându-se la tôte acestea ponturile ce s'au urmat în anul trecut, și înt'acest chip vîndându-se, socotim că vor prinde aprópe tôte de taleri 1.000.000; acești bani să se hotărască pentru răspunderea de taleri 1.590.253 ce mai rămâne datorie pînă la viitorul August, și pentru cei ce nu se ajung spre exoflisis, cum și pentru suma de taleri 382.048 ce mai sunt datorii, după socotelile Visteriei, ce s'au încheiat, să se nmeze acest adaos la aceste huzmeturi și pe anul viitor, și strîngându-se pe sēma Visteriei să se dea negreșit în răspnderea acestor datorii, spre a se vedea o dată țera limpede de tot și să-și poată purtă cele de peste an obicînnite cheltneli cu liniște; acestea tôte ca să se poată pune în bnnă orînduelă și să rămāe nestrāmntate cu îndelungată ținere, urmēzā fără tǎgǎduire să se întocmescā hotare fără nici un fel de schimbare, și fiindcă țera nu e în vre-o stare bogatā, ci putem dice mai mult sāraca după analo-

țării noastre Domnesci, după ce au scăzut succesiv până la șese-spre-zece mii și lipsesc în fie-care an câte două mii lude din cei opt-spre-zece mii, pe baza cărora s'a stabilit proporțiunea generală a neapăratelor cheltueli ale Stăpânirii, de acū doi ani dejă, rămâne la același punct și nici e speranță să crească pe viitor. Față cu starea a Domnescii noastre Visterii, paguba provenită din lipsa celor două mii lude este foarte simțitoare, nu e însă timpul present să ne gândim la completarea lor; mai curînd necesitatea reclamă de la părintesca noastră prevedere să remediam nevoei

glia rodirilor ce are și a negoțurilor ce urmază, care acēsta firesce se înțelege, că s'a pricinuit și din vremea răsvrătirilor trecute și din urgia Dumneșească, ce s'a întîmplat cu acēstă năprasnică bōlă a ciumei, și de ȳicem că cel puțin să se întocmescă suma ludelor birnicii la 25.000 de lude, dar după împușinarea întru care se află astăȳi, am socotit că numai din birnicii cei de acum nici odată nu se va pute da atăta spor, și așa vedēnd că și suma poslușnicilor după sporirea catahrisisului ce s'a urmat într'acești ani trecuți, s'a ajuns să fie numai cei sciufi în catastișele Visteriei, peste 14.000 lude, s'au orînduit iarăși dintre noi doi boeri, adecă dumné-lui fratele Barbu Văcărescul Vel Vornic, și dumné-lui fratele Grigorie Băleanu Vel Logofēt, care s'a făcut alegere de la Vel Clucer la vale până la cea din urmă stare, fieș-care cât se cuvine să aibă și pentru eparhii și boerii cei mari, ne-am făcut însuși noi alegerea, jertfind din cei ce aveau pe cei mai mulți, spre ajutorința satelor și poprind pe sēma noastră mai puțin decăt ne-a fost trebuința, fiind-că cunoscem întru adevēr prōsta stare a satelor; am lăsat și întru alegerea și hotărîrea Măriei-Tale pușine obraze, adecă trei luminate beizadele, ce sălășluesc aici în țeră și vre-o câte-vă din cocōnele văduve, și după tōte acestea alegeri trăgēnd cinurile catastihului, vedem că din tōtă suma poslușnicilor cea sciută Visteriei, din 14.346 se hotărēsc de dajnici 3.609 lude și rămān bunī poslușnici 10.737 lude, fiind însă și aceștia pe moșii stăpānesci, căci căți se vor găsi pe moșii străine, după canōnele oblăduirii aceștii țeri și după caidul Visteriei, cu un cuvînt, trebuie să se deă în dajdie, bez morari și vierī; dar cu acest ajutor numai a alegerii poslușnicilor nu este din destul a se sporī ludele, ca să nu cerce greutate la rēspunderea banilor, ci de se va găsi cu cale, ne rugām Măriei-Tale cu osebit testament, să se întocmescă cu întregime câte mai jos arētām :

1). Scutelnicii după cărți și hrisōve este un dar al stăpānirii, hărăzīt către cei ce li s'au convenit a se împārtăși, de aceea se și cuvine a se păzi întocmai câte cărți sau hrisōve vor avē cuprindere de ōmeni fără pricină, prin cercetarea ce se va face, fiind încredințări date pentru cei ce sunt făcuți din adevērințele isprāvnicatului, arētāndu-i că nu sunt din dajnicii Visteriei, ci din cei fără pricină, cărora li s'au dat de la Visterie și pecetluituri Domnesci, să fie bună-voința Măriei-Tale, ca să rămāe nesupērați, iar pentru cărțile și hrisōvele ce vor fi cu cuprindere de ōmeni străini, unii ca aceia, dovedindu-se prin scumpă cercetare, că sunt făcuți scutelnicii din pāmîntenī și birnicii țerii prin hatfiri și iconomiile dregētorilor de pe la judeșe, să se arēte la Visterie de așezāminturi cu catastih anume ai cui sunt, făcēndu-și cunoscut și pricinile lor i mijlōcele prin cari s'au făcut, și de aici se va da hotărîre în ce chip să se urmeze și cānd după hotărîrea ce se va da, se va luā de la cine-vași, acela ca nu împārtășit de acēstă hărăzire, prin mijlocirile ce va puteā avē, aducēnd din părțile străine ōmeni fără să cunōscă cea mai puțină împotrivire de cātră dregētorii judeșelor, să i se deă din acei ōmeni străini scutelnicii în

supușilor chiar din deficit și să le aducem mângâere ușurându-și pe cât permit împrejurările și cheltuielile Stăpânirii. Acastă ușurare am găsit cu cale să o orînduim în modul următor.

a). Orînduêla pentru carele cu sare de la Ocne, deși de mult stabilită și din capul locului aplicată, să lipséscă de aci înainte pentru tot-deauna, iar paguba ce va rezultă din acésta să o sufere Camara nóstră Domnέscă, precum și orînduêla actual în vigóre pentru unt.

b). Cele doué-spre-dece în total (*nedescitrabil*), ale țerii nóstre Domuesci, provenind din acésta orînduêlă, să lipséscă asemenea și ele pentru tot-deauna în

locul celor ce i se vor luà, păzindu-se neclintită cuprinderea hrisóvelor și a cărților ce va avé fieș-care, și dregétorii isprăvnicaturilor să-și urmeze datoriei și credinței, ca să nu se mai ieà dintre birnicii satelor a se da uoora și altora scutelnicii după cărți și hrisóve, cu numire că sunt ómeni fără pricină, sau să-și numéscă că sunt străini; iar carii se vor dovedî cu vre-o urmare împotrivă, ispravnicii să-și ieà căđuța rēsplătire și cei ce vor acésta hărăzire, de vor cercă vre-un chip păgubitor cătră Domnέsca Visterie, ca nisce necuoscétorii darului stăpânirii, să-și pérđă péri-vileghiul acesta, spre pildă și altora.

2). Asemenea să se cerceteze și tóte sineturile privileghiaților: némuri, postelniceii, mazilii, breslași, cumpaniști căți vor fi făcuți de la . . . și până acum, și de vor fi după orînduêlă și caidul Visteriei, adecă din feciori și némuri de privileghiați, să rēmăc bunii fieș-care la orînduêla întru care se va găsi, iar căți se vor dovedî că au fost birnicii ai satelor și prin înșelăciuni și mijlóce de catahrosis s'au făcut între privileghiați, să li se ieà sineturile și să se deà pe la sate cu adaos de lude, a fi în rîndul dajnicilor, după cum au fost și mai înainte; asemenea și pentru cei ce se ocrotesc cu cărți de apărare, să li se facă cercetare și numai cei trecuți în vîrsta bătrînețelor și cei bolnavi și sacafsiți, cum și cei ce vor fi căđuți în grele datorii și mare sărăcie, la aceia s'acade să se păzescă acésta apărare, iar de la cei-lalți toți să se ieà cărțile de la mánile lor și să se deà pe la sate în cisma dajnicilor.

3). Breslele slujitoresci ce sunt pe afară pe la județe, adecă seimenii, vînători, lefegii, talpoșii, aprođii, copiii din casă și alții, bez slujitorii polcovnicilor i ai căpitanilor de pe la județe și ai isprăvnicaturilor i ai plășilor, de obște și fără osebite să se deà pe la sate, încercându-se cu lude după starea și puterea lor, și în locul acelor să se deà alții pe la tóte stégurile din politia Bucurescilor.

4). Satele cele ridicate să lipséscă cu totul din ocrotirea unuia și altuia, fiind-că ocrotindu-se cu chipul acesta ce s'a urmat până acum și se urméză pe alocurea și astăđi, nu numai pricinuesc scăderea ludelor Visteriei, ne fiind încercate după starea și puterea lor, plătindu-se răspunderile lor de cătră stăpânii ce au și acelor stăpâni se fac hatăruri de către dregătorii județelor, ci încă și de se întimplă vre-o orînduêlă de la Visterie, cu ocrotirea ce se face acelor sate apărându-se de acea orînduêlă, cade tótă sarcina pe cele-lalte sate și pe alocurea dintr'acésta pricină, și nu mai cercă îndestulă greutate locuitorii la verice angarale vin după trebuință; de aceea fiind bună-voința Măriei Tale asupra îndreptării tuturor stărilor, să fie luminată porunca Măriei Tale către cine se cuvine, ca acelor sate fără de sfielă să li se facă catagrafie pe față și după suma ómenilor i după starea ce vor avé să se așeze cu ludele, ce se va cuveni, dându-se în zaptul isprăvnicaturilor ca și tóte cele-lalte sate.

viitor; iar untul necesar pentru trebuințele orașului să se cumpere de stăpânire cu prețurile curente la țără.

c). Din cele cinci sferturi ce sunt a se percepe de la 1 Februarie anul curent 1815, până la finele lui Novembre: cinci dimini, formând un total de 2.112.000 lei, să se erte locuitorilor birnici 1.112.000 lei și să se încasase numai un milion lei în acest interval de zece luni ale anului curent; iar fiind-că din abrogarea orînduvelor de mai sus rezultă pentru stăpânire o pagubă de peste 200.000 mii lei pe an, pe care

5). În vremile trecute pe la unele sate s'a urmat un nesuferit catahrosis, scădându-se un sat cu o sumă de scutelnici și rămîind o bagatelă de lude a răspunde dajdia la Visterie, care și acea bagatelă se rădică de către unul altul și rămîneau sate a posluși d'avalma fără a se sci care este scutelnic și care este birnic, lucru cu totul în potruiva caidului Visteriei. De se vor mai află și astăzi acest fel de sate, să se cerceteze cu scumpătate și să se alégă dintr'înșii scutelnici anume din mijlocași, după orînduella ce este, și birnici iarăși de o parte, cari să se azeze după starea și puterea lor, și pe cei ce vor alege scutelnici, de nu îi vor lăsă satele afară din cislele lor, să nu rămîe scutelnici, ci să se încarce satele și cu dînșii cu ludele pecetluiturilor ce vor fi purtat, fiind-că celui ce va fi avut acești scutelnici într'acel sat va să i se deă alții în loc din alte sate, iarăși cu scădămînt de lude, după suma pecetluiturilor ce va avé; să fie sciută și în catastihul Visteriei, dar și Visteria să fie volnică a da scutelnicii ce vor lipsi fieș-căruia din suma ce are a ține după catastih.

6). Să nu fie siliște mai jos de 5 lude, sau fiind-că satele acum se află în próstă stare, pe unde nu va fi prin puțință a se legă siliștea de 5 lude, să nu fie mai jos de patru lude sau cel puțin trei lude; asemenea să fie și mare luare aminte, ca la fieș-care județ suma scutelnicilor și a poslușnicilor să nu fie mai sus decât suma birnicilor, precum vędurăm pe la unele județe că se urmază acum, de va fi acésta însă cu îndeletnicire la tóte județele.

7). De se va găsi cu cale și se va primi de cătră Înălțimea Ta, să lipséscă cele în parte orînduelli ce se fac pe la județe, adecă de grău, de fin, de orz și de lemne, și cel ce va avé trebuință de acelea să le cumpere cu bani, și să-și împlinéscă trebuința, că cu chipul acestor orînduelli mare zmăcinare se face locuitorilor, păgubindu-se și năpăstuindu-se de tóte părțile.

Acestea tóte puindu-le în lucrare, cu pe deplină hotărîre, și la întocmirea așezămîntului orînduindu-se așezămîntari boeri vrednici, cinstiți, cu frica lui Dumnezeu și cu sciință de acéstă meserie, cari să fie cu dorire și de cătră Domnésca Visterie și cătră stările locuitorilor, nădăjduind că nu numai suma birnicilor va ajunge la numărul de 25,000 lude, ce s'au đis mai sus, și răspunderea dăjdiilor după închipuirea ce s'a arétat nu va fi vre-o sarcină simțitóre, păzindu-se drépta cumpênire, ci încă și în tot cuprinsul țerii Măriei Tale se va ține nizamul oblăduirii cu întregime, și nimenea intru nimic nu va cercă cea mai puțină năpăstuire sau nedreptate; asemenea este a nóstră plecată părere, iar hotărîrea desăvîrșită rămîne a se face de Măria Ta. — Maiü 10. 1814.

Filipescu vel Vistier, Radu Golescu vel Ban, Grigorie Brâncoveanu biv vel Ban, Isaac Ralet vel Vornic, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu vel Logofăt, Fotache Știrbeiu vel Logofăt, Constantin Crețulescu, Alexandru Nenciulescu vel Vornic.

din propria voință și inițiativă o luăm asupra-ne pentru tot-deauna, spre ușurarea și liniștea locuitorilor și scăparea lor de exacțiunile ce li se fac mereu din cauza sus Țiselor două orîndueli; iar din ertarea acelor 1.112.000 lei pe anul curent se causéză o paguba prea mare și fôrte simțitoare Visteriei nôtstre Domnesci, mai ales față cu spesele enorme ordinare și extraordinare ale Stăpânirii, spre a aduce o mediocră aranjare și a lucrului, socotim să se vîndă cele trei huzmeturi: dijmăritul, vinăriciul și oeritul, după orînduēla făcută anul trecut, nu numai pentru anul trecut dar și pentru cel următor; ast-fel că prin acēsta, afară de paguba anuală de 200.000 lei ce se va aduce Stăpânirii din cauza desființării celor două orîndueli a untului și a carelor de la ocne și din ertarea acelor 1.112.000 lei birnicilor pe anul curent, paguba se atenuéză până la patru sute două-spre-Țece mii lei, și totalul perderii Stăpânirii consistă la 612.000. Intr'un cuvînt, prin modul acesta Visteria suferă o pagubă simțitoare, nu e vorba, față cu starea actuală a lucrurilor și enormității spe-selor, suportabilă însă de alt-fel și mediocră, iar locuitorii birnici obțin un folos fôrte simțitor beneficiînd de cei 1.112.000 lei în intervalul de Țece luni al anului curent; iar cele luate prin adăogirea huzmeturilor spre atenuare întru cât-vă a pa-gubei Visteriei nôtstre Domnesci, se ieaū de la locuitorii de felurite clase, adecă de la acei avēnd saū vîi, saū stupuri de albine, saū vite și nu de la acei lipsiți și în sărăcie, precum se întimplă adese ori la percepția birului de la locuitorii birnici. Intronindu-vē dar cu toȚii, prea Sfințiți, și cercetānd cu atențiune și îngrijită chib-zuire cele încuviințate de noi, spre îmbunătățirea stării și mângăarea generală a lo-cuitorilor, să-mi faceți cunoscut prin adresă opiniunea dumnē-vôstră asupra lor, adăogānd și cele ce veți găsi dumnē-vôstră de cuviință. — 1815 Ianuare 1. (1)

Vel Logofēt.

Cu tôte aceste adaose și scăderi, propuse, ori realizate de Divan și de Vodă, nu mai puțin cifra veniturilor eră încărcată, de ôre-ce bud-getul se făcuse pe basa a mai multor lude decăt eră în realitate.

Divanul găsesce că totuși cheltuelile puțin se mai pot scăde, și la 12 Februarie 1815, în loc de a reduce cheltuelile țerii în proporțiune cu venitul, Divanul află cu cale să se adaoge dăjdiile celor 18 mii de lude, cari vor plăti birul lor nu în 5, ci în 6 sferturi, fără rāsura (câte 27 talerī banī 60 pe sfert), în cari sferturi intră și haraciul Impērătesc. După socotēla Visteriei, acēstă dajdie, începēnd cu Aprilie 1815, va da 2.970.000 talerī. Se va mai adăogī la acēstă sumă talerī 276.000, dăjdiile breslelor, cu rāsura cu tot, și talerī 76.000 dăjdiile străinilor. Peste tot venitul Visteriei în 1815 se urcă decī la 3.446.000, iar spesele se reduc la 3.103.960, în care sumă intră și finul și orzul grajdului Domnesc și al pităriei, cari socotindu-se tôte în banī, se speră în 1816 un exce-dent de 142.040 talerī, la care se va adăogā 95.425, ce, după contract, întreprinderea poștelor are să plătescă pe orzul și finul ce i se aduce. Acest excedent urmēză a fi întrebuițat pentru poște, pentru grajdu-

(1) Tradus din grecesce. Se vede că originalul a fost scris de chiar Domnitorul.

rile, pităria și isprăvnicia de Curte Domnăscă. Se mai adaogă la birul ludelor două sferturi de câte taleri 17, bani 60 fie-care, dare pentru poște și alți tal. 78 de fie-care lude în 6 dimini (adecă la fie-care două luni), deci câte 13 taleri la fie-care 2 luni, începând de la Februarie 1815, cari să servescă pentru plata lefilor slujbașilor țerii. Acești bani ai lefilor, Divanul cere să se concentreze într'o cassă specială, ȕisă *Cassa lefilor*, precum eră organizată de C. Ipsilante. Acastă Cassă va fi administrată de un boer pămîntean simandicos, cu lăfă, având un sameș pentru împărțirea și primirea banilor lefi. Ispravnicii vor primi ordine să percăpă separat banii lefilor și să-î trimită direct la Cassă. Lefile funcționarilor să se plătescă la fie-care 2 luni, și boerul nazir al Cassei să deă socotelă înaintea velișilor boeri din 6 în 6 luni.

Cu tătă acastă chibzuire a boerilor, datoria țerii se constată a fi, la finele lui Ianuarie 1815, în sumă de 1.320.304 taleri, plus deficitele de la diferența dintre 25.000 luđi, când în realitate au fost numai 18.000. Pentru acastă datorie a țerii, Divanul dispune, ca și pe anul acesta să se arendeze tot cu adaos, ca în trecutul an, dijmăritul, oeritul, vinăriciul, și adaosul să fie pentru datoria publică, iar huzmetul, ca din vechi, pentru Cămara Domnăscă. Dacă nu, se va acoperi în acest adaos suma datoriei; boerii se angajeză a chibzui din nou.

Prin urmare, de fie-care lude se va percepe în 1815 nu mai puțin de taleri 278. Ca mângăere pentru nenorocișii birnici, li se promite, că nu vor fi obligați la alte orîndueli și havalele și că se va face drăptă cumpănire tuturor satelor, ca nu unele să fie ocrotite, și că vor lipsi catahrisisul ispravnicilor și jafurile zapciilor, polcovnicilor și căpitanilor. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cu tôte că prea sfinția sa părintele Mitropolitul i iubitorii de dumneđeu sfinția lor episcopii și tătă obștea dumne-lor velișilor boeri ne fac arătare printr'acastă anaforă, că ajungând suma ludelor țerii numai *numărul de 18.000 iar nu de 25.000, precum socotise la trecuta luna lui Maii let 1814*, nici că este prin puțință să se împlinescă cheltuelile Visteriei Domniei-Mele și găsesc cu cale a se împlini din țeră numai pentru trebuința Visteriei și a menzilurilor țerii po taleri 200 de lude tocmai pe an, fără răsura, împărțindu-se acești bani în 5 ciferțuri i un haraciū și două orîndueli de minzilhanele, fieș-care ciferț i haraciū po taleri 27 bani 60 de lude, cum și fieș-care orînduelă de menzilhanele po taleri 17 bani 60 asemenea de lude, iar pentru neajungerea banilor să se mai adaoge pe lângă aceștia alți taleri 78 de lude pe an, împărțindu-se și aceștia de la ȕintăiu a următorului Februarie în 6 dimini po taleri 13 noi de lude la fieș-care diminie și acești bani făcându-se taxil prin dumne-lor ispravnicii județului să se deă negreșit în lefile slujbașilor țerii prin orînduit într'adins boer Nazir al Cassei lefilor, ce se va întocmi deosebit, dar

Domnitorul aprobă așezarea acésta cu rezoluțiunea următoare:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pré Sfinția Ta Părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneđeū Sfinția Vóstră Episcopilor și toți dumné-vóstră velișilor boerî, halea și mazili, precum apururea de când am sosit Domnia-Mea aici la Domnescul Nostru scaun, am făcut și suntem por-

Domnia-Mea socotind acéstă schimonosire de obște la tóte dăjdiile, đicem, că făcându-se acum, va pricinui locuitorilor mai virtos turburare decât folos, pentru că unindu-se tóte dăjdiile de peste an (iusă numai cele ce sunt întocmite pentru cheltuelile Visteriei) și analoghisindu-se pe 5 ciferturi i un haraciū, una peste alta po talerî 27 bani 60 de lude, vine pe fieș-care douē lunî mai mult de lude talerî 1 bani 12 decât ceea-ce s'a hotărît la așezămînt, adecă po talerî 221 și răsura po parale 8 la leū, care acest prisos și de se îmbracă în câte 5 sferiturile cu anologhie din adaosul ce se urméză la séma haraciului, de lude po talerî 29 și parale 8 la leū răsura, dar negreșit vine mai cu ușurare locuitorilor să plătescă de lude la fieș-care douē lunî po talerî 22 și răsura cea inctomită și tocmai la séma haraciului po talerî 29 i răsura, pentru că acéstă sună se urméză tocmai la luna lui Decembre și Ianuarie, când locuitorii se află după săvîrșirea a tot lucrului de peste an și își pot face negoțuri și alișveriș cu cel mai bun preț, aflându-se fieș-care împrejmuīt cu tóte cele trebuincioșe, atât pentru hraua casei sale, cât și pentru nutrețul vitelor ce are, și mai virtos că sciind fieș-care o sémă mai cu osebite la lunî hotărîte, cu înlesnire să *căpuesce* din vreme să-și impliuéscă datoria, fără de a simți vre-o greutate sau strîmtorare. De aceea și hotărîm Domnia-Mea, cât pentru sferiturile i haraciul să se urmeze împlinirea banilor în tótă țera, întocmai și nestrămutat, precum s'a hotărît și s'a publicarisit locuitorilor la așezămînt, prin cărțile Domniei-Mele, adecă la fieș-care sfert po talerî 22 de lude i la séma haraciului po talerî 29 și la toți acești bani răsura po parale 8 la leū, care răsura să se socotéscă pe séma socotelilor Visteriei DOMniei-Mele, iar nu în socotéla lefilor țerii, precum s'a fost hotărît atunci când se nădăjduiă suma ludelor țerii că vor ajunge la 25.000, asemenea urmându-se și la dăjdiile breslelor i a străinilor și când se vor adăogă ludele peste suma ce acum sunt, atunci se va face de Domnia-Mea chibzuire pentru a se scăde locuitorii dajnici din banii ce s'a hotărît a răspunde pe fieș-care sfert i haraciū iar pentru banii mizilhanelor, fiind-că după suma ludelor ce s'a alcătuit acum nu se ajung acei câte talerî 12 în rásurile ce s'a fost hotărît la fieș-care orînduelă de 6 lunî, hotărîm să se împlinéscă de la lude po talerî 13 bani 90 i răsura ce s'a arétat po parale 8 la leū, care va să đică din ceea-ce ni se arată acum, mai puțin de lude cu talerî 2 peste an și toți acești bani să se deă în primirea epistașilor. precum s'a hotărît și cu tóte că cu aceștia, după suma ludelor nu se vor puté exoflisî epistașii minzilurilor până la uu hau, dar puțin cusur ce le vor mai rămâné se va plăti din bauii Visteriei, ca să nu cerce locuitorii adaos simșitor, nici vre-o schimbare de chipul dajdiilor, ce li s'a arétat; pentru care și poruncim Domnia-Mea așă să se urmeze negreșit, iar pentru talerî 78 ce se găsesc cu cale să se adaoge la lude peste an în 6 diminii, începându-se de la următorul Februarie, po talerî 13 noi de lude, cari bani stringându-se în osebită cassă să se deă în plata lefilor slujbașilor țerii, cu tóte că este îndestulă sumă peste ceea-ce s'a hotărît a se da, dar cuuoscënd și Domnia-Mea ființa neputiuței diu pricina neajungerii ludelor la ceea-

niți nu numai ascultare de a dá la acest fel de cuviincioase și obștei folositoare rugăciunii, ci încă și în faptă de a arêta nemărginita dorire ce avem, ca să vedem făr'de contenire petrecerea tuturor supușilor noștri, întru cea mai bună, fericită și

ce s'a fost nădăjduit, primim chibzuirea acêta ce ni se arată printr'acêstă anaforă și poruncim dumi-tale cinstite și credincios boer al Domniei-Mele vel Vistiere, să se scađă acêstă diminie arêtându-se și locuitorilor prin cărți slobode ale Domniei-Mele chibzuirea ce prin sfat de obște s'a făcut și să faci și hrisov al Domniei-Mele pentru osebirea lefilor țerii din Visteria Domniei-Mele, ca să se orînduască osebîtă cassă și să orînduim Domnia-Mea și osebit boer otcârmuitor Nazir al ei, căruia i se vor da și catastișe pecetluite de cătră Domnia-Mea, pe fieș-care diminie, ca să scie în ce chip să urmeze cu darea lefilor. Așjderea poruncim dumi-tale, să publicuescî, pe unde veî socoti și va fi trebuință, împlinirea sorocului contractului dumné-lor epistașilor menzilurilor la viitorul August, ca să se găsescă mușterii de va fi prin pu-tință să se îmbrace și cu finul i orzul poștelor, dându-li-se banii ce prisosesc din cheltuelile Visteriei, și să lipsescă natura, precum ni se arată mai jos într'acêstă anaforă, spre a lipsi mijlocul de năpăstuire ce încape la primirea acelor iraturî, și cătră acêta poruncim ca să lipsescă cu totul și felurimea orînduelilor în natură en urmare intocmai după cum mai jos se arată.—1815 Februarie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale, ce prin pitac ni s'a dat, adunându-ne en toții la sf. Mitropolie, am vêđut lipsa ce are Visteria, ne putênd să întîmpine trebuincioasele de peste an cheltueli, din pricină căci la intocmirea dăjdiilor țerii, ce s'a fost făcut prin obșteasca noastră anaforă de la Maiü din anul trecut și la August, când s'aü așezat dăjdiile, se socotise că la așezămînt se va sui suma ludelor dajnici până la 25.000, iar acum isprăvindu-se așezămîntul, de abia a ajuns suma Indelor la 18.000, pentru care fiind-că cheltuelile țerii de peste an ce s'aü fost îmbrăcat de 25.000 lude sînt neapêrate și mijloc de imputinare nu este, cu sfat de obște am găsit en cale să se adaoge dăjdiile după suma de 18.000 lude ce s'aü putnt întocmi acum la așezămînt, adecă să deă de lude pe an po talerî 200 drepți făr'de răsură în 6 sferturi, la sfert de lude po talerî 27 bani 60, în cari sferturi intră și haraciul Impêrătesc și se fac pe an la lude talerî 165, începêndu-se aceste dăjdiî de la viitorul Aprilie întăiü și la lude 18.000 fac pe an 2.970.000, lângă cari adăogând și talerî 276.000, însă 180.000 ce sunt dăjdiile breslelor cu răsură en tot, și aü a-i rêsponde și de acum înainte făr'de a se pomeni nme de răsură, fiind obiceiuite breslele a da aceste dăjdiî i talerî 96.000 dăjdiile străinilor asemenea, fac talerî 3.246.000, din care scađênd talerî 3.103.960 cheltuelile Visteriei de peste an, în care sumă intră și finul i orzul grajdului gpd i al pităriei, socotindn-se tôte în bani, rêmân prisos talerî 142.040 și cu talerî 95.425 ce sunt legați prin contract epistașii poștelor ca să plătescă orzul și finul ce se aduce la poște, însă carnl de fin po talerî 5 și chila de orz po talerî 6, fac talerî 237.465; cu acești bani să îngrijescă Visteria a face contract ori en in-suși epistașii poștelor, sau en alții, în vreme enviincioasă, să le deă și banii din vreme spre a cumpêra finul și orzul cel trebuincios, cum și comișia i pităria, și isprăvnicia de Curte, tôte naturile ce sunt trebuincioase pentru Curtea Domnescă, să le cum-

îmbelșugată stare; asemenea și rugăciunea ce ni se face printr'acastă obștească anaforă, găsind-o a fi în adevăr în tot chipul pricinuitoare de învederată fericire, laudăm această rîvnă și îmbrățișare a îngrijirii de acest obșteșc folos ce ni se arată mai jos, pentru care și, primind rugăciunea ce ni se face, poruncim, ca adunându-vă cu

pere cu rizapazar din banii ce li se vor da de la Visterie, iar din țără să nu se ieă nimic cu orînduélă în natură, nici pentru aceste trebuințe, nici pentru alte obraze, veri-cine va fi orînduélă să nu se facă nimului, măcar decât de puțină natură sau alte angarii, să mai deă țera, și pentru cai i alte cheltueli ale poștelor de lude pe an po taleri 35 în două sferturi, unul primă-vara și altul tòmna, la fieș-care sfert de lude po taleri 17 bani 60, însă sfertul din primă-vara de estimp a poștelor să se începă de la 15 ale viitorului Martie spre a nu veni cu greū locuitorilor, dar să se socotéscă de la Februarie 1; iar pentru tótă suma lefilor celor ce slujesc țerii, să se ieă deosebiți bani din țără, de lude po taleri 78, din cari să nu ieă Visteria nici un ban cu nume de avaet și să se răspunđă acești bani ai lefilor în șese diminii, în fieș-care diminie de lude po taleri 13, care răspundere să se începă de la ȓi'ntăiū a aceștii luni Februarie, și fiind-că de multe ori numai se zăticiună plata lor, din vremea lor, din vremea cea hotărită, ci încă se întimplă de rămăneă și păgubași unii de câte două triminii întregi, din care nu puțină mahnire li se pricinuiă, păgubindu-se din dréptă simbria lor, alte ori luând Visteria bani dintr'ai lefilor cu numire de împrumut și neîmpărlejindu-se a-i răspunde în vremea ce se plătiă lefile, ce se pricinuiă aceeași mahnire și pagubă. De aceea, cu toții de obște ne rugăm Măriei Tale, să se întocmésă o deosebită Cassă pentru lefi, unde să se rînduésă de cătră Măria Ta unul din dumné-lor boerii pămîntenii simandichi și efnastatice cu léfă, după cum se va găsi de cătră Măria Ta cu cale, a fi Nazir Cassei, avēnd și un sameș pentru primirea și împărțirea banilor lefiū, îndatorindu-se ispravnicii de la tóte județele, prin luminate poruncile Măriei Tale, ca banii lefilor să-i strîngă deosebiți și să nu-i amestece în banii Visteriei, nici să-i lase în rămășițuri ci pe tótă diminia să-i istovésă și să-i trimiță drept la Cassă, unde să deă și Visteria extract, ca să scie Cassa câtă este suma ludelor la fieș-care diminie, binevoind Măria Ta a se face pentru acéstă Cassă a lefilor și luminat hrisovul Măriei Tale, după hrisovul Măriei Sale Constantin Vodă Ipsilant, cu hotărire, ca de acum înainte să nu se mai amestece întru nimic Visteria la banii lefilor, ci de la ispravnicaturii să se trimiță drept la Cassă, de unde pe fieș-care două luni să se plătéscă lefile cele orînduite de cătră Măria Ta, avēnd datorie boerul Nazir al Cassei la fieș-care șese luni a-și da socotéla la obștea dumné-lor velișilor boeri; iar pentru taleri 1.320.304 bani 96 ce se vēd că lipsesc spre plata datoriilor țerii i a cheltuelilor Visteriei până la sfirșitul lui Ianuarie let 1815, i pentru taleri 60.642 din taleri 180.642 lipsa a lude 6.842 pe sfertul lui Februarie și Martie, bez taleri 120.000 ai lefilor ce se împlinesc pe acest sfert, în ușurarea acestor datorii, găsim cu cale, ca și într'acest următor an să se vîndă huzmetele Cămării, tot cu adaosul ce s'au vîndut în trecutul an, adecă dijmăritul po parale 10 i oeritul po parale 10 și vinăriciul po parale 5, din care să-și ieă Cămara numai banii drepi ce au fost obicînuiți din vechime de luă, adecă de la dijmărit po bani 13 i de la oerit po bani 10 și de la vinăriciū po bani 5, iar prisosul să se deă în plata numitelor datorii și apoi pe anul viitor să rămăe slujbele acestea a se urmă tot cu plata cea obicînuită din vechime, făr' de vre-un adaos, și pentru cusurul lefilor ce va rămăne neplătît, după ce se va da

toții la un loc, împreună și cu toți dumné-lor boerii căți vor fi cinstiți cu cinul cluceriei cei mari, să faceți toate cuviincioșele chibzuirii asupra acestui folositor nizam și să arătați Domniei-Mele prin obștească anafora, pentru care orînduim și zapciū pe céușul de aprođi.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

(Anaforaua scrisă grecesce).

Cod. LXXVIII, pag. 401.

Ca o consecință a acestei noué așezări a birurilor, Marele Vistier adreséză Domnitorului următórea anafora :

Prea Înălțate Dómne,

Fiind-că pe la unele județe sameșii ce astăđi se află, după sciința și pliroforia ce am, nu sunt destoinici a săvîrși tréba meseriei ce li s'a încredințat, întocmai după cuprinderea lumatelor cărți ale Măriei-Tale, spre paza buneii orînduelii a corespondenței și socotelilor județelor, am găsit cu cale să se orîndéscă alții în locul

adaosul mai sus numitelor slujbe, vom chibzui de unde să se deă. Aceste întocmiri se socotiră de cătră noi și se hotărîră că se cuvin a se urmă, cari de se vor găsi și de cătră Măria Ta cu cale, se vor întări și se va da poruncă a se pune în lucrare și a se urmă până când, prin cea vrednică de laudă și dorire de țéră ce ai Măria Ta, se va mai adăogă suma ludelor peste 18.000 ce sunt acum, iar atunci să se scađă. ceea-ce se va cuveni, după analoghie, din taleri 278 ce đicem să deă peste tot ludele pe an; atăta numai ferbinte ne rugăm Măriei Tale, ca naturile i orînduelile și havalele să lipséscă cu totul a nu se cere nici de cum de la țéră (afară numai din havalele ce se cer cu porunci împărătesci); așjderea ne rugăm a se da de catră Măria Ta strașnice porunci, spre a se face o dréptă cumpănire tuturor satelor fieș-căruia județ, ca nu unele să fie ocrotite și altele năpăstuite, ci toate de o potrivă, după suma birnicilor ce au să-și pórte sarcina dăđiilor și unul la altul privind, să cunóscă în faptă, că se păzesce dreptatea făr'de osebire, să lipséscă și catahrisis ale ispravnicilor i jafurile zapciilor i a polcovnicilor și a căpitanilor ce au suit avaturile la prețuri mari, pe cari le implinesc de la sërmanii locuitorii cu feluri de iftirale și pricinii nedrepte, cum și al slujbașilor huzmeturilor, căci s'au nărăvit rēu a asupri și a încărcă pe ticăloșii locuitorii, pe cari noi ca nisce pămînteni îi dorim și Măria Ta, ca Domn drept și milostiv, se cuvine a-i ocroti de toate hrăpirile, căci de se și adaogă suma de bani a dăđiilor, după cum arētăm mai sus, dar lipsind naturile și orînduelile de havalele i catahrisis și jafurile slujbașilor după afară, cari pricinuesc mare stingere și sărăcie locuitorilor, socotim că nu vor simți atăta greutate și vom remăné și noi cu toții pururea rugători cătră milostivul Dumneđeū pentru buna stare și întărirea Măriei Tale în prea luminat scaun, până la adănci bătrînețe.—1815 Februarie 12.

Al Ungrovlahiei Nectarie, Iosif Argeș, Costandie Buzēu, Constantin Filipescu Vistier, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigore Băleanu Vel Vornic, Tudorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorgache Filipescu Vel Logofët, Scarlat Grădișteanu Vel Logofët, Fotache Știrbeiū Vel Logofët.

acelora, cu praxis, cu sciință de acéstă trébă și cinstiți, în cari să se pótă răzima Visteria și să fie încredințată că nu se face vre-uu sfeterismos sau încărcătură Ia vre-o socotélă, pentru care mă rog Măriei-Tale să ne deă luminată întărire la acéstă plecată a mea anaforă, spre a fi orînduiți cei ce se vor alege, ca să nu steà bata-lisite hârtille județelor, iar hotărîrea cea desăvîrșită se va da de cătră Inălțimea Ta.

—1815 Iulie 19.

Vel Vistier.

Domnitorul aprobă raportul prin următórele cuvinte :

Dumné-ta Vel Vistiére, după arétarea ce ne faci printr'acéstă anaforă, dam Domnia-Mea voe de a se orîndui alți sameși în locul acelor ncestoinici, alegéndu-î însa ca să fie cinstiți, vrednici și cu destoinicie la trebile județului și la săvîrșirea poruncilor Domnescii Nóstre Visterii. — 1815 Iulie 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXIV, pag. 413.

După propunerea Divanului, mai sus adusă, s'a reorganizat separat Cassa lefilor și, în 15 Februarie 1815, fostul Mare Ban Gr. Brâncoveanu este numit de Caragea capziman sau nazir al acestei Casse și i se dă un sameș și doi logofeți scriitori. (1)

(1) *Pitac cătră Banul Brâncoveanu ce-l orînduesce capziman al Cassei lefilor.*

Cinstit și credincios boerul al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Bane Grigorie Brâncovene, după chibzuirea ce prin sfat de obște s'a făcut ca să se deosebescă darea lefilor slujbașilor țerii și a altor obraze, după cuviință, din Visteria Domniei-Mele, și orînduindu-se boer mare într'adins ocârmuitor aceștii Casse, să împlinescă banii din țeră cu osebită numire a lefilor, trimițéndu-se prin dregătorii județelor în primirea acelu orînduit boer, carele să aibă a împărți lefașilor după catașișele ce i se va da de la Visterie, încredințate cu pecetea Domniei-Mele, fiind trebuință a se face și alegerea de un boer iscusit, cu sciință de trebile țerii și de stările lefașilor, i cu blândețe și cu frica lui Dumneđeū, ca să-și afle fieș-care îndestulare de dreptul seū, am făcut Domnia-Mea acéstă alegere asupra dumi-tale, cuoscéndu-te de tóte acestea mai sus arétate și încă însoțit cu multe alte asemenea bunătăți; deci te orînduim printr'acest al Nostru pitac otcârmuitor al Cassei lefilor de la ți 'ntăiū a următorulū Februarie, pe care primindu-l dimpreună și cu catașișele lefilor de aceste douē luni, Februarie și Martie, pecetluite de Domnia-Mea, veī ceti și hrisovul ce am întocmit pentru Cassa lefilor și întocmai veī fi următor întru tóte, păzind buua orînduelă ce se cuvine la acest memuriet, după care veī face alegere de sameș și de doi logofeți scriitori și arétându-ī, îi vom așeză Domnia-Mea la Cassa lefilor, cu osebite cărți ale Domniei-Mele. Tolco pisah gpd.—1815 Februarie 15.

Cod. LXXIV, fila 118.

Carte de sameș la Cassa lefilor.

Zemli Vlahiscoie. Prin hrisovul Domniei-Mele deosebindu-se de la Visterie darea lefilor celor ce se află slujind țerii, și a altor obraze, după cuviință s'a făcut Cassă osebită asupra cărora lefi însărcinându-se de cătră Domnia-Mea ocârmuitor dumné-lui

În Martie 1815, după intervenirea nazirului Cassei răsurilor, se găsesse mijlocul de a se mai adăogi 8 parale ca răsura peste cei 13 taleri de lude pe diminie pentru plata lefilor. Noua dispozițiune avea aparența de a fi o scădere în favoarea ludelor, pe când în realitate eră o mică sporire, justificată pe necesitatea Cassei lefilor, care amenință să aibă deficit (1).

cinstit și credinciosul boerul Domniei-Mele Grigorie Brâncoveanu biv Vel Ban și făcând trebuință a se orîndui și un sameș pentru primirea banilor de pe la județe și darea lefilor, i pentru întîmplătorea corespondenție ce va avé boerul otcârmuitor, după alegerea dumné-lui am orînduit Domnia-Mea la acéstă trébă, pe credinciosul Domniei-Mele Constantin Biv Vel Medelnicer, cu léfă pe lună câte taleri 250, precum se cuprinde în hrisov, și în câtă vreme se va află cu slujbă plăcută și făr' de vrednică învinovățire, să nu se lipséscă dintr'acéstă trébă; căruia pentru ajutorul Cassei sale i-am orînduit Domnia-Mea a ține și lude 10 scutelnici cu pecetlurile Domniei-Mele, precum au și calemurile Visteriei, cu scădemînt însă numai de câte lude jumătate, pe cari să-i aibă întru a sa poslușanie în câtă vreme se va află slujind la Cassa lefilor; decî, să fie și numitul îndatorat ca să se afle nelipsit de lângă dumné-lui boerul otcârmuitor și să se pórte cu tótă supunerea și credința, la câte de dumné-lui i se va porunci, fiind și catastișe curate de primire, de dat, iar când la datoria sa se va arêta împotrivă următor și cu vină destoinică de a fi lipsit, atunci făcându-se prin anaforaua dumné-lui vina sa cunoscută Domniei-Mele, să se lipséscă din trébă. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 6.

Cod. LXXV, fila 118.

Carte de logofet orînduit la Cassa lefilor.

Zemli Vlahisioie. Davat gospodvani lui Dumitrache sîn pitarul Dragomir, pe carele după alegerea dumné-lui cinstitului și credinciosului boerului Domniei-Mele Grigorie Brâncoveanu biv Vel Ban otcârmuitorul Cassei lefilor, i-am orînduit Domnia-Mea logofet la Cassa lefilor, cu taleri pe lună câte 100, după cuprinderea hrisovului, și în câtă vreme se va află cu slujbă plăcută, să fie nestrămutat de la acéstă trébă și făr' de vrednică învinovățire să nu se lipséscă. Să scutéscă și drepte bucatele lui de dijmărit i vinăriciū și, în câtă vreme se va află slujind, să fie pentru ajutorul casei sale și lude doi scutelnici cu scădemînt din dajnicii Visteriei, cu pecetlurile Domniei-Mele, apérați de rîndul dajdiilor Visteriei i de alte podveđi, și poruncim Domnia-Mea tuturor de obște dregători, ce veți fi orînduiți cu veri-ce slujbe, nimeni întru nimic supărare peste cartea Domniei-Mele să nu-i facă. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 6.

Aseinenea carte s'a făcut și lui Ioniță Lăceanu, ce s'a orînduit logofet la Cassa lefilor.

(Cod. LXXV, fila 118 v.)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.*

De vreme ce și părinții arhieriei dimpreună cu dumné-lor boerii printr'acéstă anaforă au găsit cu cale chibzuirea dumné-lui biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu Nazirul Cassei răsurilor, ce se arată în dos, făcându-ne rugăciune a se pune și în

În Decembre 1815, Brâncoveanul nazirul Cassei lefilor constata, că acéastă Cassă la sfîrșitul viitorului Ianuarie 1816 va avé un deficit de 213.000 talerî. Divanul propune acoperirea acestuî deficit din arendarea vinăriciului pe anul 1816, cu un adaos de 9 parale la vadră, iar pînă cînd să se încasseze venitul acesta, Cassa să facă un împrumut, ca să se pótă plăti lefile slujbașilor, plătindu-se dobânda de $7\frac{1}{2}$ la *pungă pe lună*. Divanul crede, că se va puté plăti împrumutul cu sporul de la vinăriciî, iar dacă va mai rămâné vre-o *bagatelă*, se va face de Visterie chibzuire nouă (1).

lucrare, primită este Domniei-Mele și poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se facă domnescile nóstre porunci cătră ispravnicii județelor, cuprinđetóre întocmai precum mai jos cu deslușire se arată.—1815 Martie 18.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXXIV, pag. 172.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca Măriei Tale de la acéastă anaforă a dumné-luî biv Vel Banului Grigorie Brâncoveanul nazirul Cassei răsurilor, adunându-ne la un loc am vęđut arentarea ce face dumné-luî, că fiind întocmite dăđdiile Visteriei Domnesci cu răsura lor se cuvine să se întocmescă asemenea și baniî lefilor, adecă dintr'acei talerî 13 noi ce s'aũ orînduit a da țera de lude pe diminie pentru plata lefilor, să se scađă talerî 2 și să rămăe a răspunde câte talerî 11 vechi cu răsura rásurilor spre a nu gási mijloc zapciiî să facă catahrisia la împlinirea acestor talerî 13, a-î luà cu rásură și a se năpástul săracii locuitorî; care acéastă chibzuire a dumné-luî fiind cu bună orînduelă, ne rugăm să fie primită Înălțimiî Tale, făcëndu-se luminate porunci cătră boerî ispravnicî, spre a urmă cu împlinirea acestor bani ai lefilor într'acestași chip, adecă să ieà de lude po talerî 11 cu răsura lor po parale opt la leũ, ce face peste tot talerî 13 parale 8, cu care acel adaos de parale 8 de lude să se ajutoreze óreși-ce lipsă ce urméză a cercă Cassa acum în vremea primă-veriî, la scăđământul ce va fi să se facă negreșit județelor, iar hotărîrea rămăne la Măria Ta. — 1815 Martie 14.

Al Ungrovlahiei Nectarie, Iosif Argeș, Costandie Buzeu, Constantin Filipescu Vistier, Barbu Văcărescu Vornic, Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofăt.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Vistiere, primită fiind Domniei Mele acéastă anaforă, poruncim să se pue în lucrare cu urmare, întocmai precum mai jos se cuprinde.—1815 Decembre 5.
(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXXII, fila 168.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca Măriei Tale, ce prin pitac ni s'a dat, pentru madéua lipsei lefilor, ce a arétat Înălțimiî Tale dumné-luî biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu nazirul Cassei lefilor, că lipsesc Cassei pînă la sfîrșitul viitorului Ianuarie ta-

Se vede că Brâncoveanu nu-î mulțumit cu rezultatele ce da Cassa lefilor, căci el în 1816 se demite de la postul de nazir al Cassei și e

lerî 213.000, cum că nu pôte fi suferită la părintésca îngrijire ce ai Inălțimea Ta pentru locuitorî cu a fi supărați cătuși de puțin la acéstă lipsă, ci să găsim mijlocul împlinirii din altă parte și să arătăm Măriei Tale prin anaforă, ne-am adunat aici la Domnésca Măriei Tale Curte și alt mijloc nu puturăm găsi, decât să se vîndă vinăriciul anului viitor 1816, cu adaos de 22 de bani peste cei canonisiți din vechime cinci bani de vadră, adecă din bani 31 ce au fost estimp de vadră să se scaadă bani 4, ca să cunoscă locuitorîi ușurința, și la anul viitor să se vîndă peste tot pe bani 27 de vadră, care fac parale 9 i pârparul după obicei și vîndându-se într'acestași chip după asemănarea vîndării acestui an, urméză să prindă adaosul talerî 225.831 bani 40, precum se arată în socotélă mai jos :

talerî	bani	
335.833	40	s'au vîndut estimp po parale 10 și un ban.
43.333	40	cei ce analoghiesc po patru bani de vadră.
292.500	—	rămâne vîn dîndu-se po bani 27, adecă 9 parale.
66.668	80	se scad cei ce se cuvine pe cinci bani și rămân pe séma Domniei și a milelor ce sunt hărăzite prin hrisóve Domnesci.
225.831	40	rămân ai adaosului.
213.000	—	se scad dintr'aceștia, cererea Cassei lefilor ce are la sfîrșitul lui Ianuarie.
12.831	40	mai prisosesc.

Dar fiind-că până la numărătórea banilor viitorului vinăriciú este indestulă zăbavă și Cassa lefilor nu pôte să aibă acéstă adăstare, fiind îndatorată a face răspunderea lefilor la orînduita vreme, mai virtos că între lefași sunt mulți ómeni sărmanî, carî numai la acéstă léfă nădăjduesc, am socotit că se cuvine să se facă iarăși *obștéscă împrumutare cu zapis adeverit* prin iscăliturile nóstre, puindu-se și drept amanet, pentru siguranța împrumutătorului, adaosul acestui vinăriciú, ce mai sus se arată, întocmai precum s'a urmat și la trebuința cheltuelilor Adalei, la cele-lalte huzmeturî al dijmăritului și al oeritului, carî bani să se răspundă toți în naht la Cassa lefilor, ca să pótă dumné-lui fratele biv Vel Ban Grigorie Brâncoveanu să întîmpine trebuința și să mulțumescă pe toți lefași de drépta léfă ce au a luă până la sfîrșitul viitorului Ianuarie, pentru care am poftit cu toții pe dumné-lui fratele Vel Vistier ca să găsescă vre-un neguțator să împrumute Cassa lefilor cu talerî 213.000 ce are lipsă, încredințându-l cu chipul ce mai sus arătăm și fiind-că împrumutătorul, după pilda ce avem și după canónele neguțătoriei, urméză să cêră și agio și dobânda po talerî 7 și jumătate la pungă pe lună până la vremea vinăriciului, carî bani pôte să se urce până la talerî 40.000 și prisosul din adaos nu este mai mult decât talerî 12.831 bani 40, precum se arată la socotélă mai sus și lipsesc aprópe de talerî 28.000, dîcem că de se va vinde vinăriciul cu preț mai mare decât într'acest următor an, să se deă și acel adaos tot într'acéstă socotélă de agio și dobândă, iar de va lipsi óreși-ce după vîndare, fiind *o bagatelă*, să se facă de cătră Visterie cuviinciósa chibzuire, după chipul ce se va socoti și se va găsi cu cale de cătră Inălțimea Ta.—1815 Decembre 2.

Constantin Filipescu Vel Ban, Radu Golescu biv Vel Ban, Constantin Crețulescu Vel Vistier, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigorie

înlocuit cu fostul mare Vornic Constantin Samurcaș. Acesta constată pe 1816 un deficit de 41.321 taleri, având un budget de 1.497.600 taleri, pe când lefile tăiaū suma de 1.615.872. Divanul, în Ianuarie 1817, propune urcarea birului, de lude, pentru lefi, la 14 taleri 60 bani, ca să se pōtă acoperi deficitul. (1)

Filipescu Vel Voruic, Mihalache Racoviță Vel Logofet, Scarlat Grădișteanu Vel Logofet, Fotache Șirbeiu Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómnne,

Veđându-se și de cătră noi acest obștesc zapis al păriușilor arhieriei și al obștei dumuē-lor boerilor, următor întru tóte auaforalei ce iarășī de cătră păriușii arhieriei și obștea dumuē-lor boerilor mi s'a făcut de la 20 ale trecutei luui Novembre, il iutărīm Domuia-Mea, spre a-și avē fiiuța și urmarea sa uestrămutată întru tóte, iutocmai precum mai jos se arată.—1815 Decembre 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómnne,

După uetăgăduita datorie ce are țera a se împrumutā taleri 223.650, adecā doue sute douē-đeci și trei de miū și șese sute ciucī-đeci, spre iutimpuiarea lipsei lefilor, ce este să se plătescā celor ce stujesc țerii, pānā la sfirșitul viitorului Ianuarie, gāsiudu-se mai iutāiū mijlōce pe rēspunderea acestor baui, diu adaosul viuāriciului aaului viitor, cu let 1816, precum mai pe larg cu deslușire se arată priu auaforaua ce am făcut-o cătră Măria-Sa Vodā, iucrediușām cu acest obștesc zapis, adeverit priu iscāliturile uóstre, cā la acēstā trebuință s'a împrumutat țera taleri 223.650, adecā douē sute douē-đeci și trei de miū șese sute ciucī-đeci, de la dumuē-lui biv Vel Vistierul Ioan Moscu, cari baui să se rēspuņđā dumi-sale, diu adaosul viuāriciului diu tótā țera, a aaului viitor, cu let 1816, precum mai sus s'a đis, iupreuuā cu dobānda lor cāte taleri șepte și jumētate la puugā pe luuā, pānā la cea mai desāvīrșitā rāspundere, iar de uu se va ajuuge suma adaosului viuāriciului spre desāvīrșitā rāfuire a acestui zapis, sigurifsim pe dumuē-lui împrumutātorul priur'acēt zapis, cā de se va iutīmplā la aul viitor scādere la rodirea viilor și uu va cupriude adaosul viuāriciului suma ce va avē să ieā împrumutātorul, lipsa ce va fi, să se adaoge ori la același viuāriciū, sau la oeritul diu aul viitor, spre mai buuā iucrediușare i se dā dumuē-lui zālog mai sus uumitul adaos de viuāriciū, ca să fie plătīt și rāfuit de acēstā împrumutare, cu chipul ce se arată, fără cātuși de pușiuā priciuuire.—1815 Decembre.

Nectarie al Ugro-Vlahiei, Coustandie Buzēū, Radu Golescu biv Vel Bau, Coustau, tiu Creșulescu Vel Bau, Dumitrașco Racoviță Vel Voruic, Teodorache Văcărescu Vel Voruic, Mihaiū Racoviță Vel Logofet, Scarlat Grădișteanu Vel Logofet, Fotache Șirbeiu Vel Logofet, Mihalache Manu Vel Voruic, Grigorie Filipescu Vel Voruic.

(1) *Iū Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscove.*

Primitā fiiudu-ue acēstā obștescā auaforā, a păriușilor arhieriei și a dumné-lor boerilor, o iutărīm Domuia-Mea și poruucim dumi-tale vel Vistiere, să se facā poruucile Domuiei-Mele cupriuđetōre iutocmai precum mai jos se arată.—1817 Ianuarie 8

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXVI, pag. 11.

La 1813 Februarie 1 dejă, Caragea adresază următoarea carte deschisă:
Publicații la tôte județele i la Caimacam și la Mitropolit pitac.

Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumnué-vóstră ispravuicilor ot sud sǎuătate. Vě facem în scire, că fiind trebniută de a sci Domnia-Mea scutelnicii și alte mili ce ău fieș-care mâuăstiri metóșe și schiturile cum și alții cu hrisóve și cărțile fraților Domni de mai naiute, căci de la Divau nu se póte înă pliroforie întrégă, fiind unele condici din a rǎsmiriții întimplare rēpuse, vē poruncim dar ca să arėtați egumeuilor de pe la mâuăs-

Prea Înălțate Dómne,

După luminata poruncă Măriei Tale am vēđut auaforana ce ău făcut cătră Înălțimea Ta dumnué-lui biv vel dvornic Constantiu Samurcaș nazirul Cassei lefilor, cum că cercetând socotelile acestei Casse pe anul trecut 1816, de la Febrnare întăi până la sfirșitul lui Iauuarie 1817, după suma ludeilor ce sunt sciuti Visteriei Măriei Tale, se vede că lipsesc taleri 41.321 din suma lefilor ce sunt orînduite a se plăti prin catastișele cele pecetluite de Măria Ta și prin pitace, osebit de lipsa ce urméză a avé Cassa pe următorul an de la Februarie înainte, de nu se va face îndreptare, cerēnd ca să se deă luminată poruncă Măriei Tale, să se facă chibznire: de nude să se împliněscă atăt banii ce lipsesc până la sfirșitul următorului Iauuarie, cât și de atunci înainte? și fiind-că ui se poruncesce de către Înălțimea Ta, ca să facem chibznire și să arėtăm Înălțimii Tale în scris, am urmat luminatei Măriei Tale poruncă și întrebând pe dumnué-lui voruicul Samurcaș cât este lipsa ce are Cassa de la Februarie înainte pe curgătorul an, până la sfirșitul lui Iauuarie cu let 1818, ne arată prin socotělă în scris, că venitul Cassei lefilor cel orînduit pe lude 16.000, ce este suma biruicilor pe 6 diminiți ale anului, de lude po taleri 13 i rǎsura la lei po parale opt, fac taleri 1.497.600, iar suma lefilor iarăși pe 6 diminiți, precum sunt până acum întocmite, este taleri 1.615.872, diu care scăđēndu-se taleri 1.497.600 suma venitului, lipsesc până la împlinirea sumei lefilor taleri 118.272 și cu taleri 41.321, ce lipsesc diu anul trecut, se adună acéstă lipsă peste tot taleri 159.593. Decī fiind-că plata lefilor diutr'untăiași dată este canouisită a se rēspunde de locnitorii biruici ai țerii, căci cei ce ieău lei se ostenesce iu slujbele i trebile țerii, gāsım cu cale ca pe lângă taleri 13 cu rǎsura lor, ce da până acum ludele biruici, să deă de acum înainte câte taleri 14,60 iarăși cu rǎsura lor la lei po parale 8, adecă cu adaos de taleri 1,60 cu rǎsura lor peste aceea ce da până acum, începēndu-se acest adaos de la viitorul Februarie, cu care adaos se împlinesce lipsa lefilor din anul trecut, este depliu și suma lefilor de la Februarie înainte și mai prisosesc la Cassă taleri 13.207 a-i avé pentru vre-o întimplătoare trebniută și se va da luminata poruncă Măriei Tale cătră dumnué-lui vel Vistierul, ca la viitórele diminiți, ce se încep de la Februarie înainte să se întocmescă rēspunderea lefilor de cătră locnitorii biruici la diminie de lude câte taleri 14,60 cu rǎsura lor, iar întremāndu-se locuitorii și sporiudu-se ludele, atunci analogon se vor scădě și banii lefilor.— 1817 Iauuarie 4.

Al Ungro-Vlahiei Nectarie, episcopul Buzēu, Radu Golescu Vel Bau, Grigorie Brăucoveanu, Isaac Ralet Vel Voruic, Mihalache Mariu Vel Logofēt, Grigorie Băleanu, Constantin Caliarh Vel Voruic, Iordache Golescu Vel Logofēt.

tiri i schituri și metóce, cum și orî-cine alții vor fi avënd hrisóve i cărți Domnesci, atât de scutelnici cât și de alte milî ca să fie nici să se arate cu ele fără zăbavă, că cel nenrmător își va perde mila ce are.—1813 Februarie 1.

Cod. LXXV, fila 50 v.

Cestiunea scăderii poslușnicilor nu face mulți pași înainte. Boerii interesați în cestiune nu se grăbiau să-și ștergă dintre venituri poslușnicii și scutelnicii. Totuși îmboldiți de Vodă i-am vëdut cum în Maiu 1814 au făcut o primă regulare, scădënd óre-care sumă din poslușnicii arëtați în catastișul Visteriei. În Ianuarie 1816, boerii din Divan mai adaog un număr de poslușnici peste întocmirea din Maiu 1814, și Domnitorul aprobă aceste adaosuri, ba încă găsesce cu cale să recunóscă și boerilor Greci dreptul de a avé poslușnici, deși Divanul găsise cu cale să le tăgăduéscă asemenea privilegiu. (1)

(1) *Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Măcar că peste suma poslușnicilor ce se cupriud în obștésca anaforă ot let 1814 Maiu 7, peste adaosul ce s'a mai lăsat la unele obraze, în urma acestei întocmiri (bez vierii celor ce au numai vii, i pescarii deosebitelor obraze) se mai face acum și osebit adaos de poslușnici, ce găsesce cu cale sfinția lor păriuții arhieriei și dumné-lor boerii printr'acéstă obștésca anaforă, dar fiind-că în rîndul boerilor pămîntenii sunt și alții sălășliuți și așezați aici în pămîntul țerii cu starea căsnicieii lor după vremi, nuî însă mai dinainte alții mai din urmă, și au rēmas nestrămutați de aici, cari toți aceștia s'au cinstit după cuviința și cu cinuri de boerii, avënd aici și case i moșii (precum sunt chiar din cei trecuți în catastih) și nuî ca aceștia ce nu s'au trecut în catastih și au moșii ca nisce pămîntenii, avënd dar trebuința și cu dare de poslușnici, primită este Domniei-Mele de a se împărtăși și aceia de acest Domnesc al Nostru har de poslușnici, după întocmirea poslușnicilor ce s'au hărăzit prin obștésca anaforă ot let 1814 Maiu a păriuților arhieriei și a dumné-lor veliților boeri halea și mazili înaintea așezămîntului. Drept aceea împrenuă și cu adaosul de mai sus arëtat, întărim Domnia-Mea și acéstă de acum obștésca anaforă, și poruncim dumi-tale vel Vistiere ca întocmai să se urmeze. — 1816 Ianuarie 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata porunca Măriei Tale, adnuându-ne cu toții aici la Domnésca Curte, am vëdut arëtarea ce a făcut Măriei Tale, printr'acéstă anaforă, dumné-lui vel Vistierul, pentru rîndul poslușnicilor, la care făcënd și noi cuviincioasa chibznuire, arëtăm Înălțimii Tale, că suma poslușnicilor, ce prin sfat de obște s'au hotărît a fi 10.737 și s' au arëtat Măriei Tale prin obștésca noastră anaforă, care s'a întărit și cu luminata pecetea Măriei Tale, se cuvine să rēmae tot-deanna a se păzi nestrămutată, dimprenuă însă și cu adaosul de poslușnici ce s'au mai lăsat în urma acei întocmiri, la unele obraze, fieș-cărnia câte cât s'a socotit, după starea și trebuința moșiilor ce au, i vierii celor ce au numai vii; iar nu și moșie, și pescarii nuora deo-

Nu eră tocmai nimerit mijlocul de a echilibră budgetul și a plăti datoria țării, care, în 1816 Maiu, este da 1.256.983, afară de dobânđi și *agio*, căci de câți-vă ani nici *agio* nu lipsia de la argint la aur.

Pentru plata acestor datorii ce materie imposabilă află boerii? De sigur tot pe țeran, sub forma celor trei huzmeturi: oerit, dijmărit și vinăriciū. Boerii nu erau scutiți de ele? Ei propun deci, în 8 Maiu 1816, lui Vodă Caragea, arendarea celor trei *huzmeturi*, cu adaosuri și îndatorire, ca întreprindătorii să plătescă quota-parteă cuvenită Că-mării Domnesci, iar adaosul să servescă pentru lichidarea datoriei țării, cu tóte dobânđile și agiul. *Chir Gheorghe Sachelari*, «*înduplecat*» de însuși Vodă, oferă să plătescă 1.363.357 taleri pe cele trei huzmeturi, adecă un excedent de 6.374 taleri peste suma datorită. (1)

sebite obraze, fiind o *bagatelă*, și obicînuit din vechime a avé acele obraze pescari i poslușnici de aici din orașul Bucuresci, ce s'aū lăsat iarăși pe sēma obrazelor ce-i aū, și osebit de aceștia, fiind-că unele obraze din boerii pămîntenī, ce li se cuvine să aibă poslușnici și la întocmirea catastihului sumei ce-i hotărîtă din 10.737, s'aū uitat de nu s'aū pus, să se deă acum și acelora trebuincioșii poslușnici, după starea fieș-căruia, iar cei-lalți câți prisosesc din suma adaosului ce arată dumné-lui Vel Vistierul că s'aū găsit, după catastișele boerilor așezămîntari, să se facă venit Visteriei, cum și nizamul ce a chibzuit dumné-lui Vel Vistierul a se urmă de acum înainte la acēstă madeă a poslușnicilor l-am găsit și noi cu cale și se va da luminată porunca Măriei Tale de a se pune în lucrare și a se urmă întocmai, iar hotărîrea rămâne la Maria Ta.—1816 Ianuarie 17.

Nectarie Ungrovlahias Mitropolit, Constandie Buzēu, Constantin Filipescu Vistier, Radu Golescu Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitrache Racoviță Vornic, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigore Filipescu Vel Vornic, Grigore Băleanu, Dumitrașco Racoviță Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Ioan Știrbeiū biv Vel Logofēt, Constantin Caliarhi, Constantin Filipescu Logofēt, Scarlat Grădișteanu Vel Logofēt, Matache Știrbeiū biv Vel Logofēt, Grigorie Romanitis Vistier, Ștefan Belu biv Vel Vistier, Grigore Rali Vel Hatman, Nicola Golescu biv Vel Hatman, Toma Crețulescu Vel Logofēt, Alexandru Filipescu Vornic, Ioan Moscu, Costache Samurcaș, Alexandru Nenciulescu Vornic.

(1) *Iū Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.*

Vēdēndu-se și de cătră Domnia-Mea cuprinderea de mai jos, că de se va găsi muștereū să răfuēscă socotēla ce se arată, să se deă, iar de nu, să se vîndă fieș-care huzmet în vreme, și primită fiindu-ne arētarea ce ni se face asupra acestei vîndēri, am *înduplecat însi-ne* pe chir Gheorghe Sachelarie, să le ieă într'acest preț încă cu taleri 6.374 mai mult peste acēstă socotēlă, adecă peste tot taleri 1.363.357, din cari acești taleri 6.374 sunt adăogiri de dobânđi până la facerea zapisului de vîndare, pentru care și poruncim Domnia-Mea dumi-tale Vel Vistier, să se facă zapisul vîndării pe acest preț, pe numele numitului neguțator și răspunderea banilor să fie, precum se arată mai jos, adecă cei legiuți bani din vechime ai fieș-căruia

Abusul cu poslușnicii și scutelnicii este tot *mai mare*. Caragea dă în 1814 Octobre 3 următorul pitac:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Prea sfinția ta părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneșești sfinția vóstră Episcop și dumné-vóstră cinstiților și credincioși boerilor veliți ai Divanului Domniei-Mele, împreună cu dumné-ta Vel Vistier, din ȕiua ce ni s'a încredințat oblăduirea și Domnia acestei țeri, fiind-că cea mai de folos și mai dulce cătră noi din cele bune fapte domnesci este facerea de bine, făr' de trebuință socotim a fi și lucru în po-triva haractirului nostru de a vorbi cele de laudă pentru sine-ne, în vreme ce chiar faptele vestesc, cum că adevăci nici am contenit, nici vom contenit, cu ajutorul lui Dumneșești, de a face bine supușilor noștri, în cât este prin putință, și precum noi mărturisim, cum că fieș-care tréptă și fieș-care bréslă a supușilor noștri din întin-

huzmet să se răspundă la obișnuitele soróce, în căștiurile cele sciute, iar banii adaosului de la tóte să se răspundă la facerea contractului, prin care răspundere să îngrijesci dumné-ta a se luă obștescile zapise de împrumutări răfuite cu dobânda lor desăvîrșit și căutarea fieș-căruia huzmet să se urmeze în vremi, precum s'a urmat și anii trecuți. — 1816 Maiu 10.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXV, pag. 17.

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale ce prin pitac ni s'a dat, ca să ne adunăm la un loc și să facem chibzuire pentru datoria ce ni se arată, că mai este țera dă-tóre taleri 1.356.983 capete i dobânđi și agiile amândouă, spre a se exsfolisi tótă acéști datorie, ce o arétăm mai jos în condee anume, în care sumă a datoriei intră și dreptul Cămării Domnesci, ce are a luă de la aceste trei huzmeturi și se găsi cu cale ca oeritul, pe acest an 1816, să se răspundă de óie po parale 26 i dijnăritul po parale 17 de litră, și vinăriciul de vadră po parale 10, și găsindu-se mușterii pe acest preț drept tótă răfuirea și plata datoriei i a dreptului Măriei Tale. la vreme, cum și tóte cheltuelile și avaeturile cele canonisite, așa se vor da de acun huzme-turile și va rămâné țera slobodă de datorie, fără a mai avé datornicii a mai cere de la țera vre-o dobândă, cât de puțină cerere, iar când nu se va găsi mușterii a cumpără huzmeturile cu aceste adăogiri spre răfuirea a tótă datoria țerii, urméză a fi îngăduitori datornicii, până se vor vinde huzmeturile la vremea lor, și atunci li se va plăti datoria cum și dobânda câtă se va face până se vor vinde câte trele huzmeturilor, însă acéști vinđare a huzmeturilor, cu adăogirile ce se arată peste răspunderea cea din vechime obișnuită, să se facă numai pe acest an, ca să scape țera odată de datorie, iar de aici înainte să se urmeze după vechiul obicei, însă dijnăritul po bani 13, vinăriciul po bani 5, și oeritul po bani 10. Acéști chibzuire am făcut și nu lipsim a o arétă Măriei Tale. — 1816 Maiu 8.

Al Ungro-Vlahiei Nectarie, Iosif Argeșiu, Constandie Buzău, Constantin Filipescu, Radu Golescu, Grigore Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcă-rescu Vel Vistier, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Vă-

plările vremii a ajuns a avé neapărată trebuință de Domnesca noastră îmbrățișare și ajutor, cu atât buna cunoștiință a norodului, ce ni s'a încredințat, nu pôte tăgădăni, că decât tôte cele-l-alte am îngrijit mai întâiu pentru cea cătră diușii putincioasă facere de bine. Acéstă dar bună faptă a nuui adevărat Domn și oblădnitor și știind-o și împlinind-o, de o potrivă scim iarăși, că pe lângă orî-ce faptă bună snt alăturate pe de amândouă părțile atât lipsa din cât se convine, cât și adaosul cel pentru conviință, și de aceea facerile de bine ale Domnului, când se săvîrșesc fără de întregă cunoștiință, snt folositoare fără de vreme, slăbesc fără de cuvînt ființa supnișilor și păgubindu-se de lucrarea mulțimii mânilor ale locnitorilor dajuici, care este cea mai de trebuință, se socotesce întocmai ca un primitor al acestor catahrisis. Cei ce au domnit aici înainte noastră, une-orî din milă și milostivire porniți fiind cătră cei săraci și scăpătați, alte orî îndemuându-se spre răsplătirea lor de slujbe, pe lângă cei orînduiți și cu cuvînt de privilegiu leginiți slujbași, le dărniă poslușnicii,

cărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofăt, Iordache Golescu Vel Logofăt, Toma Crețulescu Vel Logofăt, Pană Costescu Vel Vornic.

Socotelă de bani ce este țera datore.

<u>taleri</u>	<u>banii</u>	
400.000	—	Imprumutarea ce s'a făcut de la chir Sachelarie.
20.000	—	Agio după așezămîntul ce a fost.
420.000	—	Novembre 13 ot lét 1815.
37.800	—	Dobânda acestor bani socotindu-se pe 6 luni.
202.219	—	Ipac lnați cu împrumutare de la numitul neguțator spre răfnirea socotelilor celor până la 15 Novembre, cari s'au arətat la sfinta Metropolie.
15.166,51		Dobânda acestor bani pe 5 luni, de la 13 Decembre până la 13 Maiu.
675.185,51		Dați în trebuința cheltnelilor Adalei.
235.503,54		Ipac în trebuința lipsei lefilor, însă:
	213.000	— cei lnați la Cassa lefilor cu împrumutare.
	10.650	— agio al lor po taleri 5 la sută.
	223.650	—
	11.853	54 dobânda acestor bani de la 2 Decembre lét 1815 până la 13 Maiu.
	235.503	54
910.688,105		
309.001, 80		Se adaogă banii Domnesci, cari intră în suma hotărîrii, însă
	120.000	— dijmăritul, po bani 13.
	122.333	— oeritul po bani 10.
	66.668, 80	vinăriciul po bani 5, în cari intră și milele.
	309.001, 80	
1.219.690,65		
137.293 --		s'au mai cheltnit în trebuința Adalei de la 15 Novembre până la 25 Decembre 1815, în urma arătării socotelilor.
1.356.983,65		Adecă un milion trei sute cincî-șeci și șese de mii nouă sute opt-șeci și trei, bani 65. — Biv-vel Paharnic.

adecă ômenî pentru slujbă la cele ce aveaû trebuință cei ce se miluiaû, sau se resplătiaû cu felul acestui har, cu trecerea vremii și cu schimbarea Domnilor, ajungênd la o nemărginită catahrisis, în adevêr cu totul și-a schimbat firea sa, și cele din-tăiû izvôre al acestui din bună-voință har curgere a celor de bună-voe și cuviinciose rêsplătiri, cu tôte împreună făcêndu-se un fôrte mare părîu, s'aû revêrsat peste tótă Domnêsca nôstră țeră, dar atunci, de și mergeà spre creștere, acéstă catahrisis nu ajunsese însă la covîrșirea ei, și de aceea și ludele Visteriei (precum tuturor este sciut) erau une-orî cinci-đeci, alte-orî patru-đeci și cinci de miî, și în cele după urmă, înaintea răsmiriții, în Domnia lui Constantin Vodă Ipsilant, se adună la patru-đeci și trei de miî. atunci adecă când și cheltuelile erau cu mult mai puține și mai ușore decât cele de acum; iar acum, când Domnêsca nôstră țeră, din cumplitele întîmplări ale vremii cu totul a obosit și a dat în brânci, ajungênd și la datorie, care cu greu o va putê plăti, și când are trebuință de rêsufare și de a nôstră părintescă și Domnêsca mângâere mai mult decât din orî-ce altă vreme, ôre nu suntem datori, împlinind cu orî-ce mijloc datoria unui Domn îngrijitor, să presărăm după puțință asupra ranelor lor lecuitoarele balsame? precum și orînduitele dăjdii, și sarcina celor-lalte cheltueli ale Domnescii nôstre Visterii, cât va fi prin puțință priu mijlocul cel mai ușor să le economisim? Cum dar este prin puțință și o așa sumă mare a țerii să o economisim și orînduitele dăjdii să le strîngem și cele din tôte țilele ale Domnescii nôstre Visterii (carî s'aû îndoit) să le întîmpinăm, de nu vom încarcă tôte acele sarcini, cu dréptă cumpănire, pe ale multora spinări? Adevêr învederat este, că cu cât greutatea se împarte la mulți, cu atâta se face mai ușoră și mai lesne purtătore. Cum se pôte însă a se pune în faptă acéstă dréptă ușurare a greutateii prin mulțimea spinărilor, când cea mai multă parte din cei ce ar putê să pôrte greutatea, prin catahrisis prefăcêndu-se în poslușnici, abiă se adună ludele Domnescii nôstre Visterii până la trei-spre-đece-miî? Suma locuitorilor Domnescii nôstre țeri este de o potrivă (ca să nu đicem mai mult) cu suma locuitorilor din vremea celui dinaintea nôstră Domn; iată dar unde a ajuns rêu catahrisisului poslușnicilor, în cât din cinci-đeci miî de lude numai trei-spre-đece miî aû rêmas, iar 31.000, uniî aû sârăcit, alții s'aû făcut poslușnici. Este dar al poslușnicilor catahrisis, care a ajuns la cel din urmă punct al necuviinței și al obștescii stricăciuni. Neapêrată datorie avênd Domnia-Mea a o oprî ca un obștesc părinte al norodului ce ni s'a încredințat și cu mâna cea dréptă, fiind cumpêna dreptății, iar cea stângă avênd-o întînsă spre facerea de bine și atât ca un Domn, cât și ca un părinte chibzuindu-ne, Domnesce hotărîm și poruncim, ca la fieș-care după rîndul și trépta sa să rêmăe suma poslușnicilor ce s'aû găsit cu cale și s'aû orînduit prin obștescă chibzuire a Prea-sfinției Tale și a dumné-vôstră, iar suma ce va prisosi peste cuviință, în dreptate să se așeze la ludele Domnescii nôstre Visterii, fiind bine încredințati, că cu acest mijloc și catahrisis împuținându-se și darul într'ale sale firesci hotare ocolindu-l, împărțim greutatea prin adăogirea ludelor. și cu tôte că cei de mai înainte aû schimbat acest dar făcêndu-l catahrisis și obștescă stricăciune, acum iarăși dobândesc Domnescile nôstre daruri prin cât este cu cuviință și cu atâta îndestulare, în cât măcar că se conveniă să suîm ludele Domnescii nôstre Visterii la suma celor dinaintea nôstră Domni, dar ne-an mulțumit numai ca să le adăogăm cu acele 12.000 de lude ce s'aû găsit cu cale prin obștescă anaforă și adunându-se peste tot lude 20.000, bine-voim și atunci a împărți din prisos, iarăși cu cuvîntul facerii de bine, haruri de poslușnici fieș-căruia după cuviință și trebuință,

de ne vor îndeletnici trebuințele Domnescii noastre Visterii ; într'acestași chip dar fiind Domnesca noastră hotărîre, iată printr'acest al Nostru pitac Dmnesc o și facem cunoscută. — 1814 Octobre 13.

Cod. LXXIV, fila 146.

În loc de a găsi mijlocul de a scăde numărul poslușnicilor boeresci, Marele Vistier dă culpa spornicului lor număr pe existența unui biuroș special cu «*logofetul de poslușnici*», cel organizat de Vistierul Brâncoveanu. Prin anaforaua din Aprilie 1818, Vistierul cel mare propune desființarea aceluî nou biuroș și trecerea atributelor lui la vechiul biuroș al «*extractoriei*». Tot-odată propune și un Nizam, după care să se urmeze de acest *calem* în afacerile relative la poslușnici. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.*

Primită fiindu-ne acéstă anaforă a dumné-luî Vel Vistierul o întărim Domnia-Mea și hotărîm să-și aibă urmarea în ființa sa întocmai fără cătuși de puțină strămutare, după care poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se deă de scire la Cassa lefilor de la dîntăiū a viitorului Maiū.— 1818 Aprilie 28.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofet.

Prea Înaltate Dómne,

Arêt Înălțimii Tale cu acéstă a mea anaforă, că pe lângă alte înnoiri și prefaceri ce s'aū urmat la Cassa lefilor Visteriei, încă din anul dintăiū al Domniei Măriei Tale, aflându-se Visteria sub olcăruierea dumné-luî banuluî Brâncoveanu, s'aū desglinat și de la calemul extractării catașișele poslușnicilor și s'a orînduit osebit calemgiū cu acéstă purtare de grije, numindu-se logofet de poslușnici, care acéstă încă de atunci a fost primită și Măriei Tale, fiind întru adevér și lucru ca acela, care de ar fi fost mijloc de a se aduce în starea ce se silesce Visteria a-l întocmi, ar fi putut aduce ôreși-care folos și nu s'ar plăti întru zadar léfa ce se dă acum acestuî osebit logofet, dar fiind-că din vreme în vreme schimbându-se logofetul acestuî calem și mai vîrtos că, de sunt vre-o trei ani încóce, s'a făcut, pot dice, obiceiū a se orînduî la acest calem logofetul ce-l va fi avênd după vremi dumné-luî Vel Vistierul, precum și eū însumi sluga Măriei Tale am urmat, și acest logofet al celui după vremi Vistier sciind, că are să fie la acéstă meserie numai pentru un an, nu numai că nici un fel de îngrijire nu are pentru folosul Visteriei, năzuind și privind mai mult la al său interes, ci încă împismuindu-se cu cel fost înainte, iarăși, pentru în parte-le interesuri vătămătóre Visteriei și nefolositóre, intră la acéstă trébă cu totul orb și fără nici un fel de sciință, pentru că cel dinainte-l, și spre a-l dărăpână din ipolipsis și spre a-și ascunde ale sale, lasă drept matcă în Visterie un catastih încărcaț, care nu are nici asemênare cu ființa ce este pe la județe și până să-l descurce cel haleș și să-l pue în orînduélă se isprăvesce și anul Visteriei, când urméză și acesta ca cel mai dinainte-l și întru acéstă stare de neorînduélă aflându-se acéstă trébă a poslușnicilor, nu numai că a pricinuit un deosebit catahrisis, ajungându-se cei cu poslușnicii, cu ispravnicii județelor și cu calemgiul întru așternerea

Este adevărat că noul nizam dă mai multe garanții, că abuzul va fi mai mult stavilit decât prin desființatul calem.

măteii și trecând suma de poslușnicii, alții iarăși lăsându-i pe din afară, în deosebite foi, ca la vremea de întrebare să-i trecă, ei se află și Visteria într-o neștiință, în cât nu poate să dea un nizam convins, și oșebit de acesta se perde din Ți în Ți un simțitor ajutor, ce ar pute să cunoască birnicii locnitori pe alocurea, ajutându-se unele sate mai nepunctuoase și prin alte părți făcându-se și oșeși-care sporire, care o să fie pentru îndeletnicirea dării scutelnicilor la obrazele ce vor fi având lipsă și ce se convine; de aceea și părerea mea este, ca să se strice acest vătămător Visteriei calem și să se dea poslușnicii iarăși la extractarie, precum au fost mai înainte, asupra cărora să nrmeze extractarul după cuprinderea de mai jos.

1). Prin toate mijloacele corespondenței Visteriei și prin ori câte chipuri de iscodire va pute face, să dovedească ființa poslușnicilor de pe la județe, după care să așternă matcă asemănătoare ceii de obște alegere ce s'a făcut la chibznirea întocmirii așezământului trecut, iar pentru acele obraze ce nu se vor fi cuprinzând într'această alegere, să facă un deosebit catastih, care va rămâne într-o chibznirea și alegerea celni după vremei Vel Vistier.

2). Să înceteze cu totul trecerea în catastihul Visteriei a poslușnicilor celor neștiinți Visteriei și alcătuiți numai prin hotărârile dnmne-lor ispravnicilor, căci una ca acesta se convine a se face numai prin poruncile cele mai mari.

3). După ce se va alege matca poslușnicilor cea adevărată și primită Visteriei, așternându-se catastih anume și pe obraze i pe județe, să se adevereze de către d-lui cel după vremei Vel Vistier și să stea în Visterie; asemenea să se scotă dintr'acea matcă 17 catastișe pe 17 județe îndoite și să se trimiță către dnmne-lor ispravnicii, din care unul, iscăluindu-se de către dnmne-lui Vel Vistierul, să stea la zărăfia județului spre întemeierea nizamului, și altul neiscălit să se iscălească de către dnmne-lor ispravnicii și să se trimiță la Visterie, drept sinet al dnmne-lor, că vor fi întocmai următorii hotărârii Visteriei.

4). Ori-ce îndreptare se va face după trebuință în urmă acestor catastișe, să se îndrepteze în josul catastihului, prin arătare cu deslușire și să se adevereze iarăși de către dnmne-lui Vel Vistierul ce va fi după vremei, după care să se scrie de la Visterie iarăși cu deslușire și către ispravnicii acelor județe îndreptarea ce s'a făcut, ca asemenea să se nrmeze și de dnmne-lor cu catastihul ce vor ave și să fie știința Visteriei cu a județelor într-o asemănată fără câtuși de puțină schimbare.

5). Toți poslușnicii ce vor fi pe moșii străine și primiți Visteriei, după căderile ce sunt alcătuite într-o acesta, cari sunt vierii, pescari și vînători, să se trecă în sfirșitul catastihului cu oșebite sume fieș-care la tagma sa, cu numele, cinnul i satul și cu obrazul stăpânului unde poslușesce, ca să fie și pentru aceștia o deslușită știință în Visterie, iar pentru poslușnicii ce vor fi prin orașe să se facă oșebite catastișe, neamestecându-se nici cum în suma celor de pe la județe, fiind-că sunt dintre rupțași, iar nu dintre ludele birnicilor, și apoi lămurindu-se se vor da pentru aceștia oșebite povățuirii.

Intr'acest chip nădăjduesc că se va îndreptă catahrisisul ce s'a clădit în Visterie, înându-și cu totul o altă închipuire, Țic însă să se alătoreze poslușnicii iarăși la calemul extractăriei, precum au fost și mai înainte, pentru donce convinte: unul căci acest calem nu se poate schimba așa lesne, fiind din cele mai alese, și cu cât se în-

Departa de a renunța la poslușnicî, scutelnicî, (1) boerii mai re-

vechesce cu atât se întemează sciința Visteriei mai mult, fiind mai vîrtos hrisov al Măriei Tale a nu se strică nici unul din calemgîi, fără pricină vădită și cercetare, care s'a alcătuit numai pentru acest interes al Visteriei, și alt cuvînt, căci poslușnicîi ne fiind ca alte bresle a se face și a se lepădă în dajdie numai prin poruncile Visteriei, ce rămân și la alegerea dumné-lor ispravnicilor județelor, mai vîrtos cei nesciuși Visteriei, când se trîmit extracturile ludelor birnicî, se dau drept la extractar a se căută, și numitul vîdînd osebirea și îndreptări, ori prin sporire, sau prin întemeerea unor sate cu acest fel de ómenî, nu mai are trebuința a năzui și la ajutorul altui calem, din care pricină să zătîcnescă prin osebită zăbavă încheerea socotelilor județelor, ce fiind însărcinat singur cu catastișele poslușnicilor și cu sciința tótei corespondenței ce se cuvîne a se urmă într'acéstă pricină, póte să aștérnă o adevérată matcă, carea întru adevér să se asemene cu ființa adevérului, acésta este plecata-mî părere; iar hotărîrea cea desăvirșită rămîne a se face de cătră Înălțimea Ta.—1818 Aprilie.

Vel Vistier.

Cod. LXXXIX, fila 373.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.*

Dumné-ta Vel Vistiére, pe lângă 28 poslușnicî ce ne arêți printr'acéstă anaforă, că s'au lăsat jăluitorului, bine-voind Domnia-Mea, poruncim să i se mai dea alți doi poslușnicî, ca să aibă peste tot jăluitorul 20 poslușnicî.—1814 August 13.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

Dumné-lui Paharnicul Constantin Crețulescu, jăluitorul la catastihul de poslușnicî s'a găsit cu lude 38, și după alegerea ce au făcut dumné-lor boerii cei orînduiți, s'a lăsat pe séma dumné-lui, ca să aibă 28 poslușnicî, iar 10 s'au dat la dajdie, ce rămîne precum se va hotărî de cătră Măria-Ta.—1814 August 17.

Vel Vistier.

Cod. LXXIX, pag. 269.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Dumné-ta Vel Vistiére, de vreme ce atât din mărturia calemgîului havalelelor, cât și din catastihul Visteriei de scutelnicî, se face dovadă că a avut jăluitorul Aleco, slugerul sineturî Domnescî pentru aceste privileghiuri, bine-voind Domnia-Mea, poruncim să se facă cartea Domniei-Mele de înoirea acestor privileghiuri ce se arată mai jos, în anaforaua dumi-tale.—1813 Martie 8.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce ni se dă la alăturata jalbă a slugerului Alexandru Mincu, cuprinșetóre că prin sineturî gpd., după slujbele sale, este miluit de

reclamă nouă restituiri de privilegii pierdute de ei sub Mavrogheni-Vodă. Aşa, Divanul, la 30 Aprilie 1816, intră cu anafora la Domnitor, dicându-i că: «arătăm M.-Tale, că totă nădejdea chiverniselii boerilor pămîntenii rezimă în veniturile moşiilor şi al viilor, în vreme ce de a intră în alte slujbe şi chiverniselii ale ţerii, aşteptă câte 2—3 ani, până le vine rîndul, şi de nu vor avé ajutor de la acareturile sale, rămân în ticăloşie şi în próstă stare». Ei cer să nu plătescă vamă pe bucatele lor, zahereă şi vite ce le vînd prin tîguri ori prin sate. Mai cer să fie scutiţi pogonaşii, cari lucréză la viile lor, de podvedii şi beilicuri, că li se împedică lucrarea viilor şi să nu se îngăduie importul de vin din Țera-Turcescă. Se mai tînguesc şi că de la arendaşii şi ispravnicii de pe la moşiile lor nu aleg nimica, căci arendaşii lépădă moşiile, din causă că li se ieă zaheréua pentru Țarigrad.

Domnitorul respinge cererea de vamă, căci ar aduce o prea simfitoră pagubă *«la venitul Domnescii Cămării»*, căci scáderea va trece peste 30—50 de pungii de bani. Cât pentru supărările ce se fac arendaşilor pentru zaheréua de Țarigrad, cu care boerii dic, că se păgubesc arendaşii, de le lépădă moşiile, Vodă răspunde, că nu pôte împlini zaheréua numai de la locuitorii birnici. Când se va puté acésta, vor fi scutiţi arendaşii, numai şi ei să nu cum-vă să apere zahereă de a locuitorilor, dicînd că este a lor, că vor fi pedepsiţi. În privinţa pogonaşilor, Caragea hotărăscesc să fie scutiţi de podvedii şi angarale numai vierii paznici ai viilor mănăstirescşi şi boerescşi, iar pogonaşii vor fi scutiţi numai când nu va fi vre-o grabnică trebuinţă

ţineă de ce omeni fără pricină de dajdie i o prăvălie şi o cărciumă scutită, cari sineturi le-a dat în Visterie la II Vistier Aleco Carabulea, de la calemul havalelelor, ca să se înnoéscă şi s'aŭ răpus, rugându-se la mila Măriei-Tale, a i se înnoi şi de cătră Înălţimea Ta, fiind că omenii îi are şi până acum, am cercetat, şi întru adevăr este că i s'aŭ răpus după mărturia ce a dat-o în scris numitul calemgîu, arătătoare, că doué sineturi ale numitului jăluitor, unul al răposatului întru fericire Mihaiu Vodă Suţul dintru al doilea Domnie şi altul al Măriei-Sale Alexandru Moruz dintru întâia Domnie, ce cuprindeă pentru de ce scutelnici, i o pivniţă şi o prăvălie, ca să aibă jăluitorul, i le-a dat în Domnia a treia, tot a Măriei-Sale răposatului Mihaiu Vodă Suţul, ca să se înnoéscă şi, la fuga Bucurescilor, de atunci aŭ rămas în ladă la Visterie şi s'aŭ răpit cu alte hărtii; aşjderea mai adeverez şi de la calemul scutelnicilor, că aceşti de ce omeni scutelnici, după sineturile ce a avut jăluitorul, îi are şi până acum. Ci cât pentru cererea de rugăciune ce face, ca să i se înnoéscă acésta milă şi de cătră Măria-Ta, rămâne la hotărîrea milostivirii Înălţimii Tale.—1813 Februarie 27.

Vel Vistier.

Cod. LXXIII, pag. 273.

împăratăescă și în timpul lucrării viilor. În fine, importul vinurilor străine este din nou prohibit în 1815 și 23 Maiu 1816. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoa.*

Prea Sfinția Ta Părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneșeș Episcopilor și dumné-vóștră velișilor boeri, câteși patru cereri de rugăciune, ce ne faceți printr'acéstă obștăscă anaforă, chibzuind Domnia-Mea, la cea dintâi a vămii răspundem Sfinșiilor Vóstre și dumné-vóștră, că precum și altele multe rugăciuni ce ați făcut Domniei-Mele, după vremi, spre mângăerea părșii boeresci și mânăstiresci, nu le-am trecut cu vederea, după cum și în faptă ați cunoscut, asemenea am fi primit-o și acéstă cu jertfirea interesului Domnescii Nóstre Cămări, când ar fi pricinuitoare de o pagubă numai ca de trei-șeci, patru-șeci, sau cel mult de cinci-șeci pungi de bani, iar când scăderea venitului, ce urmăzează a se pricinui din radicare sau lipsirea acesteii vămi, se va sui și va trece suma banilor ce se vor sui mai sus (precum și nu este îndoelă, fiind mai tótă țera alcătuită de moșii mânăstiresci și boeresci), nu putem primi într'alt chip o așa simșitőre pagubă la venitul Domnescii Nóstre Cămări, afară numai când iarăși cu toții împreună veți face chibzuire, ca să găsiți alt mijloc de o potrivă și cuviincios spre împlinirea sumei ce se urmăzează a se scăde din ridicarea acesteii vămi. Iar pentru cea de a doua a arendașilor, șicem că nici înși-vă nu puteți tăgădui neapărata datorie a supunerii și a buneii consciinți ce se cuvine a avé către prea puternica și nouă tuturor dátătőre de hrană Împărăție, ca să ne arătăm din tótă virtutea osirduitor spre împlinirea poruncilor și trebuințelor sale, dintre care una și cea mai delicată, fiind și madăua zaherelei, când este trebuință și nu se va puté împlini numai de la locuitorii birnici i de la cele-lalte bresle suma ce va fi cerută pentru trebuința împăratăescă, atunci numai să fie datorii și arendașii boeresci i mânăstiresci a da zahereă în natură ceș ce vor avé, iar nu în bani, și să li se plătescă aceea zahereă, după fiiatul cu care se va plăti locuitorilor i celor-lalte bresle, iar când ceruta zahereă se va puté împlini numai de la locuitorii birnici i cele-lalte bresle, atunci numiții arendași să nu fie cătuși de puțin supé-rați, să se ferăscă însă și ei ca nu cum-vași, cu pricina acesteii apărări, să primăscă zaherele de ale locuitorilor birnici i a celor-lalte bresle și să le număscă că sunt ale lor, ca să le apere, căci dovedindu-se vre-unul în vre-o acest fel de urmare, să scie, că nu numai se va pedepsi cu strășnicie, ci încă după ce se va luă acea zahereă, se va îndatoră apoi a da și de la sine-și îndoită peste acea sumă fără' de nici o plată. I pentru cea de a treia, a pogonașilor, hotărăm, ca nu numai vierii paznici ai viilor mânăstiresci și boeresci să fie apurarea apérați și ocrotiți de orș-ce podvadă și angară, iar pogonașii, atunci numai să fie și ei asemenea ocrotiți, când nu va fi vre-o grabnică trebuință împăratăescă, sau când acea trebuință se va întâmplă a se cere asupra lucrului viilor, iar când trebuința va fi grabnică, sau nu se va întâmplă pe vremea lucrului viilor, atunci și acești pogonași să fie datorii, tot pentru cuvintele de mai sus arătate, de a săvirși acele angarale și podveți împăratăesci; pentru care amândouă aceste madele, adecă a arendașilor și pogonașilor, poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se păzăscă întocmai nizamul de mai sus arătat, iar pentru vinurile străine, hotărăm să se păzăscă nizamul popririlor, precum a fost poprit de mai înainte, pentru care și poruncim dumné-vóștră Velișilor Logofeți, să se

Caragea continuă a prohibi importul vinurilor și spirtóselor, spre a

facă cuviinciósele porunci, atât cãtrã dumné-lui Vel Spãtarul de a scrie cãpitanilor de marginã, cât și cãtrã ispravnicii acelor județe. — 1816 Maiü 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXXV, fila 56.

Prea Înãlțate Dómne,

Cu plecata nóstrã obștészã anaforã, arëtãm Mãriei-Tale, cã tótã nãdejdea chiverniselii boerilor pãmîntenii rëzimã în veniturile moșiiilor și al viilor, în vreme ce de a intrã în alte slujbe și chiverniselii ale țerii, *astăptã câte 2—3 ani, pãnã îi vine rîndul*, și de nu va avé ajutor de la acareturile sale, rëmãne în ticãloșie și în próstã stare, neavënd cu ce sã-și fie rînduéla și haractirul sêu, dupã cinstea ce s'aü învrédnicit atât de la alți luminați Domni, cât și de la Mãria-Ta; aceste venituri dintru început și-aü avut privileghiurile lor pãzite pe deplin, fãrã a se vãtãmã cu vre-o pagubã și scãdere, iar de la o vreme încóce s'aü stricat acele privileghiuri, întâiü cã mai înainte de rãsmirița ot let 1787, mãnãstirile și boerii de la drepte bucatele lor ce vindeã, zahereã și vite, ori prin sate sau prin țirguri, vamã nu plãtiaü, iar de atunci încóce aü rëmas lipsiți de acest privileghiü, pentru care, cu tóte cã se pune în ponturile vãmilor, cã, de va fi vinđetorul boer sau mãnãstire, sã plãtescã vama cumpërãtorul, iar de va fi cumpërãtorul mãnãstire sau boer, sã plãtescã vinđetorul, dar ori-cum va fi, tot mãnãstirea și boerul plãtesce vamã, pentru cã cel ce cumpërã aceste douë tagme, sciind cã are a plãti vamã, nu-i dã prețul ce i-ar fi dat, când ar fi sciut cã lucrul acela ce-l cumpërã este fãr'de vamã, și scade vama din preț, cum și cel ce vinde la mai sus numitele tagme, iarãși asemenea încarcã prețul lucrului, ca sã nu rëmãe vama plãtitã de el, ci de cumpërãtor, și așã s'a perdut cu totul acest privileghiü, ce dintru început l-aü avut mãnãstirile și boerii.

Al doilea, arendașii ce cumpërã veniturile moșiiilor mãnãstiresci și boeresci se îndatorézã de daü zahereã ori în naturã sau în bani, și nefiind ácësta pagubã din nerodirea timpului, care este în norocul lui, o trage și perde însuși stãpãnul moșiei, fiind-cã se tocmesce pentru dreptãțile și privileghiurile ce are asupra moșiiilor sale și volnicesce obrazul sêu asupra cumpërãtorului arendeii, pãtimind și acei arendași supërare de necaz, în cãt dintr'acéstã pricinã mulți dintr'inșii s'aü tras și s'aü lãsat de a nu se mai amestecã la arendã, iar și care dintr'inșii ar vré sã ieã arendã, sã o ieã cu preț pe jumëtate, de care unii din stãpãniii moșiiilor, pentru felurimi de pricinã, neputënd a merge însu-și sã-și caute moșiiile lor, și rëmãind pe mãna ispravnicilor, nu puținã pagubã li se pricinuesce din furtișagul ce fac și scãderea necãutãrii venitului, precum se cade, și așã nealegëndu-se mai cu nimic și nici alt mijloc de chiverniselã neavënd, este silit a o vinde cu totul.

Al treilea, cã pogonașii cei orfnduiți de le lucrézã viile, luãndu-se la podveđi de cãrat chereșteã și alte angarii în vremea lucrului, se zãticnesc viile din lucru și se pricinuesce și de la ácësta mare pagubã, în cãt nici cheltuéla nu o pot scóte, necum sã se folosescã de ce-vași, iar și când șcapã din podvadã și pot de lucrézã viile la vreme și este și timpul rodos, atuncea iurudisesc vinuri din Țera-Turcészã, ce sunt poprite printr'atãtea luminate Domnesci hrisóve a nu veni nici de cum în țerã, și rëmãn vinurile pãmîntenilor la preț de nimic și le este cheltuéla și oste-néla în zadar, ci ne milostivim milostivirii Mãriei-Tale ca un Domn milostiv și pã-

favorisă viile boeresci. Eră o concesiune cu scăderea venitului vămilor, dar nu putù să o refuze, căci eră din vechiù practicată. (1)

rinte doritor, să reverși milă asupra némulni boeresc și asupra mânăstirilor, a face părintésca și Domnésca Măriei-Tale îndreptare la aceste privileghinri ale némulni boeresc și părții mânăstiresci cu scădere și vătémare din vreme în vreme să se dărapene de tot, și să rămăe la cea desăvîrșită ticăloșie.—1816 Aprilie 30.

Al Ungrovlabiei Nectarie, Iosif Argeșiù, Constandie Buzëù, Constantin Filipescu, Radn Golescu biv Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic, ... Vel Vistier, Dnmitrache Racoviță Vel Vornic, Istrate Crețulescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Mihalache Racoviță Vel Logofët, Iordache Golescu Vel Logofët, Ioan Știrbeiù Logofët, Toma Crețulescu Vel Logofët, Pană Costescu Vel Vornic.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscote.*

De vreme ce Părinții Arhieriei, dimpreună cu dumné-lor boerii, ne arată prin tr'acéstă anaforă, cum că viuurile i rachuurile străine din vechime sunt oprite prin hrisóvele fraților Domni de mai înainte, cum și prin ponturile vămilor, ce se fac în toți anii, a nu veni nici de cum în țeră, ca să se pótă vinde ale pămîntului, primită este Domniei-Mele cererea și rîngăciunea ce ne fac, poruncim dumitale cinstite și credincios boernle al Domniei-Mele, Vel Logofete de Țera-de-sus, să se facă Domnescul Nostru hrisov și porunci, cu cuprinderea ce li se arată mai jos, în care să li se deă și acéstă poruncă, ca să trimiță la Domnia-Mea catastih de câte vinnri și rachuurri añ venit din părțile străine împotriva opririi, făr' de porunca Nóstră. — 1815 Februarie 9.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecată anaforă arătăm Măriei-Tale, că din vechime prin hrisóvele luminaților Domni i prin ponturile vămilor ce se află pe tot anul, cum și chiar acum în prea fericite zilele Măriei-Tale, sunt oprite cu totul vinnrile și rachuurile de peste Dnuăre i holirca din Țera-Leșescă, a nu veni nici de cum aici în țeră, ca să nu se pótă vinde al pămîntenilor, iar estimp vedem că añ adus nuî alții mulțime de vinnri i rachuurri străine prin țeră, din care pricină, nu puțină pagubă añ pămîntenii, cum și chiar Visteria Măriei-Tale, pentru că vîndënd locnitorii pămîntenii ce añ vii și liveđi de pruni, năvălirea viuurilor și a rachuurilor străine, mulți dintr'înșii le-añ părăsit și le-añ lăsat nelucrate și înțelenite, în vreme ce munca și strădania lor este mare, cum și plata lucrului viilor scumpă, ajungënd până la parale 50 pe ți, după care nu pôte să fie cuvînt de pricinuire pentru óreș-care adaos al prețului vîndării, căci în alt chip munca lor rămăne în zadar, nepntënd să-și scóță cheltnéla, mai virtos când se întimplă timp cu rod puțin, după cum añ fost an-țert. Decî fiind-că nădejdea pămîntenilor într'acest venit al viilor și al liveđilor razimă, căci zaheréua și vitele sunt pentru alte trebniște ale datoriei țerii și de a perde acest folos, suntem încredințați că nu este suferit lumnatulni anđ al Măriei-Tale, fiind ferbintea rîvnă și părintésca dorire ce ai Măria-Ta cătră țeră, cu neadormită siguranță a se

După ce așa sporiră dările sub toate denumirile, apoi gróznică eră perceperea lor. Caznele cele mai nepomenite se aplicau la țeranî, ca să-și plătescă sfertul. In Jiul-de-Sus s'au văduț perceptori greci cari, ca să oblige țeranul a plăti birul, îi luă copilașul și, în toiul ernii, băgându-l în apă, îl atîrnă pe o cracă în puterea gerului, de cădea cîrnurile după corp.....

Asemenea ororî nu puțin contribuîră la sbucnirea de rěscóle.

Rěscólele pandurilor din 1815 și 1816 și nemulțumirile chiar și ale boerilor, pe lângă a țărănimii, în așezarea birurilor din 1815, silesc pe Caragea să facă o nouă așezare a dărilor, cu atît mai mult că nemulțumirile străbătuseră pînă la Pórta Otomană.

Și pe lângă dările după întocmirea din 1815, câte alte dări extraordinare nu mai apasă țera, de la 1816—1818! In 1816 bună óră, Caragea aruncă o dare extraordinară, cu care să pótă plăti 149.250 taleri, prețul a 3.400 de salahorî, ce țera-î obligată să dea la cetățile turcesci pe fie-care lună. Ceî 16 mii de lude, cât mai rămăseseră în țeră, se îmbracă cu acéstă dare, numai ei, dar nu și boerii, așa că de la lude vin câte 9 taleri bani 40, fără de răsura. Darea se plătesce de la 1 Aprilie 1816. (1) Totuși Caragea emite, în Ianuarie 1817, un hrisov, prin care, cu multă emfasă, desființeză darea *untului* și mai desființeză, cu nu mai puțină emfasă, și alt beilic orî podvadă, anume aceea, ce-î dreptul dând loc la multe abuzurî, a carelor de transpor-

ocroti de toate cele împotrivotóre și a nu se vătămă obștescul folos, ne rugăm milostivirii Măriei-Tale, să se înnoescă acest privilegiu al țerii și prin luminat hrisovul Măriei-Tale, următor celor de mai înainte Domnesci hrisóve, și să se facă luminate porunci cătră toate isprăvnicile, ca să întărescă paza marginilor cu totă strășnicia și să nu îngăduescă a veni în țeră cât de puțin vin sau rachiu din alte țeri, fiind acésta, după cum șicem, și spre paguba Visteriei, publicând în tot județul ca să scie toți cu hotărîre, că cel ce se va îndrăsnî la o urmare ca acésta împotriva poruncii, nu numai vinul și rachiul acela i se va luă pe séma Domniei, ci încă i se va face și grea pedépsă, asemenea porunci făcendu-se și aici către dumné-lui Vel Spătarul, ca să facă prin pristavi tuturor sciută hotărîrea, i la Craiova cătră dumné-lui Caimacamul și cătră dumné-lor boerii Divanului de acolo, spre a se face asemenea urmare.— 1815 Februarie 7.

Nectarie Mitropolit, Iosif Argeș, Constandie Buzeu, Constantin Filipescu Vistier, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofet, Scarlat Grădișteanu Vel Logofet, Fotache Știrbeiú Vel Logofet, Nestor Vel Clucer.

Cod. LXXVIII, pag. 338.

(1) Veđi *Tesaur de Monumente*, T. II, pag. 329.

tat sarea la porturi. Mare scădere totuși nu se făcà cu acésta la grelele bîruri. (1) Țera continuă a cere scăderi mai reale.

(1) *Hrisovul ce s'a făcut pentru ertarea untului și a carelor de sare, a nu mai fi.*

Este netăgăduit și mărturisit de tótă obștea înțelepților, că între părinți și fii, însoțindu-se îngrijirea cu supunere, săvîrșesc o datorie între dînșii, prin care se înalță, întru podoba înțelepciunii și de o potrivă se hrănesce întru dorirea mângâerii, acésta falnică zidire a omenirii, care s'a clădit de către Mântuitorul nostru mai cu osebire simțitoare de cătră ori-ce altă ființă ce avem întru vedere, pentru că părinții îngrijitori, aflând-se pentru înălțarea și crescerea fiilor lor, privesc cu tótă rîvna la ceea-ce ar puté să le aducă rodirile fericirilor, iar fiii cunoscători fiind de căderile supunerii hrănesc simțirile părinților prin fapte și dorirea mângâerii ce an cătră ai lor firesci ocrotitori și prin aceste, legate de cătră fire răsplătiri, se săvîrșesce acea vecinică datorie, întocmai după sfînta poruncă. După acésta dar firéscă asemănare, părinte se pote numi veri-carele din dumneđeésca bună-voință s'a învrednicit a fi oblădnitor de norod, cum așijderea și fiii, veri-carele s'a u născut a fi supt umbrire de oblăduitor, pentru că aceluși dintăiū este îngrijirea odihnei supușilor lui, descoperirca dreptăților și în scurt aplecarea a tot felurilor de mijlôce spre a lor fericită petrecere, iar a acelnî de al doilea s'npunere, credință și săvîrșirea celor după trebuință, și dnpă trebniță întocmite hotăriri, și acestea tôte se asemănă cu urmările datoriilor ce mijlocesc între cei firesci părinți și fii. Decî și Domnia-Mea, din césul ce ne-au învrednicit milostivul Dumneđeū, să oblăduim asupra acestnî pravoslavnic norod, cunoscënd asupra-ne datoria oblăduirii întocmai ca o părintéscă îngrijire, nn am incetat cu a săvîrși către supușii noștri locnitori, câte faceri de bine ne-au fost prin putință și ne-a îndeletnicit îndemănarea vremilor, și judecând între altele că răspunderile naturilor ce din vechime erau obicinuiți locuitorii să deă prin felnri de orîndueli, nu nnmai că trebuia să fie sarcină simțitoare pentru dînșii și mai vîrtos pentrn cei ce se întimplă să nu aibă felurimea cererii, siliți fiind unii ca aceia, de cătră ai lor cislăși, să le săvîrșéscă prin cumpărătore de banî, ci și prilej de hrăpire a acestor cislăși, cari, cngețând la al lor în parte folos și cn totul mântuire de o asemenea răspundere, împovăraū pe cei nemernici ai satelor, adăogând la acest fel de cheltueli, am hotărît și Domnia-Mea, să aplicăm un mijloc prin care să înceteze unele ca acestea și încă din vremea așezămîntului ot lét 1814 de odată cu așezarea satelor s'a publicat la toți de obște, că au lipsit cu totul și din tot cuprinsul țerii Domniei-Mele, orînduelile de mai jos, adecă: *grăul și lemnele isprăvniciei Curții gpd, și orînduela finului și a orzului grajdurilor Domnesci și a minsilhanelelor țerii*, rămîind datoria Visteriei Domniei-Mele îndatorată ca să implinéscă asemenea trebnițe prin numărătore de banî, precum se și urméză de atunci și până acum. Asemenea dar și acum voinđ Domnia-Mea, să arétăm în faptă lucrările milostivirii Domniei-Mele cătră obștea locuitorilor, cari odrăslesc din părintésca îngrijire ce avem asupra supușilor oblăduirii nóstre, *la đîntăiū de Ianuarie a următorului an cu lét 1817, am arădicat cu totul și pentru tot-deaună și alte douē orîndueli ce se urmaū în țeră, adecă orînduela carelor de sare ce din vechime eră obicinuit aici, și orînduela untului Țarigradului, ce se implinia din șese județe din aceste 12 de dincôce de Olt, care acésta orînduela se preseră și asupra tuturor breslelor, ce se află șe-*

Reclamațiunile țerii în 1816 silesc pe Caragea să scrie Divanului, îndemnându-l să-și porțe atențiunea asupra așezării birurilor. El îndemna să se mai reducă greutățile d'asupra țăranilor nu numai prin desființarea orînduelii carelor de sare și a orînduelii untului din cele 12 județe de dincóce de Olt, dar și asupra scăderii dăjdiilor cătră Visterie, de la Februarie 1817 până la Novembre același an, cu suma de 1.112.000 taleri din 2.112 000.

La 5 Ianuarie 1817, Divanul supune Domnitorului Caragea anafora, prin care îl laudă pentru bunul său cuget de a ușura pe dajnici! Sumele scădute Divanul le înlocuesce *adăogându-le la dijmărit, vină-riciū și oerit*, cari cine altul decât țăranul le plătiă?

đetóre întru aceste județe, iar spre a lor împlinire am hotărît Domnia-Mea paguba Cămării, prin scăderea venitului din vinđarea ocnelor, și osebită cheltuélă a Visteriei prin cumpărătóre de unt, de unde se va puté și cu prețul ce se va găsi, ca să se teslimatiséscă după cuvîință la locul ce se va cuveni, încredințat fiind Domnia-Mea, că prin ridicarea și acestor două orîndueli, nu puțină mângăere vor cunoșce supușii noștri locuitori și vor rămâné întru desăvirșită veselie, cunoscându-se apărași de asemenea răspunderi pricinuitóre de hrăpiri și deosebit și cunoscute cheltueli, dar pentru ca să aibă tot-deauna putere și tărime aridicarea acestor orîndueli din țéră, adecă atât acelor ce de la așezămînt s'aũ lipsit, cum și celor din urmă două, după care, cunoscënd cu toții ușurare din bună-voință a Domniei-Mele, să ne fie și noué vecinică pomenire întru vécul de apoi, am hotărît Domnia-Mea să încredințăm acéstă aridicare prin hrisov al Domniei-Mele, și iată alcătuim acest Domnesc al Nostru hrisov, întăritor aridicării numitelor orîndueli din țéră întru al cincilea an a intăia Domnie a Domniei-Mele, carele s'a dat să steă în păstrare la sf. Mitropolie spre vecinică laudă a acesteii bune hotăriri, care este întru desăvirșită soglăsuire a obștei părinților arherei și a dumné-lor veliților boeri halea și mazili, și l-am adevérit Domnia-Mea chiar cu credința și pecetea Domniei-Mele, martor puind pe prea-sfinția sa duhovnicul nostru părintele Mitropolitul țerii chir Nectarie i pre prea iubiții noștri fiū Gheorghe Voevod și Constantin Voevod și pe tótă obștea dumné-lor cinstiților și credincioșilor veliți boeri dregători ai Divanului Domniei-Mele, pan Radu Golescu vel Ban, pan Grigorie Brâncoveanu Vel Spătar, pan Constantin Vlăhuță Vel Postelnic, pan Isaac Ralet Vel Vornic de Téra-de-sus, pan Grigorie Ghica Vel Vistier, pan Eustatie Crețulescu Vel Vornic al Obștirilor, pan Mihalache Manu Vel Logofăt de Téra-de-sus, pan Grigorie Băleanu Vel Vornic de Téra-de-jos, pan Constantin Caliarh Vel Vornic al treilea, pan Gheorgache Golescu Vel Logofăt de Téra-de-jos, pan Toma Crețulescu Vel Logofăt de obiceiuri, și ispravnic fiind pan Grigorie Ghica Vel Vistier, și s'a scris hrisovul acesta aici în orașul Bucurescilor, scaunul Domniei-Mele, de Nicolae Logofăt za Visterie, în anul de la mântuirea lumii cu lét 1817.

Cod. LXXVII, fila 257 v.

Ciudată scădere! Se înlocuia dără birurile unele cu altele. (1)

(1) Pitac către Părintele Mitropolit i către dumné-lor veliți boeri, halea și mazili, ca să se strîngă la Mitropolie, pentru a face chibzuire a trei huzmeturi: vinăriciul, oeritul și dijmăritul.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Prea Sfinția Ta Sfinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneđe Sfinția Vóstră Epi-scopilor și dumné-vóstră veliților boeri, halea și mazili, măcar că plata vinăriciului și a dijmăritului încă dinaintea venirii nóstre aici, după ale vremurilor întimplări și ale țerii neapărate trebuințe, au început a se adăoga (precum vă este sciut), ajun-gînd la prețul ce se urmază acum; dar precum pentru altele am îngrijit Domnia-Mea, de am făcut bune și folositoare întocmiri, asemenea și pentru acésta îngrijind a se face o cuviincioasă întocmire, poruncind ca adunându-vé cu toții la un loc și pri-vind cu bună cumpănire asupra osebirii ce are acum prețul vinđării lucrurilor celor supuse la plata numirilor acestor trei huzmeturi, din prețul ce aveă, pe când se urmă plata ce eră orînduită de mai înainte, să faceți chibzuire, ca câtă scădere s'ar cu-veni să se facă din plața ce acum se urmază, și să aréțați Domniei-Mele prin ana-foră. Tolco pisah gpd.—1817 Septembre 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 45.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne și acéstă obștăscă părere a părinților arhieriei și a dumné-lor veliților, o întărim Domnia-Mea și poruncim dumi-tale cinstite și credincios boe-rule al Domniei-Mele Vel Vistiere Grigorie Ghica, ca pentru vinđarea huzmeturilor saă împrumutarea Visteriei, să se facă urmare întocmai după cuprinderea de mai jos arétată, asemenea și pentru scăderea dăjdiilor Domnescii nóstre Visterii să se facă cărți slobode ale Domniei-Mele către locuitori, arétătore de acéstă milostivnică hotărîre a Domniei-Mele și cuprinđătore, ca pentru a lor desăvirșită liniștită petre-cere în sfertul de Februarie și Martie i în sfertul de Aprilie și Maiu, nici pe acei câte taleri 5 și jumătate i răsura lor de lude la un sfert, ce rămân după scăđemîntul ce le-a făcut din taleri 26 și parale 16 ce plătiă până acum fieș-care lude la un sfert, dimpreună cu răsura, să nu-î răspundă, fiind-că cei mai mulți se află cumpă-rători de nutrețuri pentru vitele lor și mulți iarăși cumpărători chiar de bucate pentru hrana lor din pricina nerodirii timpului ce s'a urmat pe alocurea, iar cu toții se află asupra primăverii silitor și sirguitori în lucrul pămîntului, ci întru aceste mai sus numite patru luni să răspundă numai banii lefilor i o parte din banii minzilhanelor și la sfertul de Iunie și Iulie vor răspunde dimpreună cu banii acestui sfert și pe cei de Februarie și Martie, cum și la August i Septembrie pe cei de Aprilie și Maiu, rămîind la cel de al 5-lea sfert, adecă la viitorul Octobree și Novembre slobodă i răspunde numai pe cei câte taleri 10 și jumătate de lude i răsura lor po parale 8 la leu și într'acéstă curgere de patru luni se va strîmtoară Visteria la ale sale netăgăduite cheltueli și să orînduască cetitori prin tóte județele, ca să le cetască din sat în sat, în auđul tuturor și să lase și pe la tóte bisericile câte o asemenea carte slobodă a Domniei-Mele, ca și cel ce nu i s'a cetiț în auđul seú să póta ceti în or-ice vreme va avé îndeletnicire și printr'acést mijloc să rămă

Asemenea reduceri de biruri și havalele erau departe de a mulțami țera, cu totă cetirea pitacului Domnesc pe la biserici! Caragea se vede silit a cere în 1818 Divanului o nouă așezare de biruri.

În Innie 1818, Divanul supune Domnitorului o «*ghenichi întocmire a dăjdiilor*», propunând clasificarea dăjdiilor în 3 categorii:

a) Bani Visteriei, b) bani poștelor și c) bani leflor. Bani Viste-

cu toții încredințați de buna-voință a Domniei-Mele; cătră acestea primită fiind Domniei-Mele și rugăciunea ce ni se face printr'acastă anaforă de a se face, adecă și Domnesc al nostru hrisov pentru aridicarea orînduelilor de carele de sare și de untul Țarigradului, poruncim dumi-tale, ca să se alcătuască un asemenea hrisov de la Visteria Domniei-Mele, cuprinďelor însă și legiuitor nu numai de aridicarea acestor două orîndueli a carelor de sare și a untului Țarigradului, ce și de câte alte orîndueli din vechime obicînuite în țeră am bine-voit Domnia Mea de le-am ridicat cu totul spe odihna și repaosul obștei locuitorilor, adecă orînduela grăului și a lemnelor isprăvniciei Curții gpd, orînduela finului și a orzului grajdurilor comisiei și a pităriei, i altor tainaturi și orînduela finului și orzul minzilhanelelor, hotărînd după acêsta ca tôte aceste orîndueli să se răspundă în bani de la Visteria Domniei-Mele și să scape ticăloșii locuitori, nu numai de greutatea acestor răspunderi, ci și de hrăpirile ce făceau prin mijlocul acestor orîndueli, și săvirșindu-se hrisovul acesta, să se trecă mai întâi în condica logofeției Divanului Domniei-Mele, apoi să se trecă și în condica Visteriei, și pe urmă să se dea în păstrare la sf. Mitropolie spre a sta drept lege mântuitoare de multele sarcini și greutăți ce au fost cercat ticăloșii locuitori. — 1817 Ianuarie 8.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

La qi'ntâi de anul nou a următorului Ianuarie cu lét 1817, cetindu-se în postelnicia Măriei Tale, luminatul pitac al Înălțimii Tale cuprinďelor de milostivul cuget și buna-voință, ce și întru acastă fericită qi ai arêtat Măria Ta cătră obștea locuitorilor ai acestei pravoslavnice țeri, ce s'a încredințat din mila lui Dumneďeu sub drépta oblăduire a Înălțimii Tale, cu a se aridică de-asupra lor cu totul și pentru tot-deauna mai întâi orînduela carelor de sare, prin paguba Cămării Domnesci, cu tôte ceste 12 județe de dincóce de Olt, asemenea cu totul și pentru tot-deauna, iar răspunderea acestui unt să se facă prin cheltuéla Domniei la locul ce se va cuveni, și cea de al treilea și mai simpitóre facere de bine cătră locuitorii birnici de a se scăde într'acest următor an dăjdiile Visteriei ce se urméză în curgere de ęece luni, încependu-se de la Februarie până la sfirșitul lui Novembre cu taleri 1.112.000 din 2.112.000 ce analoghisesc a răspunde după suma ludelor țerii de acum, rămăind asupra lor curați de răspundere taleri 1.000.000, care va să ęică, că se cunoșce înființat folosul locuitorilor birnici mai mult decăt cu suma jumătate din ceea-ce a fost întocmit a răspunde; alt nu putem ęice decăt, cunoscênd în faptă osebită rfvnă, cum și părintésca îngrijire ce ai Măria Ta pentru liniștita petrecere a acestui ncrod, să aducem mulțumită din parte-i cătră Măria Ta, aflăudu-ne pururea rugători cătră milostivul Dumneďeu, ca să învrednicéscă pe Măria Ta la asemenea facere de bine, întâ-

riei se vor percepe în șese rînduri pe an. Intr'aceștia intră și haraciul. Se suprimă răsura de la toate trele categoriile. Boerii mai cerură și adăogirea de scutelnică și poslușnică și ore-cară scăderi la lefură. Domnitorul primind anaforaua în Iunie, nu-i dă în parte aprobarea decât la 3 Septembrie 1818, zicînd că atunci, «cînd e vorba de asemenea trebă și întocmiră, datoria noastră neapărată și sfîntă o socotim de a umblă cu

rînd slava și puterea Măriei Tale în prea luminat scaun întru mulți și fericiți ani; osebit de această vîdătură tot în cuprinderea acestui luminat pitac, că după această bună întocmire a Măriei Tale, care și de este simțitor folos al obștei locuitorilor și mai cu osebite al biruicilor, dar se aduce pagubă mai multă de 1.312.000, însă peste 200 000, din ardicarea a două numitelor orîndueli și 1.112.000 din scăderea dăjdiilor, și această pagubă ne fiind în stare Visteria Măriei Tale ca să o sufere de odată, avînd netăgădnite cheltueli pe totă luna, s'a găsit cu cale ca trei slujbe, a dijmăritului, viuăriciului, oeritului, să se vîndă și pentru estîmp numai după alcătuirea anului trecut, ca cu adaosul acestor vîndări să se mai pôtă întîmpină, rămăind pagubă curată taleri 412.000, iar locuitorii și biruicii cunosc în prea fiiuță folos de 1.112.000, judecându-se acest adaos ca un ce folositor în toate chipurile, mai întăiu adecă că întîmpină o simțitoare sarcină a locuitorilor biruici, precum s'a zis, simțind cu toții folosul din ridicarea orînduelilor și din scăderea dăjdiilor, și al doilea că și de este o răspundere cu adaos peste ce s'a fost urmat în vremile trecute, dar nu numai se împărtesce pe toate treptele bez a privilegiaților, dar și cei ce răspund dau din ceea-ce au, adecă din vii, stupi, rîmători și oi, cu cari se folosesc și se neguțatoresc, și poruncesci Măria Ta, ca adunându-ne cu toții la un loc să arătăm Măriei Tale și plecata noastră părere după toate chibzuirile ce am făcut, găsim această părere cu desăvîrșire temeinică, și întru adevăr prin simțitorea pagubă a Măriei Tale, mîngăere a săracilor, prin care zicem și noi cu de obște priiună și oglăsuire, ca să se vîndă aceste trei slujbe după întocmirea anului trecut și încă fiind-că Visteria, lipsindu-se de ale sale alcătuite venituri de acum de la Februarie, firesce nu se pôte iconomisi la ale sale cheltueli, fiind orînduite și necentenite pe totă luna, zicem să se vîndă de acum câte trele, de se va găsi mușterii, iar căutarea lor să se urmeze la orînduitele soroce cu așezămînt, însă ca banii adaosului să-i răspundă pe lună după analoghie în trebuința Visteriei, iar cei legiuinți la banii cei drepți în orînduitele vremi a fieș-căreia diutr'aceste slujbe, sau cînd nu se va găsi mușterii cu prețul ce se va cuveui, se va găsi cu cale de cătră Măria Ta, atunci spre întîmpinarea curgătorilor cheltueli, să se împrumute Visteria cu zapisele dumné-lui Vel Vistierul, puindu-se emauet la împrumutătorii adaosul acestor slujbe și acele zapise se vor socoti încredințate și adeverate din partea noastră tuturor, fiind următoare părerii ce arătăm Măriei Tale, să se împrumute însă Visteria pe fieș-care lună din banii adaosului acestor huzmeturi cu suma ce se va analoghisi pe fieș-care lună, socotindu-se acest adaos venit al Visteriei, în curgerea de zece luni, spre întîmpinarea banilor ce lipsesc din scăderea sferturilor; asemenea și dobăndile i agio ce se vor plăti la aceste împrumuturi au să se deă tot din prețul vîndării prostichiului ce se urméză estîmp la aceste trei huzmeturi; ci cât pentru scăderea dăjdiilor și vîndarea huzmeturilor sau împrumutarea Visteriei, se va porunci dumné-lui Vel Vistierul, ca să urmeze celor ce se vor găsi cu cale de cătră Măria Ta, iar pentru aridicarea numitelor două orîndueli, ne ru-

orînduélă și cu întrégă chibzuire și cu cea desăvîrșită luare aminte.» Caragea nu aprobă deplin lucrarea Divanului și ordonă, să se adune din nou, ca să desbată asupra punctelor neaprobate. (1)

găm Măriei Tale să se facă luminat hrisov domnesc, spre a fi vecinică pomenire a Înălțimii Tale către supușii locuitori ai țării. — 1817 Ianuarie 5.

Al Ungro-Vlahiei Nectarie, Constandie Buzău, Constantin Filipescu, Radu Golescu Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu, Isac Ralet Vel Vornic, ... Vel Vistier, Istrate Crețulescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu Vel Logofăt, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Constantin Samurcaș, Iordache Slătineanu Vornic, Dumitrache Racoviță, Teodor Văcărescu, Constantin Caliarh Vel Vornic, Mihalache Racoviță Logofăt, Constantin Dudescu Logofăt, Iordache Golescu Vel Logofăt, Toma Crețulescu Vel Logofăt, Pană Costescu Vel Vornic, Ștefan Belu biv Vel Logofăt, Ioan Știrbeiu Logofăt.

Cod. LXXXVI, pag. 12.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Prea Sfinția Ta Părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneđeu Sfinția Vóstră Episcopilor și dumné-vóstră cinstiților și credincioși veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele, haleà și mazilii, cetindu-se de către Domnia-Mea cu destulă luare aminte anaforaua ce ne-aũ făcut de la. . . ale trecutului Iunie, am înțeles câte printr'însa în ponturi ați găsit cu cale pentru cea ghenichi întocmire a dăjdiilor, împărțind-o în trei, adevă în banii Visteriei din șese semii de peste tot anul (în care intră și haraciul), în banii minzilhanelor și în banii lefilor, lipsind răsura cu totul din toate aceste felurimi de dări, precum așa am și dat îndată trebuincioșele porunci ale Domniei-Mele în următórea diminie a lui August și Septembrie, cuprîndetóre întocmai după chibzuirea și întocmirea ce este arătată în mai sus đisa anaforă, iar întărirea, ce ați cerut a da Domnia-Mea la cea anaforă, s'a prelungit până acum din pricină căci, când este vorba pentru asemenea trebi și întocmiri, datoria nóstră neapărată și sfintă, socotim de a umbla cu orînduélă și cu întrégă chibzuire și cu cea desăvîrșită luare aminte, făr' de a lăsa nimic nechibzuit, ci încă și pentru cele mai mici să îngrijim; de aceea și până a nu da ceruta întărire prin Domnescile Nóstre hotăriri și legiuri, cari aũ a se păzi în urmă neștrămutate, de mare trebuință am socotit a vă arêta acéstă a nóstre băgare de sémă, adevă măcar că anaforaua Prea Sfinției Vóstre și a dumné-vóstră are cuprindere de multe câte învederat privesc spre ușurarea locuitorilor și chibzuirea ce ați făcut asemenea tot la acest sfint sfirșit privesce, la pontul însă al lefilor ni se pare a nu fi prin neputință de a se face un simțitor scăđemint din taleri 14, ce ați găsit cu cale, precum mai pe larg vă veți plîforisi din catastihul ce vi se va arêta de către dumné-lui cinstitul și credincios boerul Domniei-Mele biv Vel Dvornicul Costache Samurcaș, epistatul Cassei lefilor, așa și la cele-lalte ponturi póte nu vă va fi trecut prin gînd niscar-va mijloce de ușurare mai bine întocmite și repaos al locuitorilor, precum acésta se dovedește și din arêtarea i rugăciunea ce ne faceți la sfirșitul anaforalei pentru scutelnicii i poslușnici, care se vede a fi lipsă și se cuvine a se face mai cu întregime, de aceea dar, iarăși poruncim, ca de al doilea adunându-vă la un loc, prea sfinția vóstră și dumné-vóstră și mai chibzuind aceste ponturi, să întocmiți pontul

Boerii se adună și până în Septembrie întocmesc noua așezare de biruri. Prin această așezare de la 8 Septembrie se dispune:

lefilor, și în scurt toate câte sunt arătate în mai sus și anafora, de iznăvă, chibzuindu-le cu mai multă cercetare și iscodind ori-ce privesce spre cea dorită și nouă și înși-vă ușurare a locuitorilor, mai întâiu să ne arătați fără de zăbavă prin obștătescă anafora cele ce veți găsi cu cale pentru întregimea acestei întocmiri a felurimii dărilor țerii, iar chibzuirea pentru scutelnici și poslușnici, ce o veți face cu întregimea și cea desăvârșită ființă, cât va fi prin puțință, să o arătați Domniei-Mele, prin osebită anafora, îngrijind ca și dintr'acesta să-i facă mai simțitoare cât va fi prin puțință cugetată țșurintă cu lipsirea a ori-ce fel de catahrisis s'ar fi urmând. Tolco pisah gpd.—1818 Septembrie 4.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt

Cod. LXXXVII, fila 89.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.

Fiind-că întru săvârșirea bunătăților rezimă pohvala a veri-căruia săvârșitor și mai virtos când este soglăsuată cu lucrările celor ce privesc spre binele obștesc, de aceea toți cei ce s'au învrednicit după vreme să li se încredințeze oblăduiri de norode, nu numai au cugetat întru asemenea bune cugetări, ci încă s'au sîrguit cu dinadinsul întru a lor întemeere, prin testamenturi, ca să li se păzescă fapta și ființa întru veșnică neclintire și statornicie; unele ca acestea au lăsat până astăzi nemuritor numele celor ce au îmbrățișat mai înainte de toate iubirea de dreptate și urmarea facerilor de bine, cari prin fapte vrednice de laudă au statornicit organele bunătăților, cu ale căroră mișcări s'au clădit urmările și s'au ivit cunoștința dreptății, cel mai dintăiu temei întru pornirea lucrărilor și pentru care se cuvine a ne sîrgui cu neîncetare tot omul ce s'a învrednicit să înțelégă cuvîntul pentru care ș'a zidit de către făcătorul a tuturor ființelor, aceste chibzuirii, iscodind în cugetul Domniei-Mele, feluri de păreri spre binele obștei și mai cu osebite din césul ce prin bună-voință a milostivului Dumnezeu, ne-am însărcinat cu oblăduirea acestui pravoslavnic norod, am mișcat toate mijlocele acele ce ne-au fost prin puțință și nu am încetat din săvârșirea facerilor-de-bine, atât în parte, cât și în obștea locuitorilor, îndreptând și lucrând toate cele întru îndeletnicirea Domniei-Mele și încă la mai multe cu prisos peste ceea-ce s'ar fi convenit, după asemănarea vremelnicelor întâmplări, din césul ce am domnit, toate mijlocele spre încetarea urmării mumbalelor, zaherelelor Țarigradului, rămâind de atunci și până acuma cu toții ca să-și vîndă zaherelele la reizi pe la schele și pe la alți neguțători, pe la tîrguri și chiar dintru ale lor sălășluiri, prin așezămînturi de rizapazar, numai pentru ale lor folosuri, privind cu acesta la înlesnirea negoțului; după care să cunoască fieș-care liniștita petrecere întru care se află și căderea stăpînirii, ce se cuvine să aibă asupra rodurilor muncii sale. După totă cererea cuviinței, am înnoit aridicarea orîndu-elii finului și a orzului poștelor și a grajdurilor Domnesci, întocmind osebît hrisov al Domniei-Mele și am primit să săvârșim această netăgăduită trebuință prin dare de bani, fiind-că ne-am fost îndestulat de năpăstuirile ce se făceau; asemenea urmare am făcut iarăși prin osebît hrisov al Domniei-Mele și cu orînduele de untul Țarigradului și a carelor de sare, privind paguba Cămării Domniei-Mele, ca să nu cerce locuitorii și această povară întru lucrarea cetăților de pe la serhaturile împărătesci,

Ca numărul ludelor dajnicî pe 1818 va fi socotit la 17 mîi;

am făcut tóte mijlócele spre íulesuirea rîspuuderii lăcniitorilor, osîrduindu-ne cu cât ne-a fost priu putiunță a le ímpuțiună datoriile după trebuințele ce aũ fost, am pus la orînduelă ce a fost priu putiunță mumbaéna oilor din țéră, scăđénd și din suma luării și adăogănd și la bauii fiatului, spre a cunoșce locniitorii și la acésta ose-bire din ceea-ce aũ în vremile trecute; am cãntat dreptate fieș-cãrnia cu de-amê-runtul, avênd deschise ușile Divanului Domniei-Mele pentru jãlbile fieș-cãrnia, și nu am putut suferi nici odinióră nãpãstuirea sãracilor, trimițênd feluri de cercetã-torî spre ale lor despãgubiri și pedepsind pe cei nãpãstuiitorî, spre íncetarea acestora, și în scurt orî-ce bine pentru obște a trecut priu cugetul Domniei-Mele, le-am sãvîrșit cu mare bucurie pre cât ne-aũ fost priu putiunță, hãrãzind și milă pe la spi-taluri chiar din venitul Cãmãrii Domniei-Mele și adăogănd venitul atãt la școlile politiei, cât și la Cutia de milosteunie, spre împãrtășirea sãracilor. Așã dar, ínvitat fiind de rîvnierea ce avem spre faceri de bine, la trecutul cifert de Iunie și Iulie, am mângãiat pe locniitorî, scãđêndu-î cu rãsură ce obicîniuniau la bauii cifertului po pa-rale 8 la leũ, dupã care dãndu-ni-se anaforana obștei pãriunșilor arherei și a dumuê-lor ciustișilor și credincioșî velișilor boeri, haleã și mazili, scrisã de la a tre-cutului Iunie, cuprinđetóre atãt de mulțumirea acestuî bine, cât și de rugãciunea ce ni s'a făcut ca sã biue-voim a scãde rãsură, nu numai la acest urmãtor cifert, ci la cãte șese peste au, între cari erã unul hotãrit mai cu adaos pentru bauii ha-raciului, sau sã chibzuim a se mângãia locniitorii la vre-un alt chip de ușurare, Domnia-Mea índatã la amãndouê ne-am índuplecat, și nu numai am scãđut rãsură, dupã rugãciunea ce ni s'a făcut, ci íncã și din bauii ce rãmãneã sã rîspunđã pe au fieș-care lude, bez rãsurã, taleri 139, am mai scãđut atuncî alți taleri patru, rãmãind a se rîspunde de lude în socotêla semilor Visteriei taleri 135 numai, între cari sã fie și bauii haraciului, și împãrșindu-se acei taleri 135 în șese pãrți de o potrivã, spre a nu se mai urmã neasemãnare la rîspunderea dãjdiilor, precum a fost mai ínaiute, fiind bauii haraciului mai cu adaos decãt cele-lalte semî, am hotãrit sã se rîspunđã de lude pe fieș-care donê lunî în socotêla semilor Visteriei po taleri 22 bani 60 și priuntr'acéstã hotãrire a Domniei-Mele am dat-o íntru chibzuierea obștei și bauii miuzilhanelilor, dupã asemênarea cheltnelilor poștelor ce sunt íntru legãtura contrac-tului, asemenea și bauii lefilor, voind ca și la aceia sã se facã mângãere locni-to-rilor priu scãdere, dupã asemênarea catastihului lefilor, pe care l-am dat a se chibzui și a se așterne dupã dréptã pãrerea obștei, alãturãnd cum cã acești baui fiind íntru osebite trebuințe, precum și numirile îi aratã, nu aũ nici un amestec cu bauii se-milor Visteriei, dupã care strîngêndu-se cu toșii la un loc, atãt pãriunșii arherei, cât și obștea dumuê-lor velișilor boeri, haleã și mazili, la 20 ale trecutului Iulie, aũ făcut cuviinciósa chibzuire și ne-aũ arêtat priu acéstã auaforã, atãt mulțumirea pen-tru buna voință a Domniei-Mele, cât și chibzuirea ce aũ făcut, ca pentru bauii poște-lor sã se ímplinêscã din țérã, la orînduelã, adecã íu curgere de șese lunî, de lude po taleri 17 bani 60, fãrã nici un fel de rãsurã, í pentru bauii lefilor po taleri 14 de lude tocmai la fieș-care donê lunî, asemenea fãrã rãsurã, fãcênd socotêlã pe 17.000 lude ce se aflã țéra acum, și adăogãnd pentru amãndonê aceste donê pãrerî destoinice cuvinte și arêtãtóre de bunele chibzuirî ce aũ făcut. Asemenea așternênd și catastihul lefașilor asemênat acestor cãte taleri 14 de lude la o dimiunie, la acéstã auaforã ne-aũ cerut și íutãrierea Domniei-Mele spre mai bunã íntemeere și sator-

Că fie-care lude să aibă a plăți pe fie-ce lună câte 19 taleri, fără

nicie; am zăbovit cu darea acestei cerute întăririi, nu dóră că nu ne-aũ fost primite chibzuirile ce s'aũ fost făcut, ci pentru că de atunci și până acum nu am încetat din socotința ce s'a convenit să aplecăm spre mai desăvîrșită ușurare a locuitorilor, judecând a noastră sfintă datorie la asemenea obștești alcătuirii, să umblăm cu totă orînduēla și cu întregă chibzuire și cu cea desăvîrșită luare aminte, fără de a lăsa nimic nechibzuit, și așa puind mai întăiu înaintea vederilor Domniei-Mele catastihul lefilor ce a fost alcătuit prin sfatul obștei, ca să mai ușurez răspunderea locuitorilor, am făcut un simșitor scădemînt chiar la lefile slujbașilor Domniei-Mele, adăogând și la acēsta buna-voință a Domniei-Mele, cu a nu scādē vre-un ban măcar din lefile cinurilor pămîntului, ci lăsându-le tōte, precum s'aũ găsit cu cale și ni s'aũ arētat prin așternerea catastihului întru acēstă urmare, cunoscēnd mijlocul de mângāere al locuitorilor, la 4 ale următōrei, prin Domnesc al Nostru pitac, am vestit de iznōvā părinșilor arherei și tuturor dumnē-lor cinstiși și credincioși boeri, haleā și mazili, acēstă hotărēre a Domniei-Mele, arētându-le, că precum la acēstă răspundere a lefilor s'a găsit mijlocul de scādere, asemenea pōte să fie și alte îndemnări, cari socotindu-le mai bine să se chibzuēscă cu de-amăruntul binele obștei și să ne arēte iarăși prin anaforā, dupā acest Domnesc al Nostru pitac, strîngēndu-se cu toșii la Domnesca Nōstră Curte, aũ făcut sfat de obște și cugetānd cu de-amăruntul întru ușurarea locuitorilor, aũ chibzuit, că se cuvine să urmeze cu hotărērea dupā asemēnarea așezāmîntului din let 1804, fiind acēl așezāmînt dupā oglăsuirea prea înaltului Împērătesc hatışerif, dupā care făcēnd tōte cercările ce privesc la binele locuitorilor, ne-aũ arētat prin anaforā scrisă de la 8 ale următōrei, că pentru rîndul semilor Visteriei găsesc cu cale să se împlinēscă de lude la o sēmă, adecā în curgere de douē luni po taleri 19, cari fac într'un an taleri 1.938.000, socotindu-se la 17.000 lude și aceștia împreunāndu-se la primirile Visteriei cu taleri 300 000 din banii breslelor, iarăși într'un an să fie pe sēma cheltuelilor Domniei și ale țerii; pentru banii minzilhanelelor cunoscēnd înlesnirea contractului ce urmēzā acum, dupā asemēnarea cheltuelilor ce aũ să răspundā, dupā legăturile ce staũ într'acēst contract, făcēnd și socotēla banilor iarăși pe 17.000 de lude, găsesc cu cale să se răspundā de lude pe an po taleri 35 în douē orînduēli, fieș-care po taleri 17 banii 60 de lude, cari fac pe an taleri 595.000, împreunāndu-se într'aceștia și obiceinutele avaturii aridicături ce sunt și la acești bani, dupā vechiul obicei, și pentru banii lefilor, făcēnd socotēlā dupā suma catastihului ce s'a îndreptat cu scādere de cātrā Domnia-Mea, tot pe 17.000 lude, a ajuns de lude po taleri 10 banii 60 la o diminie, cari fac pe an taleri 1.071.000, și așa împreunānd banii semilor Visteriei ce se adunā, de câte taleri 19 de lude la o sēmă cu banii de mai sus arētași ai lefilor, potrivesc răspunderea locuitorilor lude 17.000 asemenea cu sēma din let 1804, care se luā de la 40.620 lude ce erā țēra atunci, afarā numai din banii minzilhanelelor fiind mai cu adaos decāt cei de atunci, dar đic și pentru acēsta, că acēst de acum contract, cu tot adaosul banilor, este mărturisit, cum că este mai folositor pentru țērā, fiind că lipsesc în destule havalele din cele de atunci, pe cari anume le aratā, și la tōte aceste daũ învederate și netăgăduite arētării pentru binele obștei; osebit de acēsta tot într'acēstā anaforā la pontul al 4-lea vorbesc și pentru isprăvnicatul străinilor ca să se strice, și toșii cei ce sunt legași la otcārmuirea acestor isprăvnicaturii sub numire de străini, să se așeze între birnici cu lude, dupā starea și puterea ce vor avē, arētānd pentru

de nici un fel de răsură, din două luni în două luni, plus câte 14 tal. la două luni baniî leflilor, asemenea fără de răsură ;

aceste două lucruri bune, unul că au să prisosescă lude al căroră folos au să aducă iarăși scădere dăjdiei, și altul că încetază răjghinarea celor adevărați birnici dintre ai lor cislași, alăturându-se pe la slobozile străinilor prin mijloce de dosire, după care întru adevăr se cuvine a se pricinui mâhnire satelor. Asemenea și la pontul de al cincilea Țic, cum că urcându-se ludele într'un an până la 18.000, să se facă asemenea scădere din dăjdii cu analogon ce va cădă pe 1.000 lude peste cea de acum chibzuire și pe lângă acesta mai arată, cum că fiind că între o asemenea curgere de un an urmază să prisosescă vre-o câți-vă bani peste cei de mai sus arătați, cu sumele lor găsesc cu cale ca să se alcătuescă o osebită Cassă sub numire de *Cassă a țerii*, numai pentru întâmplătoare și netăgăduite trebuințe ale țerii, la care orînduindu-se otcărmuitorî, unul din arherei și trei boeri din cei mari și cu ipolipsis, să se primescă la această Cassă, prin socotelî de Visterie, ori-ce prisos va fi peste venitul de 17.000 lude la baniî semilor, asemenea și din baniî minzilhanelor ori-ce prisos va fi peste cheltueile contractului, cum și din baniî breslelor câți se vor dovedî, că prisosesc peste taleri 300.000 ai Visteriei (înțelegându-se însă acest prisos peste taleri 300.000, bez obicei-nuitele pricinî și avaeturi și simbrî ce se dau și din baniî breslelor, precum este sciută orînduie la Visterie, iar de la Cassa leflilor așiderea ori câți bani vor prisosi peste venitul de 17.000 lude, și să nu fie volnici acești orînduiți a cheltui un ban măcar din aceste prisosuri, cu vre-o poruncă în parte, ci să-î pôtă da numai prin anaforale ce se vor face cu sfat de obște pentru vre-o întâmplătoare și întru adevăr netăgăduită trebuință a țerii, căci la ori-ce în potrivă urmare vor fi răspundători despăgubirii de la sine-și, aflându-se după acesta și îngrijitorî ca să-și deă socotelă întocmai ca Visteria i tôte cele-lalte Casse; și Țic cum că această Cassă și după scăderea ce se va face dăjdiilor din prisosul de 1.000 lude, precum mai sus se arată, să-și urmeze asemenea aceștii datorii până la alt adaos de alte 1.000 lude peste 18.000, cum și de acolea înainte cu asemenea chip de-apurarea. Acestea tôte chibzuiuindu-se prin sfat de obște, precum s'au Țis, și cătră acesta hotărîndu-se cu legătură prin blestem și afurisenie asupra veri-căruia va cugetă vre-odată la vre-o schimbare spre paguba țerii, ni s'a cerut întărirea Domniei-Mele, cum și spre întemeere și statornicie osebî hrisov, prin care, pe lângă cele de mai nainte bine întocmite, să se statornicescă și aceste de acum bune chibzuirî, întru folosirea locuitorilor, vorbindu-se și pentru dijmărit i vinăriciū și oerit, ca să fie răspunderea lor după vechiul obiceiū, iar nu cu vre-un adaos, asemenea tot și pentru oerit, ca să fie căutarea tot-deauna tōmna după osebî Domnesc hrisov, ce este și pentru acesta; așă dar vėdėnd Domnia-Mea această alcătuire a răspunderii lor, cum că este soglăsuată prea înălțatului Împărătesc hatișerif și cu mare mângăere pentru locuitorî, asemenea și arătarea ce ni s'a făcut pentru așezarea străinilor între birnici, cum și pentru întocmirea osebitei Casse a țerii, cum că privesc la binele obștei și a locuitorilor, ne-am înduplicat cu mare bucurie și am dat a Nōstră Domnescă întărire la numita anaforă la tôte cele de mai sus arătate, întocmai după cererea ce ni s'a făcut, hotărînd răspunderea fieș-căruia lude într'un an pentru semile Visteriei po taleri 114, adecă câte taleri 19 la o sēmă, în care aceștia intră și răspunderile naturilor ce se da mai nainte din țeră cu orîndueli, adecă grăul la isprăvnicia curții gpd., lemne de foc i finul i orzul grajdurilor Domnesci, pentru baniî minzilhanelor po taleri 35, în carî intră plata

Să se facă scădere la lefile slujbașilor Domniei ;

Să se facă așezarea birurilor în conformitate cu hătișeriful din 1804 ;

Să se răspundă de fie-care lude pe an talerî 35 în două rate, banii poștelor ;

cailor și inamurilor, i a unora din surugiile ce se dau în bani, cum și a finului i a orzului poștelor, rămânând tot pe sēma epistașilor și meremeturilor minzilhanelor, iar țera cu totul apērată de ori-ce asemenea cereri și pentru banii lefilor po talerî 63 iarășî într'un an, adecă cāte talerî 10 bani 60 la o diminie, și aceștia adunându-se peste tot într'un an la talerî 212, bani drepti, fār' de nici un fel de rāsūră, precum s'aũ hotărît mai dinainte, sunt cu talerî 92 bani 24 mai jos din talerî 304 bani 24, ce s'aũ fost chibzuit mai dinainte iarășî prin sfat de obște, precum se face acēstă bāgare de sēmă și în numita anaforă. Am făcut însă și deosebită hotărîre, ca ajungēnd suma ludelor în curgere de un an pānă la 18.000, ađecă cu 1.000 adaos peste 17.000 asupra cārora s'a făcut acum chibzuirea, sã se scađă iarășî dājdiiile cu analogon ce va cādē spre ușurarea locuitorilor, cāci acēsta este folosirea lor și tot-deauna folosul locuitorilor se cuvine a fi cāutat mai nainte din tōte; dar ca sã se pāzēscă tōte aceste arētate și cuprinse în đisa obștēscă anaforă, la care l-aũ dat și Domnēscă nōstră întărîre, dupā chipul de mai sus, vecinice, neclintite și nestrāmutate, pe lāngă legăturile ce s'aũ făcut cu voința a tuturor prin blestem cu afurisenie, și pe lāngă a nōstră întărîre, asemēnată rugāminte ce ni s'a făcut, am dat și acest Domnesc al nostru hrisov, prin care nu numai întemeem cele mai nainte bine întocmite și spre ușurarea locuitorilor alcătuite cu tōtă orinduēla, adecă aridicarea orînduelilor de finul i orzul grajdurilor Domnesci i poștilor, cum și a untului Țarigradului i a carelor de sare, cari le avem hotărîte cu osebite testamenturi ale Domniei-Mele. Dar întărîm și legiuim și tōte acestea ce s'aũ chibzuit, acum prin obștēscă anaforă, care și într'acest hrisov al Domniei-Mele se arată anume, spre a fi sciute în veci și mărturisit chipul, dupā care s'aũ alcătuit; asemenea legiuim și dijmārîitul sã se urmeze dupā vechiul obiceiũ, po banî 14 de litră, de la cei fār' de plocon, iar de la cei cu plocon po banî 13 și ploconul po banî 80 și de la toți cāte 4 parale de numērātōre și cāte două parale de nume pentru rāvaș; întocmai de o potrivă urmare sã se facă și la tutunārîit, adecă sã ieā cāte 14 banî de stînje, făcēnd mēsurātōrea stînje-nilor pe două margini ale locului ce va avē tutun, în lung și în lat, și cāți stîjenî vor eși într'aceste două margini, sã se facă o sumă și sã se ieā tutunārîit pe dînele cāte banî 14, dupā cum s'a đis, fār' de nici un plocon și cāte două parale de nume pentru rāvaș, fiind-că acēstă mēsurātōre s'a gēsît cu cale prin sfat de obște, de sunt vre-o cāți-vă ani, spre încetarea catahrisisului ce se urmā mai nainte întru mēsurātōrea pogōnelor, la care trāgēndu-se și socotēla banilor. s'a dovedit cã nu este nici un fel de asuprire pentru locuitori, ci încă cu a lor mulțumire, pentru cã se domiresc fōrte cu înlesnire cu acēstă mēsurātōre ; iar pogonārîitul strāinilor sã fie precum s'a urmat, de pogon po talerî 4 și 16 parale; asemenea și *vinārîciul* sã se urmeze po banî 5 de vadră i obiçinuitul *pārpār*, adecă cāte 4 parale de vasul de stejar, și cāte parale două de vasul de brad, i cāte două parale de nume pentru rāvaș; și *oeritul* avēndu-și tot-deauna cāutarea tōmna, precum este legiuit și prin

Să se strice isprăvnicatele străinilor și sudiții să plătescă cu ludele, după starea și puterea ce vor avé;

Să se înființeze o *Cassă a Țării*, unde să se verse darea de la ludele ce vor trece peste 17 mii și excedentele chiar de la 17 mii, pentru ca banii din această Cassă să servescă la *întimplătore și netăgăduite trebuințe ale țării*. Acastă Cassă va fi administrată de unul din archereii și de 3 boeri din cei mari cu *ipolipsis*. In această Cassă să se verse și excedentul și economiile de la Cassa leflor. Nicî un ban să nu se pótă cheltui de la această Cassă decât prin anaforă cu sfat de obște, pentru vre-o întimplătore și în adevăr netăgăduită trebuință a țării.

După această întocnire, dajnicul în aparență numai e scădut și neîn-cărcat cu darea, iar cifrele dărilor se însemnaū ast-fel:

alt Domnesc hrisov, să se urmeze de óe i de capră po bani 11 de la cei fără de plocon, și po bani 10 la cei cu plocon, și po bani 80 ploconul și de la toți câte 4 parale de numărătore și câte douè parale de nume pentru răvaș. Rugăm dar și pe toți cei din urma noastră frați Domni, ce-î va învrednici milostivul Dumneđeū oblăduitorî acestui pravoslavnic pămînt, să păzescă tóte aceste hotărîri ale Domniei-Mele, ce sunt asemenate sfatului obștesc întocmai, precum anume se arată, ca să se păzescă și hotărîrile Domniei-Lor asemenea de cătră cei din urnă oblăduitorî. Acest hrisov al Domniei-Mele s'a alcătuit întru al șeptelea an al întăei Domnii a Domniei-Mele, aici in cinstitul oraș al Bucurescilor, scaunul Domniei-Mele, întărindu-se chiar cu credința și pecetea Domniei-Mele, și după ce s'a trecut din cuvînt în cuvînt în condica Divanului și a Visteriei și s'aū scos și 21 copii după dînsul, cari adevărindu-se s'aū trimes 3 la trei episcopii, 1 la Divanul Craiovei, și 17 la 17 județe, acesta, care este cel adevărat, s'a dat în păstrare la sfînta Mitropolie, martori puind Domnia-Mea pe prea sfinția sa duhovnicescul nostru părinte Mitropolit al țării, i pe prea iubiții noștri fii Gheorghe Voevod și Constantin Voevod, și pe toți cinstiții și credincioșii veliții boeri dregători ai Divanului Domniei-Mele pan Radu Golescu Vel Ban, pan Grigorie Ghica Vel Vistier, Gheorghe Arghiropolu Vel Spătar, pan Istrate Crețulescu Vel Vornic de Țera-de-sus, pan Constantin Bălăceanu Vel Logofăt de Țera-de-sus, pan Gheorghe Slatineanu Vel Vornic de Țera-de-jos, pan Constantin Dudescu Vel Vornic, pan Alexandru Mavrocordat Vel Postelnic, pan Ioan Știrbeiū Vel Vornic al Obștirilor, pan Alexandru Ghica Vel Logofăt de Țera-de-jos, pan Grigorie Ralea Vel Logofăt za Obiceiuri, pan Ștefan Bălăceanu Vel Hatman, pan Mihalache Cornescu Vel Vornic al politiei, și Ispravnic fiind pan Grigorie Ghica Vel Vistier, și s'a scris hrisovul acesta de Nicolae Logofăt za Visterie, in anul de la Mântuitorul nostru Isus Christos, cu let 1818, in luna lui Septembre.

(Iscălitura și pecetea gpd.)

Grigorie Ghica Vel Vistier.

Cod. LXXVII, fila 332.

Taleri 1.938.000 de la 17.000 lude câte 19 taleri,
 » 300.000 din banii breslelor pe an,
 » 2.238.000 total, bani pe séma cheltuelilor Domniei și a țării
 595.000 » » poștelor, de la 17.000 lude, câte 35 ta-
 leri pe an.

2.833.000

La suma 2.833.000

Se adaogă: 1.071.000 banii lefilor, câte 10 taleri 60 bani la diminie.
 3.904.000 taleri.

După acéști așezare, dajdia de lude pe an se urcà la 212 cu o scă-
 dere de 92 taleri 24 bani, din taleri 304 bani 24 ce s'aũ fost chibzuit
 mai înainte, iar prin sfat de obște.

Boerii mai propun, că dacă se va adăogì numărul ludelor de la
 17 la 18 mi, să se scadă dăjdiile cu analogie spre ușurarea locuito-
 rilor. Mai cer ca să se ridice de-asupra acestora rînduelile de fin și
 orz la grajdurile Domnesci, de unt pentru Țarigrad, de care de trans-
 portarea sării, și de rechiziții în natură pentru poște.

În fine se propune lui Caragea, ca dijmăritul să fie după vechiul
 obicei, câte 14 bani de lită de la cei fără de plocon și câte 13 bani
 de la cei cu plocon și ploconul bani 80 și plus de la toți câte 4 pa-
 rale de numărătoare și câte 2 parale de nume pentru răvaș.

De la tutunărit câte 14 bani de stîngen, făcînd măsurătorea stînje-
 nilor pe două margini a locuitorilor cu tutun în lung și în lat. Plocon
 să nu se ieă, ci numai câte 2 parale de nume pentru răvaș.

Pogonăritul străinilor va fi de 4 taleri, 16 parale de pogon. .

Vinăriciul 5 bani de vadră și obișnuitul părpăr, adecă câte 4 pa-
 rale de vasul de stejar și câte 2 de cel de brad, plus câte 2 parale
 de nume pentru răvaș.

Oeritul ce se va căutà numai tòmna, de ôe și de capră câte 11 bani
 de la cei fără de plocon și câte 10 bani de la cei cu plocon. Ploconul
 va fi de 80 bani și de la toți câte 4 parale de numărătoare și câte 2
 de nume pentru răvaș.

Domnitorul nu numai încuviințeză acéști întocmire de dări, dar
 încă și dă chrisov, tot în Septembrie 1818, de întocmai urmare, în care
 se laudă însuși cu multe vorbe bune, că a fost el Domnitorul cel mai
 milostiv ce a avut țera!...

Și încă la 12 Septembrie, după cererea Divanului, scrie Metropolitului,
 să deă carte de blestem și gróznică afurisenie pentru desăvîrșita țî-
 nere și statornicie a noului așezămînt al dăjdiilor:

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Prea sfinția ta părinte Mitropolit, fiind-că după obștesca anaforă de la ale acestei luni ce ni s'a făcut, bine-voind Domnia-Mea, am hotărît a se pune în lucrare și a rămâne legiuite întru statornicie toate câte pe anume le arătăm în Domnesca noastră întărire de la . . . ale acestei luni, am dat la anaforaua de mai sus arătată, ca unele ce privesc spre folosul țerii și simțitoare ușurință i fericire a locuitorilor săi, am poruncit dumné-lui Vel Vistierului de s'a alcătuit și hrisov al Domniei-Mele, cuprinďetor nu numai de cele ce de acum s'a legiuit prin sfat de obște, ci și de cele de mai nainte lucrări ce am întocmit Domnia-Mea pentru binele obștei, ca cu toate împreună să se păzescă și să urmeze aici într'acéstă de Dumneđeü păzită țără, pururea neclintite și nestrămutate, cari aceste bune întocmiri, cum că sunt desăvirșit folositore și bine primite obștei și de inși-vă prea osfinția vóstră i de obștea dumné-lor boerilor, într'o unire se glăsuesce prin mai sus arătată obștesca anaforă, în cât și rugăciune printr'înșa ne-ați făcut de a se hotări și blestem i afurisenie pentru a lor desăvirșită tinere și statornicie, care acéstă obștescă rugăciune închipuitoare fiind de rîvna ce o potrivă hrăniți spre al țerii obștesc folos și bine fu primită Domniei-Mele, și iată printr'acest Domnesc al nostru pitac, poruncim să se facă o carte de blestem și gróznică afurisenie asupra veri-căruia din trépta bisericéscă ori politicéscă va cugetă vre-odinióră după vremi la veri-ce întimplări, ca să iscăléscă ori va iscăli sau pre altul măcar va îndemnă de a se porni sau a iscăli spre cătuși de puțină schimbare sau strămutare (spre paguba țerii) celor întocmite prin Domnescul nostru hrisov de mai sus arătat, unul ca acela să fie sub osinda aceluși blestem și afurisenie, care acéstă carte după ce se va iscăli de prea osfinția ta i de sfinția lor episcopii, să se iscăléscă apoi și de toți cei-lalți arherei căți se află aici și trecéndu-se atât în condica Mitropoliei, cât și a Domnescului nostru Divan, cât și într'a Visteriei, să se păstreze apoi la sf. Mitropolie, împreună cu acest pitac i cu hrisovul Domniei-Mele, ce s'a đis mai sus; tolco pisah gpd.—1818 Septembre 12.

(Pecetea gpd).

Vel Logofét.

A doua-đi după primirea pitacului Domnesc, Metropolitul dá următórea carte de blestem.:

Nectarie Milostiiu Bojiu Arhiepiscop i Mitropolit al Ungro-Vlahiei și exarh plaiurilor. Fiind-că după obștesca anaforă ce de la . . . aceștiu luni s'a făcut către prea Luminatul nostru Domn, bine-voind și Înălțimea Sa a hotărît a se pune în lucrare și a rămâne legiuite întru statornicie toate câte pe anume se arată în Domnesca Măriei Sale întărire de la . . . aceștiu luni, ce s'a dat la anaforaua de mai sus arătată, ca unele ce privesc spre folosul țerii și simțitoare ușurări i fericire a locuitorilor săi, s'a poruncit dumné-lui Vel Vistierului, de s'a alcătuit și hrisovul Înălțimii Sale, cuprinďetor nu numai de cele ce acum s'a legiuit prin sfat de obște, ci și de cele de mai nainte lucrări ce s'a mai întocmit de cătră Măria Sa pentru binele obștei, ca cu toate împreună să se păzescă și să se urmeze aici într'acéstă de Dumneđeü păzită țără, pururea neclătite și nestrămutate, cari aceste bune întocmiri, cum că sunt desăvirșit folositore și bine primite obștei, cum și de cătră smerenia i de obștea dumné-lor boerilor, într'o unire se glăsuesce prin mai sus arătată obștescă

anaforă, în cât și rugăciune printr'insa s'a făcut de a se hotări și blestem i afurisenie pentru a lor desăvârșită ținare și statornicie, care acéstă obștăscă rugăciune închipuitoare fiind de rîvna ce de o potrivă se hrănesce spre al țerii obștesc folos, s'a bine primit și de cătră prea Luminatul nostru Domn, și prin luminat pitac se poruncesce, ca să se facă o carte de blestem cu gróznică și înfricoșată afurisenie, atât asupra verî-cărora din trépta bisericească, cât și politicăscă, cari vor cuteză vre-odinióră după vremi la verî-ce întimplări, ca să se iscălescă ori va iscăli, sau pe altul măcar va îndemnă de a se porni sau strămutare (spre paguba țerii) cele întocmite prin Domnescul Măriei Sale hrisov de mai sus arétat, unul ca acela să fie sub osânda acestui greu și nedeslegat blestem și afurisenie. Decî, pentru ca să scie și pentru ca să se legiu-escă aceste hotăriri nestrămutate și neclintite de cătră verî-carî, după vremi, sobornicesce scriem acéstă carte cu înfricoșate blestemuri și gróznice neertate afurisenii, asupra verî-cărora, după vremi, parte bisericească și politicăscă, cari, de le vor ține întocmai și nestrămutate, vor fi ertați și blagosloviți, iar când ori-carii dintr'aceia se vor abate, vrînd a strică cu vre-o scădere dintr'aceste obștești și Domnesci hotăriri, unii ca aceia ca nisce netemători de Dumneđeș și de ale lor suflete, proclîți și afurisiți să fie de Domnul Nostru Isus Christos și de 318 Sfinți Părinți de la soborul Nicheii i de tóte sfintele sobóre, asemenea și de cătră smerenia nóstră i de cătră toți frații arherei ce mai jos se arată iscăliți; parte și lăcaș să aibă la un loc cu Iuda vinđătorul și cu afurisitul Aria, să-i lověscă cutremurul lui Cain și să-i moșteněscă bubele lui Ghezi, să se deschidă pămîntul și de vii să-i inghiță ca pre Datan și Aviron, gemînd și tremurînd să fie pe fața a tot pămîntul, și să intre ca untul-de-lemn blestemul în mațele lui, să nu vadă fața lui Christos, și când se va judecă, să se pue de-a stînga cu pécătoșii, și în vieța acésta de tóte ostenele și trudele lui să nu se alégă ca praful în fața vîntului, acéste scriem, amin, amin, amin. —

Nectarie Mitropolit, Costandie Buzeș, Sevastis Dionisie, Dionisie Pogonianis, Ieropoleos Neofit, Acachie Laudichias, Hrisopoleo Lavrentie, Ioanichie Stratonichia.
—1818 Septembre 13.

Cod. LXXVII, fila 335.

Nu erau numai cele de sus dările impuse dajnicilor locuitorî, câte adecă s'aú legat cu jurămînt în 1818. Continuă vechile și cunoscutele dări, despre cari menționěză actele următóre, cu date anterióre:

1). Fumăritul de Bucuresci:

Carte de fumăritul Bucurescilor. Zemle Vlahiscoie. S'a dat acéstă carte a Domniei-Mele carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpărat fumăritul Bucurescilor, ca să aibă a căută acéstă slujbă afară din sf. Mitropolie, episcopiile i mănăstirile cele mari, dumné-lor veliți cele după vechiul obicei sunt de a scuti câte o pivniță și afară din cei ce aú hrisóve și cărți de a scuti fumărit, iar cei-lalți toți cei ce vor avé prăvălii i cărciume să aibă a plăti fumăritul după obicei, însă de prăvălie sau cărciumă mare po talerî 5, banî 66, iar de prăvălie sau cărciumă mică de a doua mână po talerî 2 și jumătate banî 36, iar de la prăvălie sau cărciumă mai mică de a treia mână, po talerî 1 banî 48 și nu mai mult, căci se va pedepsi, iar căți sudii ai străinelor curți în cu chirie prăvălii să și-l ieă fumăritul acelor prăvălii, să și-l ieă fumarul de la stăpînul prăvăliilor, urmându-se după obiceiul ce s'a urmat și în anii trecuți, pentru care poruncim Domnia-Mea dumné-

vóstră zabiților Bucurescilor, pe care îl va arătă mai sus numitul, că nu se supune a-și plăti fumăritul, pe unii ca aceia să-î faceți a plăti și făr' de voia lor; i saam recheh gpđ.— 1813 Ianuarie 1.

Cod. LXXV. fila 24.

2). Sărăritul munților :

Carte de sărăritul munților.

Zemli Vlahscoie. S'a dat acéstă carte a Domniei-Mele . . . carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpărat slujba sărăritului munților, să aibă a umblă prin tóte satele cele sciute din sud. Saac, Buzěu și Slam-Rîmnic, să caute acéstă slujbă, și de la toți ómenii ce se îndestuléză cu sare din munți făr' de bani, să aibă a luă de la ómenii casnici de om po bani 66, după obiceiū, iar mai mult nu, că se va pedepsì. Însă acéstă slujbă să fie volnic a o căută până la Sfinții Apostoli și numai o luare de bani să fie, iar de la Sfinții Apostoli înainte să nu se cuteze a mai umblă. Poruncim Domnia-Mea și dumné-vóstră ispravnicilor de la aceste județe, pe cari îl va arătă mai sus numitul, că nu se supune a-și plăti sărăritul, pe unii ca aceia să-î faceți și făr' de voia lor a plăti după obiceiū, i saam recheh gpđ. — 1813 Ianuarie 1.

Cod. LXXV, fila 24 v.

3). *Iratul cazanelor de poverne.* La 1814 s'a înființat acest irat în folosul celor doi Vornici : de politie și al obștirilor, cu actele următore :

Cărți la tóte județele pentru iratul cazanelor.

Zemli Vlahscoie. Fiind-că între alte bune întocmiri la iratul boerilor, care cu sfat de obște, prin hrisovul Domniei-Mele, ce am dat, se cuprinde și acésta, că doi din dumné-lor veliți Dvornici, al treilea și al patrulea, cari nu aveaū până acum nici un irat, să aibă de aci înainte a luă de la tóte povernele saū velnițe neguțătoresci veri-câte cazane se vor află, făcěnd rachiū de neguțătorie în tótă țera Domniei-Mele, de fieș-care cazan po taleri 15, din cari taleri 7 parale 20 să se ieă de cătră dumné-lui Vel Dvornicul al treilea și taleri șépte și jumătate de cătră dumné-lui Vel Dvornicul al patrulea, iar velnițele i povernele i cazanele veri-câte vor fi în tótă țera, mănăstiresci i boeresci, de la Vel Ban până la Clucer de arie, asemenea și jupănesele cele vėduve de acéstă tréptă, acelea să fie apėrate și nedajnice întru nimic, iar când se vor da și acestea în arendă, să plătěscă arendași acei po taleri 15 de cazan, ca unul ce se neguțătoresce cu povarnă, precum se urméză și la vama grăului, și cazanele cele mici ale locuitorilor țėrani, ce le aū pentru folosul și negoțul lor, să fie cu totul apėrate de acéstă rėspundere; decì după cuprinderea hrisovului Domniei-Mele s'a dat Domnésca Nóstră carte la sud . . . lui . . . ce s'a orînduit de cătră dumné-lor veliți Dvornici, ca să aibă volnicie a umblă în tot județul acesta și de la acei ce se cuvine a luă după cuprinderea de mai sus, să ieă de fieș-care po taleri 15; pentru care poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să dați tótă mâna de ajutor orînduitului, ca să pótă stringe acest venit fără cusur, cum și împotrivă să nu îngăduiți a cere și a supėră pe aceia, cari nu sunt datorăți la acéstă dare. I saam recheh gpđ.—1814 Octobre 27.

(Pecetea gpđ.)

Vel Logofėt.

Contra acestui avaet se ridică mari reclamații. Atunci Vodă scrie ispravnicilor :

Zemli Vlahscoie. Dumnué-vóstră ispravnicilor ot sud. sănătate, din multe jălbi ce au venit la auñul Domniei Mele din partea locnitorilor, ne-am însciuñat Domnia Mea, că slujbaşii ce sunt orînduiţi pentru strînsul şi cântarea slujbei cazanelor, ce este irat al dumnué-lor veliţilor Vornici al treilea şi al patrulea, urmând în potruva cuprinderii Domnescului nostru hrisov, fac năpăstnitóre urmare şi să nu se îndrăznescă slujbaşii a se abate cătuşi de puñin din cuprinderea hrisovului, iată într'adins cu desluşire vi se scrie şi vi se poruncesce în ce chip au să urmeze slujbaşii cu strîngerea acestui avaet:

1). De la velniţele i povernile sau cazanele ce lucrăză rachiū orî mănăstiresci sau boeresci, de vor fi până la vel Clucer de arie, nu au a cere slujbaşii nici un ban, ci să fie apéraţi, iar când acei stăpăni ai lor le vor da în arendă şi va lucră cu diusele arendaş pentru neguñtatoria sa, să plătescă acel arendaş câte taleri 15 de cazan.

2). De la vel Clucer de arie, între cari sunt şi privileghiaţii, în jos până la locnitorii ţeraui, adecă birnicii căti vor avé velniţe, poverni sau cazane, lucrând într'insele rachiuri pentru neguñtatorie, iar nu pentru trebuinţa caselor lor (care acea trebuinţă nu póte fi de mai multă sumă decât până la cinci-spre-şecce, mult două-şeci vedre), toţi aceia să plătescă câte taleri 15 de cazan.

3). Toţi locnitorii birnici, de vor lucră cu cazane mici rachiuri, fie măcar şi pentru neguñtatorie, să nu fie supéraţi cătuşi de puñin; iar şaţi şi din locnitorii birnici vor avé orî poverni, orî velniţe, orî cazane mari, lucrând într'insele rachiuri pentru neguñtatorie, şi aceia să fie datorî a plăti câte taleri 15 de cazan ca şi cei-lalţi.

Să se ferescă însă slujbaşii a face cătuşi de puñin catahrisis în vre-un fel de chip, sau să céră avaet de la dajuicii acestui venit, numai căti se va întâmplă să găsescă prin casele lor vre-un cazan mare sau mic în care să fie lucrat în anii trecuţi rachiū, iar nu şi într'acest au, căci când şi acum în urma aceştii porunci a Domniei-Mele, ce cu desluşire se arată mai sus, se va dovedî vre-nnul din slujbaşi că au urmat în potruvă, să scie nnul ca acela, că după ce îl vom îndatoră de va întorce îndoit ceea-ce va luă rēū, apoi îl vom şi pedepsi cu străşnicie, chiar acolo la faţa locului, ca să se facă pildă şi altora, şi ca să fie sciută acéstă poruncă tuturor de obşte, numai de cât să puneţi a se scóte copii întocmai şi să orînduiţi a se ceti prin tóte satele în auñul obşteii, care acele copii după ce se vor ceti, să le şi iscălescă în dos preoţii, părcălabii i caimacamii satelor, prin încredinţare că le-au auñit şi le-au înteles şi să le trimiţi aici la Divanul Domniei-Mele. I saam receh gpd. — 1314 Novembre 6.

Cod. LXXIV, fila 154 v.

Contra acesteia taxe puse pe rachiuri şi *ţuicî* (căci ţeraniî la munte nu făceau rachiuri, ci *ţuică* din prune, deşi nu eră cu acest nume în comerciū, ci cu cel de rachiū), se agitaū, pe lângă ţerani, şi cârciumariî din Bucuresci. Vodă şi Divanul, emoñionaţi de acéstă agitare, rēstălmăcesc pitacele anterióre, şicēnd, în 1816, că n'au fost cuprinse cârciumile din Bucuresci în noul avaet şi decî le scutesc. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

De vreme ce în hrisovul sau poruncile Domniei-Mele ce s'au dat pentru acest irat al cazanelor, nimic nu se cuprinde pentru politia Bucurescilor şi nici că au

Iată și un act relativ la abuzuri în perceperea dării cazanelor :

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.

Intocmai după acéastă anaforă a dumné-lor velișilor Voruici, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să faceți urmare, neîngăduind nici într'un chip pe pârâții slujbași a face jăluitorilor câtuși de puțină supărare mai mult peste orînduêla și cupriuderea Domnescului nostru hrisov, după care poruncim și dumi-tale Vel Logofete de Țera-de-sus, să se deă jăluitorilor și copie a acei perióde de hrisov, adeverită cu iscălitura dumi-tale, ca să o aibă la mâinile lor, spre a nu puté slujbași să le facă în potrivă supărări.—1814 Octobre 12.

(Pecetea gpd.).

Prea Înălțate Dómne,

După luminata porunca Înălțimii Tale ce mi se dă la acéastă jalbă a locnitorilor i preoșilor diu satul Crângul de jos ot sud Vlașca, luând sêma am vêdnt arêtarea

avut vre-o supărare de plată rachierii, nici de la Cămara gpd., de când s'a întocmit acest irat și până acum, după pliroforia ce ne dă dumné-lui Vel Logofêtul printr'acéastă anaforă; pentru acel dar cuvînt și pentru cele-lalte câte mai jos se arată, nici o dreptate nu aș cumpăratorii acestui irat la cererea ce fac, ci poruncim Domnia-Mea ca jăluitorii să fie apërați de plata acestui avact.—1816 Ianuarie 17.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce ni se dă la acéastă jalbă a rachierilor și cârciumarilor de aici diu politia Bucurescilor, făcênd cercetare vêuî cupriudêndu-se în Luminat hrisovul Măriei Tale, unde este orînduit acest irat al cazanelor, că scrie a luă de la tóte povernile saș velnișele neguțătoresci, veri-câte cazane se vor află, făcênd rachiù de neguțătorie în tótă țera, să deă pe fieș-care cazan po taleri 15, iar boerii i mănăstirile până la Clucer de arie, să nu se supere, cum și cei-lalți locnitori ce vor face de trebuința caselor lor, după care s'a dat și luminate cărțile Măriei Tale, pe 17 județe, poruncitóre cătră ispravnicî, atât în anul trecut cât și într'acest următor an, la cei ce aș cumpërat iratul acesta de la dumné-lor velișii Voruici al treilea și al patrulea, iar pentru cârciumari saș rachieri, cari țin prăvălii în politie de fac vntcă și alte rachieri osebite, nu se cupriunde nimic, precum se vede și urmêză că nu s'a făcut vre-o poruncă pe Bucuresci, care este osebîtă de isprăvnicaturî, iar mai virtos că politia Bucurescilor are fumărit, căminărit, vamă și alte ajutorințe ce fac isnafurile i cheltneli grele, cumpărând lemuele scumpe, iar velnișele pe afară nu aș nici unele de acestea, mai virtos că până acum n'aș fost supërați, că acum li se cere făr' de a avé poruncă de la Măria Ta, dată pe Bucuresci, ci de va fi primit Măriei Tale, cu cuviință ar fi, ca să aibă osebire rachierii și cârciumarii diu politia Bucurescilor pentru alte dări și havalele ce aș, saș precum mai bine se va chibzuî de înaltă înțelepciunea Înălțimii Tale, se va da poruncă de urmare. — 1816 Ianuarie 15.

Vel Logofêt.

Cod. LXXXII, fila 251.

ce fac, cât și cupriuderea lumnatului! hrisov al Măriei Tale, după care s'aun dat și lumnate cărți la mâna celor orînduiți cu strîngerea acestui irat al cazaanelor și de va fi precum arată, se vede că sunt supărați în potrivă; și ca să nu se facă luare nedreptă, nici să ceră de acolo de unde nu se cuvine, găsim cu cale, să fie lumnată porucă, atât cătră dumné-lui Vel Logofétul, ca să le deă copie de periodis al cupriuderii lumnatului hrisov pentru iratul acesta al cazaanelor, cât și deosebit să se porucască și dumné-lor ispravnicilor județului, ca să nu îngăduască slujbași a supăra pe locuitori în potriva hrisovului și a lumnatei cărți a Măriei Tale, ce are slujbași la mână, ci numai de acolo, de unde i se orînduesce a luă, de acolo să se facă și împlinire, de care arătăm înălțimii Tale.—1814 Octobre 7.

Grigorie Bălăceanu Vel Voruic, Dumitrache Racoviță Vel Voruic.

1815 Iauuarie 12. S'a făcut carte deschisă la mâna Șătrrarului Petre ce se află la sud. Saac cu îndreptarea așezămîntului cupriudător ponturilor ce s'aun dat către ispravnicii județelor pentru avaeul cazaanelor, ca să cerceteze și aicea și, unde va găsi luare în potriva porucii, să pue să întorcă înapoi. (1)

Cod. LXXIV, fila 170.

Reclamațiunilor țeranilor de la munte, Vodă le face ôre-care conceșiune prin actul de mai jos :

Cărțile ce s'aun dat pe acest următor an pentru cazane, 1815 Octobre 12, iratul Vornicieș.

Zemli Vlahscoie. Dumné-vôstră ispravnicilor ot sud . . . săuătate. Vê facem în scire că pentru iratul dumné-lor veliților Dvoruici, al treilea și al patrulea, care cu sfat de obște priu hrisovul Domniei-Mele încă diu anul trecut s'a întocmit a se luă de la poveruile său veluște neguțătoresci, cari se vor află făcênd rachiî de neguțătorie în tótă țera Domniei-Mele, să ieă de fieș-care cazau po taleri 15, și pentru mai buna întocmire după multele jălbi ce aun venit la aușul Domniei-Mele, iarăși diu anul trecut, la Novembre 6, am făcut Domnia-Mea ponturi cu deslușire cum are să se urmeze și s'aun trâmisi la tôte județele, cari ponturi se arată mai jos, spre a se urmă și a se păzl și acum am dat dar acéstă carte a Domniei-Mele la mâna. . . . ce ș'a orînduit de dumné-lor veliții Dvoruici al treilea și al patrulea, ce priu scirea dumné-lor ispravnicilor să caute acest huzmet, cu urmare după cum mai jos se cupriude întocmai, însă:

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Credincios boerule al Domniei-Mele Biv Vel Șătrrare Petre, fiind că diu madéna huzmetului cazaanelor aun rămas asupra Serdarului Iancu Cătuaneanu taleri 10,12ș, fiind fost orînduit primitor banilor acestui huzmet, bez taleri 3000 ce s'aun răspuns la dumné-lui Stoluicul Aleco Vilara huzmet iar, după chiar socotéla cea iscălită de numitul Cătuaneanu, care se vedu și de cătră noi, strașnic porucim Domnia-Mea, să faci taxil acești baii negreșit de la mai sus numitul, și fiind-că tot în acea socotéla arătă Cătuaneanul, că el a răspuns baiii la Căminarul Cocorêscul, își va căută deosebit cu Cocorêscul. Tolco pisah gpd.—1815 Februarie 8.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. LXXIV, fila 174 v.

1). De la velnițele sau povernile sau cazanele ce lucrăză rachiul, orî mânăstirescî sau boerescî de vor fi, până la Vel Clucer de arie, nu aŭ a cere slujbașii nici un ban, ci să fie apërata, iar când acei stăpâni ai lor le vor dă în arendă și va lucră cu dinsele arendașii pentru neguțatoria sa, să plătescă acel arendaș câte talerî 15 de cazan.

2). De la Vel Clucer de arie, între cari sunt și toți privileghiașii în jos până la locuitorii țerauî, adecă birnicii câți vor avé velnițe, povernî sau cazane, lucrând într'însele rachiurî pentru neguțatorie, iar nu pentru trebuința caselor lor (care acea trebuință nu pôte a fi de mai multă sumă decăt până la 15 mult 20 vedre), toți aceia să plătescă câte talerî 15 de cazan.

3). Toți locuitorii birnicii de vor lucră cu *cazane mici, fie măcar și pentru neguțatorie*, să nu fie supërați câtuși de pușin, iar câți și din locuitorii birnicii vor avé orî velnițe orî povernî, orî cazane mari, lucrând într'însele rachiurî pentru neguțatorie, și aceia să fie datori a plăti câte talerî 15 cum cei-lalți.

Să se ferescă însă slujbașii a nu face câtuși de pușin catahrisis în vre-un chip sau să cëră avaet de la dajuicîi acestui venit, numai căci se va întimplă să găsescă prin casele lor vre-un cazan mare sau mic, în care să fi lucrat în anii trecuți rachiu, iar nu și într'acest an, căci când și acum în urma aceștii porunci a Domniei-Mele, ce cu deslușire se arată mai sus, se va dovedî vre noul din slujbași, că a urmat împotriva, să scie noul ca acela că, după ce-l vom îndatoră a plăti îndoit ceea-ce va luă rēu, apoi îl vom și pedepsi cu strășnicie chiar acolo la fața locului, ca să se facă pildă și altora, i saam receh gpd.—1815 Octobre 12.

Cod. LXXV, fila 135.

Țëranii din județele muntene nu vëd, pentru ce cărciumarilor din Bucurescî Vodă le-a putut ardică darea pe rachiurî și nu și lor, cari produceau mai mult pentru propria lor casă. Ei se opun și chiar resping forța publică venită în favorul taxildarilor iratului cazanelor. Cum anul 1816 fû și acel al unei agitațiuni de o natură mai periculósă, aceea a unor cete de pandurî din județele Oltene, Caragea simți că e prudent pentru domnia lui a suprimă peste tot avaetul acesta supërător al velnițelor și cazanelor. El dete decî următorul pitac:

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.

Prea osfinția ta părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneđeŭ episcopî și dumnévóstră ciustișilor și credincioși velișilor boerî ai Divaunlui Domniei-Mele, binele nu este bun când are sfirșiturî rele, adecă cugetând cine-vași a face bine cătră altul și apoi cu pricinuirea aceluî bine, isvodindu-se de cătră alții rēntăți, acea faptă bună nu mai are fiiunță de bine; ca când am đice Domnia-Mea (precum avem pnrurea Domnescă și părintescă îngrijire pentru locuitorii Domnescii nóstre țëri de a-i mângâia și a-i ocrotî spre a lor odihnă și bună petrecere), asemenea îngrijind și pentru trépta boerescă (iar mai ales a celor ce se află slujind) de a-i ajutoră cu facere de bine, îngrijit-am și pentru dumné-lor velișii Dvornici al treilea și al patrulea de a le face nu irat al dregëtoriei dumné-lor și așa, prin Domnescul nostru hrisov încă de la let 1814, am întocmit pe sēma acestor doné dregëtorii, precum vë este scint, de a plăti cei ce lucrăză rachiurî cu velnițe i cazane nu avaet hotărit, care cătră aceia nu ar

fi fost simțitor, iar cătră dumné-lor veliții Dvornici al treilea și al patruea de folos și ajutor; n'a apucat însă a se uscă bine cernéla scrisorii hrisovului și au început cumpărătorii și slujbașii acestui irat a urmă prin țeră asupra locuitorilor feluri de catahrisis, de hrăpire și năpăstuiră cu numirea acestui avaet, în cât de multe ori și cercetători am trimis prin județe de au împlinit acele nedrepte luări, dar nimic n'am folosit, căci unde așteptam a vedé, de nu desăvîrșită contenire, măcar scădere ôreși-care a aceștii felurimi de jafuri, în potrivă, din neconținutele jâlbi ale locuitorilor, ce pe tôte dăilele ni se dau, vedem în ființă o crescere și adaos al acestui rău cătră obștea locuitorilor, care obștesc rău și pagubă fiind cu neasemănare mai mare și mai simțitor decât folosul ce dobândesc doué obraze și ne mai putându-l suferi, iată hotărîm: ca de acum înainte să se ridice cu totul darea acestui avaet și vom chibzuî Domnia-Mea ce alt irat să orînduim; dar pentru că dumné-lor veliții Dvornici au apucat de l-au vîndut pe acest an, și fiind-că de la vîndare până acum a trecut îndestulă vreme, în care au avut cumpărătorii pas a strînge acest venit în cât vor fi apropiind a-l istovi, ca unul ce se strînge din velnițe i cazane, ce nu se pot tăinuî, iar mai virtos materiile din cari se lucréză rachiul și nu este ndoélă că nu trebuesc multe luni spre a le puté face catagrafia slujbașii fie-căruia îudeț și a strînge venitul lor, a căruia strîngere și căutare putem dice, că se asemănă cu căutatul dijmăritului său al oeritului, de aceea dăm Domnia-Mea cumpărătorilor soroç hotărît până la sfîrșitul viitorului Februarie, ca până atunci să împlinéscă a strînge și a istovi acest avaet, cu urmare întocmai după Domnescile năstre porunci, ce sunt date mai dinainte prin publicație și apoi să conteneze cu totul; pentru care și poruncim dumné-văstră veliților logoféți de Țera-de-sus și de jos, ca într'aceștii chip să se facă Domnescile porunci de publicație prin tôte județele cătră ispravnică, poruncindu-li-se strașnic de a priveghiă fôrte, ca să nu se abată cum-vași slujbașii acestui irat în luare de un ban mai mult peste chipul și cuprinderea Domnescilor năstre porunci, căci ori-ce în potrivă urmare se va dovedî, înșiși ispravnică vor fi pedepsiți și sub grea răspundere. Tolco pisah gpd. — 1816 Ianuarie 26.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofét.

Cod. LXXIV, fila 236.

Publicații la tôte județele cătră ispravnică pentru ertarea iratului cazanelor, a nu mai fi.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Dumné-văstră ispravnicilor ot sud sănătate. Vă facem Domnia-Mea în scire, că după cum am avut și avem pururea Domnescă și părintéscă îngrijire pentru locuitoră, de a-î mângăia și a-î ocroti, spre a lor bună odihnă și petrecere, asemenea am îngrijit și pentru trépta boeréscă, iar mai ales pentru cei ce se află slujind, de a-î ajutoră cu facere de bine; îngrijit-am dar și pentru dumné-lor veliții Dvornici al treilea și al patruea, de a le face un irat al dregătoriei dumné-lor și așa prin Domnescul nostru hrisov, încă din let 1814 am întocmit pe séma acestor doué dregătorii, precum vă este sciut și dumné-văstră, de a plăti cei ce lucréză rachiuri cu velnițe i cazane un avaet hotărît, care cătră aceia nu ar fi fost simțitor, iar cătră dumné-lor veliții Dvornici al treilea și al patruea de folos și ajutor, dar n'a apucat a se

uscă bine cernéla scrisorii hrisovului și au început cumpărătorii și slujbașii acestui irat a urmă prin țără asupra locuitorilor feluri de catahrisis și năpăstuirii cu hrăpiri în numirea acestui avaet, în cât de multe ori și cercetători am trimis prin județe de aș implinit acele nedrepte luări, dar nimic nu am folosit, căci unde așteptam a vedé, de nu desăvîrșită continece aceștii felurimii de jafuri, în potrivă, din necontentele jălbii ale locuitorilor, ce pe tôte țilele ni se daș, vedem în ființă o creșcere și adaos al acestui reșu cătră obștea locuitorilor, care acest obștesc reșu și pagubă fiind cu neaseménare mai mare și mai simțitor decât folosul ce dobândesc două obraze, și ne mai puténdu-l suferi, am hotărît, ca de acum înainte să se ridice cu totul darea acestui avaet; dar pentru că dumné-lor veliții Dvornici au apucat de l-au vîndut pe acest an și fiind-că de la vîndare și până acum au trecut îndestulă vreme, în care au avut cumpărătorii pas a strînge acest venit, în cât vor fi apropiind a-l și isprăvî, ca unul ce se strînge din velnișe i cazane ce nu se pot tăinuî, iar mai virtos materiile din cari se lucréză rachiul și nu este îndoélă, că nu trebuesc multe luni spre a le puté face catagrafia slujbașii fieș-căruia județ și a strînge venitul lor, a căruia strîngere și căutare putem țice, că se aseménă cu căutatul dijmăritului sașu al oeritului; de aceea dăm Domnia-Mea cumpărătorilor soroc hotărît până la sfîrșitului aceștii următóre lunii Februarie, ca până atunci să îngrijéscă a-și strînge și a-și istovî acest avaet cu urmăre întocmai după Domnescile Nôstre porunci, ce sunt date de mai înainte prin publicație, și apoi să conteneze cu totul; pentru care și poruncim dumné-vôstră ispravnicilor ai județului, să priveghiați fôrte spre a nu se abate slujbașii acestui irat în luare de bani mai mulți peste chipul și cuprinderea Domnescilor Nôstre porunci, căci ori-ce în potrivă urmăre se va dovedî, inși-și dumné-vôstră veți fi pedepsiți și sub grea răspundere; și spre a fi sciută ridicarea acestui irat în tótă vremea, să se trécă acéstă Domnescă a Nôstră carte în condica județului, după care și scoțéndu-se copii, să se trimiță pe la zapcii plășilor, spre a le ceti prin tôte satele, ca să scie și ei, și fiți sănătoși. —1816 Februarie 2.

Cod. LXXIV, fila 327 v.

Publicațiunile ce s'au făcut la 9 județe, adecă la Focșani, la Buzéu, la Prahova la Olt, la Teleorman, la Ilfov, la Ialomița, la Vlașca și la Dâmbovița, pentru rămășița cazanelor.

Milostiiu Bojiiu Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vôstră ispravnicilor ot sud. sănătato. Vê facem în scire, că sfîrșitul și cuvîntul sorocului ce am dat Domnia-Mea prin publicații până la sfîrșitul trecutului Februarie, pentru continece venitul huzmetului cazanelor nu a fost ca să păgubim cumpărătorii huzmetului de dreptul lor (precum se face acéstă dovadă tot din cuprinderea acelor porunci, unde țicem, că au îndestulă vreme până la sfîrșitul trecutului Februarie să istovéscă strîngerea acestui venit), ci ca să scape odată locuitorii de smăcinările slujbașilor; când dar ori din îndărătnicia celor ce au fost datori la plata acestui avaet, după ce au vêțut Domnescile nôstre porunci, sașu din neîngrijirea dumné-vôstră, nu vor fi putut în adevêr cumpărătorii acestui huzmet, precum mai sus au jăluit, a-și strînge și a-și istovî acest drept și canonisit irat, nu este cuuviință pentru ale altora greșeli să rămăe ei păgubași acestui huzmet, dintr'acel județ, făr' de a se mai încungiură ei prin județ, să-i aduceți inaintea dumné-vôstră, unde să deă foi de numele celor ce sunt datori a plăti și n'au plătit,

eari foi cercetându-le, câți vor fi după cuprinderea ponturilor îndatorați la această plată, să aveți a face dumné-văstră împlinire cu urmare întocmai după poruncile de publicații ce am dat Domnia-Mea, fir' de a vă abate cătuși de puțin în vre-o catahrosis, adecă ori mai mult a împlini de la cei datorî, peste cuprinderea numitelor porunci ale Domniei-Mele, să slujbașilor a le cere rușfeturî, căci avem a face într'adins cercetare pe sub cumpêt, și dovedindu-vă în cătuși de puțină împotrivă urmare, veți fi înși-vă dumné-văstră sub grea răspundere și învinovățire. I saam receh gpd. — 1816 Martie 6.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXIV, fila 240.

Chiar din primele zile s'aũ făcut abusuri cu darea, cum probéză și aceste acte:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Intocmai după această anaforă a dumné-lor velișilor Vornici, poruncim dumné-văstră ispravnicilor ai județului, să faceți urmare, neîngăduind nici într'un chip pe pîrății slujbași a face jăluitorilor cătuși de puțină supărare mai mult peste orînduela și cuprinderea Domnescului nostru hrisov, după care poruncim și dumi-tale, Vel Logofete de Țera-de-sus, să se deă jăluitorilor și copie a acei periodos din hrisov, adeverită cu iscălitura dumi-tale, ca să o aibă la mânilor, spre a nu puté slujbașii să le facă în potrivă supărări. — 1814 Octobree 19.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata porunca Măriei Tale ce ni se dă la această jalbă a locuitorilor din plaiul despre Buzeu sud Saac, luând séma am vēđut arétarea ce fac, cât și cuprinderea luminatului hrisov al Măriei Tale, după care s'aũ dat și luminate cărți la mâna celor orînduiți cu strîngerea acestui irat al cazanelor, și de va fi, precum arată, se vede că sunt superați în potrivă, ci ca să nu se facă luare nedrăptă, nici să se cêră de acolo de unde nu se cuvîne, găsîm cu cale, să fie luminată poruncă, atât cătră dumné-lui Vel Logofêtul, ca să le deă copie de periodos al cuprinderii luminatului hrisov pentru iratul acesta al cazanelor, cât și deosebit să se poruncéscă și dumné-lor ispravnicilor ai județului, ca să nu îngăduéscă pe slujbași a supără pe locuitori în potriva hrisovului și a luminatei cărți a Măriei Tale, ce aũ slujbașii la mână, ce numai de acolo de unde i se orînduesce a luă, de acolo să se facă și împlinire; de care arétăm Înălțimii Tele. --- 1814 Octobree 14.

Vel Vornic.

Tutunăritul (1) se arendă în primul timp deosebit, așa în 1813 până la 1816. În anul acesta s'a luat de un stîngen de cultură câte 17 parale fără de plocon și numai câte 2 parale de răvaș de nume. Culturile privilegiaților sunt scutite de această taxă. Nici chiar pandurii

(1) *Carte de slujba tutunăritului.*

Zemle Vlahiscoie. Vîndarea tutunăritului pe anul acesta cu let 1813, după trebuințele cele învederate, s'a hotărît, cu sfat de obște, să se ieă de un stîngen câte Țee parale și măsurătoarea să se facă cu stîngenul ce se va da de la Vistierie infierat, mē-

*

din județele oltene nu sunt scutiți, ceea-ce nu puțin îi supără și contribuie la agitațiunile lor.

surându-se locurile de tutun în lat și în lung și pe câți stinjenii va eși, să plătescă de stinjen, cum s'a ȃis mai sus, câte ȃece parale făr' de plocon, numai câte douē parale de răvaș de nume, și slujbașii tutunarii să fie datorii a da răvașe de plată iarăși cu suma banilor și cu suma stinjenilor, căci măsurătoarea cu cotul ce se urmă din vechime, se făcea cu catahrisis, făcându-se multe năpăstuirii locuitorilor, iar măsurătoarea cu stinjenul s'a gasit mai dréptă; de aceea s'a hotărît a se urmă măsurătoarea cu stinjenul. Vinđarea însă a tutunăritului este afară de cei privileghiați și cei ce au hrisóve i cărți Domnesci de scutélă, iar cei-lalți toți, cum și pandurii din patru județe ot peste Olt, au să plătescă tutunăritul, precum mai sus se cuprinde, și de va fi ca să se caute slujba de cumpărătorul județului, să se ferescă de a nu face cea mai puțină nedreptate locuitorilor, cu luare de bani mai mult peste suma hotărîtă, că apoi ceea-ce se va dovedi, prin cercetările ce sunt a se face, că au luat mai mult prin catahrisis, va fi silit, nu numai ca să întórcă înapoi îndoit, ci se va și pedepsi după mēsură vinei, iar de va fi să se vinđă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezașul cu acel cumpărător, ca să nu se facă cătuși de puțină năpăstuire locuitorilor, că nici acela nu va scăpă de pedépsă. Decii cu acéstă orînduélă s'a dat acéstă carte a Domniei-Mele ce s'a orînduit de dumné-lor boerii cumpărătorii cu tutunăritul la sud să aibă volnicie a căută slujba și cu stinjenul ce i se va da pecetluit de la Visterie să mēsoare și să ieă și banii, cu urmare precum se cuprinde mai sus, să nu îndrăznescă însă a pune în măsurătoare și loc fără tutun, cu cuvînt că ar fi avut tutun semēnat și nu s'a făcut, ci numai loc în care va fi tutun și mai mult să nu se îndrăsnescă a cere ce-vași cu nici un fel de numire, nici conace făr' de plată să nu facă, ci orii ce le va trebui, să le cumpere cu bani gata, că dovedindu-se în potrivă următor, se va pedepsi. Și dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să îngrijiți a se urmă întocmai, precum poruncim, dându-le și ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visteriei Domniei-Mele; i saam reche gpd.—1813 Maiu 20.

Cod. LXXV, fila 68.

Cărți de tutunărit pe județe, la let 1816.

Zemli Vlahisocie. Vinđarea tutunăritului pe anul acesta cu let 1816, după trebuințele cele învederate, cu sfat de obște s'a hotărît, să se ieă de un stinjen câte parale 17 și măsurătoarea să se facă cu stinjenul ce se va da de la Visterie înhierat, măsurându-se locurile de tutun în lat și în lung și pe câți stinjenii va eși, să plătescă de stinjen, cum s'a ȃis mai sus, câte parale 17 făr' de plocon, numai câte douē parale de răvaș de nume să ieă, și slujbașii tutunarii să fie datorii a dă răvașe de plată iarăși pe suma banilor și cu suma stinjenilor, căci măsurătoarea cu cotul, ce se urmă din vechime, se făcea cu catahrisis, făcându-se multe năpăstuirii locuitorilor, iar măsurătoarea cu stinjenul s'a găsit mai dréptă; de aceea s'a hotărît a se urmă măsurătoarea cu stinjenul; vinđarea însă a tutunăritului este afară din cei privileghiați și cei ce au hrisóve i cărți Domnesci de scutélă, iar cei-lalți toți, cum și pandurii din patru județe ot preste Olt, au să plătescă tutunăritul, cum mai sus se cuprinde, și de va fi ca să se caute slujba de cumpărătorul județului, să se ferescă de a nu face cea mai puțină nedreptate locuitorilor cu luare de bani mai mult peste suma

Pogonăritul străinilor continuă a se arenda cu taxa de 4 tal. 16 parale de tot pogonul. (1)

Fumăritul bălților, adecă taxa pe dreptul de a pescui fără de plată în bălțile statului, peste Olt se plătesce 66 bani de fie-ce casă. (2)

hotărîtă, că apoi ceea-ce se va dovedi prin cercetările ce sunt a se face, că aŭ luat mai mult prin catahrisis, va fi silit nu numai ca să întorcă înapoi îndoit, ci se va și pedepsi după măsura vinei; iar de va fi ca să vîndă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezașuî cu acel cumpărător ca să nu facă cătuși de puțină năpăstuire locuitorilor, căci în potrivă urmând, nici acela nu va scăpa de pedepsă; deci cu acéstă orînduélă s'a dat acéstă carte a Domniei-Mele ce s'a orînduit de cumpărătorul acestuî huzmet cu tutunăritul la sud Dolj, să aibă volnicie a căută slujba și cu stînjenuî ce i se va da pecetluit de la Visterie să măsore și să ieă și banii, cu urmare precum se cuprinde mai sus; să nu îndrăznescă însă a pune în măsurătoare și loc fără tutun, cu cuvînt că ar fi avut tutun semănat și nu s'a făcut, ci numai loc în care va fi tutun, și mai mult să nu se îndrăznescă a cere ce-vași cu nici un fel de numiri, nici conace făr' de plată să nu facă, ci orî-ce le va trebui să le cumpere cu bani gata, că dovedindu-se în potrivă următori, se vor pedepsi, și dumné-vóstră ispravnicilor ai județului să îngrijiți a se urmă întocmai, precum poruncim, dându-le și ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visteriei Domniei-Mele, i saam receh gpđ. (precum și ruptași ceî noi să plătescă). — 1816 Iunie 1.

1817 Iunie 1, asemenea s'a făcut.

Cod. LXXV, fila 156 v.—159.

(1) *Carte de pogonăritul străinilor.*

Zemli Vlahiscoie. S'a dat acéstă carte a Domniei-Mele carele pe anul acesta cu lét 1813 aŭ cumpărat slujba pogonărituluî străinilor la sud să aibă volnicie printr'acéstă carte a orînduî ómenî, să caute slujba și măsurându-le viile ce aŭ aici în pămîntul țării, de la străinii cari nu sunt legați cu dajdie la Visterie, drept, după obiceiŭ cu stînjenuî cel pecetluit, ce i se va da de la Visterie, să aibă a luă de tot pogonul po taleri 4 parale 16, iar mai mult să nu se îndrăznescă a luă, că se va pedepsi; și slujbași ce vor umblă cu acéstă slujbă pentru mîncarea lor și a cailor lor supărare saŭ cheltuélă locuitorilor să nu facă, ci tóte, orî-ce le va trebui, cu tocmélă și cu bani gata să aibă a le cumpără, iar fără plată să nu se îndrăznescă a luă, că se va pedepsi, urmând însă cu căutatul acestei slujbe după obiceiul ce va fi urmat și în alți ani mai dinainte. Pentru care poruncim Domnia-Mea și dumné-vóstră ispravnicilor, să îngrijiți de a nu se face urmări în potrivă, i saam receh gpđ. — 1813 Maiŭ 20.

211.000, adecă două sute un-spre-șcece mii s'a vîndut dijmăritul la dumné-luî Vel Spătarul și Vel Postelnic.

Cod. LXXV, fila 68, v.

(2) *Carte de fumăritul bălților.*

Zemli Vlahiscoie. După obiceiŭ s'a dat acésta carte a Domniei-Mele carele pe anul acesta cu lét 1813 aŭ cumpărat fumăritul bălților, ca să aibă a căută acest venit și a luă de la ómenii ce sunt șeșetori la satele cele sciute de lângă bălți in

Goștinăritul din totă țera. În 1813 de la rîmătorii exportați, taxa este de 8 bani de rîmător, dacă exportatorul e pămîntean. Exportatorul sudit e scutit de această taxă, plătind numai vama de 3 la sută. (1)

Acești 8 bani este taxa în favoarea Căimăcămiei Craiovei, dar exportatorul mai are de plătit 4 parale de rîmător, havaet al ispravnicilor județului respectiv de peste Olt, dar nu și pentru ispravnicii din celelalte 12 județe de dincóce de Olt. Adevărata taxă însă de trecere este de 4 taleri de părechea de rîmător și în plus vama. Sudiiți fiind scutiți de aceste taxe, fie-cine înțelege lesne, cât eră ea de odiósă pentru pămîntenii și cum sudiiți, înțelesi cu pămîntenii, frustraú fiscul de această taxă, trecênd oile ca oi sudețesci. (2)

5 județe ot preste Olt, care se îndestuléză cu pescele bălții făr' de bani, de totă casa po bani 66, iar mai mult să nu se îndrăznescă a luă, că dovedindu-se se va pedepsi; însă această slujbă după obiceiii are să o caute numai până la sfinții Apostoli; înainte nu are a mai umblă. Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor de prin județe, să dați mână de ajutor mai sus numitului, ca să pótă strînge venitul acesta; i saam receh gpd. — 1812 Ianuarie 1.

Asemenea doué cărți ca acestea s'au făcut pe 12 județe de dincóce de Olt.

(1) *Carte de goștinărit.*

Zemli Vlahscoie Dat-am Domuésca Nóstră carte carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpêrat slujba goștinăritului din totă țera, ca să aibă volnicie a căută această slujbă în cinci județe ot preste Olt, urmând întocmai după mijlocul ce se cuprinde mai jos, ca să ieă goștinărit numai de la rîmătorii ce es afară din țéră, iar de la rîmătorii ce nu es afară din țéră n'are a cere goștiuarit; deci dar, câți, orî din neguțători, orî din străiuii cari strîng rîmătorî de neguțătorie și vor vré a-î scóte afară din țéră, orî la ce parte, de la acei rîmătorî ce vor eși din țéră, să ieă goștinăritul depliu, după vechiul obiceiii, de un rîmător bani opt, iar de va fi sudit adevêrat acel ce scóte rîmătorii din țéră și vor fi vitele adevêrate ale suditului, cumpêrate de el, iar nu alt meșteșug, de la acel sudit nu are să ieă goștinărit, plătind însă suditul vama la sută trei, la vameșul schelei. Poruncim Domnia-Mea și dumné-vóstră ispravnicilor de prin județe, pe cari îi va arêta mai sus numitul, că nu se supune a plăti, să-î supuueți a plăti și fără voia lor a da goștinărit, după cum se cuprinde mai sus; i saam receh gpd.—1813 Ianuarie 1.

Asemenea doué cărți s'au făcut pe 12 județe de dincóce de Olt, bez schela Căinenilor.
Cod. LXXV, fila 25 v.

(2) Ponturile cu cari se dá în vîndare pe acest următor an, socotindu-se de la Aprilie 1 cu let 1813 până la sfîrșitul lui Martie cu let 1814, slobodenia trecerii rîmătorilor în Trausilvania, prin schelele din tot cuprinsul țerii, adecă Vălenii, Cămpina, Vălcănul și Mehadia.

1). Cel ce se va arêta de cumpêrător, să deă mai întăiú chezașie vredeică de credință pentru răspuderea banilor în vreme și apoi să ieă asupra-î acest huzmet.

2). Slobod este verî-cine va voi să trecă în Transilvania rîmătorî, priu scirea vameșului din partea locului și a cumpêrătorului acestui contract.

3). Cumpêrătorul are să ieă havaet de la toți cei ce vor trece rîmătorî în Tran-

Dijmăritul a fost sporit în Maiu 1813 pe cuvînt că este deficit la Visterie. Acéastă dare n'o plătesc Metropolia, Episcopiile, boerii cu caf-

silvania, de păreche po talerî 4, și trecătorul are voe să răspundă numitului acești bani, bez vama ce este îndatorat să plătescă vameșului din partea locului, pe la tôte schelele, după catalogul vămilor și bez parale opt de un rîmător ale Caimăcămiei Craiovei i parale patru tot de la un rîmător ale ispravnicilor județului, pentru rîmătorii ce vor trece pe la schelele din județele ot peste Olt, care aceste câte parale opt și câte parale patru aũ să se răspundă de cătră trecători, numaî pentru rîmătorii ce vor trece din județele ot peste Olt, iar nu și pentru cei ce vor trece pe la schelele acestor 12 județe de dincóce.

4). Cumpărătorul să nu se îndrăznescă a luă nici un ban mai mult peste orînduitul avaeț și din tótă suma ce va trece, fieș-care luându-și avaețul, să deă și cărțile în mâna trecătorului, cuprinďetóre atăt de suma rîmătorilor ce vor trece peste hotar, cât și de suma banilor ce aũ plătiț, numindu-se tot într'acea cărțulie și numele trecătorului.

5). Toți cei ce vor trece rîmători în Transilvania, afară dintr'aceste mai sus numite dări a trecătorii, a vămii i a Caimacamului și a ispravnicilor de la județe ot peste Olt, nu aũ să mai răspundă la nimenea nimic.

6). Cumpărătorul, din ăiua ce i se va întări contractul vîndării, să i se deă tot ajutorul prin cărți Domnesci de la Logofeția Divanului Domniei-Mele, spre căutatul și strînsul acestuî irat.

7). Suma banilor să o răspundă cumpărătorul în trei căștiuri, la începerea de fieș-care patru luni, adecă căștiul dintăiũ la Aprilie întăiũ, cel de al doilea la August întăiũ, și cel de al 3-lea la întăiũ Decembrie.

8). Afară din prețul cumpărătoarei nu are să mai deă nimic cu nici un fel de numire.

9). Veri ce risico-pericolon se va întimplă la acest huzmet în curgerea acestuî an, să fie pe séma cumpărătorului, căci Domnia-Mea nu se amestecă la acésta.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofăt.

Cod. LXXV, fila 58.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahskoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor din sud. Mehedinți, sănătate. Dumné-luî paharnicul Pană Costescu cumpărătorul trecetórei rîmătorilor a schelei dintr'acel județ în Țera-Nemțescă, prin jalbă a făcut arătare Domniei-Mele, că omul ce l-a avut orînduit la acea schelă, anume Ghenache, a aflat că ar fi murit, și fiind-că are bănuélă că l-ar fi omorit alții, avënd asupra sa și bani de-aî huzmetului, într'adins trimite pe acest om al sêu spre cercetare; de aceea vë poruncim Domnia-Mea, ca îndată după primirea aceștii porunci, să faceți scumpă cercetare acolo în fața locului, atăt prin alte doveđi, cât și prin carte de blestem, mai întăiũ pentru mórtea luî, când și din ce pricină i s'a întimplat? al doilea, câtă sumă de rîmători a trecut în Țera Nemțescă? de când s'a orînduit numitul Ghenache și până acum? al treilea, căți bani a strîns din socotéla acestuî huzmet? căci paharnicul arată prin jalba sa, că nici un ban nu i-a trâmîs de când l-a orînduit, și căți bani se vor găsi strînși, să-i faceți teslim în mâna acestuî trimis al paharnicului, după cum însuși în jalba sa a făcut cerere; și

tan, feciorii de boerî și văduvele de boer. Asemenea nu plătesc postelniceii, némurile și mazilii, dar plătesc dijmăritul pe stupi și rimători pandurii. (1)

al patrulea, pentru lucrurile mortului, câte a avut și câte se află acum? și pentru toate acestea să însciințați Domniei-Mele, cu întrégă pliroforie. Tolco pisah gpd. — 1813 Maiu 14.

Cod. LXXIV, fila 46.

(1) *Cărți de slujba dijmăritului, pe lét 1813 Maiu 20.*

Zemli Vlahiscoie. Vinđarea dijmăritului pe anul acesta cu lét 1813, măcar că nu se cuveniă a se adăogă la plata acestei slujbe, dar după cunoscuta lipsă întru care se află Visteria și după ougětorele cheltueli ce urméză necontentit în feluri de trebuințe ale țerii, cu sfat de obște s'a găsit cu cale, ca estimp, numai la acéstă trebuință să se ieă dijmărit de la una până la ęece de sfini i de peci câte ęece parale de litră făr' de plocon, iar de la ęece în sus iarăși câte ęece parale de litră și plocon, câte taleri unul de nume, i patru parale de numărătore și douę parale pentru răvașul de nume, iar alt ciuruc saū vre-o altă încărcătură cu totuī să lipsescă, și acéstă luare are să se urmeze numai în anul acesta. Slujbașii dijmari, la toți cei ce vor plăti dijmărit să deă răvașe de plată într'acestași chip, adecă: atâția bani a plătit cutare, din satul cutare, banii dijmăritului pe atâția peci și pe atâția sfini, de litră câte parale ęece, și cari vor plăti și plocon, să-i trecă și plocon în răvaș, căci oricarele se va îndrăsnî a da răvaș fără sumă de bani și fără sumă de litre, se va pedepsî făr' de milostivire; vinđarea însă este afară din privileghiași, precum la vale mai pe larg se arată; cu acest dar mijloc vinđându-se la cochii-vechi slujba dijmăritului pe acest an la dumné-luī s'a dat acéstă carte a Domniei-Mele ce s'a orînduit taxildar, carele să aibă volnicie a orînduī slujbași, să caute slujba la numitul județ, precum poruncim mai sus, și precum prin ponturile de la vale se orînduesce, adecă :

1). Mitropolia, Episcopiile, mânăstirile cele mari, cu metoșele lor cele sciute, dijmărit să nu plătescă, după vechiul obicei.

2). Dumné-lor beorii i jupănesele văduve, ce le-aū stătut boerii dumné-lor în boerii cu caftan, i feciorii de boer ce sunt sciuți, iarăși să nu plătescă dijmărit, precum a fost obiceiul.

3). Postelniceii, némurile i mazilii și alții, ce aū sineturî de scuteli, să li se păzescă privileghiul ce aū.

4). Toți cei-lalți, atât pămîntenî i Sărbî, cât și pandurii din patru județe ot preste Olt, ce vor avé stupi i rimători, să aibă a-și plăti dijmăritul pe deplin, precum mai sus se cuprinde, și slujba să aibă a o căută cu cercătură cu tot până la Septembrie în 10.

5). Cei-ce scutesc dijmărit forțe să se ferescă de a nu amestecă stupii i rimătorii, cu ai acelora ce plătesc dijmărit în bucatele lor, cu gând ca să păgubescă slujba, că apoi unii ca aceia dovedindu-se, nu numai că pe acele litre ce se vor dovedi ascunse va plăti dijmărit indoit, ci încă și pe ale luī drepte bucate va plăti dijmărit, în rînd cu țeraniî și i se va strică de tot privileghiul scuteliî.

6). Boerii ce scutesc dijmărit pe drepte bucatele ce vor avé de tamazlic, de dijmărit, să nu se supere, iar pentru cele ce va avé cumpărate de neguțatorie, pe acelea să plătescă dijmărit.

Cântarul Domnesc în 1813 s'a arendat cu dreptul de a luà la suta de oca 15 bani. (1)

Țiganiî dau iratul armășiei, dar în 1817 Cămara Domnăscă îl ieà în folosul ei. Armășia încetăză de a-l strînge și Caragea dispune ca să-l adune Cămara Domnăscă și să se deà Dómnei anologia ce i se cuvine. Până la 1817 marele Armaș erà și judecătorul pricinilor cri-

7). Toți cei ce veți avé stupării și rîmători, să aveți a vă arătâ bucatele vóstre la orînduiții slujbași, căci ori-care își va dosi bucatele sale, dovedindu-se va plăti dij-mărit îndoit.

8). Cumpărătorul de județ, de va fi să caute slujba însuși, să se ferescă de a nu face cea mai puțină nedreptate locuitorilor, cu luare de bani mai mult peste suma cea hotărîtă, că apoi ceea-ce se va dovedi din cercetările ce sunt a se face, că au luat mai mult prin catahrisis, va fi silit nu numai ca să întorcă înapoi îndoit, ci se va și pedepsi după măsura vinei, iar de va fi ca să vîndă huzhmetul la altul, îndatorat să fie a se chezășui acel cumpărător, ca să nu facă cătuși de puțină năpăstuire locuitorilor, ci să urmeze înlocmai după cuprinderea ponturilor, căci împotrivă urmând, nici acela nu va scăpă de pedepsă

9). Poruncim Domnia-Mea și voue slujbașilor ce veți umblă cu acéstă slujbă și a cailor voștri, supărare sau cheltuélă locuitorilor să nu faceți, ci tóte, ori-ce va trebui, cu tocmélă și cu bani gata să luați, iar făr' de plată să nu vă îndrășniți a luà, precum nici pui de găină sau alt-ce-vași să nu cereți ca obiceiū, că ori-care se va cutezà a luà mai mult peste poruncă, sau va face supărare, sau cheltuélă locuitorilor, unul ca acela dovedindu-se, nu numai ceea-ce va luà va plăti îndoit, ci încă se va și pedepsi, poruncim și dumné-vóstră ispravnicilor să căutați să fiți cu privighere de a nu îngădui pe slujbași a face urmări mai mult peste aceste ponturi, că veți fi răspunđători. Ci după aceste ponturi, poruncim ca și dumné-vóstră să le dați tot ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visteriei Domniei-Mele, i saam receh gpd. — 1813 Maiū 20.

Cod. LXXV, fila 66.

(1) *Carte de slujba cântarului Domnesc.*

Zemle Vlahischoie. După obiceiū s'a dat acéstă carte a Domniei-Mele carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpérat slujba cântarului Domnesc de aici din orașul Bucuresci, ca să aibă a căutâ acéstă slujbă și să fie dator a ținé cântar drept, și alt nimeni să nu aibă voe a ținé cântar sau a cântări marfa ce este de vîndare, ci numai el, și de tot omul ce vor aduce ori-ce fel de marfă de vîndare și ar avé să cântărăscă, să aibă a o cântări și a luà la suta de oca bani 15, iar nu mai mult, numai să aibă a se feri, ca ori ce fel de marfă se va cântări, să o cântărăscă cu cântar drept, iar nu cântar mai mic, ca să facă la vre-o parte nedreptate, că dovedindu-se se va pedepsi, i saam receh gpd.—1813 Ianuarie 1.

Asemenea doue cărți s'au făcut, una pe 12 județe și alta pe Craiova și pe 5 județe ot peste Olt.

Cod. LXXV, fila 26.

minale ale țiganilor Domnesci, iară de la data acésta marele Cămăraș rămâne desărcinat de asemenea judecăți. (1)

Mănăstirile (2), cari în timpul ocupațiunii rusesci aũ fost obligate, pre-

(1) Carte prin care se dă eforia strîngerii iratului și a cercetării pricinilor Armășiei la dumné-lui vel Cămărașul.

Zemle Vlahischoie. Cu tóte că birul țiganilor Domnesci i cele-lalte orînduite dări ale lor din vèchime, până acum s'aũ obicînuit a se strînge de cătră cei după vremi dregători ai Armășiei, dar fiind-că și acest venit ca unul ce se adună de la acești țigani, cari sunt bunii și dreptii ai Domniei, se socotesce și este al Cămării Domnesci, precum sunt și huzmeturile, după cuviința urméză a fi legat și acesta împreună cu cele-lalte la Cămara gpd; de aceea iată printr'acéstă Domnésca nóstră carte, întocmind Domnia-Mea acéstă cuviinciósa orînduélă, ridicăm de acum înainte Armășiei strîngerea acestui venit și hotărîm să fie sub îngrijirea și eforia celui după vremi vel Cămăraș și strîngendu-se la Cămara gpd., de acolo să se dea și Luminăției Sale Dómnei analogon ce i se cuvine dintr'acest venit, după orînduélă ce se urmă până acum; și cătră acésta, fiind-că cel după vremi vel Armaș pe lângă strîngerea acestui venit al birului țiganilor Domnesci, cu care eră însărcinat, aveã și îngrijirea cercetărilor pricinilor englimaticesci, ce se caută la Departamentul criminalion de cătră judecătorii acelu Departament, de aceea pe lângă eforia și îngrijirea strîngerii acestui venit, cu care am însărcinat de acum înainte pe cel după vremi vel Cămăraș, îl însărcinăm tot pe dumné-lui și cu îngrijirea i eforia cercetării englimaticescilor pricinii, ce se caută la mai sus numitul Departament, că să fie și de acum înainte iarășî unite amândoué aceste eforii, i saam rezech gpd.—1817 Iunie.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXV, fila 182.

(2) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vahischoie.*

Cetindu-se înaintea Domniei-Mele acéstă anaforă a dumné-lor velișilor boeri și făcënd și noi chibzuire, n'am găsit cu cuviința a se împlini condeul rămășișelor ce ni se arată că sunt asupra mănăstirilor, în vreme ce mănăstirile îndestul aũ fost împovorate cu alte dări de ajutóre la ale țerii trebuințe, ce s'aũ întîmplat, fără numai cele de mai jos arătate trei condee: însă taleri 3.896 ce prisosesc din banii proviantului asupra Mitropoliei i taleri 3.635 ce mai sunt asupra Mitropoliei din cei câte taleri 5 luați de la preoți i diaconi, poruncim dumi-tale vel Logofete de Țera-de-sus, să-i împlinesci de la prea osfinția sa părintele Mitropolitul; așjderea și pentru cel de al treilea condeiu de câte taleri 3 până la taleri 8 de la preoți i diaconi, pe suma ludelor 8.138, ce s'aũ găsit în anul trecut, să se facă Domnescile nóstre porunci cătră ispravnicii județelor, ca prin protopopi strîngendu-se de la tagma preoțescă, să se trimită aici la cancelaria Divanului Domniei-Mele, ca și acei bani, împreună cu suma banilor mai sus arătatelor condee, să se dea pitarului Velcei, spré cea desăvîrșită despăgubire a sa.—1816 Septembre 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale de la acéstă jalbă a pitarului Velcei, am făcut chibzuire pentru taleri 49.431 parale 30, ce cu luminată hotărîrea Măriei Tale are să

cum v \ddot{e} dur \ddot{a} m, s \grave{a} contribu \ddot{e} s \ddot{c} ă cu sume importante pentru proviantul rusesc, continu \ddot{a} a fi inv \ddot{e} luite cu cererea de r \ddot{e} m \ddot{a} și \ddot{t} e. Totuși la 1816, Domnitorul le scutesce pe cele mai multe de aceste r \ddot{e} m \ddot{a} și \ddot{t} e.

ie \grave{a} numitul pitar de la c \acute{a} te patru eparhiile ț \acute{e} rii, preoți și m \ddot{a} n \ddot{a} stiri din mad \acute{e} ua proviantului rusesc, și fiind-c \acute{a} prea osfinția sa p \acute{a} rintele Mitropolitul arat \acute{a} , c \acute{a} Mitropolia a primit pentru acest proviant taleri 153.896, ins \grave{a} 75.491 din c \acute{a} sla m \ddot{a} n \ddot{a} stirilor de taleri 96.000, i 37.055 din c \acute{a} sla preoților i a diaconilor, lude 7.411 a c \acute{a} te patru eparhiile, de lude po taleri 8 și s'au \ddot{a} implinit numai po taleri 5 (iar cei-lalți 3 arat \acute{a} prea sfinția sa, c \acute{a} nu s'au \ddot{a} implinit) i 33.850 a primit de la pitarul Velcea din vinđarea de proviant și 7.500 de la pitarul Ioniță, iar dup \acute{a} proviant, iar la Visterie s'au \ddot{a} dat numai taleri 150.000 și prisosesc asupra Mitropoliei taleri 3.896, f \acute{a} r \acute{a} a se ț \acute{i} ne \ddot{a} în s \acute{e} m \acute{a} alte condee ce mai arat \acute{a} prea sfinția sa; s'au \ddot{a} dat ins \grave{a} taleri 3.216 p \acute{a} rintelui Mitropolit Dositei \ddot{u} ; fiind-c \acute{a} acești bani sunt dați din l \acute{e} fa ce ave \acute{a} a lu \acute{a} prea osfinția sa de la Mitropolie, nu se cuv \acute{i} ne a se sc \acute{a} d \acute{e} din banii proviantului, ce urm \acute{e} z \acute{a} a fi dați din iřaturile Mitropoliei i taleri 15.000 ce arat \acute{a} pitarul Ioniță logof \acute{e} tu \ddot{t} ul Mitropoliei, c \acute{a} s'ar fi pl \acute{a} tit dob \acute{a} nd \acute{a} c \acute{a} te taleri 7 și $\frac{1}{2}$ și c \acute{a} te taleri 8 pe lun \acute{a} la bani ce s'au \ddot{a} ridicat în galbeni mai nainte p \acute{a} n \acute{a} a se lu \acute{a} din eparhi \ddot{a} , de s'au \ddot{a} dat la Visterie, i taleri 8.000 ce arat \acute{a} iar pitarul Ioniță c \acute{a} s'au \ddot{a} p \acute{a} gubit de la cursul galbenilor, nici aceste dou \acute{e} condee nu se ț \acute{i} n \ddot{a} în s \acute{e} m \acute{a} de nu va încredință pitarul Ioniță prin jur \acute{a} m \acute{i} nt evanghelicesc față fiind și pitarul Velcea, c \acute{a} sunt adev \acute{e} rate aceste condee dou \acute{e} cum le arat \acute{a} el, cum și taleri 17.000 capete și dob \acute{a} nd \acute{a} ce arat \acute{a} prea osfinția sa p \acute{a} rintele Mitropolitul, c \acute{a} i-a fost luat împrumut p \acute{a} rintele proin Mitropolit Ignatie, tot pentru acest proviant, și i-a r \acute{e} s \acute{p} uns în urm \acute{a} Mitropolia, iar \acute{a} și nu se ț \acute{i} n \ddot{a} în s \acute{e} m \acute{a} c \acute{a} ci ne-am pli \acute{o} forisit, c \acute{a} acei bani s'au \ddot{a} dat în vremea r \acute{a} s \acute{m} iriții pentru alt \acute{a} contribuție, iar nu pentru proviant, ci g \acute{a} s \acute{i} m cu cale ca acei taleri 3.896 ce prisosesc asupra Mitropoliei din banii proviantului, dup \acute{a} cum ar \acute{e} t \acute{a} m mai sus, s \acute{a} -i r \acute{e} s \acute{p} unđ \acute{a} prea sfinția sa p \acute{a} rintele Mitropolitul, aș $\acute{ı}$ jderea s \acute{a} r \acute{e} s \acute{p} unđ \acute{a} prea sfinția sa și alți taleri 3.635 ce se v \acute{e} d c \acute{a} au r \acute{e} mas asupra Mitropoliei din cei c \acute{a} te taleri 5 ce s'au \ddot{a} luat de la preoți și diaconi și, împlinindu-se aceste dou \acute{e} condee, ce fac taleri 7.531, de dumn \acute{e} -lui vel Logof \acute{e} tu \ddot{t} ul de Ț \acute{e} ra-de-sus, ce din luminat \acute{a} porunca M \acute{a} riei Tale este or \acute{i} nduit mumbașir asupra acestei madele, s \acute{a} se de \acute{a} pitarului Velcei, c \acute{a} ci c \acute{a} sla preoților din banii proviantului se vede pe lude 7.411, iar la c \acute{a} sla de ajutorul șc \acute{o} lei din trecutul an s'au \ddot{a} g \acute{a} s \acute{i} t c \acute{a} sunt lude 8.138 și de aceea prisosesc acești bani asupra Mitropoliei și deosebit de aceste dou \acute{e} condee s \acute{a} fie luminat \acute{a} porunca M \acute{a} riei Tale c \acute{a} tr \acute{a} dumn \acute{e} -lor ispravnicii județelor, ca prin protopopi s \acute{a} se împlin \acute{e} s \acute{c} ă și acea r \acute{e} m \ddot{a} și \ddot{t} e de c \acute{a} te taleri 4 de la c \acute{e} ta preoț \acute{e} s \acute{c} ă și s \acute{a} -i trimiț \acute{a} drept aici la dumn \acute{e} -lui vel Logof \acute{e} tu \ddot{t} ul, ca s \acute{a} -i de \acute{a} pitarului Velcei, cum și taleri 20.509 ce arat \acute{a} iar \acute{a} și prea sfinția sa prin anafor \acute{a} c \acute{a} tr \acute{a} M \acute{a} ria Ta, c \acute{a} sunt r \acute{e} m \ddot{a} și \ddot{t} e tot din c \acute{a} sla proviantului la unele m \ddot{a} n \ddot{a} stiri, s \acute{a} trimiț \acute{a} dumn \acute{e} -lui vel Logof \acute{e} tu \ddot{t} ul Logof \acute{e} ției de Divan mumbașiri cu luminate poruncile M \acute{a} riei Tale, ca s \acute{a} -i împlin \acute{e} s \acute{c} ă și s \acute{a} se de \acute{a} și dintr'aceia c \acute{a} ți vor trebu \acute{i} p \acute{a} n \acute{a} a se împlin \acute{i} banii pitarului Velcei, iar prisosind ce-vași se va face chibzuire, unde s \acute{a} se de \acute{a} acel prisos și vom ar \acute{e} t \acute{a} M \acute{a} riei Tale prin osebit \acute{a} anafor \acute{a} , iar hot \acute{a} r \acute{i} rea r \acute{e} m \ddot{a} ne la M \acute{a} ria Ta. — 1816 Mai \ddot{u} 17.

Radu Golescu Biv vel Ban, Barbu V \acute{a} c \acute{a} rescu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodor V \acute{a} c \acute{a} rescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logof \acute{e} t.

Mănăstirile perd adese-orî și vinăriciul, care se dă de cătră Caragea, pentru întreținerea lazareturilor de ciumă. (1)

La 1813 Ianuarie, Caragea reînființază *apaltul* cărților de joc, destinând venitul lui pentru apanajul Dómnnei, fiind-că i se scăduse unele venituri din ale vămilor. (2)

(1) Publicații la tóte județele, ca milele de vinăriciú să le trimită la Cassa nazírilor lazareturilor.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Pentru milele mănăstiresci, după hotărîrea ce s'a făcut a se luă în tóma trecută pe séma Cassei spitalurilor și a lăzăreturilor de năprasnica bólă, și de cătră Domnia-Mea ați fost dumné-vóstră însărcinați prin poruncile ce am dat, încă de la trecuta lună a lui Novembre în 16, ca banii aceștia să-i strîngeți dumné-vóstră și cu catastih să-i trimiteți la dumné-lor boerii nazîri ai lăzăreturilor, făcendu-se exeresis de milele de vinăriciú ce nu au a se supără, precum cu îndestulare se cuprinde într'aceeași poruncă; acum dar cu mirare ne fuse, când am auđit de la dumné-lor boerii nazîri ai Cassei spitalurilor, că n'ați trimis nici catastih, nici bani, după care urmare a dumné-vóstră se cădea a vi se face și osândă spre respătire la nebăgarea în sémă, după porunca ce vi s'a dat, și vi s'a fost poruncit, ca în grabă să trimiteți banii. și căci acum vi s'a trecut cu vederea greșala și iată de iznóvă vė poruncim strășnic, ca cum mai fără de zăbavă să trimiteți banii milelor de vinăriciú cu catastih iscălit, căci ne urmând și acum, și viindu-ne însciințarea, că iarăși n'ați urmat nici aceștii de al doilea porunci, să sciiți cu hotărîre, că veți căde în urgia Domniei-Mele. — 1814 Februarie 16.

(2) *Apaltul cărților de joc.*

Fiind-că din vîndarea vămilor vre-o câte-va venituri scădendu-se se dau în iraturile Luminăției-Sale Domniței, și pîntr'acele iraturi ale Luminăției Sale, unele rămîind atît de mai înainte, cum și după vremi, cât și acum tot în vîndarea venitului vămilor, iar altele ridicându-se cu totul pentru obștescul bine și folos, a rămas Luminăția Sa în desăvirșită lipsă de acele drepte căderi iraturi; deci ca să se facă óreși-care îndestulare la acea lipsă, care s'a făcut pentru obștescul bine, am hotărît Domnia-Mea, că vîndarea cărților de joc să se deă prin apalt, și să se vîndă în tótă țera Domniei-Mele, adecă atît în politia Bucurescilor, cum și prin tóte orașele i tîrgurile județelor de pe afară de la unul numai ce se va încarcă cu acéstă vîndare, iar acel vîndător cumpărând huzmetul acestui apalt de la cochii-vechi cu prețul ce se va tocmi, să aibă a face zapt tótă tréba apaltului, arétându-i-se că de la o ți hotărîtă are să vîndă cărți de joc numai el prin tóte locurile, precum s'a đis mai sus, și acei bani ce va vinde huzmetul să fie irat al Luminăției Sale prea iubitei nóstre Dómnne, în locul celor ce s'au aridicat din venitul vămilor și ca să se întocmescă acest tertip, poruncim Domnia-Mea, cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele biv Vel Vistiére Ioane Moscu, ca îndată ce veți primi acest Domnesc al Nostru pitac, numindu-te Cassă al acestui huzmet, să faci cunoscută hotărîrea Domniei-Mele la cei ce vor arétă mușterii și să vîndă acest huzmet al apaltului cărților de joc cu strigare de cochii-vechi, sub ponturile ce mai jos se arată:

1). Cumpărătorul peste cinci ȓile după vîndarea huzmetului să aibă a începe la vîndarea cărților de joc în politia Bucurescilor, iar tótă țera în curgere de 15 ȓile.

Venitul oeritului de la ciobanii ardeleni continuă a da ocaziuni la multe reclamațiuni. În interesul acoperirii datoriei vechi a țerii, acest venit se menține cu toate reclamațiunile primite și cu totă greutatea ce întâmpină vama, care are obligațiunea să vegheze, ca ciobanii să nu se întorcă în Ardeal cu vite mari altele decât pe cari le-au adus la păscut în munți. (1) De la vitele mari aduse pentru păscut în munți

2). Din ziua ce se va vinde huzmetul, cumpărătorul, împreună cu om orînduit din partea Cassei, să aibă a face catagrafie de toate cărțile de joc ce se vor găsi prin toate prăvăliile din Bucuresci, asemenea catagrafie să facă și pe la toate tirgurile și orașele de prin județele de afară, prin marifetul dumné-lor ispravnicilor, dându-se cărți Domnesci deschise de la Logofeția Divanului Domniei-Mele și împreună cu catagrafia ce se va face, atât aici în poliție, cât și pe afară, pe care să pue pecetea, ca să nu aibă voie a vinde cărți de joc neguțătorii ce le vor fi avînd, socotîndu-se această poprire din ziua ce se va face catagrafia.

3). Cumpărătorul huzmetului să fie îndatorat a lua asupra-i câte cărți se vor găsi în țără, adecă atât în poliție, cât și pe afară, pe care să aibă a le plăti celor ce le vor fi avînd cu prețul ce se va găsi cu cale de cătră orînduitul cu Cassa boer al Domniei-Mele, carele are a hotări acest preț după socotéla ce va face, atât al costului cărților de totă felurimea, cât și a interesurilor, și tot acest boer are să hotărască după chibzuirea ce va face și prețul cu care are să vîndă cumpărătorul apaltului cărțile iarăși de totă felurimea, făcîndu-i socotéla, atât după prețul cumpărătoarei celor de aici cărți și celor ce va aduce din lăuntru, cum și de alte cheltueli i interesuri.

4). Cel ce se va dovedi, că a îndrăznit să vîndă cărți din ziua ce se va publicui vîndarea acestui apalt, să se facă controbont totă felurimea cărților și pentru câte cărți se va dovedi că a vîndut, să plătescă apaltorului duzina cu preț îndoit de cel ce se va hotări să vîndă el, iar la Cassa apaltului să plătescă geremea pentru un duzin po taleri 50, și acela să se și pedepsască ca un nesupus hotărîrii Domniei-Mele.

5). Bani vîndării să aibă a-i numără cumpărătorul la Cassa apaltului în trei cășturi, adecă la fieș-care începere de patru luni, socotîndu-se acesta din ziua ce i se va vinde huzmetul la cochii-vechi.

Cu aceste ponturi vîndându-se huzmetul, poruncim, orînduitule boer al Domniei-Mele, pe cel ce se va hotări de cumpărător să ni-l faci cunoscut prin anaforă în scris, arătîndu-ne și prețul cu care se va întocmi vîndarea huzmetului, ca să i se dea și cartea Domniei-Mele spre a fi sciut de apaltador la toți de obște, iar banii luându-i, să aibă a-i da în socotéla Luminăției Sale Dómnei, sub adeverință de primire.— 1813 Ianuarie 18.

Cod. IX, fila 30.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.*

Vătașe de la plaiul Prahovei sud. Prahova. Cinstita chesaro-crăescă agenție prin notă ne-a făcut arătare, că de la sudii chesaricesci ce acum, pe vară, es cu vite mari din lăuntru la munții țerii pentru pășune și iar se întorc înapoi plătiind la stăpânii munților prin învoire pășunea, le-ai fi cerînd și tu osebît avâet cu nume

nu se luă nici o taxă. Pentru ele se plătiă numai proprietății pășunatul după învoelă.

de erbărit; ci fiind-că în cartea de vătășie ce ți se dă nu se cuprinde a luă de la acest fel de vite vre-un erbărit, precum nici vameșilor în ponturile vămilor iarăși nu se cuprinde o orînduélă ca acésta și datorie ai a îngrijî forțe tare, ca numai cu vitele acelea ce au eșit din lăuntru la pășune să se întorcă, iar să nu amestece altele de aici din țără, căci acelea nu sunt slobode a eși nici într'un chip din țără, ci dar îți poruncim că de la acest fel de vite mari ce vin numai pentru pășune, cari sunt adevărate ale sudîșilor, nu numai să nu îndrăznesci a cere ceva, ci să și înscințezi Domniei-Mele cu ce cuvînt ai făcut acésta cerere, acésta îți poruncim. — 1814 Iunie 13.

Cod. LXXIV, fila 127.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.

Dumné-ta Vel Vistiere, de vreme ce jăluitorii aceștia au dovedit, că au plătit bir între străini în diastimă de 2 ani, după pliroforia ce ne dai printr'acésta anaforă, poruncim, că de nu voesc a mai plăti bir și de acum înainte, să se ridice cu vitele lor de aici a trece în Țera-Nemțescă. — 1818 Martie 18.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXXIX, pag. 297.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale ce ni se dă la nota cinstitei Aghenții pentru Ioan Secal i Stoica Iarteși de la Bran și Ioan Gherman de la Fisarași, pentru cari arată că ar fi eșit cu obicinuite reghi și pașaporturi la oile lor ce le au în județul Buzăului, și cum că în pămîntul acesta nici o namestie nu au, iar zapciul străinilor de la acel județ le-ar fi luat taleri 100 de la fieș-care asupra căruia se aduce pără pentru acésta pricină, făcînd cercetare, mai întăiū mi-a arăt, că el se află numai cu oile aici și cei din sus doi inși făcînd pe toți ai lui, iar nevasta îi este înlăuntru la Bran, și cum că doi ani plătesce bir la străini, pentru care mi s'au arăt și răvașele zapciului de le-am văd, arătînd și sameșul de străini carele a venit înaintea mea trimis de dumné-lui Stolnicul Iacovache, întimplându-se a fi bolnav, cum că sunt așezați în catastihul străinilor de doi ani, apoi l-am întreat când s'a sciut că este sudit și numai cu oile se află aici, cum de s'a suferit de a plătit de rînd doi ani dajdie între străini și nu a mers să arate cinstitei Aghenții, răspunse că nefiind statornic aici ci călător, când înlăuntru la casa lui, când aici, dînșii vede numai oile, nu au avut vreme să vie până aici să se arate, și așa plătiaū ómenii lui, nesocotind că o să i se cêră pentru vreme, din care se cunoșce că a fost cu primirea lor, i-am cerut reghiile ca să le vîd, și mi-a arăt o reghie din lét 1817 a nepotu-său, iar a lui dișe că o are la oi și de cercetarea ce am făcut nu lipsii (a arêt) Înălțimii Tale. — 1818 Martie 12.

Vel Vistier.

(A se vedé restul actelor în Tom. X, partea II din *Istoria Românilor* de V. A. Urechia).